

Betrekken bij
PS-vergadering van
2 juni 2021

Transcript (woordelijk verslag)

**van de vergadering van de
Statencommissie Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie**

gehouden op 19 mei 2021

Transcript

Vergadering van de Statencommissie Financiën, Bestuur en Economie

Woensdag 19 mei 2021

Locatie: digitale vergaderomgeving van het Drents parlement

Aanwezig:

de heer S.J. Vegter (voorzitter)
mevrouw B. van den Berg-Slagter (ChristenUnie)
de heer T.P. Blande (JA21)
mevrouw G.J. Dijkers (SP)
mevrouw A.J. Dingen-de Vries (D66)
mevrouw H.T. Haan (GroenLinks)
mevrouw S.D. Kort (PVV)
de heer R. du Long (PvdA)
de heer H. Loof (PvdA)
mevrouw W.M. Meeuwissen-Dekker (VVD)
de heer R.C.R.J. van der Meijden (SP)
mevrouw F.S. Mensen-Maat (PvdA)
mevrouw C.M.J. Mentink-Broekhuis (CDA)
de heer H.R. Nijmeijer (GroenLinks)
de heer H. Omlo (JA21)
mevrouw S.J. Peeks (Partij voor de Dieren)
de heer S.R. Pormes (GroenLinks)
de heer H. Post (ChristenUnie)
de heer H.J. Pragt (D66)
mevrouw J.A. Roggen (PvdA)
de heer A.K. Schoenmaker (Sterk Lokaal)
de heer G. Serlie (VVD)
de heer J.H. Steenbergen (Sterk Lokaal)
mevrouw A. Udinga (VVD)
de heer N.A. Uppelschoten (PVV)
de heer C. Vianen (VVD)
de heer A.J. Voerman (JA21)
mevrouw R.R.M. Zuiker (Partij voor de Dieren)
de heer G. Zuur (CDA)

de heer T.H. Corporaal, statenadviseur

Alleen bij agendapunt 12:

de heer A. Vorenkamp (PVV)
de heer M.A.M. Berends (PvdA)
de heer E. Bos (GroenLinks)

Voorts aanwezig de leden van GS:

de heer C. Bijl (PvdA)
de heer H. Brink (VVD)
de heer H.G. Jumelet (CDA)
de heer J.N. Kuipers (GroenLinks)
de heer T. Stelpstra (ChristenUnie)

Afwezig:

de heer N. Vogelzang (PVV)
de heer B. van Dekken (CDA)
de heer H. Velzing (Forum voor Democratie)

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren hier in het provinciehuis, in de krochten van het provinciehuis, mensen thuis, Statenleden, kijkers en andere belangstellenden, goedemorgen en welkom bij de vergadering van de Statencommissie FCBE, financiën, cultuur, bestuur en economie van 19 mei 2021. De OGB-commissieleden die zich gemeld hebben bij agendapunt 12 en nu al bij ons zijn ook welkom. Er zijn afmeldingen van de heren Van Dekken van het CDA en Velzing van Forum voor Democratie en de regels die wij hanteren bij digitale vergaderingen zijn zodanig, dat u uw camera en microfoon uit heeft en als u het woord gaat voeren, dan doet u de camera aan en noemt ook even uw naam, zodat ik u kan zien. Mochten erbuiten de camera's woordvoerders zijn die willen interrumpen, laat dat dan even merken door de microfoon aan te zetten en gewoon even te roepen. Ik zou bijna zeggen: schreeuwen, maar gewoon roepen kan voldoende zijn. Ik heb verder geen punten bij de opening te melden.

2. Vaststelling van de agenda

De voorzitter: Dus dan kom ik bij punt 2 van de agenda, Vaststelling van de agenda. Zijn er leden die daar een wijziging op zouden willen aanbrengen? Ik zie geen reacties. Ik zie ook geen handjes of wat dan ook. Daarmee is de agenda vastgesteld. Een spijtoptant, Goedemorgen.

De heer Zuur: Goedemorgen.

De voorzitter: De heer Zuur, u heeft het woord.

De heer Zuur: Dank u wel. Er zijn wat e-mails verstrekt vanuit de griffie ten aanzien van de agenda, voorstellen om punten op te voeren of juist af te voeren. Ik zie dat de agenda ten aanzien van die laatste mededeling van de griffie, gedaan op 29 april, helaas niet is gewijzigd. Dus ik vraag mij nu af wat het vervolg eventueel is geweest van die e-mails van de griffie.

De voorzitter: Nou, het vervolg van de e-mails is geweest en dat is de enige reactie die ik op dit moment kan geven, dat de agenda er zo bij ligt, zoals deze erbij ligt en dat wij de agenda stuk voor stuk netjes gaan afwerken.

De heer Zuur: Oké, daar zullen we ons dan bij neerleggen. Via het presidium zullen we in ieder geval aangeven dat dit de helderheid niet ten goede is gekomen en de voorbereiding voor deze vergadering ook niet ten goede is gekomen. Maar wellicht heeft dat te maken met de automatiseringsproblemen die de afgelopen dagen ook opgeld deden.

De voorzitter: Dank voor uw melding. We nemen het mee, zeggen we dan.

3. Mededelingen

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 3, de Mededelingen. Ja, de agenda is vastgesteld, zeker. Dan gaan we naar agendapunt 3, Mededelingen en die zijn er niet. Dus dat schiet lekker op.

4. Besluitenlijst van de vergadering van 14 april 2021 en de lijst van toezeggingen

De voorzitter: Dan komen we aan bij de Besluitenlijst. Heeft iemand daar nog iets over te melden? Agendapunt 4. Dat is niet het geval. Mijnheer Steenberghe had het geluid aanstaan, maar dat is nu weer uit gelukkig. De besluitenlijst is daarmee vastgesteld en dan hebben we nog de toezeggingenlijst. Is er iemand die een opmerking heeft over de lijst van toezeggingen? Ook niet. Dan is die lijst voor kennisgeving aangenomen.

5. Ingekomen stukken

De voorzitter: Dan komen we bij de Ingekomen Stukken, agendapunt 5. De fracties hebben de mogelijkheid gehad om daar vragen over te stellen, schriftelijk in te dienen en dat is niet gebeurd, behalve dan vragen van de SP-fractie over de brief onder A3. De brief onder A3 zullen we behandelen bij agendapunt 13. Dat gaat over het Voorgenomen besluit toekennen overbruggingsfinanciering en extra krediet brandweerkazerne Groningen Airport Eelde. En de tweede brief die ook bij punt 13 zal worden behandeld, dat is de Kaderbrief 2022 IPO / BIJ12. Daar hebben de fracties dus gelegenheid om inbreng te leveren. Dan hebben we nog een andere brief in het kader van de voorhangprocedure onder C1. Bij brief van 11 mei stelt het college van Gedeputeerde Staten aan de Provinciale Staten voor om € 389.250 subsidie te verlenen aan de Stichting SportDrenthe voor het adviseren en of begeleiden van de 155 buitensportverenigingen uit Drenthe, daar kan je toch wel een warm gevoel van krijgen: 155 buitensportverenigingen, bij het verduurzamen van hun sportaccommodaties. Zijn er nog leden van de Staten die daar het woord over willen voeren? Dat is niet het geval. Ah, mijnheer Uppelschoten. Mijnheer Uppelschoten wil daar iets over zeggen. Ga uw gang.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Het is mooi dat de sportverenigingen geholpen worden om te verduurzamen. En het is ook goed dat de Stichting SportDrenthe zo'n breed takenpakket heeft dat ze dit onder hun hoede nemen. Maar ik ben altijd verbaasd als ik bij dit soort activiteiten de Natuur en Milieufederatie zie opduiken. Dat lijkt zo langzamerhand ook een spin in Drenthe geworden, die overal bij betrokken is. Ik dacht wij hebben toch de DEO? Dat is toch eigenlijk de club die allerlei instanties en verenigingen en huiseigenaren en bedrijven helpt om te verduurzamen? Dus ik ben wat verbaasd dat het eigenlijk niet via DEO loopt. Maar goed, we hebben er geen enkel bezwaar tegen dat de sportverenigingen hulp krijgen om te verduurzamen. Alleen ik dacht ik zal toch een opmerking maken. De Natuur en Milieufederatie is de groene spin in Drenthe, die overal bij betrokken is en die blijkbaar ook heel veel verstand heeft van hoe sportverenigingen verduurzaamd moeten worden. Maar geen bezwaar tegen het geld.

De voorzitter: Eerlijk gezegd hoor ik alleen maar instemming, geen enkele bedenking en eigenlijk nauwelijks een vraag, alleen maar een stukje verbazing.

De heer Uppelschoten: Zo beginnen we de ochtend, met verbazing.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, mag ik nog een vraag stellen?

De voorzitter: Het geluid mag weer uit bij mijnheer Uppelschoten. Mevrouw Kleine Deters, u mag een vraag stellen.

Mevrouw Kleine Deters: Ik heb eigenlijk een vraag aan de heer Uppelschoten. Met verbazing hoor ik hem uitspraken doen over de Natuur en Milieufederatie. Wij hebben de indruk, nee, wij constateren dat de Natuur en Milieufederatie een hele constructieve bijdrage levert aan het verduurzamen van onze provincie. Hoor ik de heer Uppelschoten dat in twijfel trekken?

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, kort.

De heer Uppelschoten: Ik heb het idee dat de Natuur en Milieufederatie ook een heel breed takenpakket zich heeft toegeëigend en ik dacht dat ze oorspronkelijk bedoeld waren voor het stimuleren of verbeteren van de natuur, maar ze zijn nu ook een energieloket geworden en weten daar ook alles van en dat verbaast mij. En dan noem ik ze een groene spin die overal zijn vingers in stopt en zich overal mee bemoeit.

De voorzitter: Het punt is in de herhaling terechtgekomen. Dit lijkt mij niet de goede opmaat voor de rest van de vergadering om dit agendapunt te gebruiken om over iets heel anders een uitgebreide discussie te hebben. Wij blijven bij de conclusie dat er geen bedenkingen zijn. Ik wil alleen gedeputeerde Stelpstra nog even de gelegenheid geven of hij naar aanleiding van de gemaakte opmerkingen nog wil reageren.

De voorzitter: Mijnheer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Nee, de DEO heeft vooral een financieringsopgave en die pakken ze ook in dit geval. Dus er is een beetje verschil tussen het geld, de leningen wegzetten, dat doet de DEO en degene die het proces vooral doet en dat doet Stichting SportDrenthe. Maar ik ben blij met het enthousiasme van uw Staten, want ik denk dat ik dat wel mag afleiden uit het feit dat er zo weinig bedenkingen zijn, of geen bedenkingen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is daarmee dit agendapunt in feite afgerond, waarbij uiteraard de overige stukken afgedaan worden op de wijze zoals op de LIS is aangegeven. Ik ga ervan uit dat daar geen bezwaren tegen zijn.

6. Rondvraag

De voorzitter: Dan gaan wij verder met agendapunt 5, de rondvraag. Nou wil het toeval dat er geen rondvraag is binnengekomen. Kortom dit was agendapunt 5 en wij gaan dus nu verder met agendapunt, agendapunt 6 was dit trouwens, ik vergis mij. De heer Serlie, goedemorgen.

De heer Serlie: Goedemorgen, ik heb ongeveer 10 minuten lopen roepen, dat ik het woord wilde voeren bij C1, maar dat is kennelijk niet doorgekomen?

De voorzitter: Ik heb inderdaad niets gehoord. Echt niet.

De heer Serlie: Dus ik ben er maar even uitgegaan en weer opnieuw ingeklommen en nu lukt het wel.

De voorzitter: Wat jammer, maar stelt u uw vraag alsnog.

De heer Serlie: Nee, u gaat maar gewoon door, maar ik ben wel weer enigszins gerustgesteld, dat ik u wel weer hoor. Dan weet ik dat ik zo meteen wel weer iets kan roepen.

De voorzitter: Dat is fijn en ik wens u verder veel sterkte met uw frustrerende moment.

7. NRK rapport 'Uit het oog, uit het hart? Revolverende fondsen in de provincie Drenthe', Statenstuk 2021-999

De voorzitter: Wij gaan verder met agendapunt 7, het NRK rapport 'Uit het oog, uit het hart? Revolverende fondsen in de provincie Drenthe', Statenstuk 2021-999. Als u daar het woord over wilt voeren, dan mag u zichzelf in beeld zetten en ook gedeputeerde Bijl en de heren Van der Bij, Kwakkel en Veenstra van de NRK mogen hun camera aanzetten. En voordat ik meld wat er gevraagd wordt om te besluiten, heeft de heer Van der Meijden voorafgaand aan de vergadering mij verzocht om hem als eerste even vooraf het woord te geven en dat doe ik graag. Mijnheer Van der Meijden, u heeft het woord.

De heer Van der Meijden: Dank u wel, voorzitter. Het gaat om het volgende. De commissie verbonden partijen is op dit moment doende om een nieuw protocol te maken voor verbonden partijen en het verzoek is, mede namens de voorzitter van de commissie en in overleg om de uitkomsten van deze discussie neer te leggen bij PS en te vragen of PS zou willen besluiten de commissie verbonden partijen de opdracht te geven een en ander te verwerken in een nieuw protocol, dat in concept in behandeling is en dan voor te leggen op enig moment bij PS. Een tweede optie zou ook kunnen zijn om nu te zeggen: we luisteren wat de gang van zaken is, we luisteren naar de afgevaardigden van de NRK en we zeggen met elkaar: oké, we hebben nu voldoende informatie, we hebben de aanbevelingen, we hebben de conclusies, we hebben een reactie van GS en dat alles leggen we neer bij de commissie om dat verder te verwerken in een protocol, vanuit een niet-politieke invalshoek en het product dat dan verschijnt, neer te leggen bij deze commissie en bij PS. Dat zijn twee opties die ik graag zou willen suggereren om te behandelen. Dank u.

De voorzitter: Dat zou moeten lukken.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Bijl, goedemorgen.

Gedeputeerde Bijl: U was zo vriendelijk om mij in beeld te roepen, maar in de rolverdeling binnen ons college gingen we ervan uit dat de gedeputeerden Brink en Stelpstra dit zouden behandelen.

De voorzitter: Dat is blijkbaar niet goed doorgekomen richting de plek waar ik nu zit, maar wij nemen daar kennis van en dan verzoek ik om het aantal mutaties nu toe toe te passen binnen het college. Dus dan zien we de andere heren wel verschijnen. Dank u wel.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, mag ik een vraag stellen aan mijnheer Van der Meijden?

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Wij veronderstellen dat bij agendapunt 7 het NRK-rapport zit en mijnheer Van der Meijden heeft een verhaal over de verbonden partijen, maar de Rekenkamer is toch niet een verbonden partij in de zin van de gemeenschappelijke regeling, zoals de werkgroep zich over buigt?

De voorzitter: Mijnheer Van der Meijden.

De heer Van der Meijden: De commissie verbonden partijen is bezig met een nieuw protocol en als u de stukken leest, ziet u ook dat er in de reactie en in de beleidsbrief verwezen wordt naar het protocol met betrekking tot de verbonden partijen. Dus daar zit een analogie, omdat zowel DEO als MKB ook op het lijstje staan van de verbonden partijen. Dus in die zin is het zinvol om de aanbevelingen en conclusies mee te nemen in het nieuw te maken protocol.

De voorzitter: Ik geef even het woord aan mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. Even praktisch. Volgens mij is het het handigst dat we gewoon dit agendapunt behandelen en het voorstel van de heer Van der Meijden meenemen bij het bespreken van de besluittekst, want daar ziet het op, met name het tweede punt van de besluittekst, over hoe wij als Staten om willen gaan met de aanbevelingen.

De voorzitter: We zouden dus aan de besluittekst kunnen toevoegen dat we de aanbevelingen ook mee gaan nemen naar de commissie verbonden partijen, die zich dan gaat afvragen hoe dat eventueel te verwerken is in het protocol, dat daar onder handen is, als ik het goed begrijp.

Mevrouw Van den Berg: Precies, iets in die trant. Daar moeten we dan naar aanleiding van de vergadering een amendement of wat dan ook voor fabriceren. Maar goed, dat is volgens mij waar we het dan straks over moeten hebben, maar wat mij betreft kunnen we gewoon beginnen met het agendapunt.

De voorzitter: Dan stel ik nu voor dat we dit even in het achterhoofd houden en dan gaan we verder met dit agendapunt. Voordat de woordvoerders het woord krijgen, is het gebruikelijk dat de NRK eerst een korte toelichting gaat geven op het rapport. Zoals gezegd, namens de Rekenkamer zijn vandaag aanwezig ook de voorzitter mevrouw Anneke Beukers, de heer Van der Bij, de heer Linze Schaap, de secretaris-directeur en de onderzoekers de heren Kwakkel en Veenstra. De heer Van der Bij presenteert de belangrijkste bevindingen uit het rapport en daarnaast zijn hij en de heren Kwakkel en Veenstra beschikbaar voor vragen naar aanleiding van het onderzoek. Ik geef het woord aan de heer Van der Bij van de Noordelijke Rekenkamer. De heer Van der Bij.

De heer Van der Bij (Noordelijke Rekenkamer): Dank u wel, voorzitter. Inderdaad, we hebben onderzoek gedaan naar revolverende fondsen in de drie noordelijke provincies. Revolverende fondsen, het woord zegt het al: revolverend, dat de middelen ook weer terug moeten vloeien naar het desbetreffende fonds. Dus dat kan in de vorm van een verstrekte lening die weer afbetaald wordt. Dat kan een participatie zijn die uiteindelijk weer geliquideerd wordt en dat de middelen weer terugvloeien naar het fonds. Het kan ook een variant op een lening zijn, een achtergestelde lening, dat je als schuldeiser achteraan de rij gaat staan en andere preferente schuldeisers voorrang hebben. Dat zijn allemaal mogelijkheden, juridische mogelijkheden en financiële instrumenten, die je kunt benutten om ervoor te zorgen dat het geld uiteindelijk ook weer terugkomt. Dat zijn fondsen die op enige afstand staan. Doelbewust natuurlijk ook, om

wat meer armslag te geven en op een bedrijfsmatig verantwoorde wijze die leningportefeuille of die aandelenportefeuille te beheren. Het is een wat andere tak van sport dan de provinciale kernactiviteit. Dus dat is dan ook vaak de reden om het op afstand te plaatsen. Dus dat is ook wel iets wat in het oog gehouden moet worden. Dat neemt niet weg dat het natuurlijk gewoon publiek geld is en dat het gaat om een achterliggend maatschappelijk doel. Dat zijn niet normale commerciële activiteiten, die een provincie hierop ontplooit. Het gaat om het halen, het realiseren van een doel dat de provincie als publieke entiteit nastreeft en daar wordt dit middel dan voor ingezet. We hebben voor Drenthe twee revolverende fondsen onderzocht. Eentje is al even eerdergenoemd: de Drentse Energie Organisatie en het MKB Fonds Drenthe. In de DEO zit zo'n kleine € 40 miljoen, ruim € 39 miljoen en bij het MKB Fonds Drenthe gaat het om zo'n € 13 miljoen. De provincie Drenthe beschikt ook over Kader Revolverend Financiering. Daar staan ook wat spelregels in en er wordt aangegeven wat het verschil is tussen een revolverend fonds en het inzetten van het subsidie-instrument en daarin wordt ook omgegaan met, omdat er bepaalde risico's zijn, wat je in kas moet houden, wat je in een reserve moet storten om eventuele tegenvallers op te vangen en dat is zo'n 10% van de verstrekte middelen in het geval van Drenthe. Als we kijken naar de drie Noordelijke provincies, dan zie je ook wel wat verschillen tussen de fondsen. Dat kan in de rechtsvorm zitten, dat zie je eigenlijk ook wel terug bij Drenthe, in die zin dat DEO een stichting is waar het provinciebestuur niet-actief deelneemt in het stichtingsbestuur, dat staat echt wel op afstand en je ziet bij het MKB Fonds Drenthe dat daar gekozen is voor een besloten vennootschap, waar de aandelen berusten bij de provincie. Je ziet bijvoorbeeld ook bij het MKB Fonds Drenthe dat er een investeringscommissie is, een commissie van inhoudelijk deskundige mensen die ook verstand hebben van geld enzovoort, die adviseren hoe er belegd moet worden. En dat is bij DEO bijvoorbeeld weer niet het geval. We hebben inderdaad wat aanbevelingen gedaan, dat laat ik aan u of die al dan niet kunnen landen, de nadere besluitvorming over de verbonden partijen en de herziening van het protocol enzovoorts, maar dat is niet aan ons als Rekenkamer, maar die aanbevelingen luiden dat GS natuurlijk PS goed moet informeren over die maatschappelijke resultaten. Ik zei het al, het is niet een commerciële activiteit. Bij DEO gaat het om de reductie in CO2 met een mooi onderscheid dat DEO ook maakt in productie en besparingen en bij het MKB Fonds wordt ook gerapporteerd over de aantallen FTE's die gerealiseerd zijn, dankzij de innovaties in het MKB. Daar gaat het om en dat moet je wel op een goede manier doen en dan krijg je die informatie ook als Staten en dan krijg je ook dat het daadwerkelijk op een bondige wijze wordt aangeleverd, zodat je er wat mee kunt op het juiste moment, dan krijg je ook alle jaarverslagen enzovoort. Dus daar leest u ook het een en ander over in ons rapport. Het tweede punt is inderdaad een oproep aan PS om kritisch te zijn over die informatie die aangeleverd wordt. Denk ook na eventueel over een onafhankelijk onderzoek, of een onderzoek al dan niet ingezet via de griffie om te kijken of die informatievoorziening ook van voldoende kwaliteit is. De titel geeft het al een beetje aan: 'Uit het zicht, uit het hart' wellicht, dus van belang om daar wel zicht op te houden en een mogelijkheid daarvoor is ook het evalueren, het terugkijken. Wij stellen voor om eens in de vier jaar en bij voorkeur in het eerste jaar van de collegeperiode, zodat nieuw ingestroomde Statenleden ook weer zo'n fonds op het netvlies hebben en duidelijk weten: dit is het doel, dit wordt gerealiseerd, dit is wellicht de toekomst en dit is wat wij ervan vinden. Een vierde aanbeveling is dat wij zo'n investeringscommissie op zich wel een goed instrument vinden om de kwaliteit van het functioneren van zo'n fonds te bevorderen. Natuurlijk moet je dat ook plaatsen in relatie tot de activiteit van zo'n fonds, hoe complex is dat en zorg je niet voor extra bureaucratie. Daar pleiten we helemaal niet voor, maar het kan wel een nuttige aanvulling zijn bij het functioneren van zo'n fonds en de professionaliteit waarmee zo'n fonds opereert. De laatste aanbeveling is dat als je je aan alle spelregels van de commissie houdt, en natuurlijk moet je dat doen van de Europese Commissie, maar je wilt helemaal buiten ..., je wilt geen gevaar lopen dat je staatssteun verleent en dan

moet je soms ook wel voorwaarden hanteren die het ook niet net iets moeilijker maken om juist dat maatschappelijke doel te realiseren, als je bijvoorbeeld daadwerkelijke marktconforme rente volgens de spelregels gaat berekenen. Dus we hebben ook wel gewezen op andere mogelijkheden om bijvoorbeeld binnen de Groepsvrijstellingsverordening van de Europese Commissie het ook aan te kunnen melden. Bij DEO is dat bijvoorbeeld in volle omvang gebeurd, maar je kunt ook inderdaad aan drempelbedragen zoals de minimis denken. Dat je wel staatssteun verstrekt, maar binnen de regels. Dat is een beetje waar wij op wijzen. Bij DEO is dat dus al gebeurd. Voorzitter, misschien was dit wat te lang, maar dat is op hoofdlijnen wat er in dat rapport staat. En natuurlijk zijn we alleszins bereid om alle vragen te beantwoorden.

De voorzitter: Dank voor uw korte samenvatting. Ik geef de gelegenheid om korte vragen aan u te stellen. Wie wil daar gebruik van maken? Ik zie mevrouw Van den Berg. Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Een korte vraag: hebben jullie ook gekeken als het gaat om die informatievoorziening aan PS, naar het huidige protocol van verbonden partijen, of dat het wordt nageleefd? Of hebben jullie dat er niet bij betrokken?

De voorzitter: Mijnheer Van der Bij.

De heer Van der Bij (Noordelijke Rekenkamer): Ja, dat hebben we er zeker bij betrokken, maar ik zal mijn collega's ook nog even het woord geven om nader aan te vullen, als dat mag voorzitter. Dat hebben we gedaan en je ziet wel bij het MKB Fonds bijvoorbeeld dat de jaarverslagen niet elk jaar overhandigd zijn, dus daar hebben we ook wat opmerkingen over gemaakt. Maar Klaas en Sieger, misschien kunnen jullie mij even aanvullen op dit punt?

De voorzitter: Dan zal ik eerst even aan het woord geven aan mijnheer Kwakkel.

De heer Kwakkel (Noordelijke Rekenkamer): Dank u wel, voorzitter. Klaas Kwakkel, onderzoeker Noordelijke Rekenkamer. We hebben eigenlijk vrij uitgebreid het protocol en de afspraken die er zijn tussen GS en PS Drenthe rondom verbonden partijen en informatievoorziening van verbonden partijen meegenomen in dit onderzoek, omdat zowel DEO als MKB Fonds Drenthe, zoals al werd aangegeven allebei aangemerkt zijn als verbonden partijen. Dus daarvoor zijn die afspraken gewoon van toepassing en voor zover wij dat hebben kunnen beoordelen, is dat ook netjes gebeurd. De jaarverslagen van de DEO zijn eigenlijk iedere keer naar de Staten gestuurd. DEO is ook aangemerkt als een van de belangrijke verbonden partijen en volgens die afspraken moeten dan voor die belangrijke verbonden partijen ieder jaar de jaarverslagen naar PS worden verstuurd. Dat is netjes gebeurd. Voor het MKB Fonds is dat iets minder het geval en die is voor zover wij weten, niet aangemerkt als een van die belangrijkste negen verbonden partijen. Daar is wel een bepaalde afgewogen keuze in gemaakt destijds. Dat heb ik niet meer helemaal helder voor de geest, maar volgens mij had het ermee te maken dat, als PS van alle verbonden partijen al die stukken zou krijgen, dan zouden ze overspoeld worden met informatie en daarom is er een soort prioritering in die verbonden partijen aangebracht, maar dat voert een beetje ver voor dit onderzoek, maar dat hebben we wel degelijk meegenomen, die afspraken die er zijn rondom verbonden partijen.

De voorzitter: Zijn er dan hierop nog weer aanvullingen van mijnheer Veenstra van de NRK? Toen bleef het stil. Ondertussen zag ik de hand van mijnheer Uppelschoten voor een vraag.

De heer Uppelschoten: Ik heb twee vragen. De eerste vraag is: voor PS is het van groot belang om te weten of het instrument, ik zal maar zeggen revolverende fondsen, of die werken en in een behoefte voorzien? Maar ik heb begrepen uit het onderzoeksrapport dat de respons op die onderzoeksvragen die we gesteld hebben, dat die mager is en dat jullie daar eigenlijk geen conclusie over durven te trekken. Dat is mijn eerste vraag en mijn tweede vraag is: jullie hebben twee revolverende fondsen onderzocht in Drenthe, DEO en het MKB Fonds, maar ik ben wel heel benieuwd naar jullie opvatting, want als ik jullie verslag lees, dan krijg ik het idee: het MKB Fonds is helemaal geen revolverend fonds, want het geld komt helemaal niet terug. Het risico wordt op 100% ingeschat. Het is eigenlijk een subsidie en revolverend is dat het geld steeds terugkomt en opnieuw kan worden ingezet. Dus ik had dan ook iets van jullie willen lezen: is dit wel een revolverend fonds?

De voorzitter: Helder, mijnheer Van der Bij.

De heer Van der Bij (Noordelijke Rekenkamer): Duidelijke vraag. Ik zal straks ook wel even weer verwijzen naar mijn collega's voor aanvullingen. Uw eerste vraag was dat de respons gering was. Dat klopt. Dat hebben we ook met andere provincies meegemaakt. Dat we aan stakeholders, die ook middelen ontvangen, vragen wat u hebt gedaan op het moment dat u geen middelen had ontvangen? Was het dan toch doorgegaan of had u juist die middelen echt nodig om dit te kunnen doen? Uit mijn hoofd, was de respons voor het MKB Fonds wel voldoende en hebben we geconcludeerd, dat het wel in een behoefte voorziet, tenminste dat konden we op basis van die voldoende respons ook concluderen. Bij DEO was de respons onvoldoende, om dat op te kunnen merken. Dat is niet helemaal uniek voor Drenthe, dat de animo om te reageren wat onvoldoende was, zodat we geen harde conclusies konden trekken, maar voor het MKB Fonds dus volgens mij wel. De tweede vraag voor het MKB Fonds: het is wel zo dat de middelen die in het MKB Fonds gestort zijn in één keer ten laste zijn gebracht van het resultaat. Dat kun je als heel voorzichtig aanmerken. Dat je niet een bepaalde reserve aanhoudt, maar dit is inderdaad in één keer afgefinancierd. Dat kan. Nu is dat dan blijkbaar gebeurd en ten laste gebracht van het resultaat. Waarmee niet gezegd is dat die middelen niet terug moeten komen. Ik denk dat dat twee verschillende zaken zijn. Hoe je met de bekostiging omgaat en wanneer je dat ten laste van wat brengt. Of je dat via de reserve doet of in één keer ten laste van het resultaat. Dat wil niet zeggen dat de middelen dan niet terug moeten vloeien, maar goed. Ik kijk ook even naar ..., of kijk, ik zoek Klaas en Sieger nog even op om mij aan te vullen.

De heer Uppelschoten: Ik zal even wachten met reageren tot de heer Kwakkel ook geantwoord heeft.

De voorzitter: Zeg dan ook niks. Mijnheer Kwakkel.

De heer Kwakkel (Noordelijke Rekenkamer): Dank u wel, voorzitter. De allereerste vraag: werkt het instrument, revolverend fonds en voorziet het in een behoefte? Ja, daar zijn wij inderdaad wat terughoudend in geweest. Dat klopt wat mijnheer Uppelschoten zegt. Dat heeft ook te maken met het feit dat deze revolverende fondsen nog niet heel lang bestaan. DEO is een uitzondering, die bestaat al tien jaar, maar het MKB Fonds Drenthe bestaat vier à vijf jaar en dat geldt eigenlijk ook voor de andere revolverende fondsen die we hebben onderzocht bij de andere provincies. En voordat je echt iets kunt zeggen over het resultaat, zowel het maatschappelijke resultaat als het financiële resultaat en de vraag of het instrument dus werkt, daar moet toch nog iets meer tijd voor verstrijken en dan heeft dat vooral te maken met participaties. Revolverende fondsen verstrekken meestal leningen of participaties, aandelenparticipaties en vooral die

aandelenparticipaties kennen een looptijd van al gauw vijf jaar of meer, voordat je eens een keer zicht krijgt of dat geld weer terugkomt. Dus dat is een reden geweest om toch vooral over de vraag of het instrument werkt en of het zulke goede financiële resultaten heeft als je misschien wel hoopt aan de voorkant, om bij die vraag toch wat terughoudend in het antwoord te zijn. Voorziet het in een behoefte? Ja, dat heeft de heer Van der Bij denk ik al goed aangegeven, de enquête die we hebben uitgezet om het MKB Fonds eruit te volgen, dat die in een behoefte voorziet. Het is geen representatieve enquête, dus dat wil zeggen, daar kun je geen harde conclusies op baseren. Maar dat is misschien wel een reden om nog eens wat vervolgonderzoek te doen als men twijfels heeft bij de eventuele voorziene behoefte, maar dat is misschien ook niet zozeer aan de Rekenkamer zelf. En het MKB Fonds, of dat revolverend is. Dat is een goede vraag. Daar hebben we het volgens mij ook al bij de publicatie van het rapport over gehad. In hoeverre is dit nou een ander instrument dan het subsidie-instrument en zonder weer in een discussie te vervallen, is het een subsidie of niet, vind ikzelf dat je een subsidie wegzet, dat is eenmalig en dat geld komt niet terug. En een revolverend fonds, hoewel dit vanuit de provincie pleit dus voor 100% is voorzien, dus de provincie houdt daar in de boekhouding rekening mee, dat dat geld niet terugkomt, dat staat los van het feit dat het geld dus wel meerdere keren kan worden uitgezet. Dus het geld wordt geparkeerd bij het MKB Fonds Drenthe en vanuit het MKB Fonds worden er leningen verstrekt aan ondernemingen en die leningen vloeien weer terug of gedeeltelijk terug, of voor een heel klein beetje terug. Maar dat deel wat terugkomt, kan wel weer opnieuw worden uitgezet en daarin onderscheidt het mijns inziens zich wel van een subsidie. Ik hoop dat dat duidelijk is.

De voorzitter: Mijnheer Kwakkel, dit lijkt mij meer dan voldoende. Wil mijnheer Veenstra daar nog op aanvullen? Ik vraag het nog maar even weer. Toen bleef het weer stil en dan gaan we voor een korte reactie naar mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Het klopt, maar een revolverend fonds heeft een bepaald bedrag en het blijft steeds beschikbaar om allerlei MKB-bedrijven te helpen, maar het MKB Fonds werkt niet met leningen, maar het is steeds een aandelenparticipatie. En ten eerste is daar gezegd dat die aandelen pas na vijf of tien jaar verhandeld kunnen worden en dan is de volgende vraag: kun je die aandelen wel verhandelen en komt dat geld ooit wel terug? Dus ik heb toch de neiging om zelf te denken: het is mooi dat we dat doen, maar in principe zit het geld helemaal vast in aandelen, want dat zal wel een klein onderdeelje daarvan zijn. Dus het principe dat het geld rouleert en dat veel bedrijven geholpen kunnen worden, dat mis ik. En dat vind ik een essentieel onderdeel van revolverende fondsen.

De voorzitter: Ik stel voor dat we dit beschouwen als de laatste opmerking over dit stuk, want het is heel helder uitgelegd hoe het werkt en uw perceptie beschouw ik even als een mededeling. En ik vraag nu: zijn er nog meer vragen aan de leden van de Rekenkamer? Even roepen graag, want ik heb waarschijnlijk niet iedereen in beeld. Dan zijn er geen vragen meer. Dan bedank ik de leden van de Rekenkamer voor hun presentatie en toelichtingen en dan gaan we nu over tot de woordvoering van de Staten en dan noem ik even de namen van de mensen die ik in beeld heb, want dat zijn er namelijk maar zes: mevrouw Kleine Deters, de heren Zuur, Van der Meijden en Loof, mevrouw Van den Berg en de heer Blinde.

De heer Vianen: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Vianen.

De heer Pormes: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Pormes, en wie riep daar nu als laatste?

Mevrouw Peeks: Mijn camera doet het blijkbaar niet.

De voorzitter: Oké, mevrouw Peek. Dat zijn ze dan. Dan gaan we in die volgorde luisteren naar de bijdragen van de Statenleden, die maximaal drie minuten per fractie zullen zijn. En als eerste krijgt het woord mevrouw Kleine Deters. Ga uw gang.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel, voorzitter. Wat D66 betreft, hebben we het rapport met belangstelling gelezen. En onze conclusie is eigenlijk, dat er geen bijzondere uitkomsten zijn, die ons verontrusten of onbekend zijn. En in de bijdragen van de heer Van der Bij en de heer Kwakkel zien wij dat ook bevestigd. En de reactie van GS op de aanbevelingen zijn voor ons wel vrij logisch en goed te volgen. Dus het geeft ons geen aanleiding tot verdere vragen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Een interruptie, voor zover je dat nog zo kunt noemen na afloop van een bijdrage, van de heer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel. Ik hoor mevrouw Kleine Deters zeggen dat er niks verontrustend is. We hebben net ook de heer Kwakkel gehoord, dat er maatschappelijk en financieel weinig hard gemaakt kan worden over bijvoorbeeld de toegevoegde waarde. Vindt mevrouw Kleine Deters dat niet verontrustend? Dat bijvoorbeeld een DEO € 40 miljoen heeft, dat al tien jaar bestaat, maar dat we niet kunnen vaststellen of dat in een behoefte voorziet. Ik vind dat best verontrustend eigenlijk.

Mevrouw Kleine Deters: Die mening delen wij dus niet.

De heer Blinde: Dus u ziet het rapport van de Noordelijke Rekenkamer puur als een mening?

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Het gaat niet om een mening. Het gaat inderdaad om een overzicht en bij de rondvraag heb ik al de interruptie van mijnheer Uppelschoten gehad wat de suggestie betreft als het gaat over de Natuur en Milieufederatie. D66 hecht met name ook aan de milieupoort en wij vinden de informatie die gegeven is in het rapport niet verontrustend.

De voorzitter: Waarvan akte. Dan gaan wij nu verder met de fractie van het CDA, de heer Zuur. Ga uw gang.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Zoals ik al bij het vaststellen van de agenda zei, was er enige onduidelijkheid of dit rapport vandaag wel geagendeerd zou worden. Daar is over gecommuniceerd met het presidium. Maar goed, daar komen we via het presidium nog wel even op terug. Natuurlijk hebben wij kennisgenomen van het rapport. Wij zijn ook bij de eerdere presentatie vertegenwoordigd geweest. Wij concluderen dat het opnieuw een gedegen rapport is, een goed onderzoek naar de verschillende fondsen in de verschillende provincies. Even voor Drenthe kunnen wij een eind meegaan met de aanbevelingen. GS zit er ten aanzien van een aantal aanbevelingen wat genuanceerder in. Ik zou wat dat betreft graag aanbeveling twee en drie er dan

uit willen lichten. Aanbeveling twee gaat in op het feit dat ..., GS geeft in ieder geval in de reactie aan dat zij graag met PS in overleg willen over de informatiebehoefte. Ik ben benieuwd hoe we dat gaan vormgeven. Volgens mij was er een voorzet gedaan ergens in de tussenliggende tijd, om dat via de commissie van onderzoek te doen. Maar ik denk dat het wel goed is om daar een vervolg aan te geven, ook vanwege de gewenste informatiebehoefte. Maar die zal wellicht ook door andere partijen genoemd worden. Er werd net al even gememoreerd door de heer Blinde. En aanbeveling drie om nieuwe Statenleden bij te praten over de revolverende fondsen in het eerste jaar van een nieuwe periode. Dat is ook een mooi evaluatiemoment denk ik, dat zou wat ons betreft ook een goed voorstel zijn, los van het verstrekken van de jaarrapporten en de rapportage in de P&C-cyclus, waar het dan toch vaak snel ondersneeuwt, zou dit wel goed zijn om nieuwe Statenleden en ook zittende Statenleden toch één keer in de vier jaar te informeren over het bestaan, de werking, de effecten en de uitkomsten daarvan. Daar willen wij het voorlopig even bij laten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de SP-fractie, mijnheer Van der Meijden en daarna mijnheer Loof. Mijnheer Van der Meijden.

De heer Van der Meijden: Dank u, voorzitter. De SP is van mening dat alle aanbevelingen integraal over zouden moeten worden genomen en dat deze aanbevelingen, zoals ik straks ook al gezegd heb, meegenomen zouden moeten worden naar de commissie verbonden partijen om een en ander te verwerken in het nieuw te maken protocol. Daarin zou je ook kunnen vastleggen dat een goede toetsing plaats zal gaan kunnen vinden over de zin en onzin van eventuele revolverende fondsen. Dus in die zin kan ik kort zijn. Graag alle aanbevelingen meenemen, overnemen en verwerken in het protocol. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is nu het woord aan de heer Loof van de Partij van de Arbeid en daarna mevrouw Van den Berg. Mijnheer Loof.

De heer Loof: Dank u, voorzitter. Dank aan de Noordelijke Rekenkamer voor het rapport. Een rapport dat maar weer eens inzichtelijk maakt hoe belangrijk historisch besef in de politiek is. Om de vier jaar verkiezingen en heel gebruikelijk is inmiddels dat er meer dan 50% nieuwe Statenleden instroomt en tegelijkertijd verdwijnt dan wel een hoop historisch besef en kennis. En dat we onlangs drie Statenleden hebben kunnen feliciteren die tien jaar Statenwerk achter de kiezen hebben, dat zal steeds vaker een unicum gaan worden. Alleen al daarom zijn de rapporten van de NRK uitermate zinvol, maar bestudering daarvan, maakt dus ook duidelijk dat een makkelijk te raadplegen databank voor Statenzaken steeds belangrijker wordt. Even een zij-sprongetje, maar ik maak er toch even een opmerking over. Voorzitter, het rapport neemt een tweetal revolverende fondsen onder de loep, de Drentse Energie Organisatie en het MKB Fonds Drenthe. Het initiatief voor de DEO is al genomen in 2009 en het MKB Fonds dateert uit 2013. Dat is in Statentermen dus eeuwen geleden. In haar derde aanbeveling bepleit de NRK periodieke evaluaties van deze fondsen, bij voorkeur in het eerste jaar van de collegeperiode. De heer Zuur memoreerde daar ook al aan. GS reageert hierop door te zeggen dat de nadruk niet ligt op periodiek evalueren, maar om dat te doen op het moment dat het nodig is. Zo is dat vastgelegd in 2014. En wat onze fractie betreft, passen we dit toch aan en neemt GS deze aanbeveling van de NRK ter harte. Voorzitter, het is goed dat de NRK zich heeft gebogen over de oorsprong, de organisatieopbouw, de sturing en de verantwoording, de risico's en het belangrijkste wat ons betreft, de maatschappelijke resultaten van deze fondsen. Die maatschappelijke resultaten zouden daarnaast centraal moeten staan in de periodieke evaluaties, die ik net heb genoemd. We zien ze nu terug in de inhoudelijke programma's, in de begroting en in de jaarstukken. Dat is

correct en zoals het hoort, maar het nadeel is dat de fondsen daardoor uit het oog verloren worden, in ons geval als Statenleden. DEO heeft onder invloed van PS wel enige veranderingen ondergaan door de jaren heen. Er is bijgestuurd in de activiteiten van het fonds, zoals de wens om relatief kleine duurzaamheids- initiatieven van onderop te kunnen financieren. Het is goed dat dit bijsturen kan en ook gebeurt. Het kan en gebeurt echter alleen als PS zich regelmatig bezighoudt met fondsen en dat is misschien niet vaak het geval. Wat dat betreft moeten we de hand ook in eigen boezem steken. Wel is PS keurig door GS voorzien van jaarverslagen door de jaren heen en de laatste tijd krijgen we ook regelmatig informatie aangeleverd over het MKB Fonds. Tot slot een opmerking: is het nu revolveren of subsidiëren? Zoals ook de heer Uppelschoten aangaf, ten aanzien van het MKB Fonds. Die vraag is al gesteld en behandeld. Dus hier laat ik het voor nu even bij. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de ChristenUnie, mevrouw Van den Berg en daarna de heer Blinde. Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. Dank ook aan de Noordelijke Rekenkamer voor het rapport dat er ligt. We hebben het met interesse gelezen en we kunnen ons vinden in de aanbevelingen. Revolverend financieren lijkt ons nog steeds een financieringsvorm die in sommige gevallen een goede manier is om zoveel mogelijk maatschappelijk rendement te behalen. Zoals de heer Kwakkel al aangaf, zullen we misschien wat langer moeten wachten om hier nog beter zicht op te krijgen. Dus laten we dat ook blijven volgen met elkaar. Wij denken met de SP dat het goed is om de implementatie van de aanbevelingen die betrekking hebben op de betrokkenheid en de wijze van informeren van Provinciale Staten, worden meegenomen in de herziening van het Protocol verbonden partijen, die momenteel wordt gedaan door de Werkgroep verbonden partijen. Daarmee nemen we ook als Staten zelf het initiatief, waarin we aangeven hoe wij graag geïnformeerd willen worden. Ik denk dat dat ook de juiste route is. Uiteraard zullen we daarin ook Gedeputeerde Staten betrekken. Dus ik vermoed dat we met een amendement moeten komen op de besluittekst wat dat tweede punt betreft. En ik kan dus ook al aangeven dat het dan dus een B-stuk zal moeten worden.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met JA21, mijnheer Blinde. Daarna gaan we naar mijnheer Uppelschoten. Mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. Ten eerste natuurlijk onze dank aan de Noordelijke Rekenkamer die weer goed onderzoek heeft gedaan. Voorzitter, voor ons is het belangrijkste aan revolverende fondsen het doel. Dat is namelijk dat de maatschappelijke meerwaarde bewerkstelligd wordt. Zonder dit instrument zou dan niet of later dat maatschappelijke doel pas bereikt zijn. Dat is de kern. En dat moet ook bij oprichting ingekaderd worden, aangezien PS na oprichting niet meer kan bijsturen, bijvoorbeeld bij DEO, lees ik terug in het Noordelijke Rekenkamer-rapport. Dus ten eerste over die doelen bereiken. Daar kan eigenlijk niks zinnigs over gezegd worden in het Noordelijke Rekenkamer-rapport, aangezien de enquête onvoldoende beantwoord werd. En dat brengt ons natuurlijk direct bij aanbeveling twee. Wij verzoeken sowieso om aanbeveling twee over te nemen, want doelmatigheid moet wel echt bewezen worden. Heel kort door de bocht: als je niet je maatschappelijke meerwaarde kunt aantonen, maar je hebt wel een potje van € 40 miljoen publiekelijk geld, belastinggeld, dan moet daar een evaluatie gaan plaatsvinden. Zonder maatschappelijk resultaat heb je namelijk geen bestaansrecht, volgens JA21. Dat betekent dus dat wij een visie hebben, die haaks staat op die van D66. Bij ons is het niet de intentie leidend. Bij ons is leidend of je daadwerkelijk iets bereikt. Verder moet ik eigenlijk zeggen, dat ik nog een punt had, maar dat heeft de heer Van der Meijden al voortreffelijk

naar voren gebracht, over de zin en onzin van verbonden partijen of revolverende fondsen en dat het nieuwe protocol er moet komen. Dus daar hou ik het even bij, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dank u wel en dan zoals gezegd, gaan we nu verder met de heer Uppelschoten van de PVV-fractie en daarna mijnheer Vianen. Mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel. Vooropgesteld, wij nemen ook de aanbevelingen van harte over. We zijn bezorgd over de opmerking van GS dat de revolverende fondsen meegenomen kunnen worden in de normale P&C-cyclus. We hebben toch de ervaring dat ze dan ondersneeuwen en het zijn ook verbonden partijen, maar wel bijzonder verbonden partijen. Ze hebben namelijk een revolverend karakter en dat zouden wij eigenlijk graag willen vaststellen, als wij er ook over praten, naast het feit dat ze een maatschappelijk effect hebben. En het is zonde dat dat helaas niet vastgesteld kan worden. Maar goed, dat zij zo. Maar ik vind tien jaar, als je DEO hebt, dan moet dat toch wel kunnen. En het is juist nog gekker dat juist de enquête voor de DEO dan zo mager is ingevuld, laat ik het zo zeggen. Een laatste opmerking: dat het MKB geholpen wordt en dat het een MKB Fonds is: fantastisch. Revolverend, daar zijn wij toentertijd in 2014 ook erg voor geweest, omdat er een hoeveelheid geld was, die steeds flexibel ingezet kon worden. Maar het lijkt nu net of het geld vastzit en dat het hele revolverende karakter weg is. En dat vinden wij heel erg zonde. Maar goed, dat is meer een discussie die wij dan in de Staten moeten voeren. En hoe help je het MKB? En er is toen gekozen voor revolverend, omdat dan het geld steeds beschikbaar was en het snel ingezet kon worden voor MKB-bedrijven, maar in de praktijk lijkt het of het niet zo is. Maar dat zou ook zo'n discussie kunnen zijn, die we moeten voeren aan de hand van de verslagen of de notities die wij krijgen over de revolverende fondsen. Want in onze opvatting schiet het zijn doel voorbij. Dat was het, mijnheer de voorzitter. Maar de aanbevelingen ...

De voorzitter: Nee, dat was het zei u. Dus dan bent u klaar. Was er toch nog een opmerking? Mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Ik had een kleine vraag aan de heer Uppelschoten, want hij geeft aan: PS heeft besloten dat het een revolverend fonds is. Daar heeft de heer Uppelschoten zijn twijfels bij. Even los van het technische, hoe kijkt hij daar democratisch tegenaan? Wij nemen een democratisch besluit, vervolgens komt dat op afstand te staan en hebben wij heel weinig sturingsmogelijkheden, en nu blijkt eigenlijk dat dat besluit deels echt wel op een kernpunt losgelaten wordt. Kan hij daar iets over zeggen?

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: In ieder geval is het MKB Fonds een BV en de provincie is de volledige aandeelhouder. Dus GS hebben daar een belangrijke invloed en dat kunnen wij aansturen, maar dan zouden wij wel rapportages moeten krijgen, in mijn beleving, dat het revolverende karakter van het fonds een beetje op de achtergrond is verdwenen en of wij dat goedvinden en of het geld wel zo weggezet moet worden dat het eigenlijk niet meer revolverend is. Maar dan hebben we die rapportages nodig, specifiek over de revolverende fondsen. Maar als het helemaal weg zou zijn en we hebben er geen invloed op, dan zou ik het verschrikkelijk vinden. Maar omdat het een BV is en GS is er nauw bij betrokken, dan hebben we toch een sturingsmogelijkheid.

De voorzitter: Dank u wel voor de reactie. Dat is denk ik voldoende. Dan zie ik nog een interruptie van de heer Zuur.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de heer Uppelschoten en ook een aantal andere partijen zeggen: wij nemen graag de aanbevelingen van de Rekenkamer over. GS heeft natuurlijk hier en daar een aanbeveling niet helemaal overgenomen. Betekent dat dan dat er geamendeerd wordt op dit voorstel?

De heer Uppelschoten: Mag ik reageren? Of moet ik reageren?

De voorzitter: U mag reageren als het maar kort is.

De heer Uppelschoten: Dat betekent dat het voorstel zoals het er ligt, dat het dus niet overgenomen kan worden of we moeten het amenderen of we moeten tegenstemmen.

De voorzitter: Dat lijkt me voldoende voor nu. Dan gaan we nu verder met de fractie van de VVD, mijnheer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. Graag spreken wij ook de waardering uit aan de Noordelijke Rekenkamer voor het onderzoek en de rapportage en ook dank voor de toelichting, die zojuist en onlangs door de onderzoekers en collegeleden van de Rekenkamer is gegeven. De Noordelijke Rekenkamer heeft twee van de vijf Drentse revolverende fondsen onderzocht. Een van aandachtspunten hierbij is de sturings- en informatiepositie ten aanzien van deze fondsen. Wat daarom meteen opvalt, is dat de NRK concludeert dat Provinciale Staten sturingsmogelijkheden hebben bij de oprichting van de revolverende fondsen, maar als ze eenmaal zijn opgericht, dan valt er voor Provinciale Staten meestal weinig meer bij te sturen. Echter als we verder lezen in het rapport, staat beschreven dat Provinciale Staten wel degelijk bij kunnen sturen en het ook heeft gedaan. Zoals de heer Loof net ook zei over de Drentse Energie Organisatie, zagen wij bijvoorbeeld dat in 2012 is gevraagd om de ondergrens voor projecten die in aanmerking willen komen voor financiering te verlagen. Tevens is gevraagd om een aanvraag minder bureaucratisch te maken. In 2013 besloot de DEO een alternatief product aan te bieden, gericht op MKB, stichtingen en verenigingen, met een financieringsomvang van € 5.000 tot € 10.000 en minder bureaucratie. Tevens is één van de vragen: In het rapport hoe PS erop toeziet dat de gestelde maatschappelijke en/of financiële doelstelling van de fondsen worden behaald. In de Planning & Control- stukken komen de maatschappelijke resultaten niet aan bod, maar in de jaarstukken van de fondsen zelf wel. GS stuurt deze stukken niet standaard op en PS vraagt ook niet actief om deze informatie. Willen we dan niet toezien of de doelstellingen worden behaald? Of komt het misschien door een lage betrokkenheid van Provinciale Staten? Voorzitter, het MKB Fonds voorziet duidelijk in een behoefte, de Drentse Energie Organisatie is ook van toegevoegde waarde, maar hoe zit het met de overige revolverende fondsen? Hoe kunnen we beter inzicht verkrijgen in de resultaten van specifiek deze fondsen? Wellicht is er een mogelijkheid om Provinciale Staten periodiek te informeren op een praktische, efficiënte en vooral overzichtelijke manier, zodat de betrokkenheid vergroot wordt. Op aanbeveling drie van de NRK geeft Ge-deputeerde Staten aan dat de nadruk niet ligt op periodiek evalueren, maar misschien kan Ge-deputeerde Staten wel meedenken over periodiek informeren. Voorzitter, voor de rest is de VVD het eens met de conclusies van GS met betrekking tot de afhandeling van de aanbevelingen van de NRK. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u. Dan gaan verder met de fractie van GroenLinks. Mijnheer Pormes.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. Ook mijn dank voor de bijdrage van de heren Van der Bij en Kwakkel van NRK. Met name de titel is bijzonder pakkend. 'Uit het zicht, uit het hart'. Dat is een hele mooie uitspraak. In niet-westerse culturen spreken we over 'uit het zicht, in het hart' en dat verklaart het verschil in culturen. Voorzitter, het rapport is buitengewoon interessant, omdat het ook van ons een zekere vorm van zelfreflectie vraagt. Laat ik een paar noemen: Provinciale Staten zou zich interactiever moeten opstellen, niet alleen afhankelijk van de informatievoorziening van GS. De afspraak met GS om te worden geïnformeerd door middel van jaarverslagen van de verbonden partijen en agendering bij commissievergadering is noodzakelijk, maar niet voldoende, omdat het ook niet voldoende recht geeft aan het bestaan van deze fondsen. Een ander voorbeeld dat genoemd wordt, is dat oprichting van toekomstige fondsen en in het verleden het MKB Fonds Drenthe, zou niet meer door PS moet worden afgedaan als een hamerstuk. Dat is ook een soort verborgen kritiek natuurlijk op het functioneren van PS en ik neem dat ter harte. En als we de expertise niet in huis hebben, dan nodig je ze uit. Een aantal heeft dat ook gedaan. Ik moet even nadenken welke werkgroepen, Begroting heeft dat wel gedaan door workshops te organiseren, mensen in huis te halen om ons te informeren. Dat zouden we veel meer moeten doen, dat is de Statenwerkgroep Programmabegroting. GS stelt dat zij ervoor kiezen om de beleidsmatige terugkoppeling over de maatschappelijke doelen en resultaten op te nemen onder de inhoudelijke programma's in de begroting en jaarstukken, maar daarmee worden de maatschappelijke effecten niet in kaart gebracht en dat is wel wenselijk. En een andere aanbeveling die wij van harte ondersteunen, is het verzoek om onafhankelijk onderzoek of overweeg zelf een onderzoek in te stellen en daarom verbaas ik mij over de opmerkingen van de PVV en JA21. Het gaat helemaal niet over GS. Het gaat erom wat wij als PS willen doen en wij besluiten zelf of wij een onderzoek willen instellen en of wij willen weten of bepaalde instellingen functioneren naar onze doelstelling of niet. Dat bepalen we zelf. Dat hoeven we niet te amenderen als wij als PS besluiten om een evaluatie te doen naar het functioneren van een fonds, dan kunnen we dat gewoon doen.

De voorzitter: Momentje, een interruptie van mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. Ik snap even niet zo goed de tegenstelling die de heer Pormes zoekt, want volgens mij zijn we het qua aanbeveling twee 100% met elkaar eens. Ik heb ook afgesloten met de opmerking, dat we sowieso graag aanbeveling twee zo willen overnemen zoals die daar staat. Dus daarmee onderschrijf ik nogmaals, dat ook PS zelf actie moet ondernemen en dat doen wij dus door ons hard te maken voor aanbeveling twee. Dus volgens mij zijn we het met elkaar eens. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Pormes had zijn spreektijd ook bijna verbruikt, dus u kunt nu afronden.

De heer Pormes: Tot slot: GS heeft het over periodiek evalueren en ik verwijs even naar het CDA en de PvdA, die zeggen één keer in de vier jaar lijkt ons uitstekend, beide moet eigenlijk. Er zijn afspraken gemaakt, maar net zoals mijnheer Loof zegt, die moeten we dan gaan wijzigen. Dat we standaard nemen één keer in de vier jaar en als dat nodig is, dan doen we het eerder. Daar zou ik het dan bij willen houden, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Pormes. En dan in mijn beeld als laatste spreker mevrouw Peeks, Partij voor de Dieren.

Mevrouw Peeks: Dank u wel, voorzitter. Het gras is al aardig weggemaaid voor mijn voeten, als laatste spreker. De Partij voor de Dieren is het eigenlijk wel eens met veel voorgangers, zoals de

SP en de ChristenUnie. Maar ik zal mijn bijdrage nog even voordragen. Bij de besluitvorming met betrekking tot de revolverende fondsen is de Partij voor de Dieren natuurlijk niet betrokken geweest in die tijd, omdat wij toen niet in de Staten zaten, maar wij stellen het wel zeer op prijs dat er meer betrokkenheid van PS bij deze fondsen gaat komen. Wij vinden het wel jammer dat GS in de reactie op sommige aanbevelingen deze niet integraal gaat overnemen. Wij pleiten er dus voor om de aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer, zoals de meeste partijen ook zeggen, integraal over te nemen, omdat dat de transparantie van het bestuur van Drenthe ten goede komt. Het standaard toezenden van de jaarstukken van de fondsen naar PS zal de controlemogelijkheden van PS vergroten. Ook staan wij achter vaste momenten voor periodieke evaluatie in plaats van 'als het nodig is', want de term 'als het nodig is' vinden wij wel wat vaag. Graag zouden wij zien dat dat met terugwerkende kracht wordt ingevoerd en niet alleen bij nieuw op te richten verbonden partijen. En verder is het positief dat GS in gesprek wil met PS over de informatiebehoefte, zodat PS haar controlerende taak vorm kan gaan geven. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik volgens mij nu alle sprekers gehad die het woord wilden voeren en dan vraag ik nu aan het college om daar op te reageren en laten we dat doen in alfabetische volgorde van de betrokken fondsen. Dus dan nemen we eerst de DEO en het woord geef ik aan de heer Stelpstra. Samen met de heer Brink krijgt u negen minuten. Dus probeer dat slim te verdelen, zou ik zeggen.

Gedeputeerde Stelpstra: Dat is leuk voor mijn collega Brink, dat ik dan als eerste ben, maar u hebt een heel rechtvaardig verdeelsysteem gehanteerd. Ik kan heel kort zijn. In ieder geval van onze kant dank aan de Rekenkamer. De aanbevelingen daarover hebben wij al wat gezegd, maar het is uw stuk, het is uw Statenstuk, dus daar gaat u zelf over. Daar heb ik niet zoveel aan toe te voegen, u weet wat wij als college vinden. Ik wil alleen even ingaan op het punt van de DEO en de vraag is gesteld: wat is nou de relevantie van zo'n fonds en natuurlijk moet een revolverend fonds relevant zijn. Ik denk dat we daar geen verschil van inzicht in hebben. Wij concluderen dat op basis van dit onderzoek de respons te weinig was, om dat boven tafel te halen. Dat wil niet zeggen dat de relevantie er niet is. Maar die conclusie is ook niet getrokken, daar is wel even een vraagteken bij gezet. Maar juist rondom de DEO denk ik dat wij jaarlijks u daarover bijpraten. Maar ook dat is een fonds, wat ik ook zelf heb ervaren, dat regelmatig met u besproken wordt, waar we ook echt inhoudelijk de diepte ingaan. Dat heeft er zelfs toe geleid dat er mede dankzij uw Staten tussentijds de bijdrage of de inleg voor het fonds een keer verhoogd is met, ik zeg het uit mijn hoofd, € 10 miljoen. Dus volgens mij vindt daar een hele goede interactie plaats met de Staten en ik denk ook dat dat heel goed werkt. Dus als het gaat over de maatschappelijke relevantie die blijkt zeer zeker uit de jaarstukken van de DEO. Volgens mij hebt u dat ook onderkent elke keer en dat is ook juist de reden geweest om een extra storting te doen. Volgens mij moet ik het daar maar bij laten. Ik denk dat wij, als wij de fondsen weer agenderen en in dit geval mijn verantwoordelijkheid de DEO, dat we daar weer mooi het gesprek over de inhoud en de werking kunnen voeren. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel en dan mijnheer Brink. U heeft nog zes minuten over.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, volgens mij ben ik die helemaal niet nodig. Dank. Volgens mij heeft de heer Stelpstra een aantal dingen gezegd. Mevrouw Van den Berg sprak ook over het amenderen van advies twee en terecht zegt hijzelf ook: het is niet ons stuk, dus ik kan me daar op zich trouwens ook wel iets bij voorstellen. Maar laat helder zijn en ik dacht dat de heer Loof daarover sprak, over het geheugen van hoe we het in het verleden hebben vastgesteld en hebben gedaan en ook is in het vorige gesprek iets gezegd over het geld, dat afgeboekt is en dat

ooit in het MKB Fonds is neergezet. Ik denk dat dat toen op zich een keuze is geweest, die door de Staten gemaakt is. Tegelijkertijd is het doel en dat zeg ik dan maar even richting de heer Uppelschoten, wel degelijk om het MKB Fonds revolverend te laten zijn. Daar kom ik zo meteen even op terug, maar let wel, onze instelling is ook om u daar zoveel mogelijk bij te betrekken, maar dat is een keuze geweest van die zes prioritaire, noem het maar verbonden partijen wat meer informatie te verstrekken en daar valt het MKB Fonds niet onder, - 0:53:01 maar sinds vorig jaar krijgt u, zowel via de P&C-cyclus als via de halfjaarlijkse en de jaarrekening, die toegestuurd, dus er is voor mijn gevoel, en die wordt zowel door de NOM als MKB ook een info-bijeenkomst te doen. Maar let wel, overigens als het over twee gaat, wij gaan graag in gesprek met PS over die aanbeveling twee om te kijken: hoe kunnen we informatievoorziening optimaal krijgen, zodat we u optimaal kunnen bedienen en dan geef ik aan dat er een terechte opmerking gemaakt wordt, dat geld één is, maar de maatschappelijke doelen vaak ook belangrijk zijn. De heer Pormes sprak daarover en ook anderen. Dat deel ik dat we daar ook naar moeten kijken. Ik kan u verder nog wel meedelen en dat kruist elkaar een beetje, maar vanuit de Investeringsagenda proberen we nog weer het vermogen van de NOM met € 10 miljoen te verhogen. Dat heeft ermee te maken dat we dan € 1 miljoen aan risicoreserve daarvoor apart moeten zetten. Dat staat ook in de Investeringsagenda. Zoals u weet, heeft dat veel langer geduurd, dan wij wilden. Maar daarvoor is wel een evaluatie gemaakt over het MKB Fonds en die zal u dan ook toegestuurd worden op het moment dat u een besluit neemt over dit. Ik ben blij ook met dit Noordelijke Rekenkamer-rapport dat ons steunt en helpt om ook die discussie goed te kunnen voeren en nogmaals, wij gaan graag u volledig en goed informeren over het MKB Fonds. Nogmaals, het is wel degelijk de bedoeling dat het revolverend is en ik heb ook de indruk dat we daar goed mee onderweg zijn, maar het moet even de tijd hebben en dat werd ook door de Noordelijke Rekenkamer gezegd: dat zijn fondsen die nog niet zo lang bestaan. Voorzitter, ik dank u.

De voorzitter: Ik zie een hand bij de heer Vianen van de VVD-fractie. Ga uw gang.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. Want ik hoor van GS dat ze ons goed willen informeren over de fondsen, het MKB Fonds en de DEO, dat vind ik hartstikke fijn, maar ik hoor ook andere fracties zeggen, dat ze de aanbevelingen integraal over willen nemen. Mijn vraag aan GS is, zouden ze ons niet kunnen helpen door een praktisch, efficiënt en overzichtelijk overzicht te maken van de vijf fondsen en die periodiek met ons te delen, zodat als daar dingen uit voort komen, dat we dat dan kunnen agenderen om te evalueren en niet standaard één keer per vier jaar iets gaan evalueren. Ik ben benieuwd of u daar iets over kunt zeggen en of andere fracties dat dan misschien al doen?

Gedeputeerde Brink: We hebben volgens mij negen revolverende fondsen. Dat lijkt mij goed, maar daar begon de heer Van der Meijden mee, dat er misschien een soort evaluatie komt om eens te kijken hoe je met verbonden partijen omgaat, om het daarin mee te nemen. GS is altijd bereid om keuzes te maken hoe wij u informeren, maar aan het begin werd al gezegd: er is een keuze gemaakt tussen zes prioritaire en een aantal niet. Als dat anders moet, want u sprak in uw bijdrage ook over het periodiek evalueren en ook informeren. Periodiek informeren doen we, maar of het voldoende is, is aan PS zelf en aan het eind van de rit denk ik dat het goed is als je over verbonden partijen spreekt, dat we dit daarin meenemen. Is dit dan voldoende geweest de afgelopen jaren? En wilt u meer, dan kan GS daar een antwoord op geven om te kijken hoe wij u maximaal mogelijk kunnen bedienen in die informatie waar u recht op hebt, zoals verstrekken van de gelden die beschikbaar zijn voor die fondsen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Ik zag instemmend geknik bij gedeputeerde Stelpstra. Een reactie nog van mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Daar ben ik. Kijk, dit rapport van de Noordelijke Rekenkamer heeft in ieder geval ons duidelijk gemaakt dat wij revolverende fondsen hebben, die misschien een ander revolverend karakter hebben gekregen, dan oorspronkelijk de bedoeling was. Het zou goed zijn als we daar een discussie over voeren, maar dat we dat dan ook te horen krijgen dat het niet zo flexibel meer is, zoals het ooit bedoeld was en dat het geld voor het MKB makkelijk beschikbaar gesteld zou worden. Ik denk dat het nooit de bedoeling is geweest, dat het geld vast zou staan voor vijf of tien jaar, maar we hebben dus informatie nodig om zo'n discussie te kunnen voeren en we zijn het nu pas te weten gekomen via het rapport van de Noordelijke Rekenkamer. Dat is toch een, u kunt zeggen een beetje schande voor ons, maar ook een schande voor iedereen, dat we daar de Noordelijke Rekenkamer voor nodig hebben om dat zichtbaar te maken. En dat was volgens mij de vraag aan GS: kunnen we, dat we niet weer verrast, of verrast is ook weer een te groot woord, maar dat we dat soort dingen te weten komen door een rapport van de Noordelijke Rekenkamer en niet door onze eigen rapportages.

De voorzitter: Wie van de gedeputeerden?

Gedeputeerde Brink: Ik wil hem wel nemen. Dank u wel, want de heer Uppelschoten praat ook met name over het MKB Fonds. De jaarrekening van 2020 is in uw bezit en daarin kunt u alles zien, waar uitzettingen zijn en waar leningen zijn, dan wel participaties. En volgens mij voldoet het MKB Fonds nog steeds aan waar we het voor hebben opgericht. Dat zijn leningen, participaties verstreken aan innovatieve, soms ook maatschappelijke bedrijven en ik heb daar met u wel eens een discussie over gehad. Hier gaan we zelf over en bij de NOM niet, als we het over het impact ondernemen hebben bijvoorbeeld, want dan komt het geld weer terug naar het MKB Fonds. Het is niet de intentie geweest dat het geld terug kwam naar de provincie, maar dat het bij het Fonds blijft en dat je daar constant revolverend nieuwe bedrijven mee kunt helpen, bedrijven mee kunt aanjagen, leningen mogelijk maken van de bank, want je neemt vaak wat meer over en ik denk dat het MKB Fonds daar nog steeds aan voldoet. Maar er is nooit gezegd, het is niet voor niets de keuze geweest dat het toen ook is afgeboekt en dat het geld bij het MKB Fonds staat. Revolverend, maar het doet wel degelijk zijn werk en daar is discussie over, maar daar kom ik later op terug, als wij € 1 miljoen aan u voorstellen om te kijken hoeveel massa nodig is om het echt revolverend te laten zijn, want je hebt een aantal jaren nodig voordat het geld van die bedrijven terugkomt en daar zijn we volop mee bezig. Geloof me, die discussie voer ik ook met de raad van commissarissen van het MKB Fonds. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel en die suggestie neem ik graag over om daar niet nu verder over te discussiëren, maar pas op het moment dat er een voorstel op tafel ligt en anders is er voor de Statenleden altijd de mogelijkheid om een keer iets te gaan agenderen. Ik stel even vast dat mevrouw Van den Berg een amendement heeft aangekondigd. Dat is een mooie figuur op een eigen Statenstuk, dat de Staten toch wellicht ook weer met een amendement komen. Wellicht is het handig om dat slim via het Presidium te spelen, zodat we straks inderdaad een kant en klaar gedragen, eventueel geamendeerd stuk als B-stuk wellicht nog net even in de Statenvergadering gaan terugzien. Maar dan stel ik nu vast, dat we dit punt voor nu voldoende hebben behandeld. En dan komt dit nog even terug in de Staten, waarvan akte. Dan stel ik nu voor, in verband met toch wel de breedte en mogelijk ook lengte van het volgende agendapunt, dat we even vijf minuten de benen strekken en dan gaan wij verder om, weet je wat, wij maken daar acht minuten van. Om 10:20 uur heropen ik de vergadering. Tot straks.

8. Jaarstukken 2020, Statenstuk 2021–997

De voorzitter: Het is 10:20 uur en ik heropen de vergadering bij agendapunt 8, de jaarstukken 2020, Statenstuk 2021 – 997. En aan de Staten wordt gevraagd om het volgende te besluiten: Kennis te nemen van het positieve resultaat van € 25 miljoen. In te stemmen met de afzonderlijke niet geraamde toevoegingen aan de reserves die afwijken van de begroting voor een totaalbedrag van € 19 miljoen, dan is er nog € 6 miljoen over. Een bedrag van € 3,7 miljoen te storten in de saldireserve ten behoeve van de overheveling van budgetten van 2020 naar 2021. Het resterende saldo van afgerond € 2,7 miljoen toe te voegen aan de Financieringsreserve. Daarmee de Jaarstukken 2020 vast te stellen. Kennis te nemen van de Voortgangsrapportage Europa 2020 en het Jaarverslag Integriteit 2020. En kennis te nemen van de reactie op het accountantsverslag. Als u het woord wilt voeren, dan vraag ik u om in beeld te komen. Ik zal zo meteen de mensen die ik zie opnoemen. Dan mogen de anderen even wat roepen. Het kan zijn dat u niet helemaal genoeg heeft aan vier minuten. Ik probeer daar vandaag toch een beetje ruimhartig mee om te gaan. Dus u hoeft niet direct in paniek te raken, maar op enig moment ga ik natuurlijk wel roepen, maar dat gaan we dan zien. U heeft in ieder geval een spreektijd van vier minuten. Ik zie inmiddels in beeld mijnheer Post, mevrouw Zuiker, mevrouw Dijkers, mijnheer Zuur, mijnheer Loof, mijnheer Serlie, mijnheer Pormes, mijnheer Blinde en mijnheer Uppelschoten.

De heer Pragt: Ik doe ook mee, voorzitter.

De voorzitter: De heer Pragt. Hartstikke fijn. Wie nog meer? Negen partijen zie ik in beeld. Dan gaan wij beginnen en ik begin met mijnheer Uppelschoten van de PVV-fractie en daarna ga ik naar mijnheer Post. Mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Eerst wil ik graag opmerken dat wij grote waardering hebben voor de Jaarstukken. Ze bevatten veel informatie, ze zijn goed leesbaar en ze kunnen als naslagwerk gebruikt worden om van alles en nog wat op te zoeken. Het is alleen heel veel informatie en je zou gemakkelijk door de bomen het bos niet meer kunnen zien. Maar iedereen die geïnteresseerd is en tijd heeft, kan met wat puzzelen te weten komen wat er speelt en hoe het met het geld gaat en ook wat de maatschappelijke effecten zijn, beperkt. Maar wat ons het meest opvalt, maar dat is al vaker opgemerkt, dat is dat we te maken hebben met zulke afwijkingen van de begroting en dat gaat dan met name over het begroten van de lasten. We hebben ook een Oplegnotitie gekregen, waarin dat keurig wordt aangegeven over de afgelopen jaren en het lijkt, en daarom maak ik deze opmerking, of we het probleem financieel-technisch willen oplossen en dat we een betere begrotingstechniek moeten hebben. Maar ik heb zo langzamerhand het idee: heeft het niet iets te maken met de cultuur waarin we werken en waarin begroot wordt. Ik heb het idee dat het voor iedereen eigenlijk voordelig is om ruim te begroten. Als je ruim begroot dan hoef je niet terug naar PS als er dingen fout gaan. Je komt dan trouwens ook met een positief verhaal, want je hebt geld over, dus dat is altijd goed en bovendien heb je zelf de ruimte om ongelukjes, laat ik het maar zo zeggen, om die binnen je eigen begroting op te lossen. En dat geldt zowel voor de directeuren, de projectleiders, maar dat geldt ook voor de gedeputeerden. Dus we kunnen wel zeggen dat we heel strikt moeten begroten, maar er is geen beloning op om dat te doen. Als we strikt zouden begroten, dan zou het ook heel normaal zijn dat er overschrijdingen zijn, want je hebt scherp begroot, dus dat kan zowel positief als negatief uitvallen, maar dat komt eigenlijk niet voor. Dus mijn vraag is en ik denk dat de enige die daar iets aan kan doen, dat is de gedeputeerde die financiën in zijn portefeuille heeft, dat die als een bok op de haverkist zit, om ervoor te zorgen dat er ook scherp begroot

wordt en dat die ook met zijn collega- gedeputeerden afspraken maakt dat begroten ook begroten is, en dat er niet de ruimte gecreëerd wordt in de begroting zelf, in eigen begrotingspos- ten om dingen op te lossen. Ik heb het idee dat dat eigenlijk de essentie is van het probleem waar we mee te maken hebben en dat het niks met financieel-technische dingen te maken heeft. Maar ik ben benieuwd wat de gedeputeerde die over financiën gaat, daarover te zeggen heeft. Het tweede is en dat komt vooral door de Investeringsagenda. Voor ons als PS is het zo ontzettend moeilijk om vast te stellen wat nou de maatschappelijke effecten zijn van de extra gelden. Dat geldt niet alleen voor de Investeringsagenda, dat geldt ook voor andere begrotings- posten, wat de maatschappelijke effecten zijn van de dingen die we doen. Maar ik wil het be- perken tot de extra dingen, dat is de Investeringsagenda. Hoe kan het nou toch dat we met de beste bedoelingen en de doelen die staan wat ons betreft niet ter discussie, maar dat het zo ont- zettend moeilijk is of blijkt te zijn om aan te geven of het iets uitmaakt en of het nodig is ge- weest? Dat zijn toch eigenlijk de dingen die je zou willen weten in een Jaarstuk als je geld hebt uitgegeven, dat het geld eerlijk is uitgegeven, rechtmatig en dat er een stempel van de account- tant op staat dat het allemaal klopt. Maar dat is niet het echte probleem. De vraag is: heeft het ook geleid tot de effecten die we beoogd hebben? En dat is zo moeilijk terug te vinden en dat zou eigenlijk voor PS, zeker als wij onze controlerende taak willen verrichten, is dat een van de belangrijkste dingen. Nou, dan heb ik nog een laatste opmerking, want ik maak het kort, mijn- heer de voorzitter. Er zijn heel veel vragen gesteld en ik heb ook waardering voor de antwoor- den, als ik al die vragen zie. Wat een tijd en energie is er gestopt in het nazoeken van allerlei dingen. Ik heb eigenlijk maar één dingetje wat ik in dat kader wil noemen. Ik was een beetje verrast dat er staat dat de Terreinbeherende organisaties ook subsidie krijgen om terreinen aan te schaffen. Nu herinner ik me ook weer, en dat is dan het geheugen, omdat je wat langer in de Staten zit: is er nooit afgesproken dat de terreinen die de provincie aanschafft niet automatisch naar de Terreinbeherende organisaties, dus Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Het Drentse Landschap gingen, maar dat daar gewoon op ingeschreven moest worden en dat het verkocht moest worden? Dat ook anderen in staat moesten zijn om die terreinen te kopen. Dat is toen afgesproken. Nu lees ik dat vanaf 1 juni de Terreinbeherende organisaties subsidie van de provincie kunnen krijgen om terreinen aan te schaffen. Dan denk ik: zijn we nou bezig om el- kaar in de maling te nemen? Zij mochten dat niet doen. Dat was pagina 69, als ik mij goed herin- ner. Zij mochten de gronden niet meer automatisch krijgen, ze moeten nu bieden, maar ze krij- gen dat geld van de provincie om te bieden om vervolgens die terreinen te kopen. Ik denk, nou ja dan ... Het kan zijn dat ik het verkeerd begrijp, maar zo lees ik het. Dan denk ik: is hier een essentiële wijziging in beleid opgetreden? Mijn drie dingen zijn: het is een cultuurkwestie, maat- schappelijke effecten en de Terreinbeherende organisaties. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Wij gaan verder met de fractie van de ChristenUnie mijnheer Post en daarna de Partij voor de Dieren. Mijnheer Post.

De heer Post: Dank u wel, voorzitter. De ChristenUnie constateert dankbaar dat er in 2020 veel werk is verzet, ondanks de bijzondere omstandigheden door corona. College en organisatie heb- ben laten zien dat met flexibiliteit en creativiteit ook veel werk verzet kan worden en daar heeft de ChristenUnie grote waardering voor. We vinden het mooi dat er in Drenthe nu een aanpak is voor asbestverwijdering en wij meters kunnen maken. Daar wordt Drenthe mooier en gezonder van. Het doet ons deugd dat de provincie innovaties aanwakkert door zich als customer te gedragen. Dat mag van ons wel verder worden verbreed. Een mooie voorbeeldfunctie van ons als overheid. We hebben ook een paar kanttekeningen en vragen. De ChristenUnie constateert en dat zei mijnheer Uppelschoten net ook al in andere woorden: de rapportage gaat nog vaak over activiteiten en minder over gerealiseerde resultaten. We blijven vragen om een meer

SMART-gerichte P&C-cyclus. Onze vraag is dan ook: hoe en wanneer gaat u dat realiseren? Ik realiseer me ook dat ik een beetje klink als een vastgelopen grammofoonplaat, als het op dit onderwerp aankomt. Ook lezen we dat de provincie op verschillende onderdelen steken laat vallen als het gaat om rechtmatigheid. Welke acties zijn daar nou op uitgezet? En de ChristenUnie heeft ook al vaker aangedrongen en daar doelde mijnheer Uppelschoten ook al op, op een betere analyse van de afwijking tussen begroting en realisatie. Dat adviseert de accountant nu ook nadrukkelijk. We vinden het fijn te constateren dat dit nu ook daadwerkelijk wordt opgepakt en wij zijn erg benieuwd naar het resultaat. We hebben ook nog een paar inhoudelijke vragen. Als het gaat over Programma 2: Stad en platteland, de duurzame melkveehouderij, staat in de tekst dat er met dit project wordt gestuurd op doelen in plaats van maatregelen. Dat vinden we een goede ontwikkeling, maar waarom is de verantwoording naar ons dan niet op doelen en resultaten, maar alleen met de mededeling dat het project in uitvoering is? Als het gaat over de functieverandering, er is ruim € 2,7 miljoen over om functieverandering ten behoeve van het Natuurnetwerk Nederland te bevorderen, om de subsidie- grondgebonden agrarische bedrijven te verplaatsen en de subsidie om landbouwgrond blijvend om te zetten in natuurterreinen, wordt er eigenlijk wel ver onder de maat gepresteerd. Dat lukt op de een of andere manier niet. Dit geld moet wat ons betreft beter ingezet en weggezet worden. We vinden dat ook belangrijk in relatie tot de stikstof. Overigens zit er ook nog eens een enorm voordeel bij de baten van de functieverandering. Op pagina 74 lezen we dat dat ruim € 10 miljoen is. Wat doet het college daaraan? Bij het doorwerken van de Beleidsopgave 2.4 Zorgvuldig omgaan met water, is een algemene verzuiming op zijn plaats. Alles lijkt goed en op planning met groene vinkjes, maar wanneer komt er nu concrete actie? Verkenning, voorbereiding en intentieverklaringen, de Waterschappen geven aan dat er een tandje bij moet en dit is door ons ook aangegeven bij de behandeling in april. Dat besef van urgentie spreekt niet uit de rapportages. We zijn wel nieuwsgierig wanneer we tot uitvoering over kunnen gaan. Bij Programma 4: Mobiliteit en bereikbaarheid, Transferium De Punt, is er door een te hoge stikstofdepositie nog geen vergunning verkregen om de aanleg van het Transferium aan te besteden. Onze vraag is: biedt dat dan ook de gelegenheid om het te heroverwegen? Zeker als in post-coronatijd de mobiliteit wellicht nog veranderd wordt of gaat veranderen, zoals dat wordt beschreven op pagina 105. Ten aanzien van Programma 5: Klimaat en energie, de doelstellingen hernieuwbare energie, hier staan hele concrete doelstellingen genoemd: 14% in 2020 en 16% in 2023 voor het aandeel hernieuwbare energie. Onze vraag is: lukt dat ook? En is dat dan ook gelukt? Want alle groene vinkjes ten spijt, kunnen we dat niet herleiden uit de resultaten. Tot slot: in Programma 6: Levendig en sociaal heeft u het over de aandacht voor laaggeletterdheid en de rol van bibliotheken daarin. De ChristenUnie mist hierin concrete doelen en resultaten. Wat is er nou in 2020 bereikt, ondanks de coronaperikelen? Tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de Partij voor de Dieren, mevrouw Zuiker en daarna kom ik bij D66. Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. Een overschot van € 25,5 miljoen op een jaarrekening is veel en terecht geeft GS aan dat een dergelijke afwijking niet wenselijk is en ook een analyse heeft uitgevoerd en inmiddels een verbeterplan in gang is gezet om de uitvoering beter in lijn te brengen met de begroting. De grootste afwijking is de € 12,7 miljoen die is blijven liggen voor grondverwerving en functieverandering in het kader van het Natuurnetwerk Nederland. In de beantwoording van technische vragen kunnen we lezen dat deze grondverwerving en die functieverandering maar moeizaam gaat. Het is lastig om als overheid als koper op de markt te opereren, waarbij je een markt niet wilt vertroebelen. Wij vragen ons af: wat kunnen we nu anders gaan

doen om onze ambities met betrekking tot het Natuurnetwerk Nederland beter te kunnen waarmaken? Want de markt zal niet veranderen. Kunnen we een aanpassing doen op de huidige werkwijze bij het verkrijgen van gronden? Graag horen we een reactie van het college. In de Jaarstukken kunnen we lezen dat de provincie in 2020 weer allerlei activiteiten heeft uitgevoerd. Er zijn talloze bijeenkomsten en overleggen geweest, weliswaar vaak digitaal, ontheffingen en vergunningen zijn verleend, beleidsstukken zijn geschreven en er is vooral heel veel geld uitgegeven. De Jaarrekening lezend, valt ons op hoeveel gemeenschapsgeld erin Drenthe gaat naar commerciële bedrijven. Er zijn goed gevulde subsidiepotten voor het MKB, de recreatieve sector en de agrarische sector. Het zou wel eens interessant zijn om uit te zoeken hoeveel gemeenschapsgeld er wordt uitgegeven aan deze bedrijven. En heeft alles een maatschappelijk doel? Is dit in verhouding met de verstrekte middelen? Worden wij er allemaal beter van? We zouden dus meer zicht willen hebben op de effecten van het beleid, want in de meeste gevallen weten we dat niet. Dit is een terugkerend thema in de vergadering van PS, want het eerste agendapunt ging hier ook al over. We kunnen eigenlijk het beleid niet evalueren, omdat we geen gegevens hebben van de resultaten. Voorzitter, de Partij voor de Dieren heeft een aantal vragen gesteld over de Jaarstukken. Ze zijn allemaal goed beantwoord en onze dank daarvoor. Eén antwoord bevreedt ons echter zeer. Vorig jaar heeft PS besloten dat we in de eerste helft van dit jaar, dus ongeveer nu, een tussenrapportage zouden krijgen over het al dan niet behalen van de doelen in het Programma Duurzame melkveehouderij. En wat blijkt uit de vragen en de beantwoording? Het duurt nog wel een jaar voordat de cijfers er zijn. Waarom duurt dat zo lang? Voorzitter, we zijn nu zes jaar bezig met duurzame melkveehouderij en er zijn miljoenen uitgegeven. Wordt het niet eens tijd dat PS wat resultaten te zien krijgen? Wij hoeven geen uitleg over het Programma. We vragen gewoon heel simpel: wat levert het nou op in termen van duurzaamheid? Dus onze vraag aan de gedeputeerde: waarom heeft u niet gewoon eerlijk aan PS verteld dat er geen resultaten te geven zijn op dit moment? Tot zover onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de heer Pragt van D66 en daarna het CDA. Mijnheer Pragt.

De heer Pragt: Dank u, voorzitter. Onze reactie op de Jaarrekening 2019 was: "De Jaarrekening 2019 van de provincie Drenthe heeft geresulteerd in een positief resultaat van ruim € 16 miljoen. De doelstellingen zijn voor 99,9% gehaald of aandacht vereist, een solvabiliteitsratio van 75,3% en er is een goedkeurende verklaring van de accountant. Wel vindt D66 de cijfers eigenlijk te mooi. Een positief resultaat van € 16 miljoen en de doelstelling van 99,9% gehaald, roept bij D66 de vraag op of dit college wel ambitieus genoeg is. De gelden die de provincie ontvangt, zijn niet bedoeld om te reserveren, maar dienen gebruikt te worden ten gunste van Drenthe en volgens D66 zijn er nog voldoende zaken die aandacht en extra inzet kunnen gebruiken. Te denken valt aan bijvoorbeeld de energietransitie, circulaire landbouw, biodiversiteit, impact ondernemen, onderwijscultuur, laaggeletterdheid en armoede." Voor 2020 kunnen wij bijna dezelfde bijdrage weer houden. Dat is hetzelfde verhaal. Alleen is het positieve resultaat in 2020 nog hoger dan in 2019. Dat is geen goede zaak, ondanks alle beloften die gedaan zijn door de gedeputeerde over de Jaarrekening 2019. En als we kijken naar de posten die overgeheveld worden, zoals wordt voorgesteld na 2021: zijn we als provincie dan in staat om de betreffende posten in 2021 wel te realiseren en de bedragen uit te geven? Of betekent dit dat wij eind 2021 weer met een groot positief resultaat worden geconfronteerd en weer veel posten worden doorgeschoven naar 2022? Creëren we ons eigen probleem niet? Kan de gedeputeerde hier helderheid over geven? De vraag die ook al meerdere fracties hebben gesteld: kan de gedeputeerde aangeven welke maatregelen er getroffen worden om een realistische begroting te maken die meer aansluit bij de werkelijke uitgaven en baten? Tot zover, voorzitter. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Pragt. Dan gaan we verder met de fractie van het CDA en daarna met de Partij van de Arbeid. Het woord is aan de heer Zuur van de CDA-fractie.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Achter ons ligt een bijzonder jaar, vooral ook qua uitgaven en investeringen, of beter eigenlijk het gebrek daaraan gezien het overschot op deze Jaarrekening, want dat beeld blijft wel hangen bij het doorlezen van de geagendeerde stukken en het voorbereiden van dit agendapunt. Zeker, het afgelopen jaar stond vanaf medio maart in het teken van de wereldwijde pandemie en we konden de impact toen nog niet half overzien. Sociale samenhang en de juiste dingen doen, is nog belangrijker geworden. Maar hebben we dat als provincie ook gedaan het afgelopen jaar? We vormden diverse voorzieningen, potjes waar bedrijven en instellingen uit de meest getroffen branches een beroep op konden doen, maar we moesten ook in december al constateren dat bij veel van deze tegemoetkomingen het aanbod groter was dan de vraag. Lang niet alle gelden werden benut en daarnaast bleek ook nog eens, veel via de reguliere budgetten of reserves te financieren. Vorig jaar spraken wij over de systematiek van financieren, ramen en reserveren. Ik blijf mij, meer ervaren in gemeenteland, hierover verwonderen in het voor mij nog altijd bijzondere provincielandschap. Over 2019 was al sprake van een relatief fors overschot van 5%, terwijl de norm maximaal 3% is, de accountant wees daar toen ook al terecht op, maar dit jaar is dat percentage nog eens ruimschoots overtroffen en samen met de derde begrotingswijziging in december van € 21 miljoen, meer dan verdrievoudigd. Oftewel ruim 17% van het jaarbudget. Menig commercieel bedrijf zou jaloers zijn op zo'n winst, evenals de aandeelhouders, maar niet de aandeelhouders, de inwoners van Drenthe en wij als hun volksvertegenwoordigers zeker niet. Was dit een verrassing? Voor ons als PS in ieder geval wel en zo lezen wij, ook voor het college. Want, en ik citeer: "Samen met de beleids-teams hebben wij eind 2020 alle budgetten gescreend en gekeken waar bijstellingen mogelijk waren." En dan toch nog geen halfjaar later nog een overschot van € 25 miljoen. En dat baart onze fractie zorgen. Het college is hier gelukkig direct mee aan de slag gegaan, zo valt te lezen in het collegevoorstel. De teugels worden aangetrokken en terecht, want hiervoor zijn wij als provincie niet op aarde. Zo worden onder andere de bestedingsplannen onder de bestemmingsreserves geactualiseerd. Een goed voornemen, alhoewel: alle reserves waren recent toch juist tegen het licht gehouden? En past het dan wel om dan toch nu alweer € 19 miljoen uit het overschot aan die bestemmingsreserves toe te voegen? Is dat nodig? Ligt daar dan nu al wel een onderbouwing aan ten grondslag? Graag de reactie van het college op deze vragen. En mocht er ruimte blijken voor extra bestedingen of investeringen en eigenlijk gaan wij daar wel van uit, dan hebben wij daar wel ideeën voor. Er is vanuit de afgelopen Investeringsagenda PLUS wel wat blijven liggen volgens onze fractie. En denk ook aan voorstellen passend bij de komende ná corona-gerelateerde herstelperiode, gericht op de sociale samenhang, met maatwerk voor stad en platteland, met daadwerkelijk oog voor de noden van het MKB. Wij verwachten in dat kader een uitdagende Kadernota 2022 en dito debat, maar dan wel met als uitgangspunt realistisch begroten, alleen indien nodig reserveren en vooral investeren en uitgeven. Wellicht een idee voor een Investeringsagenda +++?

De voorzitter: Moment graag. Ik zie een interruptie bij de heer Blinde van JA21.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. Ik moet zeggen dat ik het een uitstekende bijdrage vind van de heer Zuur en ook dat als je zoveel geld in reserves hebt en eigenlijk over-begroet, dan moet je dat gaan uitgeven. Dat ben ik helemaal met hem eens. Aan de andere kant, over-begroting kun je ook zien als: misschien is onze begroting wel te hoog. Zou er niet wat minder binnen moeten komen? Hoe kijkt de CDA-fractie daartegenaan?

De heer Zuur: Wat bedoelt u met wat minder binnenkomen?

De heer Blinde: Dat de totale begroting omlaag gaat. Dus bijvoorbeeld de opcenten verlagen. Ik heb vorig jaar in mijn bijdrage al uitgezocht van de afgelopen 14 jaar. We hebben altijd structureel geld over. We hebben slechts één keer een negatief saldo gehad, als we kijken naar de afgelopen 15 jaar. Dan krijg je het blijkbaar niet op. Je ziet de reserves ook maar groeien en groeien eigenlijk tot echt wel een zeer substantieel bedrag van boven de € 400 miljoen. Dan is het misschien ook wel eens tijd om a) inderdaad iets meer daden te verrichten, maar wellicht ook b) MKB'ers te ontlasten door bijvoorbeeld de inkomsten te verlagen, dus gewoon belastingverlaging.

De heer Zuur: Wat dat betreft zijn natuurlijk de mogelijkheden beperkt qua provincie, omdat de meeste belastingen die het MKB raken landelijke belastingen zijn. Ten aanzien van de opcenten, daar zit een redenatie onder waarom die op dit niveau zijn. Volgens mij moeten we het zoeken in dat geld dat we binnenkrijgen, om dat juist en goed en vooral tijdig te besteden. Ik ben ook benieuwd naar wat de acties van het college richting de provinciale organisatie opleveren, om dat beter gedaan te krijgen, want volgens mij kunnen wij het geld in onze provincie heel goed gebruiken. Er zitten nog genoeg uitdagingen, voldoende uitdagingen om daar het geld aan te besteden en ook om een stabiel lastenbeleid te voeren voor de komende jaren. Maar ik denk dat we hier meer op terug zouden moeten komen bij de bespreking van de Kadernota en wellicht de begroting en is dit agendapunt, het bespreken van de Jaarstukken, niet direct daartoe de aanleiding om daar inhoudelijk over te discussiëren. Maar ik neem er niet voor niets een voorshot op, dat ik wat dat betreft een uitdagende Kadernota 2022 en een begroting in het najaar verwacht. Ik ga door. Ik noem nog even de Investeringsagenda +++.

De voorzitter: Moment graag. Mijnheer Serlie van de VVD-fractie. Als u de microfoon aandoet, dan hebben we daar meer plezier van met elkaar.

De heer Serlie: U hoort mij toch?

De voorzitter: Nu hoor ik u.

De heer Serlie: Fijn, want ik vond het moment eigenlijk te mooi om voorbij te laten gaan, want mijnheer Blinde stelde eigenlijk gewoon de vraag: zou je dan niet wat minder inkomsten moeten genereren? En toen ging de heer Zuur van het CDA daar een heel uitgebreid verhaal omheen bouwen van dat mag zomaar niet. Nou ja, een heel vaag verhaal eigenlijk. Ik zou nogmaals aan de heer Zuur willen vragen: wat is er nou op tegen om, als je inderdaad zo ongelofelijk veel geld overhoudt, om dan maar gewoon te zeggen: dan gaan we gewoon structureel inkomsten minderen?

De voorzitter: De heer Zuur.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Dat kan één van de oplossingen zijn, maar volgens mij moeten we het veel meer zoeken in het daadwerkelijk besteden van de gelden, want je kunt de opbrengsten wel naar beneden brengen, maar als er dan nog steeds een overschot blijkt... je moet wel naar de oorzaak van dit overschot kijken. We hebben gezien dat het college dat doet en dat die de teugels aanhaalt. Volgens mij zit daar de eerste oplossing in. Als het college aangeeft dat we inderdaad dat geld ook met het juist begroten niet op kunnen krijgen, dan kom je

wellicht toe aan het verminderen van de inkomsten. Daarvoor vinden wij het in ieder geval nu nog te vroeg, zeker te vroeg.

De heer Serlie: Dit klinkt al beter als het verhaal dat u net hield.

De heer Zuur: Ik denk ik probeer wat concreter te zijn, voorzitter.

De voorzitter: Dat is een kwalitatieve opmerking, zou ik bijna zeggen. Zag ik nou ook een hand bij mijnheer Pragt van D66?

De heer Pragt: Ja, maar mijnheer Zuur beantwoordde mijn vraag al een beetje, want eigenlijk is de vraag van de heren Serlie en Blinde of we de opcenten structureel moeten verlagen in de komende jaren. Daar zouden wij wel voor zijn, maar ik weet niet of het CDA daar ook voor is?

De voorzitter: Dan gaat mijnheer Zuur nu verder met zijn bijdrage.

De heer Zuur: Dank u wel. Dat is een mooie cliffhanger voor de heer Pragt. Onze fractie blijft graag nauw aangesloten bij de door het college voorgestelde en zo begrijpen wij, reeds in gang gezette interne verbetering ten aanzien van de beheersorganisatie. Dit kan via de Werkgroep Programmabegroting, maar ook graag als Provinciale Staten blijven wij aangesloten. Dank namens onze fractie voor de beantwoording van onze schriftelijke vragen. Nog wel een aandachtspunt en dat is vaak al eerder opgemerkt, ook door andere partijen en dat is de waardering met rood, oranje of groen. Wij hebben hier ook een paar inhoudelijke vragen over gesteld. Natuurlijk zien wij zeker graag veel groen, maar er wordt soms nog wel eens snel iets afgevinkt. Het deed ons soms denken aan het volgende: ik stelde als doel het huis het afgelopen jaar te schilderen. Ik heb in december nog net de verf gekocht en daarmee kan ik het doel afvinken. Graag zouden wij deze waardering wat kritischer laten uitvoeren in de Jaarstukken. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan wij verder met de heer Loof van de Partij van de Arbeid en daarna kom ik bij de VVD-fractie. Mijnheer Loof, u heeft het woord.

De heer Loof: Dank u, voorzitter. De verhouding tussen de hoeveelheid aangeleverde en te bestuderen stukken in relatie tot de spreektijd is wat uit balans. Dus mijn bijdrage zal zich vooral beperken tot inhoudelijke opmerkingen en mijn beschouwelijke bijdrage zou ik dan graag in PS willen gaan voeren. In de eerste plaats wil ik namens de Partij van de Arbeid onze dank uitspreken aan het college en de ambtelijke organisatie voor het opstellen van de Jaarstukken en het beantwoorden van de vragen. Het aantal activiteiten en projecten dat anders is uitgevoerd, niet is uitgevoerd of vertraging heeft opgelopen, is redelijk binnen de perken gebleven, gezien het bijzondere jaar. Slechts twee projecten met een rode status: het GAE waar we nog over komen te spreken vandaag en de pilot gildeleren/ meester-gezel. We hopen dat zodra dat weer mogelijk is, daar wel degelijk werk van gemaakt gaat worden, want wij vinden dat belangrijk. Voorzitter, het resultaat is weer ruim in de plus. Dat is al gememoreerd door meerdere sprekers voor mij. Dat is ook geen incident meer te noemen. Het college heeft inmiddels een analyse gemaakt en maatregelen in gang gezet om meer in control te komen. We zijn heel benieuwd hoe zich dat ontwikkelt. Dan naar de inhoud en de resultaten. Ondanks het coronajaar is in het eerste volledige jaar van dit college GS goed op stoom gekomen. Ook in de Jaarrekening worden tal van plannen aangekondigd, die in de loop van 2021 aan ons voorgelegd gaan worden. Dus de discussie gaat volgens mij niet over ambities. De discussie gaat volgens ons over iets anders. Die

gaat over de vraag of we misschien niet te veel plannen hebben die niet uitgevoerd kunnen worden? En hebben we daarvoor voldoende mensen in huis? Uiteraard zou GS in haar reactie straks de bal terugleggen bij PS, want wij bepalen en zij voeren slechts uit, maar ik verwijs hierbij dan toch ook graag even naar de opmerking op pagina 155, Programma 7: Middelen en mensen. Daar wordt namelijk nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de personele ontwikkeling van de provinciale organisatie. We hebben het al eerder gevraagd en dat is ook al eens toegezegd, maar we zijn eigenlijk nog steeds in afwachting van een informerende bijeenkomst over dit vraagstuk. Voorzitter, even kort door de programma's. In Programma 2 schrijft u dat er een punt gezet wordt achter Panaroma Drenthe, vanwege de beperkingen die corona met zich meebrengt. Is dit een definitieve punt? Wat de Partij van de Arbeid betreft, gaan we hier namelijk wel mee door. Het is volgens ons een uitstekend instrument om de grote ruimtelijke uitdagingen die we hebben in Drenthe in samenhang op te kunnen pakken. Over Programma 5 het volgende: in de Begroting 2020 stond als voornemen: we starten een informatiecampagne. Dat is vorig jaar gewijzigd in: er komt een effectieve communicatie-aanpak in 2021. Inmiddels staat dat in de startblokken en eigenlijk is dat toch een beetje mosterd na de maaltijd. Dan verwijs ik graag naar de recente discussie in OGB vorige week over de Regionale Energiestrategie, waarin het voor een belangrijk deel ging over draagvlak, participatie en communicatie. Hier had deze campagne een grote rol kunnen spelen. Graag een reactie van de gedeputeerde hierop. Voorzitter, zeer te spreken zijn wij over Programma 6: Levendig en sociaal. Cultuur, sport en het sociale leven hebben allemaal flinke dreunen opgelopen in het afgelopen jaar, maar er liggen ondertussen een prima Cultuurnota, een volwassen Sociale Agenda en flink wat sportieve ambities en we verwachten daar veel van de komende tijd wanneer de omstandigheden een en ander weer mogelijk maken. We hebben kennisgenomen van de Voortgangsrapportage Europa 2020 met daarin een prominente rol voor ASTRON en LOFAR, waar wij uiteraard erg trots op zijn. De paragraaf Europa in de Jaarrekening beslaat slechts één pagina, wat weinig in relatie tot het belang van het onderwerp en als gezegd: we zijn benieuwd naar de Europa-agenda die op ons afkomt. Het hoofdstuk over de Investeringsagenda's nu samengevoegd in één programma, toont aan dat we hiermee al in de vorige Statenperiode een goede weg zijn ingeslagen. Met inzet van bijna € 100 miljoen provinciaal geld, is er bijna een half miljard euro aan investeringen van derden losgemaakt. Geld dat bijdraagt aan het realiseren van onze maatschappelijke doelen. En daar kun je niet anders dan tevreden over zijn. Dat zijn we, afrondend in de eerste termijn voorzitter, ook over de weerstands- en vermogenspositie van de provincie. Die zijn gewoon goed te noemen. Net als het oordeel van de accountant over de Jaarstukken 2020. Tot zover in eerste termijn, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel en ik zeg tegen u speciaal even, mijnheer Loof dat u zeker niet de langste spreektijd had. Wij gaan verder met de VVD-fractie, mijnheer Serlie en daarna kom ik bij de GroenLinks-fractie. Mijnheer Serlie.

De heer Serlie: Dank u, voorzitter. Ik heb last wat last van haperende microfoons, maar hoor u mij?

De voorzitter: Wij horen u uitstekend.

De heer Serlie: Mooi. Waar je vanwege de coronapandemie een heel afwijkende Jaarrekening zou verwachten, viel dat eigenlijk nog wel mee dit jaar. Dat was bij de VVD ook wel de overheersende reactie op de Jaarrekening 2020. Er is wel het een en ander niet doorgegaan, maar in hoofdlijnen heeft de provincie toch gewoon door gefunctioneerd en dat verdient zeker een compliment. Onze technische vragen zijn goed beantwoord, waardoor er eigenlijk vrijwel geen

aanleiding meer is om op die onderwerpen verder door te gaan, op twee onderdelen na. Dat is één: het Jaarverslag Integriteit is qua resultaat wat aan de beperkte, misschien wel wat sleetse kant in relatie tot het wel heel ambitieuze Plan 2018 - 2022. We hebben begrip voor een door corona gehinderde uitvoering, maar we vernemen wel graag of de uitvoering met hernieuwd elan wordt opgepakt, ook straks na corona. Daarbij speelt natuurlijk wel dat we ons realiseren dat de toekomst er niet meer uit bestaat, dat je met zijn allen vijf dagen per week samenkomt in het provinciehuis, maar juist dat veel thuiswerken een element is dat de beheersing van een integer klimaat eerder bemoeilijkt dan vergemakkelijkt. Dus we vinden dit wel een punt van aandacht. Dan het tweede punt. We hebben natuurlijk ook door middel van een interruptie op de heer Zuur daar al wel op gereageerd. In de BCA, in de Bedrijfscommissie Accountant hebben wij gevraagd naar de bevindingen van de accountant, als het gaat over die grote verschillen tussen begroting en rekening. De accountant concludeerde en dat schreef hij ook op, dat de provincie in opzet passende actie heeft ondernomen op verschillende beperkende maatregelen. Ik heb daarna nog een vraag gesteld: dat klinkt toch een beetje behoudend en dat werd ook wel aangegeven. We hebben eigenlijk wel geconcludeerd dat er sprake is van een gematigd enthousiasme, als het gaat over die maatregelen die genomen worden. Eigenlijk moet je dan constateren dat de P&C-cyclus op dit punt nog niet helemaal goed werkt. Alhoewel er bij de VVD best wel voldoende vertrouwen is dat daar van de kant van GS voldoende op gestuurd zal worden. Maar 2021 wordt dan wel een testcase en bij deze maatregelen, en dan moet je ook denken aan een begrotingswijziging en misschien nu alsnog begrotingswijzigingen, maar ook zeker belastingverlagingen, om alsnog dichterbij nul uit te komen. Dat soort maatregelen wijzen wij zeker niet af en daar wou ik het bij laten, mijnheer de voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Serlie. Dan gaan we verder met de fractie van GroenLinks, mijnheer Pormes en daarna mijnheer Blinde. Mijnheer Pormes, ga uw gang.

De heer Pormes: Mag ik allereerst het college bedanken en ook een compliment maken voor het voortreffelijke stuk werk dat gedeputeerde Bijl en het ambtelijk apparaat heeft geleverd. Veel vragen zijn ook beantwoord en dat maakt het weer mogelijk om ons meer te richten op de inhoud. Leidend bij het geven van een oordeel over de Jaarstukken is natuurlijk de accountantsverklaring. Het college krijgt daar een uitstekend rapportcijfer. Voor één vak scoort u onder het gemiddelde en dat is wat vorige sprekers ook al hebben aangeduid, de 9% afwijking van de totaal begrote lasten. Een ander punt van aandacht is de wijze van informeren, zodat de Staten hun politieke en bestuurlijke taken beter kunnen uitoefenen. De afwijking van 9% heeft de meeste aandacht gekregen, ook in de media en ook bij de beantwoording van de schriftelijke vragen. En als er sprake is van een onderschijding, dan kan dit twee dingen betekenen: of met minder middelen bereiken we hetzelfde resultaat of niet alle maatschappelijk beoogde doelen zijn met die middelen bereikt. Volgens mij is het één van die twee. Wij vragen u op dit punt nader in te gaan. Sommige sprekers hebben het dan over oplossingen als: dan moeten die opcenten maar naar beneden. Volgens mij is dat een slecht idee. Je kunt beter stimuleren dat er meer elektrische auto's op de weg komen en daardoor krijg je dat de vervuiler betaalt en er komt minder binnen. Daarom verbaast het mij dat de heer Pragt daarvoor pleit, die opcenten, omdat we juist ook voor een crisis staan en alle reserves nodig hebben om bijvoorbeeld het hoofd te bieden aan de hele energietransitie. Dus mijn steun om wat te doen aan die opcenten heeft u niet. Naast al deze bestuurlijke en managementmaatregelen ...

De voorzitter: Moment. Ik zie een interruptie van de heer Serlie.

De heer Serlie: Wat mijnheer Pormes zegt, dat stuit mij tegen de borst, eerlijk gezegd. Het kan toch niet zo zijn, dat als je ... Je gaat als overheid geld binnenhalen en dan blijkt op een gegeven moment dat je eigenlijk al jaren te veel geld binnenhaalt, en dan zegt u eigenlijk: dan gaan we daar maar gewoon iets anders mee doen, in plaats van ... Een normale basisreactie zou zijn: als je te veel geld binnenhaalt, dan geef je dat gewoon terug?

De heer Pormes: Je kunt ook zeggen dat we niet te veel geld binnen halen, maar de besteding kan beter en we kunnen ook kijken welke uitdagingen er zijn, wat antwoord verdient en daarvoor zijn erg veel middelen nodig. Dat is niet alleen een landelijke taak, maar ik denk dat wij als provincie ook zeker daar een bijdrage aan kunnen leveren. Het is natuurlijk een politieke keuze, laten we eerlijk wezen.

De heer Serlie: Ik wil u er even op wijzen, dat dat een verkeerde keuze is.

De voorzitter: Heren, even via de voorzitter.

De heer Pormes: Voorzitter, ik had niet anders verwacht, want daar staan we toch een beetje tegenover elkaar. Dat is ook helemaal niet erg. Maar voorlopig ga ik ervan uit dat de opcenten blijven, zoals dat is en anders merken we dat wel in het debat later, als dat aan de orde is. Voorzitter, het college heeft veel bestuurlijke maatregelen genomen en ook in het vooruitzicht gesteld en wat mij opviel ook bij de beantwoording van onze vragen en ik moet ook het college daarvoor een compliment maken, het college zegt: wat ook nodig is, om dat probleem adequaat te tackelen, is een cultuur- en gedragsverandering. Daarmee bewijst het college ook hoe consistent en transparant zij bezig is om dit probleem op te lossen. Alleen u weet natuurlijk net als ik dat dat juist een heel lastig probleem is, die gedrags- en cultuurverandering, want we spreken over emoties en cultuur en ambtenaren moeten juist meegenomen worden in dat proces. Dus mijn vraag is: heeft het college al een traject hiervoor bedacht en ontwikkeld? Hoe gaat zij dat ter hand nemen? En worden daarbij ook externen ingeschakeld? Omdat het een heel lastig probleem is, dat wellicht begeleid moet worden door externe deskundigen. Voorzitter, daarnaast wordt ons ook een oordeel gevraagd in hoeverre de beoogde doelen met de bijbehorende middelen hebben geleid tot de gewenste resultaten. Bij de behandeling van de Agenda Impact Ondernemen in de commissie heeft de fractie van GroenLinks al eens gewezen op het belang van een workshop indicatoren, dat toen werd georganiseerd door de Werkgroep Programmabegroting en uitgevoerd door het Periklesinstituut. Ik denk dat juist dat ons kan helpen bij al die beleidsthema's, als we dat voorzien van indicatoren, dat we dan ook veel inzichtelijker in beeld krijgen wat het maatschappelijk effect is en wat de maatschappelijke resultaten zijn. Het is niet de bedoeling om nu daarop in te spelen, want dat zou betekenen dat we met terugwerkende kracht dat zouden doen, maar mijn vraag is meer van: bent u bereid om dit in overweging te nemen en dat mee te nemen voor de volgende Jaarrekeningen? Voorzitter, in de oplegnotitie van de griffier wordt al een aantal voorbeelden gegeven om het ook zo concreet mogelijk te maken en dus het lijkt mij dat het een uitstekend systeem is. Dan ben ik bij het laatste onderdeel, als het gaat om de reservepositie van de provincie Drenthe. € 433 miljoen, dat is flink, bijna anderhalf keer onze begroting. Dat is niet de norm van de provincies overigens, want de ene provincie heeft miljarden op de bank en de andere slechts miljoenen, zoals de provincie Zeeland. Dus er zijn hele grote verschillen tussen de spaarpotten van de provincies. We zijn ook blij dat PS onlangs de Nota reserves en voorzieningen heeft geactualiseerd. Ik zou graag van het college willen horen of zij deze voorzieningen niet te hoog hebben begroot. En kan het college al een zekere inschatting maken, hoe dit er volgend jaar uit gaat zien? Voorzitter, laatste puntje nog en dat betreft onze vraag over de Sustainable Development Goals de SDG. We hebben gevraagd:

kunt u dat verbinden aan beleidsdoelen, zodat we heel helder inzichtelijk hebben welke doelen gerealiseerd worden? Daarvan heeft u gezegd dat het een beetje lastig is, omdat dat onze P&C-documenten niet overzichtelijker maakt. Mijn vraag heeft dan ook betrekking op ... Kijk, landelijk nationaal hebben wij de plicht om te rapporteren over SDG en daarbij zijn we mede afhankelijk van de resultaten die geboekt worden door lagere overheden, waaronder gemeenten en provincies. Als wij mee willen doen en daarmee een bijdrage willen leveren aan de rapportageplicht van het kabinet, dan zou het toch op de een of andere manier mogelijk moeten zijn om, hetzij apart aan te geven welke beleidsdoelen ook worden gerealiseerd in het kader van de SDG. Mijn vraag is of u daartoe bereid bent. Althans bent u bereid om medewerking te leveren aan het kabinet? En daar wil ik het bij houden, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Pormes. De laatste spreker die ik in beeld heb, is mijnheer Blinde van JA21 en die geef ik graag het woord.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. Sorry, voorzitter. Waar vorig jaar al met zorg werd gesproken over het verschil van meer dan 5% tussen begroting en realisatie, is dat nu 9% geworden. Met andere woorden: de voorspellende waarde van de begroting is weer in het geding, in plaats van dat er een verbetering is opgetreden. We hebben namelijk een resultaat van € 25,5 miljoen. En dat na een afroning van € 22 miljoen in december. Moet je nagaan, als die afroning niet had plaatsgevonden, dan hadden we bijna 18% over. Voorzitter, ook 9% is een hoog resultaat, maar niet bijzonder onverwacht. De provincie Drenthe krijgt doorgaans haar geld niet op, wanneer je de afgelopen 10 à 15 jaar terugkijkt. Voorzitter, ook vorig jaar heb ik al aangegeven dat de provincie Drenthe structureel te veel geld heeft en dan hebben we het bij de Jaarrekening niet eens over doelmatigheid, maar enkel getrouwheid en rechtmatigheid. Stel je voor dat doelmatigheid ook nog op de agenda stond, met al die rapporten van de Noordelijke Rekenkamer in ons achterhoofd. Stof tot nadenken. Stof voor bezinning. Gaan wij wel zorgvuldig en efficiënt om met belastinggeld? Maar laten we positief en constructief zijn en kijken waar de ruimte voor verbetering het meest voor de hand liggend is. Dan wil ik direct GS een compliment maken met de te ondernemen stappen, zoals de nieuwe begrotingsopzet en het invoeren van een managementcyclus, die de structurele over-begroting onder de loep neemt. Het betekent namelijk dat GS ook aanvoelt dat de provincie Drenthe onnodig veel geld onttrekt aan de maatschappij. Voorzitter, ik probeer altijd gezamenlijke grond te vinden, wanneer ik verbetervoorstellen overdenk. Ik ga dan altijd na wat een eventuele politieke opponent ervan zou vinden. Zonder samenwerking bereik je immers niets. Dat noemen wij bij JA21 de PvdA-beproeving. Die methode is passend in dit geval, want de verantwoordelijk gedeputeerde op dit agendapunt is van PvdA-huize. Dus we hebben een structurele situatie van over-begroting. Doorgaans 5%, maar het laat een stijgende lijn zien in het afgelopen decennium. Gevolg: € 430 miljoen aan reserves en het ziet ernaar uit dat dit blijft groeien. Keynes, een invloedrijke, Britse econoom, populair onder sociaal democraten had een theorie, waarin anticyclisch begrotingsbeleid werd geadvocateerd. Dat betekent: bij economische voorspoed verhoogt de overheid haar belastingen en verlaagt de uitgaven. Bij economisch barre tijden verlaagt de overheid haar inkomsten en geeft het meer uit aan noodzakelijke investeringen, zoals nu tijdens de coronacrisis. Zodoende ondersteun je als overheid de arbeiders optimaal, kijkende naar werkgelegenheid en koopkracht. Dus in deze tijd van economische tegenspoed door de coronacrisis, is het volledig in lijn met het sociaaldemocratische gedachtegoed om die opcenten nu eindelijk eens te verlagen. Dat is de manier voor lastenverlichting bij MKB'er, zzp'ers en andere weggebruikers. Maar dat is slechts een zijde van het verhaal, voorzitter. Nu is het tijd voor mij om echt eens over mijn sociale hart te strijken en voorzitter, het was even zoeken, maar ik vond hem uiteindelijk wel.

De voorzitter: Moment. Houd dat nog even vast, want mijnheer Pormes wil u interromperen.

De heer Pormes: Voorzitter, buitengewoon interessant, want de heer Blinde heeft het over de koopkracht, dat we dat moeten ondersteunen en dan maakt hij een link met de opcenten en kijk, mensen met een zwakke portemonnee beschikken vaak niet eens over een auto, dus ze betalen ook geen opcenten. Dus ik begrijp de relatie niet, want wat u wilt doen met die opcenten, alleen maar de mensen met een dik gevulde portemonnee ondersteunen door die opcenten naar beneden te halen en dan heeft u wel een grote mond over sociaaldemocratie en dat we met name aan de onderkant de mensen moeten helpen. Dan moet je dat ook doen, maar niet op deze wijze. Dit is echt onzin.

De voorzitter: Dat was geen vraag, dus gaat u verder.

De heer Blinde: Ik zou daar wel even kort op willen reageren. Kijk, de heer Pormes is ook wel bekend dat Drenthe echt een autoprovincie is. Dat komt omdat wij allerlei kleine dorpjes hebben, waarbij het openbaar vervoer echt suboptimaal is. En mensen met een kleine portemonnee hebben doorgaans wel een auto, vaak één auto per gezin. Dus ik denk dat het een misvatting is om te zeggen dat mensen met een kleine portemonnee geen auto hebben. Die hebben vaak wel een auto, die meer onderhoud nodig heeft etcetera. Maar ik ga verder met iets wat de heer Pormes misschien wel kan behagen ...

De heer Pormes: Voorzitter, misschien nog een korte reactie. Ik bezit zelf geen auto, maar u hebt het over de koopkracht. En wat heeft de koopkracht te maken met onze begroting?

De heer Blinde: Nou, lagere belasting is meer koopkracht. Dat lijkt mij een een-tweetje.

De heer Pormes: Maar dan zou u toch juist moeten stimuleren dat mensen die een auto willen kopen, dat wij juist veel subsidie geven voor een elektrische auto. Dan hoeft je helemaal geen opcenten te betalen.

De voorzitter: Even wachten, want dit was de derde keer dat mijnheer Pormes reageerde. Dus hij heeft nu zijn interruptie gehad. Afsluitende opmerking nu door de heer Blinde en dan verder met uw bijdrage.

De heer Blinde: Ik moest even zoeken naar mijn sociale hart. Ik kon het niet zo ver opbrengen om de Tesla-rijder nog meer subsidie te verschaffen, dus ik dacht: laten we het nou even gelijk-trekken voor iedereen die een auto heeft. Maar wat te doen qua uitgaven? Want die blijven duidelijk achter. Dat is natuurlijk de andere kant van de medaille. Dit voorstel dient uiteraard dezelfde beproeving door te staan. Dus het is een mooie kans om, als we dan toch de uitgaven dienen te verhogen, ons potje moet toch een keer op, is de groeiende energiearmoede bij ouderen te bestrijden, door mogelijk risicoleningen te verstrekken aan die bevolkingsgroep, waar vaak het bezit vastzit in stenen en er geen financiële mogelijkheden meer zijn. Bijvoorbeeld voor een energiebespaarlening geldt nu maximaal 75 jaar. Voor duurzaamheidsleningen geldt een leeftijd van maximaal 75 jaar. Dus die groep zit klem qua verduurzamingswensen. Nou, moet je kijken wat voor een uitgestoken hand ik geef, voorzitter. Ik kan van alles verzinnen. Infrastructurele projecten naar voren trekken, zoals de verdubbeling van de N34, maar u hoort het voorzitter, niets dan welwillendheid van JA21-zijde. Wij zijn de beroerdste niet. Had ik meer tijd gehad, dan had ik uiteraard ook dit verhaal in een liberaal sausje kunnen gieten, maar ik denk dat ik in ieder geval voor de eerste helft de heer Serlie al mee heb gekregen en de heer Pragt ook, hoorde

ik net. En dan kan ik me alleen maar voorstellen dat ook het CDA bij al deze redelijkheid wel interesse heeft in zo'n passend verhaal. Dus met uitgestoken hand zeg ik u: dank u wel voor mijn spreektijd, voorzitter.

De voorzitter: Maar u krijgt nog een interruptie van mijnheer Post. Ga uw gang.

De heer Post: Voorzitter, ik dacht dat we hier de Jaarstukken van 2020 aan het bespreken waren. Dus mijnheer Serlie, bent u alvast een voorschotje aan het doen op de begrotingsbespreking van 2022, met allemaal leuke ideeën? Want dan heb ik er ook wel een paar. Of slaat dit daadwerkelijk op de Jaarstukken van 2020?

De voorzitter: Mijnheer Post, u noemt de naam van mijnheer Serlie, maar bedoelt u de heer Blinde?

De heer Post: Ja, sorry. Dat is helemaal mis met mij. Dus het gaat eigenlijk over mijnheer Blinde.

De voorzitter: Oké, mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel. Kijk, wij behandelen de Jaarstukken op grote lijnen en de grote lijn is dat we gewoon veel te veel geld hebben en we het al zeer lang, meer dan een decennia, decennium moet ik zeggen, krijgen we het geld gewoon niet op als provincie. We hebben hier een drietal Statenleden, die al tien jaar in de Staten zitten en zij hebben al tien jaar lang het geld niet op gekregen. Dan denk ik graag mee in oplossingen. Dus ja, wij hebben al heel veel schriftelijke vragen ingediend. In ieder geval GS bedankt voor de beantwoording, maar het grootste, puur inhoudelijk: de Jaarrekening beoordelen op zijn merites, dat hebben wij al gedaan met technische vragen en daarom besteed ik meer aandacht aan de grote lijn en oplossingen.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was een nette beantwoording en daarmee ook uw bijdrage. En dan gaan we nu verder met de fracties die ik niet in beeld had, maar die toch een bijdrage willen leveren. Dat betekent dat eerst mevrouw Dikkers aan het woord komt van de SP-fractie en dan straks nog mijnheer Steenbergen van Sterk Lokaal. Het woord is aan mevrouw Dikkers.

Mevrouw Dikkers: Dank u wel, voorzitter. Er is al een heleboel voorbijgekomen, vanaf de enige structurele inkomsten vanuit de provincie, de opcenten, waar ineens een relatie met van alles en nog wat gelegd wordt, alles op één hoop gegooid wordt, lijkt het wel. Volgens mij verdient dat een andere discussie dan deze op dit moment. Dat gezegd hebbende, voorzitter. Dank aan GS, maar ook aan alle medewerkers van de provincie en de griffie voor hun grote inzet ook nu weer met betrekking tot het overzicht en de toelichting op de Jaarstukken. Doel van de Jaarstukken is verantwoording afleggen over de inzet en de resultaten. Ook nu blijkt uit de Jaarstukken weer dat er een enorme stroom aan activiteiten is uitgevoerd, maar ook hier weer opnieuw een punt van kritiek. Want zo gedetailleerd als die activiteiten benoemd worden, zo mager is de beschrijving van de realisatie van de maatschappelijke doelen af en toe. Niet af en toe, maar vaak. PS moet via de Jaarstukken kunnen controleren of de beschikbaar gestelde middelen zijn ingezet voor de beoogde doelen en controleren of die maatschappelijke effecten zijn bereikt. Op basis van deze stukken wordt dat laatste vaak niet inzichtelijk. We moeten ook de hand in eigen boezem steken. Wij moeten als PS aan de voorkant ook betere kaders stellen, zodat die beleidsstukken worden geschreven op basis van vooraf bepaalde parameters en doelen, die gemonitord kunnen worden. De onderbesteding in programma's, dat is natuurlijk een slechte zaak, want dat betekent dat geplande zaken niet zijn uitgevoerd. Corona is hier voor een deel debet aan, maar

ook zonder corona en dat blijkt ook uit voorgaande jaren, blijft er budget niet ingezet en dat vloeit dan vervolgens weer terug in de reserves. Bij een strakkere planning aan de voorkant had PS, zoals de bedoeling is, ook in kunnen stemmen met inzet op andere doelen. Zo zou het moeten gaan. En wat dat betreft kan ik aansluiten bij het begin van het betoog van de heer Uppelschoten. Is hier nou sprake van steeds een fout in de manier waarop we daarmee omgaan? Of ligt hier ook een soort strategie onder? Want het geeft aan de kant van GS ook wel verleidelijk veel ruimte. De SP heeft aangaande die A-stukken een aantal opmerkingen. Eerst met betrekking tot Programma 2: Stad en platteland. Het doel om voor 2024 alle asbestdaken te saneren, is door de regering weer ingetrokken. De stijgende lijn tot 2019 in het aantal gesaneerde daken buigt ook weer naar beneden af, voor zover bekend 308 miljoen m² asbesthoudende daken in Drenthe, waarvan er nu 1,4 miljoen gesaneerd zijn. In de rapportage staan alle vinkjes op groen, maar zijn we in Drenthe wel ambitieus genoeg? Want de redenen om te saneren zijn niet gewijzigd. De SP doet een oproep en die zou ik misschien beter op een ander moment kunnen maken, maar ik gooi hem er toch maar even in. Is het niet een optie om naast leningen ook te gaan subsidiëren, zodat mensen niet met enorme kosten opgezadeld worden en de vaart er opnieuw in komt? Dan naar aanleiding van Programma 4: Mobiliteit en bereikbaarheid, verbaast het ons dat bij de uitvoeringsinformatie met geen woord gerept wordt over FB Oranjewoud, die als aandeelhouder toetreedt in 2020, nul investeringen of financiële bijdragen hoeft te doen, maar wel 26% van de aandelen voor één euro cadeau krijgt van de gemeente Groningen. Onze vraag is: waarom een toch belangrijke c.q. op zijn minst opmerkelijke aandeelhouderswissel niet wordt vermeld? Dan Programma 5: Klimaat en energie, Draagvlak en duidelijkheid. Aan voldoende draagvlak bij onze inwoners valt nog veel te winnen. Dat blijkt uit heel veel gerealiseerde projecten. Het proces van participatie ligt vaak bij de initiatiefnemers van de projecten. De burger is onvoldoende betrokken en de financiële gevolgen voor landschap en mensen zijn onvoldoende duidelijk en/of geregeld. De plannen blinken vaak uit in vage formuleringen in plaats van duidelijke doelen, parameters en te behalen resultaten. En dat terwijl het Klimaatakkoord in 2018 al spreekt van de ambitie, dat er 50% van hernieuwbare energieproductie op land in eigendom van de lokale omgeving zou moeten komen. Zoiets is te bereiken door duidelijk in een ruimtelijk plan te omschrijven wat de mogelijkheden zijn om te participeren in de ontwikkeling door de inwoners van de betreffende gemeente in bijvoorbeeld een zonnepark. Gedeputeerde, hier liggen mogelijkheden voor het oplossen van de genoemde knelpunten op pagina 125. Gaat u die inzetten? Dan met betrekking tot het werken aan bewustwording en de focus op een effectieve, communicatieve aanpak. In de zomer van 2021 kan de campagne starten, lijkt het. Het doel is om de inwoners en bedrijven op een laagdrempelige en toegankelijke manier te laten zien hoe ze duurzamer kunnen leven en werken en het is al eerder gezegd: rijkelijk laat, maar op zich een goed initiatief, maar met de toevoeging: wordt deze communicatie-aanpak dan ook ingezet om het voor de inwoners inzichtelijk te maken hoe dat haalbaar en betaalbaar gedaan kan worden? Kan de gedeputeerde hier ook op ingaan?

De voorzitter: Mevrouw Dikkers, ik ga u nu toch vragen om af te ronden.

Mevrouw Dikkers: Dat is prima. Dan bewaar ik de rest van mijn verhaal voor óf de tweede termijn óf een bijdrage in PS. En dan heb ik afgerond.

De voorzitter: PS wordt misschien wel een A-stuk, maar dat gaan we straks nog horen. We gaan als laatste nu kijken naar de heer Steenbergen van Sterk Lokaal. Mijnheer Steenbergen.

De heer Steenbergen: Voorzitter, dank u wel. U verstaat mij nu goed?

De voorzitter: Zeker.

De heer Steenberg: Goed zo, want ik heb nu de apparatuur voor elkaar schijnbaar. De Jaarrekening 2020. 2020 zal de boeken ingaan als een bijzonder jaar met heel veel beperkingen. Toch is er ondanks al deze beperkingen heel veel gerealiseerd. Veel waardering voor al die medewerkers die hier vooral thuis aan hebben gewerkt. Nu kunnen we uitgebreid deze Jaarrekening gaan behandelen en alle programma's onder de loep nemen, maar een Jaarrekening is om terug te kijken en voor het college om verantwoording af te leggen voor de manier waarop ze de middelen hebben besteed aan bepaalde maatschappelijke doelen. Sterk Lokaal zal dan ook niet op alle programma's inzoomen, maar zal zich beperken tot een paar zaken die ons opvallen. Wat andere partijen ook al hebben genoemd, gaan wij ook noemen, natuurlijk. Het enorme rekening-resultaat van € 25,5 miljoen positief. Heel veel gemeenten zijn hier erg jaloers op. Daarbij moet nog aangetekend worden dat in het najaar ook al € 21 miljoen is afgeraamd op de begroting van 2020. Met andere woorden: de Jaarrekening is op basis van de Begroting 2020 eigenlijk € 47 miljoen positief geweest, het CDA kaartte dit ook al aan. Dit is naar onze mening niet anders uit te leggen, dan dat er bakken met lucht in de begroting zitten. En dat is niet de eerste keer, al vele jaren is dat het geval. Gevolg is dat er ten onrechte beslag wordt gelegd op financiële middelen die elders ingezet hadden kunnen worden om maatschappelijke doelen eerder of makkelijker na te streven. Sterk Lokaal vindt dan ook dat deze lucht in de begroting er voor 2022 grotendeels uit moet. College, ga scherper aan de wind zeilen en leg geen onnodig beslag op geld. Daarnaast vindt Sterk Lokaal ook dat de reserves wel enorm groot worden, ook als je ze afzet tegen de solvabiliteitsratio. 40% is gezond, de provincie Drenthe zit maar liefst op 77,4%. Wij roepen op om nogmaals gezamenlijk met de Staten te kijken hoe we de reserves af ramen om meer maatschappelijke doelen sneller te bereiken. Sterk Lokaal heeft daar hele goede, mooie ideeën voor. Eventueel in samenspraak met gemeenten kijken naar knelpunten. Als we de Jaarrekening verder doorlopen, valt ons weer op dat wij, ondanks de bevriezing vanaf 2016, qua motorrijtuigenbelasting nog steeds veruit de duurste provincie zijn, wat de opcenten betreft. Wij kunnen dat niet uitleggen als je kijkt naar de inkomensopbouw in de diverse provincies. En wij begrijpen de reactie van GroenLinks dan ook niet, dat zij zeggen dat we niet te veel geld binnenhalen. Zowel de VVD als JA21 suggereerden al om de opcenten te gaan verlagen. Ook Sterk Lokaal vindt dat we daar ook gezien onze enorme reserves en het overschot op de begroting, zeer zeker naar moeten kijken. De opmerking die we ook zeker steunen en die is van de ChristenUnie en betreft het SMART zijn in de Begroting en de Jaarrekening, zodat we makkelijker en duidelijker en eenvoudiger kunnen zien hoe een en ander in elkaar steekt. Waar we daarnaast nog even de vinger bij willen leggen, is dat er bovenop de reserve van € 15 miljoen voor natuurbeleid nogmaals € 12 miljoen wordt toegevoegd aan de reserve natuurbeleid. De provincie moet van Sterk Lokaal wel een provincie blijven, waar gewoond, gewerkt en gerecreëerd wordt en moet niet een onbegaanbaar natuurreservaat worden. Wij zijn eigenlijk wel benieuwd naar de nadere onderbouwing hiervan, waarom ervoor is gekozen om toch nog weer € 12 miljoen toe te voegen aan het natuurbeleid. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan hebben we daarmee de bijdragen in eerste termijn van uw Staten gehad en dan schakelen wij over voor de eerste termijn naar het college, maar uiteraard eerst met de vraag of er aan de zijde van het college behoefte bestaat aan een schorsing. Mijnheer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, volgens mij zitten alle collega's in de call en als ik nu niks hoor, dan is mijn conclusie dat we zonder schorsing de beantwoording kunnen gaan aanvragen. Ik doe dat met een gerust idee dat de collega's aanvullen, wat ik niet beantwoord. Dus ik heb het

wat dat betreft misschien wel makkelijk. Ik hoor geen reacties, dus wij gaan onze beantwoording wat mij betreft beginnen, als u dat toestaat.

De voorzitter: Ga uw gang. Dan kunnen we de eerste termijn mooi voor de pauze afronden. Na afloop van uw eerste termijn gaan we kijken of we al conclusies kunnen trekken. Ga uw gang.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dank u wel. Ik denk dat één ding als een paal boven water staat en dat is dat we in 2020 minder geld hebben uitgegeven dan begroot, veel minder geld zelfs. Daar ga ik ook geen verhaal omheen houden, dat is gewoon zo. We hebben ook in de begeleidingscommissie met de accountant daarover gesproken en ook ik tel gewoon het rekeningresultaat wat nu voorligt op bij de laatste begrotingswijziging die we in de Staten vorig jaar hebben gehad en dan praten we inderdaad over iets van een kleine € 50 miljoen wat niet gerealiseerd is. Dat is gewoon heel erg veel en ook te veel. Ik denk dat dat een aantal oorzaken heeft, maar behalve die zogenaamde technische oorzaken, zal hier ongetwijfeld ook meespelen, de behoefte in de organisatie misschien en wellicht zal ik het maar zo zeggen, ook bij ons als bestuurders, om met voldoende middelen te kunnen werken. Ik noem dat wel eens de levensverzekering die we willen afsluiten voor een bepaald onderwerp en daar moeten we heel terughoudend in zijn. Het hoeft niet te krap te zijn, maar het moet ook niet te veel en te vroeg in de tijd zijn, want ook dat is een punt dat het, als het gaat om de planning wanneer uitgaven plaatsvinden, we daar ook kritischer op moeten zijn. Dat hebben we vorig jaar ook al met elkaar gewisseld, toen het rekeningresultaat nog een stuk lager was en daarom hebben we ook aan het eind van het vorige jaar wel een soort van eind aframing gedaan, die € 21 miljoen. Dat was wat het college betreft ook in de verwachting dat we daarmee een goede slag zouden slaan om binnen die 3% te kunnen blijven. Nou, dat is dus niet zo gebleken en als college hebben we ook meteen, toen duidelijk werd hoe groot het rekeningoverschot zou zijn, actie ondernomen en met de organisatie zijn we het gesprek aangegaan dat dit ook echt anders moet. Dat leidt ertoe dat we met alle betrokkenen, alle afdelingen, met alle directeurs gesproken is en we nu in een systeem zijn gaan zitten van monitoring, drie maandelijkse managementrapportages en we moeten wat dat betreft echt scherp aan de wind zeilen en een vinger aan de pols houden, om maar eens een paar algemeenheden eruit te gooien, maar echt wel met de bedoeling om daar wat mee te doen. Want ik denk niet dat het gaat om dat men niet wil, maar het is wel een kwestie van: zijn we voldoende in control? En hebben we voldoende besef, als 23 afdelingsmanagers bij elkaar opgeteld ruime marges aanhouden, wat dat betekent? Dus dat moeten we gewoon beter gaan doen. Daar ga ik ook niet omheen draaien. Punt. Dat is de opvatting van het college. Dat hebben wij ook met de accountant besproken en die vinden dat, de heer Uppelschoten zei daar al iets van, of nee de heer Serlie, de accountant moet natuurlijk ook zien hoe zich dat ontwikkelt. Dus ik snap ook wel enige terughoudendheid bij de accountant, maar ook die zegt: oké college, je acteert en de maat en de richting van acteren, dat kunnen wij onderschrijven. Dan even naar de analyse van het financiële resultaat. We hebben een begroting, waarbij enerzijds de normale structurele activiteiten en lasten in de begroting zitten, plus de we wat meer incidentele zaken die voornamelijk vanuit de reserves worden gedekt. Natuur is door een aantal van u ook als voorbeeld genoemd. We hebben een opdracht dat we in 2027 en dat is in 2015 of zo gestart, geloof ik, het kan ook een ander jaartal zijn waar, maar we moeten een bepaald resultaat bereiken en daar hebben we een enorme pot met geld voor gekregen en ook nog een behoorlijke hoeveelheid grond en daarmee moeten we dan het beoogde resultaat bereiken. En de heer Steenbergen zegt: ja, nou stort je weer € 12 miljoen in die reserve, maar dat is geld dat we bij de begroting er eerst uitgehaald hebben, niet hebben benut en als je het niet benut in dit systeem, dan stort je het weer terug in de reserve, omdat het een onderdeel is van die spaarpot van die doelstellingen

2027. Ik denk dat je voorzichtig moet zijn om de cijfers van nu, waarin heel veel zit aan niet gerealiseerde incidentele acties, maar die wel doorgeschoven zijn naar 2021 en volgende jaren, dat je dan de conclusie trekt: nou, we kunnen wel in onze structurele middelen flink gaan snoeien. Dat hoorde ik een aantal van u suggereren. Want dat zal ook bij de Voorjaarsnota blijken en ook bij de Begroting, als je kijkt wat onze structurele ruimte is en onze structurele uitgaven, daar zit niet zo gek veel tussen. Dat valt wel mee. De overschotten zijn met name gerealiseerd in de meer incidentele uitgaven, waar ook bestemmingsreserves voor zijn. Dus dat is wel een punt van belang. Maar dat neemt niet weg dat ik vind dat wij een financieel besef moeten hebben als college, als organisatie, dat we tussentijds beter kunnen monitoren hoe we de zaak realiseren, zoals we ons dat hebben voorgenomen. Dus dat is een stuk scherpte die wij er echt meer in moeten krijgen. Dan zegt u en ik pak even wat algemene punten op, dat oranje-rood-groensysteem, kan dat niet wat kritischer? Ik vind dat we daar best, en dat straal ik ook intern uit, dat we daar best ook wat kritischer naar kunnen kijken. De twee rode signalen die zitten geloof ik toch al bij mij in de portefeuille. Ik word daar ook helemaal niet warm of koud van, want ik vind het heel normaal dat er met zo'n pakket aan activiteiten altijd wel een paar dingen niet goed gaan. Dus ik denk dat we, én als college én als organisatie ook niet te benauwd moeten zijn als iets rood of oranje kleurt. Je moet het uitleggen, maar dat is niet zo raar. De vraag is wel en daar moeten we denk ik ook aan de voorkant alert op zijn, hoe formuleer je nu de opdracht of de doelen bij een krediet dat wordt verstrekt? En inderdaad, dat voorbeeld dat werd gegeven: een huis moet in december geschilderd zijn en als je dan toch de verf hebt gekocht, dan kun je het afvinken, dat moet je dan ook scherper aan de voorkant formuleren. En wij moeten het als organisatie en college ook durven om daar scherper naar te kijken. Er is gevraagd: hoe zit dat eigenlijk met voorzieningen? Zijn die niet te hoog geraamd? Die voorzieningen zijn ijzingwekkend precies geraamd, omdat dat echt te maken heeft met concrete scheuren in de broek die dreigen, waar je ook vrij goed van kan zien aankomen wat er gebeurt, wat anders is met de bestemmingsreserves. We hebben daar een actueel rondje over gedaan. Ik denk dat het altijd goed is, om dat lopende het jaar altijd goed in de gaten te houden, want ik denk dat de meeste bestemmingsreserves wel aardig qua omvang kloppen. Ik gaf net het voorbeeld van die natuurreserves, maar laten we daar blijvend alert op zijn en in dat kader van de reserves hebben we wel gezegd: we gaan nog wel kijken naar de reserve mobiliteit, omdat wij dat niet meer mogen gebruiken om eigen investeringen af te dekken. Dus dat je dat eigenlijk alleen voor cofinanciering en eenmalige zaken mag gebruiken in hoeverre we dat bedrag nodig hebben. Maar dan neem ik ook even een voorschot op wat er in dit jaar gaat komen. We gaan nog discussiëren over wat hebben we nodig eventueel voor investeringen in fietsen, in andere infrazaken. Ik denk dat we daar vanzelf over te praten komen, maar ik denk dat de reserves, zeker de voorzieningen, maar ook de reserves al aardig zijn ingeschat. Even nog een paar dingen langslopen van mijn eigen portefeuille, want een aantal zaken zal door de collega's worden opgepakt. De Investeringsagenda. De heer Uppelschoten zegt: ik vind dat we onvoldoende kunnen zien of de effecten worden beoogd. De ene post in de Investeringsagenda leent zich daar makkelijker voor dan de andere. Ik denk dat je dat ook per post moet bekijken hoe je dat precies kunt zien. Soms leidt het echt heel concreet tot een investering van een andere post en soms is dat wat minder zichtbaar. Maar in zijn algemeenheid denken we toch dat de € 100 miljoen, die we aan de Investeringsagenda's inmiddels hebben weggezet: vier à vijf keer zo veel aan investeringen in totaliteit heeft opgeleverd en dat is ook één van de effecten om het multiplier-effect met name in beweging te krijgen in Drenthe. En als ik het over multiplier heb, dan kom je bijna automatisch ook bij John Maynard Keynes terecht, de beroemde econoom die de heer Blinde aanhaalde. Overigens ben ik zeer vereerd dat ik met de Partij van de Arbeid een soort van stimulans ben voor JA21 voor het politiek functioneren. Dus dank daarvoor. Keynes heeft hele mooie uitspraken gedaan. Die zijn eigenlijk te mooi om vanuit het Engels in het Nederlands te vertalen, maar ik denk dat wij wel degelijk anticyclisch

bezig zijn. Of het veel zoden aan de dijk zet om iets te doen met belastingen, dat weet ik niet. In ons collegeprogramma hebben we staan ten aanzien van de motorrijtuigenbelasting, dat wij het niet zullen verhogen of indexeren. Dus met de inflatie wordt het vanzelf al lager in effect. Ik hou me daar maar even aan die tekst. En als het gaat om een aantal doelgroepen die u noemt in het kader van motorrijtuigenbelasting, een aantal van u doet dat, ondernemers, heel veel bedrijfsauto's, bestelwagens, vrachtauto's, die vallen niet eens onder de provinciale opcenten. Een beetje ondernemer heeft ook vaak een leaseauto en een beetje leasebedrijf is niet in Drenthe gevestigd en overigens iemand van u zei, dat we het hoogste tarief hadden: we zijn erin geslaagd om die positie over te doen aan de provincie Groningen. Maar ook in dat kader kom ik weer even terug op de voorzichtigheid van met name structurele inkomsten en uitgaven. Die zitten verrassend dicht bij elkaar dan menigeen denkt op basis van de rekeningcijfers. Dus wees daar voorzichtig mee. Dan denk ik dat ik eigenlijk in mijn portefeuille de meeste dingen gehad heb. Ik zien hier nog staan of ik het Transferium De Punt wil heroverwegen. Het antwoord daarop is: nee. Wat je wel ziet, is dat ten aanzien van de plannen die daar acht jaar geleden lagen, er een stuk aanpassing heeft plaatsgevonden. Het grote Transferium is eigenlijk nu meer een OV-hub met wat extra parkeerruimte erbij. Dus in die zin is het wel wat aangepast en we hebben inmiddels ook een soort van prijsvraag in de markt uitgezet, hoe we dat met zo weinig mogelijk stikstofuitstoot zouden kunnen realiseren, om ook op die manier daar onze ambities te blijven tonen. En over ambities gesproken, de een zegt dat we teveel hebben, de ander te weinig. Ik denk dat we best aardig veel ambitie hebben. Dat uiteraard bij de Voorjaarsnota, begroting altijd weer gekeken kan worden: zijn de ambities nog passend bij de middelen die we hebben? Maar de heer Zuur werd al heel enthousiast over een derde Investeringsagenda. Die moet uit de financieringsreserve worden gefinancierd en die zit ergens rond de € 40 miljoen. Dat is eigenlijk onze spaarpot, onze oorlogskas en dat is eigenlijk, als we dat met andere provincies vergelijken, stelt dat niet zo bar veel voor. Dus ik denk wel dat we daarin wat terughoudend moeten zijn en wat ik me ook kan voorstellen, maar ook dat is meer naar voren kijken dan naar achteren, excuses daarvoor voorzitter, maar als er nog een kabinet komt en dat gaat er een keer komen, en er komen weer Regiodeals en we moeten weer cofinancieren, dan is dat een pot die daar echt voor in beeld zou moeten komen. Dus laten we ook even met een zekere nuchterheid kijken wat er op ons afkomt, maar de conclusie van u dat er wat moet gebeuren aan het in evenwicht brengen van begroten en realiseren, dat onderstreept het college drie keer en dat zal ook veel inzet van ons vragen, samen met de organisatie, omdat we veranderen. We zullen ook, als het gaat om die managementrapportages ook in het najaar daar de eerste effecten van kunnen melden wat dat gaat betekenen. Maar even op hoofdlijnen voorzitter, als ik echt dingen storend ben vergeten in mijn portefeuilles, dan hoor ik dat wel. Maar ik geef eerst even de collega's de ruimte. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met gedeputeerde Brink. Ga uw gang.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, dank u wel. Volgens mij was er voor mij maar één vraag die nog rest vanuit mijn portefeuille. Mijnheer Loof sprak nog even over de druk op de ruimte. En ik denk dat hij daar een terecht punt heeft. Dat ziet iedereen, denk ik. Als we kijken naar de ontwikkeling op de woningmarkt, waar we zelf ook plannen voor hebben, de natuur, maar kijk ook even wat er met zonne-akkers gebeurt, extensivering landbouw en de heer Loof refereerde ook aan het Panorama Drenthe, dat we ooit met elkaar gezien hebben, waar we trouwens ook enthousiast met elkaar over waren, laten we dat ook maar vaststellen. Tegelijkertijd hebben wij vorig jaar gemeend door corona, dat dat een interactief proces zou moeten zijn, dat we toen niet konden laten plaatsvinden. Wat ik wel kan melden is dat het Panorama hoogstwaarschijnlijk niet door zal gaan, want dat zou een voorportaal kunnen zijn voor onze nieuwe Omgevingsvisie.

Wij moeten de volgende periode hoogstwaarschijnlijk wel weer aan de slag met een nieuwe Omgevingsvisie. Wij zijn voornemens om een plan van aanpak te maken en wat ons betreft past daar de aanpak van een Panorama Drenthe, maar ook de werkwijze van een Panorama Drenthe in. Wij zijn voornemens om ook in deze periode nog een voorstel te doen hoe we zo'n proces zouden kunnen doorlopen van het maken van een nieuwe Omgevingsvisie. Maar nogmaals, we zien de druk op de ruimte. Daar zijn we ons vanuit de ruimtelijke ordening ook wel van bewust en dat vraagt ook om sturing en regie. Dus ik denk een terechte vraag van de heer Loof en ik hoop hiermee hem voldoende antwoord te hebben gegeven. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met gedeputeerde Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel, voorzitter. Een paar vragen richting mij en ook in het bijzonder dan over natuur en landbouw. De heer Uppelschoten van de PVV stelde een vraag naar aanleiding van een tekst op bladzijde 69 van de Jaarrekening. Daar refereert hij aan de zin dat ook Terreinbeherende Organisaties, alsook particuliere inwoners een stuk grond kunnen kopen binnen het NNN en hij verwonderde zich daar over. Ik kan u zeggen dat juist gelijkberechtiging betekent, dat de een en de ander juist ook gebruik kan maken van de middelen. Daarom is die regeling ook open voor de TBO's, want als het gelijkberechtiging is, is het ook voor de TBO's, maar we hebben het juist ook verbreed en ruimer opgesteld en opengesteld. Dat betekent dat hier eigenlijk geen beleidswijziging aan de orde is, want dat werd even gesuggereerd en dan kan ik in ieder geval de heer Uppelschoten geruststellen. Het is marktconform, transparant en gelijkberechtiging is vanaf 2016 ook de werkwijze, zoals we die ook in Drenthe toepassen, zoals ook bekend is. Voorzitter, dat was die vraag. Dan is er een tweetal vragen gesteld over de functieverandering en de stand van zaken daarin. Volgens mij had de heer Post daar een vraag over gesteld en ook mevrouw Zuiker en dan gaat het vooral over de afwijking en daar heeft collega Bijl net ook iets over gezegd. Dus het is denk ik goed om ook nog even te verwijzen naar de schriftelijke vragen en antwoorden, want daar hebben we denk ik ook aangegeven dat het een weerbarstige materie is. We hebben het Natuurpact afgesproken in 2013. Dat is beoogd om in 2027 te worden afgerond. We hebben als provincies daar toentertijd een handtekening onder gezet en daar wordt stevig aan gewerkt. We constateren inderdaad, en of het nu € 750 miljoen of € 754 miljoen is, maar in ieder geval is daarvoor een grote pot geld beschikbaar, dat wordt daarvoor ingezet en daarnaast hebben ook gronden beschikbaar gekregen. Maar het is de bedoeling natuurlijk om die gelden ook echt in te gaan zetten. Jaarlijks is er een prognose wat de functieverandering betreft en niet alleen maar het aankopen, maar ook kunnen boeren ervoor kiezen om bijvoorbeeld zelf ook natuurbeheerder te worden. We geven daar in ieder geval invulling aan en we hebben ook met u afgesproken dat we dit jaar 2021 kwalitatief en kwantitatief zullen evalueren en u op de hoogte zullen brengen van de stand van zaken. Wat betreft het afgelopen jaar zitten we wel in de planning, maar u weet ook dat we bij gelegenheid hebben aangegeven dat er nu wel een grote stap moet worden gezet, zeker als het gaat om de hectares, als het gaat om functieverandering van landbouw zo vaak naar natuur, want uiteindelijk moeten we wel in 2027 de afgesproken hectares wat Drenthe betreft ook gaan realiseren. Dan vraagt mevrouw Zuiker nog wat preciezer: wat heb je bereikt en wat kan je anders doen om het te versnellen? Dat was volgens mij de vraag. We hebben met elkaar natuurlijk een aantal instrumenten. Dat is natuurlijk wel op basis van vrijwilligheid, dat hebben we ook met u afgesproken in ons grondbeleid. Medewerking is nodig van particulieren. Ook zijn we vaak afhankelijk van de Terreinbeherende Organisaties, maar we zijn bezig met een nieuw grondbeleid. Daarnaast hebben we in dat nieuwe grondbeleid ook veel aandacht voor de zogenaamde deelstrategieplannen per gebied, om juist ook meer regie te krijgen op grond. Ook is bijvoorbeeld een idee

om veel meer te gaan werken met aan de ene kant inrichting en tegelijkertijd daaraan gekoppeld beheer, waardoor het ook interessanter wordt voor partijen om daar aan deel te nemen. Dat geldt dan niet alleen voor TBO's, maar juist ook voor particulieren, voor stichtingen die zeggen: wij willen daar ook aan meedoen, want we gaan het mee-inrichten, maar we krijgen ook het beheer. Die uitwerking wordt dit jaar verder vormgegeven en dat instrument wordt verder verkend met de partijen, want dat zal betekenen dat we wel met elkaar willen versnellen. En als laatste zeg maar, dat we vooral richting Prolander extra uren hebben afgesproken, zoals u weet, om juist extra intensief aan de slag te zijn in al die gebieden, om dat wat we hebben afgesproken in 2013 ook daadwerkelijk te gaan halen in 2027. Wel onder het kopje: de verwachting is dat we dat doen, maar we zien dat het hardnekkig, dat het weerbarstig is, grondprijzen stijgen en we zien ook de druk op de ruimte, zoals collega Brink net al heeft aangegeven en we moeten zoals u weet ook marktconform werken. Voorzitter, dan het andere onderwerp en dat gaat in het bijzonder over de vragen betreffende het Programma Duurzame Melkveehouderij. Een aantal van u heeft daar vragen over gesteld, ook via schriftelijke vragen en nu wordt ook nog weer gereflecteerd op wat er in de Jaarrekening staat. Ik verwijs toch even naar 31 maart, misschien vindt u dat ook goed. Toen hadden we een Statenontmoeting, waarin we verteld hebben wat de stand van zaken is. Daar hebben we met elkaar geconstateerd en hebben we kunnen horen uit de mond van één van de gebiedscoördinatoren, boeren die ook in het gebied andere boeren proberen mee te krijgen en te inspireren, dat het ook hier best een zaak van lange adem is om te veranderen op het bedrijf op het erf, maar we hebben ook geconstateerd dat we in 2019 de eerste groep hebben kunnen voorzien van een beloning en dat betreft dan ook de eerste beloning. Dus even richting mevrouw Zuiker die die vraag in het bijzonder stelde: zes jaar aan het werk, dat klinkt heel lang, maar pas vanaf 2019 zijn de eerste beloningen verstrekt. Dat betekent dat er heel veel voorwerk is geweest. Allereerst om boeren te interesseren, vervolgens hebben we inmiddels zo'n kwart van de boeren aan boord en proberen we juist vanuit de agenda BBB dat ook te verspreiden en te vervolgen richting de akkerbouw. Maar ik wil u meegeven dat we wat ons betreft op 31 maart wel een belangrijk moment hebben gehad. Daar hebben we afgesproken dat we aan het eind van het jaar de eerste groep zullen laten zien wat dat op duurzaamheid werkelijk heeft opgeleverd en we hebben het voornemen, en dat staat inmiddels wellicht ook in uw agenda, op dacht ik 9 juni, om u dan op excursie mee te nemen naar de desbetreffende bedrijven, om daar weer met elkaar in gesprek te gaan en te zien waar we op dat moment staan. Voorzitter, dat waren volgens mij de vragen en de betreffende antwoorden. Dank u wel.

De voorzitter: En u krijgt nog even een reactie van mevrouw Zuiker. Mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. Het gaat even over 31 maart. Dat was inderdaad een informatiebijeenkomst over duurzame melkveehouderij. Op zich is dat interessant om te horen wat er gebeurt, maar het is niet het resultaat van wat er gebeurt en daar hebben we om gevraagd en u doet net alsof dat niet is aangenomen door PS op 7 oktober 2020. En als u zegt: we hebben in 2019 al beloningen verstrekt, dan verwacht ik toch dat u dan in 2021 ook wel kunt aangeven waar die beloningen dan voor verstrekt zijn. Want dat zijn toch gewoon cijfers die u kunt aangeven?

De voorzitter: De heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel, voorzitter. Volgens mij hebben wij dat ook besproken met elkaar op 31 maart hoe dat werkt en hoe de stand van zaken is. Het is inderdaad duidelijk dat we op een aantal van die criteria hebben kunnen belonen, maar dat dat nog niet een goed

beeld gaf van het totaal en ik denk dat het u ook te doen is om het totaalbeeld van wat uiteindelijk op enig moment aan de orde is, als het gaat om verduurzaming en we hebben u aangegeven dat we een reëler en wat groter en duidelijker beeld kunnen schetsen aan het einde van dit jaar. Volgens ons was dat de boodschap toen en daarvan heb ik aangenomen dat dat ook uw wens is en ook uw instemming heeft gekregen. Wat mij betreft gaan we dat ook gewoon aan het eind van het jaar doen, om u een reëel beeld te kunnen schetsen, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met gedeputeerde Kuipers. Ga uw gang.

Gedeputeerde Kuipers: Dank u wel, voorzitter. Twee dingen. Allereerst: een aantal fracties heeft hun waardering uitgesproken voor de voortgang van de Sociale Agenda. Dank daarvoor. Er zijn nog een aantal opmerkingen over gemaakt, maar zoals ik u al eerder heb toegezegd, zullen wij u ook nog separaat informeren voor de zomer over de voortgang. Dus dat krijgt volgens mij daar voldoende zijn plek. Ten tweede, de heer Post van de ChristenUnie vraagt: als ik dit zo lees in de Jaarstukken, moet er dan niet een tandje bij op het gebied van water op basis van signalen die u vanuit het waterschap heeft gekregen? Als ik kijk naar het resultaat in de Jaarstukken, is het nog even goed om nogmaals af te pellen waar precies de provinciale verantwoordelijkheid ligt. U stelt uiteindelijk de doelen vast als het gaat om het grondwater en om het oppervlaktewater en de provincie is verantwoordelijk voor het treffen van de maatregelen voor de grondwaterkwaliteit. En die verlopen goed en volgens planning en daarom ziet u ook die positieve teksten daarover terug in de Jaarstukken. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor het treffen van de maatregelen voor het oppervlaktewater. Dus daar werken we ook hard aan, samen met hen. De inrichtingsmaatregelen hebben prioriteit gekregen binnen het programma Natuurlijk Platteland, waar zij die met ons hebben ingebracht, maar daar wordt aan gewerkt en wij leggen in dit stuk verantwoording af over de dingen waar wij verantwoordelijk voor zijn en die voortgang verloopt goed. Dit vindt trouwens ook allemaal een plek in het Regionaal Waterprogramma, dat gisteren door het college van GS in concept is vastgesteld. Eind mei gaat dit ter inzage. Op 30 juni hebben wij een informatiebijeenkomst met PS hierover, om u mee te nemen wat daarin staat. Het is de bedoeling dat u dat document met de inzet op water in de provincie Drenthe dit najaar vaststelt, tegelijk met het Besluit Europese Kaderrichtlijn Water, waar wij u ook eerder over hebben geïnformeerd. Dus daar wordt u op die manier voor de zomer over geïnformeerd en in het najaar krijgt u nog uitgebreid de mogelijkheid om uw inbreng te doen op het moment dat dit aan de orde is ter vaststelling. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel en dan als laatste in de rij gedeputeerde Stelpstra. Ga uw gang.

Gedeputeerde Stelpstra: Dank u wel, voorzitter. Bij de behandeling van de Jaarrekening kijk je altijd terug naar hoe je de middelen hebt ingezet en de resultaten bereikt. Bij middelen hebben we het heel vaak over geld, maar één van de middelen is ook en dat klinkt altijd een beetje raar, is ook het personeel dat zijn werk doet. Zij hebben ook het afgelopen jaar hun werk gedaan en ik wil dat toch expliciet noemen. We weten allemaal hoe we hebben gezeten en dat we deze organisatie zo hebben kunnen laten doordraaien, dat er heel snel is geacteerd, heel snel gedigitaliseerd, dat geldt voor de hele ambtelijke organisatie en dat is denk ik ook goed om hier te benoemen, dat we daar ook best wel heel content mee zijn hoe onze medewerkers dat hebben opgepakt. We hebben ook gezien dat het soms heel moeilijk is. Er zijn nog mensen die het heel moeilijk vinden om thuis te moeten werken en dat heeft ook zijn repercussies op je persoon. Ik denk dat we dat met zijn allen goed hebben gedaan en dat we dankbaar mogen zijn dat onze organisatie dat zo heeft gedaan. Dat brengt inderdaad ook wel wat lastige dingen met zich mee. Mijnheer Serlie wees er al even op in het kader van de integriteitsrapportage. Volgens mij

is dit de eerste keer dat we dat op deze manier doen. Dus het is goed om daar nog eens over door te praten hoe we dat dan wat steviger kunnen maken. Dat was ook uw vraag. En u verwees daarbij ook even naar de relatie met thuiswerken, dat dat het ook weer ingewikkelder kan maken. We zijn bezig op dit moment met een plan hoe we weer opengaan, als organisatie. Ik hoop dat wij elkaar ook gauw weer fysiek kunnen zien. En het is goed om dat soort dingen daar dan ook in mee te nemen. En mijnheer Loof, helemaal terecht. Dat is toch ook wel echt door deze COVID-periode, die bijeenkomsten over personeel zijn er bij ingeschoten. Dat had ook wel met prioritering te maken om ons niet helemaal beeldschermduwaas te maken met zijn allen, maar ik zeg u graag toe dat we dat we doen. Ik zou het heel fijn vinden als we dat fysiek kunnen doen, maar ik ga dat in gang zetten, dat we daar weer tempo achter zetten. Ik denk dat het heel goed is, dat we dat gesprek over de organisatie met zijn allen hebben. En zeker ook als je kijkt naar hoe we dat straks gaan doen in de post-coronatijd. Dus die staat wat mij betreft. Dan heb ik een vraag gehad over asbestsanering of eigenlijk is het meer een opmerking: zijn we ambitieus genoeg? Ja, we zijn wel ambitieus genoeg, maar mevrouw Dikkers, u weet ook dat er geen landelijke wetgeving tot stand is gekomen. Dus we moeten roeien met de riemen die we hebben. En u liet een ballonnetje op: moeten we niet naar subsidies in plaats van leningen? Nou, ik zou zeggen: komt u met een voorstel, maar vooral ook met een goede dekking, want dat is nog het lastigste, want dat gaat wel een paar centen kosten, denk ik. Vooralsnog staan wij in de stand dat we het doen zoals we het nu doen, en volgens mij gaat dat redelijk goed. Dan iets over Programma 5: Klimaat en energie. Daar zijn eigenlijk twee, drie dingen over gezegd. Mijnheer Post vroeg: halen we de doelen voor hernieuwbaar? We hebben net een hele discussie over de Regionale Energiestrategie gehad. Als dat gaat lukken, dan zijn we goed op weg, laat ik het zo maar zeggen. Dus dan heb ik geen reden om daaraan te twijfelen, maar u weet ook dat wij in het kader van de hele energietransitie via de Klimaatmonitor rapporteren en dat heb ik ook bij het RES-debat toegezegd. Daar begon ook mevrouw Dikkers over als het ging over participatie enzovoort. Zij ging met name op het ruimtelijke plan in. Volgens mij is dat bij de RES-discussie uitgebreid aan de orde geweest. Dus dat zou ik niet weer helemaal over willen doen, maar ik herinner er maar even aan, dat ik ook daar gezegd heb dat dat ook in onze POV inmiddels is meegenomen. Dus ik denk dat dat goed gaat komen, met de kanttekening erbij dat dwang juridisch heel erg lastig is, maar dan weten we. Dat heb ik daar al gezegd. Dan de laatste opmerking. De communicatie-inzet, is dat geen mosterd na de maaltijd? Nee, want de RES is niet het enige wat we doen op het gebied van energie. De RES focust zich op hernieuwbare energie en op warmte en ook bij de RES-discussie werd ook best veel op andere aspecten gewezen, op besparing, op wat betekent het nou voor huishoudens. Maar dan hebben we veel meer op het gebied van energietransitie, wat buiten de RES valt. Ik wijs alleen maar op de Expeditie energieneutraal wonen. Dus die campagne blijft nog heel hard nodig en die zal zich ook met name gaan richten op huishoudens. Wij hebben daar ook een onderzoek naar gedaan: wat is nou het beste werkbaar? Om dan nou weer een soort reclamecampagne te gaan doen, dat heeft niet zoveel zin. Er is ook vooral gekeken hoe kunnen we ons eigenlijk op een drietal dingen focussen? De energieregulering in je huis, dat is gewoon de thermostaat lager zetten op bepaalde momenten, heel simpel het sluipgebruik, op de isolatiemaatregelen, kleine isolatiemaatregelen en ook de grote isolatiemaatregelen. En we zijn aan het kijken waar de weerstanden zitten en hoe kun je nou mensen gaan helpen met kennis, met de goede weg vinden, maar ook die kleine aanmoediging om daar effectief in te zijn. Volgens mij beantwoordt dat heel goed aan: dit soort dingen dicht bij de inwoner proberen te doen. En dit gaat dus echt heel erg op besparing zitten dicht bij de inwoner. Want wat je bespaart, hoeft je niet op te wekken. Kijken of de kosten omlaag kunnen. Daar speelt natuurlijk mee dat we hebben gezegd: we willen de lasten niet verhogen en daar richt deze campagne zich heel sterk op. Die vraag heb ik ook bij de RES meerdere malen gehoord en

dat gaat even over de specifieke aanpak. Ik kom daar nog een keer bij u op terug. Laat ik in ieder geval zeggen: we zijn er ook zo mee bezig, dat we over een jaar of twee kunnen zeggen: wat levert dit nou concreet op? Helpt dit nou ook? Want het is ook goed om te kijken, als je zo'n campagne doet, levert die ook op wat je graag zou willen? Daar wil ik het bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Stelpstra. Dan is daarmee de eerste termijn van het college ten einde. Nu kijk ik eerst eens even rond: is er nog behoefte aan verduidelijkende vragen? Ik zie er weinig. Ik zie wel mijnheer Loof nu met een hand, mijnheer Pormes en mijnheer Pragt. Ik ga even kijken. Loof, Pormes, Pragt en mevrouw Dijkers. Dan ga ik hen achtereenvolgens nog even het woord geven. Mijnheer Loof als eerste.

De heer Loof: Dank u, voorzitter. Is dit de tweede termijn? Of zijn dit alleen maar verduidelijkende vragen naar aanleiding van de collegebijdragen?

De voorzitter: Het is goed, dat u dat even benoemd. Volgens mij, als ik zo de discussie beluister en zo hoor wat er gezegd wordt, dan gaan wij richting een A-stuk in PS. Dus dan lijkt het mij verstandig dat als u nog wat kwijt wilt, dat u dat nu even benoemd, dan kunnen we met elkaar er een A-stuk van maken. Dan mag u het tweede termijn noemen, wat mij betreft.

De heer Loof: Oké, dan begin ik met het voorstel dat het een B-stuk wordt. Ik heb ook al in mijn bijdrage aangegeven, dat ik een knip heb gemaakt in mijn beschouwelijke opmerkingen en mijn technische en inhoudelijke opmerkingen om binnen de spreektijd te blijven. Dus ik wil graag dat het als B-stuk naar PS gaat, want ik heb er nog wel wat over te zeggen. Dan nu even naar de reactie van het college. Dank daarvoor. De heer Bijl heeft ons toch weer iets meer meegenomen in hoe er tegen het financieel reilen en zeilen wordt aangekeken en ons daar uitvoeriger over bijgepraat. Helder genoeg wat ons betreft. Ten aanzien van de heer Brink over Panorama Drenthe had ik nog een verduidelijkende vraag, want er komt een nieuwe Provinciale Omgevingsverordening. Dat is helder, ook in het kader van de Omgevingswet, maar hoor ik nu ook dat er weer een nieuwe Provinciale Omgevingsvisie gaat komen? Want dat had ik nog niet helemaal scherp. Want dat is voor mij een nieuw gegeven. Of ik heb dat gemist, dat kan natuurlijk. Ik ben wel blij met de toezegging dat de werkwijze en de methodiek van Panorama Drenthe in ieder geval daar een rol in gaat krijgen, want volgens ons is het inderdaad erg belangrijk om de ruimtelijke opgaven die we hebben met elkaar, goed op elkaar af te stemmen. Ten aanzien van de heer Stelpstra, dank voor de toezegging om de informatiebijeenkomst over personeel en organisatie nu eindelijk een keer te beleggen, zou ik bijna willen zeggen. Wat betreft de informatiecampagne, ik bedoelde met 'mosterd na de maaltijd': wij hadden de indruk dat die campagne met name gericht was, niet alleen zozeer op besparing en hoe kun je mensen motiveren om grote of kleine ingrepen te doen aan de woning, maar dat het ook vooral ging om bewustwording van het belang van de energietransitie. Ik dacht dat dat ook de insteek van die campagne was. Dus daar had ik nog een technische vraag over. Sorry daarvoor voorzitter, maar tot zover in tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik toch even een vraag aan u. Ik heb geconstateerd dat we vorig jaar de Jaarstukken als A-stuk hebben laten doorgaan. Ik hoor u zeggen dat u nog wat kwijt wilt, maar u heeft eigenlijk geen opmerkingen gemaakt die duiden op onzekerheid over wat er in het besluit staat. Dus wellicht is het ook een optie, dat u datgene wat u kwijt wilt nu debiteert. Dan kunnen we wellicht toch richting een A-stuk gaan. Of er moeten meerdere Statenleden zijn, die ook graag voor een B-stuk willen gaan. Ik zie de argumentatie nog niet zo.

De heer Loof: Voorzitter, dat doe ik niet. Ik heb duidelijk een beschouwelijke opvatting over de Jaarstukken en dat is meer aan een stemverklaring. U heeft gelijk als u concludeert dat wij in feite akkoord kunnen gaan met de stukken als zodanig, maar ik wil daar gewoon nog iets over kwijt als fractie. Dus ik pleit er toch sterk voor om het te agenderen als B-stuk. Ik heb daar niet veel tijd voor nodig op dat moment, maar dat is wel mijn uitdrukkelijke verzoek.

De voorzitter: En daar heeft uw voorzitter dat alleen maar te respecteren. Dus dat gaat ook zo gebeuren. Dank u wel. Dan ga ik verder met meneer Pormes van GroenLinks.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. Ik heb niet echt behoefte aan een tweede termijn, als het college bereid is om de drie punten die ik aan de orde heb gesteld ook wenst te beantwoorden. Het eerste punt ging over: het college zegt dat ook een cultuur- en gedragsverandering nodig is. Ik heb daar een vraag over gesteld, omdat dat te maken heeft met emotie en cultuur en de wijze waarop je onze ambtenaren daarin meeneemt. Dus mijn vraag heeft betrekking op: is dat al gaande of is er al een traject besproken met de ambtenaren? Dat is één. Het tweede betreft de hele werkzame voorstellen die gedaan zijn tijdens de workshop indicatoren, want die workshop indicatoren, dat heeft ertoe gebracht dat wij toch wel ondersteund worden door indicatoren te koppelen aan beleidsthema's, waardoor we dan ook de maatschappelijke effecten beter kunnen meten en ik hoor van verschillende collega's dat ze toch behoefte hebben, evenals wij, om te weten: wat zijn nou eigenlijk de maatschappelijke effecten van datgene wat wij allemaal in gang hebben gezet? En het derde punt heeft betrekking op de Sustainable Development Goals. Op welke wijze wenst het college mee te werken aan de landelijke rapportage van demissionair minister-president Rutte en mevrouw Kaag? Misschien dat u ook daar op kunt inspelen. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar mijnheer Pragt van D66.

De heer Pragt: Dank u, voorzitter. Duidelijke uitleg van het college. Wij hechten inderdaad erg veel belang aan een goede en strakke begroting en ook een realistische, zodat wij het proces goed kunnen volgen en ook bij de Voorjaarsnota en bij de Begroting 2022 zullen wij daar kritisch naar kijken en nog op terugkomen. En we zijn het met de heer Bijl eens of de ambities nog passen bij de middelen die we hebben in Drenthe en daar zullen we dus inderdaad op een later tijdstip op terugkomen. Verder geen vragen. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: En mevrouw Dijkers van de SP heeft het woord gevraagd.

Mevrouw Dijkers: Dank u wel, voorzitter. Ik had nog een vraag voor de heer Stelpstra op mijn reactie met betrekking tot de communicatie ..., even zien hoor, de communicatieve aanpak. In het antwoord geeft mijnheer Stelpstra aan dat er ingezet wordt op bezuiniging, op informatie over communicatie richting inwoners met betrekking tot de energierekening, de isolatie, klein en groot en daar laat hij de term 'een kleine aanmoediging' vallen. Ik wil graag weten wat hij daarmee bedoelde. En mijn tweede vraag is naar aanleiding van de complimenten die aan het adres van de inzet van de ambtenaren vanuit de provincie gegeven worden. Die delen wij en daar wordt ontzettend hard gewerkt et cetera, maar dan willen wij toch even onze verbazing uitspreken, dat de CAO-onderhandelingen afgebroken zijn, omdat een loonbod van 0,6% het maximum is, dat vanuit het IPO aangedragen wordt en enige druk vanuit de provincie, als je het werkelijk zo hoog hebt met je ambtenaren, zou misschien nog wel op zijn plaats zijn. Dat wilde ik graag nog even met u delen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Verder heb ik geen andere woordvoeringsverzoeken gezien. Dat blijft zo, met uitzondering van de heer Uppelschoten. Hij krijgt ook nog maximaal één minuut. Ga uw gang.

De heer Uppelschoten: Ik heb net niet gereageerd, omdat u vroeg dit zijn vragen, maar ik begrijp dat dit de tweede termijn is? Dus daarom reageer ik toch.

De voorzitter: Die discussie ga ik niet met u voeren. Geeft u maar aan wat u kwijt wilt.

De heer Uppelschoten: Maar dit is de tweede termijn? Dat is dan duidelijk. Mijn eerste opmerkingen is: ik vind het goed dat mijnheer Bijl aangeeft dat er ook sprake is van een cultuurprobleem. Ik ken hem als een optimistisch iemand. Hij doet daar ook vrij nuchter over, maar ik heb het idee dat een cultuurverandering tot stand brengen binnen een organisatie één van de grootste problemen is. Hij noemt zelf dat het over-begroten een soort verzekering is voor de directieuren en projectleiders, omdat je een verzekering hebt van voldoende geld. Dus ik zou eigenlijk willen, zo'n cultuurverandering binnen de organisatie, dat is zijn verantwoordelijkheid neem ik dan aan, want het gaat vooral over financiën, dat hij daar iets meer over kan zeggen. Een tweede punt en dan sluit ik aan bij mijnheer Pormes. In het Programma Begrotingscommissie zijn we doorgezaagd over een aantal projecten en het wordt bijna onthutsend hoe moeilijk wij konden aangeven wanneer een programma geslaagd was, ja dan nee. En het is eigenlijk voor de hele PS nodig om, als we doelen over programma's afspreken dat we dan goede indicatoren hebben. Het derde is en daar ben ik ook blij mee, wat de heer Bijl zei. Een dashboard dat is om bij te sturen. Als alle lichtjes op een dashboard groen zijn, dan valt er weinig bij te sturen en het is eigenlijk een monitorsysteem en als dat monitorsysteem alleen maar plussen aangeeft, dan kun je niks. Dus het zou best kritischer mogen zijn en dat hoeft niet te betekenen dat je dan iets fout doet. Het is alleen een waarschuwingssysteem en dat waarschuwingssysteem werkt niet als alles rood is. En als laatste: dat heeft ook met mijn politieke opvatting te maken. Als je te veel geld hebt, dan kun je inderdaad en dat steun ik eigenlijk van harte, toch besluiten dat we misschien minder geld moeten hebben en dat we aan de inkomstenkant iets doen. Maar als je met alle geweld geld wilt uitgeven, daar hebben wij dan de Investeringsagenda voor gefabriceerd of uitgevonden. Je zou ook kunnen kijken: zijn er niet één of twee hele grote projecten, waarmee we het belang van de Drentse bevolking heel erg kunnen dienen? Ik noem maar iets gek: zou de provincie niet een eigen energie ...

De voorzitter: Mijnheer Uppelschoten, afronden nu.

De heer Uppelschoten: Dat is dan een vraag aan de heer Stelpstra. Zou het niet prachtig zijn als we een eigen energievoorziening hebben? Waarbij wij in Drenthe ook nog een lage energieprijs kunnen krijgen, omdat wij het zelf runnen en geen winst hoeven te maken? Dat zou toch een ontzettend goede besteding zijn van het geld dat we over hebben. Dat was het, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Het gaat over de Jaarstukken vandaag en niet over nieuwe plannen. Ik heb geen andere woordvoeringen meer te gaan, volgens mij. Dan gaan we nog even voor de afsluitende tweede termijn het rondje college vervolmaken, even in dezelfde volgorde. Als eerste de heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dank u wel. Inderdaad met de nuchterheid die ook de heer Uppelschoten vaststelt, gaan wij voor zover dingen echt in de cultuur zitten, niet in een paar maanden

veranderen, maar wat mij optimistisch stemt, is dat het gesprek met de organisatie inmiddels op een goede manier is opgestart en dat we niet alleen kijken naar hoe gaat het met het geld in relatie tot de plannen, maar dat er ook voor elke afdeling een werkplan wordt gemaakt hoe dat ook met de beschikbare menskracht kan worden gerealiseerd de rest van het jaar. Dus in die zin wordt er ook toch wel wat extra aandacht besteed aan wat we doen, wat we kunnen, wat we willen en wat beschikbaar is. De workshop indicatoren daar zit ik in die zin mee, dat ik niet helemaal scherp heb wat de conclusies waren, maar wat vaak helpt met dit soort op zich denk ik, nuttige suggesties is dat we het even terugleggen naar de Werkgroep Begroting om te kijken hoe we dat dan ook zouden kunnen effectueren in onze werkwijze. Dus dat zou mijn voorstel zijn, voorzitter, om dat via de Werkgroep Begroting te bespreken. Die landelijke rapportage, daar heb ik eerlijk gezegd geen zicht op waar de heer Pormes op doelt, maar misschien dat andere leden van het college dat wel kennen. Wat ik vanuit het IPO wel meemaak, is dat er door het kabinet wel beroepen op ons worden gedaan, waarbij aan de voorkant wordt gesuggereerd dat daar ook vergoedingen voor komen, waar aan de achterkant niks mee gebeurt. Dus ik ben wel terughoudend om dingen op ons bordje te nemen voor het kabinet, wat we ook voor onze rekening moeten nemen en waar geen redelijke compensatie tegenover staat, want dat begint ook een beetje vervelend te worden hoe dat vanuit Den Haag af en toe naar ons toegeschoven wordt. Dus ook nog even specifiek op cultuur, als het gaat om dat traject, het traject van verbetering, van zicht op de begroting, dat is ingezet. We hebben ook daar in dat traject enige externe ondersteuning ingehuurd gehad en die kijkt ook met ons mee. Dus in die zin zijn we daar volop mee bezig. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, dank. Nog even richting de heer Loof. Wij hebben onze Omgevingsvisie vastgesteld in 2010. Twee keer een herziening, één in 2014 en één in 2018 en dan wordt het inderdaad tijd dat wij weer een nieuwe Omgevingsvisie gaan schrijven. Zoals ik al meldde, gaan we daar deze periode mee beginnen en zeker proces en aanpak, want het is vaak wel de intentie om binnen een collegeperiode ook een Omgevingsvisie van de start tot het eind te kunnen maken en vast te stellen. Dus het is de bedoeling, dat wij u wel het proces van aanpak toesturen en misschien al een begin maken en dat het de volgende periode zijn beslag krijgt. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Jumelet nog?

Gedeputeerde Jumelet: Nee, dank u wel, voorzitter. Er waren geen nieuwe punten aangereikt.

De voorzitter: Goed. En de heer Kuipers?

Gedeputeerde Kuipers: Dat geldt ook voor mij, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. En dan sluiten we af met de heer Stelpstra.

Gedeputeerde Stelpstra: Ja, kort. Mijnheer Loof, inderdaad bewustwording, daar hebben wij ook op ingestoken, maar we willen ons toch ook wel richten op onze eigen samenleving. Dus er vinden heel veel landelijke campagnes plaats. Dus daar hoeven we ook niet nog een keer overheen te gaan. Wij zoeken toch wel heel erg de verbinding met onze inwoners en ook, tenminste wat ik elke keer proef uit de Staten, proberen om dat haalbaar en betaalbaar echt goed handen en voeten te geven. Dus daar gaan we dan ook zoveel mogelijk de focus op leggen. Mevrouw

Dijkers, u zei dat laatste zetje. Het zit vooral in, eigenlijk rond die hele, als het om je huis gaat of we weten, vinden, willen en doen en dat laatste zetje dat doen we soms door daar instrumenten voor in te zetten met leningen, maar soms ook om te laten zien wat mensen kunnen doen. Van goh, als je dit nou doet, zo ingewikkeld is het niet. Dus het is ook gewoon, ik zou bijna zeggen mentaal stimuleren. De laatste opmerking van mijnheer Uppelschoten, wat ik zou vinden van een Drents energiebedrijf om het allemaal een beetje in eigen hand te houden. Nou ja, laat ik daar maar met een knipoog op antwoorden, mijnheer Uppelschoten. Een interessante gedachte en dan gaan we nog een mooie discussie krijgen waar we dan die eigen kerncentrale of thoriumcentrale neer moeten zetten, denk ik. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was dan de tweede termijn van het college en dan sluit ik af met de conclusie dat dit stuk op verzoek van de Partij van de Arbeid doorgaat als een B-stuk naar de vergadering van PS begin juni. Ons volgende agendapunt start volgens planning om 13.00 uur en daarom schors ik nu de vergadering voor een lunch en wat benen strekken tot 13.00 uur en dan zien we elkaar weer terug. Tot straks en eet smakelijk!

9. Jaarstukken 2020 en conceptbegroting 2022 en Begroting 2021 na wijziging SNN; brief van het college van Gedeputeerde Staten van 20 april 2021.

De voorzitter: Dames en heren. Het is 13.00 uur exact en wij zetten onze vergadering voort met Agendapunt 9. Voordat ik dat doe, wil ik nog even duidelijk maken dat alle bijdragen die vandaag worden uitgesproken door de PVV-fractie ook geacht worden te zijn uitgesproken namens de Forum voor Democratie fractie. Die hebben elkaars stukken uitgebreid bestudeerd. Dat betekent dat zij ook namens de Forum voor Democratie fractie spreken. Agendapunt 9, de Jaarstukken 2020 en conceptbegroting 2022 en de begroting 2021 na wijziging van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland, de brief van het college van Gedeputeerde Staten van 20 april 2021. U wordt gevraagd om een zienswijze eventueel te debatteren voordat het meegenomen kan worden naar de bestuursvergadering van de SNN op 22 juni. En als u het woord graag wil voeren, dan vraag ik u om de camera aan te zetten. Gedeputeerde Brink is er ook al zie ik, en ik zal eens even opnoemen wie ik heb. Ik heb nu 3, 4 beeldjes, 5 beeldjes, kijk eens aan. Het begint binnen te lopen. Ik zie uitsluitend heren op dit moment: Uppelschoten, Pragt, Zuur, Blinde en Vianen. Waar zijn de overige woordvoerders? Of komen die niet?

Mevrouw Mensen: Mevrouw Mensen, Partij van de Arbeid, wil ook graag het woord voeren.

De voorzitter: Die zie ik nu ook.

De heer Nijmeijer: En Henk Nijmeijer ook.

De voorzitter: Ha Henk, nog welkom. Mooi dat je er ook bent. Prima. Nog meer? Eenmaal, andermaal, dan gaan we beginnen met de heer Nijmeijer van de GroenLinksfractie. Die hadden we nog niet gehoord vandaag. Gaat uw gang.

De heer Nijmeijer: De GroenLinks- fractie niet of mij niet? Want volgens mij de GroenLinksfractie al wel. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Ik bedoelde de heer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer: Ik heb slechts een hele korte bijdrage voorzitter. Het betreft de Jaarstukken van de SNN en met name natuurlijk de begroting voor 2022, waarop wij als Staten onze zienswijze mogen geven. Ten aanzien van de begroting is een voorstel opgenomen voor een toekomstbestendige financiering van de SNN voor de programma periode van 2021-2027. Hierbij wordt de deelnemersbijdrage van de provincie verhoogd met nogal een fors bedrag van € 873.654 op de cent af. Dat moet dan resulteren in een bijdrage van € 1,7 miljoen voor 2022. En om dit dan te kunnen realiseren is afgesproken dat de overdracht van taken aan de provincies in 2021 zal plaatsvinden en dat de opdrachtendoelstelling voor de provincie hiermee wordt verhoogd. Onze fractie wil graag weten: Betreft dit een eenmalige verhoging van deze bijdrage of wordt hiermee de jaarlijkse bijdrage structureel verhoogd tot een bedrag van € 1,7 miljoen? Ik kan het niet uit de stukken halen en daar zouden we toch nog graag antwoord op hebben. Dank u voorzitter, dat was mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Nijmeijer. Dan gaan we verder met de PVV-fractie, mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel mijnheer de voorzitter. Ik begrijp, en dat kan je je voorstellen, dat de rente-inkomsten over de grote bedragen die de SNN als vooruitbetaling had ontvangen vanuit Brussel of Den Haag, zijn weggevallen en dat er op de een of andere manier een compensatie moet komen. Maar ik ben zelf wel verbaasd dat het een verdubbeling van de bijdrage is. Want het was eerst € 826.000 en nu € 1,7 miljoen. Dat is bijna een verdubbeling van de bijdrage. Ik heb eigenlijk ook de vraag die Henk had: Is dit nu eenmalig? Maar ik vrees, of ik ga er eigenlijk vanuit, dat dit permanent is. Want ik zie niet even dat de rente-inkomsten weer zo hoog worden, dat die rente-inkomsten gebruikt kunnen worden om de uitvoeringskosten van SNN te dekken. De vraag is, we hebben het waarschijnlijk over € 1,7 miljoen per jaar en wij moeten dat dan ergens zien te dekken. Maar goed, dat is ons probleem. En het tweede is, de SNN voert ook een hoop werkzaamheden uit voor de provincie. En ze geven daarbij aan dat het uurtarief wordt verhoogd met € 6. Wat voor consequenties heeft dat Henk?

De voorzitter: Wacht even, mijnheer Brink zeggen we dan.

De heer Uppelschoten: Ja, mijnheer de gedeputeerde. Wat voor een bedrag betekent dat voor de provincie? Want ik weet wel dat wij een aantal taken hebben uitgestoten, subsidieregelingen. En die worden blijkbaar duurder. Maar wat dat dan betekent als het uurtarief met € 6 verhoogd wordt, daar heb ik ook geen enkel zicht op. Dus het zijn meer vragen, maar ja, ik denk: Wat daar staat, daar kun je eigenlijk alleen maar mee instemmen. Ik heb gewoon nog wat informatieve vragen, net als mijnheer Nijmeijer van GroenLinks.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we gauw verder met de fractie van D66, mijnheer Pragt.

De heer Pragt: Dank u voorzitter. Zoals bekend wordt een hogere bijdrage van € 873.654 per provincie gevraagd voor 2022 en de jaren erna. De verhoging komt doordat de tekorten in de afgelopen jaren steeds zijn gedekt uit de rentereserve. Deze reserve is vanaf 2022 niet meer toereikend. Wij kunnen dan ook instemmen met de verhoging. Voor de rest zijn het heel veel cijfers en er zijn een aantal extra programma's die SNN gaat uitvoeren in de komende jaren. D66 is daar positief over en vindt dat een goede ontwikkeling. We hebben verder geen zienswijze. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we eens horen of de VVD-fractie een zienswijze heeft. Mevrouw Vianen, u heeft het woord.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. SNN is natuurlijk voor Drenthe en Noord-Nederland een belangrijke organisatie, met als kerntaken subsidieverstrekking en belangenbehartiging. Vooral dat laatste heeft zich uitstekend tot uiting gebracht in behaalde resultaten onlangs. Noord-Nederland krijgt namelijk € 438 miljoen uit twee Europese fondsen, waarvoor nog complimenten aan de SNN. Wat betreft de begroting dekt de SNN inderdaad normaal gesproken de tekorten op uitvoeringskosten uit rentereserves. De rentereserves zijn echter niet meer toereikend en daarom is er een voorstel voor toekomstbestendige financiering opgenomen in de conceptbegroting. Het voorstel is om in 2022 de deelnemersbijdrage per provincie te verhogen naar € 1,7 miljoen. Maar dit is lager dan de bijdrage in voorgaande jaren als onttrekking aan reserves wordt meegenomen. Dat klinkt op zich prima, maar er is ook afgesproken dat SNN meer opdrachten gaat uitvoeren met een omvang van € 5,3 miljoen voor provincies en derden. En als deze doelstelling gehaald wordt, ontstaat er geen begrotingstekort. Voorzitter. Als derden in dit geval niet thuisgeven, staat de provincie dan aan de lat voor de volledige € 5,3 miljoen aan te verstrekken opdrachten? Met andere woorden, wordt het dan misschien niet nog duurder voor de provincies? Daarbij zien we ook dat het uurtarief met € 6 wordt verhoogd, zoals de heer Uppelschoten ook al zei, zodat bijdragen in de dekking van de overheadkosten worden vergroot. De verwachting is dat dit in 2022 30% is. Gemiddeld bedraagt het percentage overhead 20-25% bij zakelijke dienstverleners. Voorzitter, waarom ligt het percentage bij SNN dan hoger? Voorzitter, zoals ik al zei, is de SNN een belangrijk orgaan, dat zowel in de lobby als in de uitvoering goede resultaten heeft laten zien. En de VVD vindt het dan ook goed dat de SNN zich gaat focussen op de kerntaken van subsidieverstrekking en belangenbehartiging. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de CDA-fractie, de heer Zuur.

De heer Zuur: Dank u wel voorzitter. Voor de begroting 2021 in relatie naar de uitvoeringsprogramma's zijn de stukken op zich helder. Goede toelichtingen, bijvoorbeeld over Europa en wellicht komen die er ook nog, zoals wordt gemeld. Los van Europa willen we eerst wat bij de regionale samenwerking blijven. Niet ook in het bijzonder de belangrijke samenwerking met de gemeenten, 12 + 1. En natuurlijk ook de samenwerking in Noord-Nederland. Onlangs kwamen er nog interessante plannen voorbij. Deltaplan Noord noem ik even, maar daar hebben we het de vorige commissievergadering OGB ook over gehad en daar komen we nog over te praten. Nu de bouwstenen van de gevraagde zienswijze. Het kan niet zo zijn dat de SNN minder gaat doen voor meer geld. Vanuit een overleg met de SNN krijgen we de indruk dat de SNN blijft sleuren, nog net geen trekken aan een dood paard, aan de uitwerking van het Noordelijk belang. Wij snappen wel dat je dan neigt naar een terugkeer op alleen de uitvoeringsorganisatie, maar voorzitter, juist de combinatie van kerntaken kan een krachtige SNN maken. Wij willen niet dat het SNN een soort RUD wordt, met alle respect, voor uitvoeringstaken. Het zwaartepunt van de belangenbehartiging, noem het marketing, noem het public affairs, what's in a name, moet via meerdere sporen blijven lopen. De CDA-fractie wil een krachtige en uitstekend toegeruste SNN, met lobbyisten voor het Noorden in Brussel en Den Haag, houden. Er ontstaat nu bijna in beeld alsof we de belangenbehartiging weer terugbrengen naar de afzonderlijke provincies en deelnemende steden. Zie het overdragen van beleidsmatige taken. Of zien we dat toch verkeerd? Het zou een zeer bedenkelijk bestuurlijk signaal zijn, wanneer ook in ons gevoel afbreuk wordt gedaan op de gewenste intensivering van de regionale samenwerking. Het is in de aard verder prima dat de SNN haar betaalbaarheid verder afstemt op de financiering derden, waarin het

principiële punt van de terugkeer eigenlijk alleen een uitvoeringsorganisatie, is voor het CDA althans veel te beperkt. Wij willen, zoals onze commissaris van de Koning ook al eens bepleitte, op het juiste moment met één mond uit het Noorden kunnen spreken. Graag uw reactie en mede afhankelijk daarvan zullen wij beoordelen of vanuit onze fractie een amendement of motie wenselijk of noodzakelijk is om met de komende Staten de door ons voorgestane koers te benadrukken en te onderstrepen. En dan nog een verzoek, als laatste. Is het mogelijk dat de SNN, wellicht met een beoogd nieuwe voorzitter, binnenkort met ons als Staten in gesprek gaat over de voorgestane koersen en activiteiten in de toekomst. Dat is namelijk alweer even geleden. En gezien de aangekondigde veranderingen zijn wij daar wel een voorstander van. Wij horen graag of andere fracties dit verzoek ondersteunen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En even wat betreft uw opmerking over behandeling in de Staten, daar kan ik kort over zijn, die komt er niet. Want het gaat om een zienswijze en dat betekent dat we die in de commissie volledig afhandelen. We gaan verder met...

De heer Zuur: Voorzitter, wij kunnen natuurlijk altijd besluiten om een motie vreemd aan de orde van de dag aan de orde te stellen, maar inderdaad, u hebt gelijk, dan zal dat 'vreemd aan de orde van de dag' moeten.

De voorzitter: Dank u wel. Ik heb inderdaad altijd gelijk en als ik dat niet heb, dan treedt automatisch artikel 1 in werking en die kent u wel. We gaan verder met de fractie van JA21, de heer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Laten we beginnen met te benadrukken dat wij SNN een prima functionerende club vinden. Daarbij sluit ik me eigenlijk aan bij de eerste twee bijdragen, van GroenLinks en de PVV, met betrekking tot de verhoging per 2022. Ga ik niet in herhaling vallen. De heer Zuur begon eigenlijk al een beetje over, wat ik altijd maar noem, die samenwerking waar SNN afhankelijk van is. Maar zit dat Noordelijke belang dan echt in het hart of alleen in het hoofd bij de deelnemers? In het verleden had de heer Van Dekken ook wel eens geïnformeerd, misschien moeten we ook wel een beetje naar Overijssel gaan kijken. Wij zijn toch wel... Eigenlijk sluit ik daar verder bij aan, bij de heer Zuur. Wij zouden ook wel wat meer willen horen over de koers en de visie, en hoe dat Noordelijke belang nu echt wat krachtiger verwoord kan worden, en of er überhaupt wel te spreken is echt over één Noordelijk belang. Daar houd ik het maar even bij voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel en dan in mijn beeld als laatste spreker mevrouw Mensen van de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Mensen: Dank u wel voorzitter. 'Begroten is vooruitzien' luidt het spreekwoord. Maar op het moment dat je er een aantal jaar achter komt dat je niet goed hebt begroot en je elke keer een tekort hebt, is het goed om hier eens kritisch naar te kijken. De Partij van de Arbeid is blij dat dit bij SNN nu is gebeurd. Dat geeft een meer reëler beeld van de financiële huishouding van SNN. De Partij van de Arbeid wil nogmaals haar complimenten uitspreken voor het feit dat er zoveel Europese subsidie is binnengehaald voor de periode 2021-2027. Het is dan ook goed dat er afgesproken is, dat het uitvoeren van diverse subsidieregelingen de kerntaak wordt van SNN. Het beheren van zulke grote bedragen met een subsidie lijkt ons namelijk geen sinecure. Het is ook mooi om te zien dat dit gebeurt in een organisatie, die ook goed intern bezig is geweest om de bedrijfsvoering zo optimaal mogelijk te maken. We zijn daarnaast ook verheugd

om te lezen dat het ziekteverzuim in 2020 voor het eerst sinds jaren drastisch is gedaald. Wij hopen dat deze trend zich in de komende jaren gaat voortzetten en dat het geen eenmalige daling was. De Partij van de Arbeid-fractie staat positief tegenover de voorgestelde wijzigingen in de begroting van 2021. Een aantal vragen die wij hadden, zijn al gesteld, maar er blijft er nog een-tje over. Wij gaan als provincie meer betalen voor de SNN. En bij de Voorjaarsnota krijgen we te zien hoe deze verhoging wordt afgedekt. Maar ik zou graag willen weten of de gedeputeerde alvast een inkijkje wil geven in zijn richting van denken voor het afdekken. Voor wat betreft de informatiebijeenkomst die de heer Zuur voorstelde, dat zou ik een heel positief iets vinden. Voorzitter, tot zover onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel en dat completeert dan de bijdragen in eerste en eigenlijk ook laatste termijn van de Statenleden. En dan krijgen we nu de reactie van gedeputeerde Brink. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Brink: Dank u wel voorzitter. Ik moet ook eerlijk wezen, ik denk dat ik ook namens de SNN kan danken, in de zin wat u aangeeft als vertrouwen, maar ook de belangrijkheid die u ziet van de SNN als organisatie in Noord-Nederland. En die is voor de ene misschien wel wat breder dan voor de ander, maar daar kom ik straks nog wel even op terug. Ik loop het maar even langs, de vragen die gesteld zijn. Ik kan trouwens melden dat de accountantscontrole goedgekeurd is en dat die ook binnen is. Gisteravond nog een gesprek gehad, dat staat nog in ieder geval in mijn stukken, dat die er nog niet is, maar die is er inmiddels. Ik denk dat het terecht is, de heer Nijmeijer begon met een toekomstbestendige financiering, een ja. En mevrouw Mensen zei daar aan het eind nog iets over, in het verleden is dat anders begroot. Ik zeg het maar voor mijn rekening en ik zit ook al een tijdje, dus ik mag het mij misschien ook aantrekken, misschien is het toch gewoon een politiek besluit geweest, dat er geld staat. Dat je zegt van: Waarom moet dat daar staan en waarom vragen wij dan niet minder contributie aan? Tegelijkertijd is dat wel de reden, als de reserve minder wordt, dan moet je een keer gaan begroten wat de kosten zijn. En die zijn nu geraamd. Er is ook een wijziging geweest, dat in het verleden een deel van de EFRO-budgetten die wij uitzetten, dat werd dan gerekend in het EFRO-budget. Europa heeft gezegd, dat mag niet langer. Die kosten moet de SNN zelf voor haar rekening nemen. Dus daar zit ook nog een klein deeltje, maar het grootste deel is dat de reserves zodanig zijn, dat je daar niet meer... Dat wij dus de volledige... In verleden zou men zeggen, een soort restitutie uit de reserve die lager werd. Dat kan nu niet meer. En ja, het is een structureel, de heer Nijmeijer vroeg erom, en volgens mij ook de heer Uppelschoten, het is een structurele verhoging van de lasten. Leuker kunnen we het niet maken. Maar het zijn wel de lasten die er zijn om de uitvoering van ons Europees beleid te kunnen doen. De heer Uppelschoten sprak ook nog over de verhoging van € 6 en ook mevrouw Mensen dacht ik en een aantal anderen, ik dacht ook de VVD. Die zeiden: Die verhoging van € 6, dat komt voor Drenthe misschien... hangt er een beetje van af wat je uitbestedt, maar dat zou ook terug naar € 50.000 of € 70.000 per jaar kunnen zijn, want dat geld moet uit de projecten komen die je daar zelf aanmeldt. Ik pak hem maar even, als wij vinden uit mijn portefeuille, dat we zeggen voor de vrijetijdseconomie, voor de horeca, moet een subsidiepotje komen en de SNN voert dat uit, dan zitten uitvoeringskosten in die pot en daar moet het dan ook uit gefinancierd worden. Dus, zo wordt dat ook verrekend en ik zeg het maar heel eerlijk, het is vanuit deze portefeuillehouder geweest, die wel gezorgd heeft dat die verhoging er kwam, omdat in het verleden die uitvoeringskosten voor een aantal partijen, maar dat kunnen ook gemeenten zijn die geen risico lopen bij de SNN, want dat zijn ook bijvoorbeeld... In Groningen, wordt heel veel vanuit aardbevingsschade uitbested aan de SNN en ik vond en vind dat daar geen enkel risico mee gelopen moet worden en dat dat in ieder geval wel marktconform moet zijn, maar ook zodanig dat je de overhead kunt uitbetalen. Ik vind

dat SNN daar geen, nogmaals, niet op de nullijn moet gaan zitten. Maar daar mag zelfs een klein plusje in zitten. Wij zijn met elkaar ook weer lid van SNN. Als daar iets komt, dan komt het ook via de contributie bij ons, een lagere contributie weer terug. Dat is een reden geweest om die te verhogen. Externe opdrachten, de heer Pragt had het daarover. Ik kan wel melden dat als er minder opdrachten komen, dan zou dat betekenen misschien dat de overhead iets duurder wordt. Maar we hebben geen enkele aanleiding dat de € 6 zodanig is dat het leidt tot mindere opdrachten. Tegelijkertijd zie je dat er bij SNN een grotere flexibele schil is. Dat heeft natuurlijk ook alles te maken met, ik pak hem maar even, dat wij voor een half jaar terug nog niet wisten hoe hoog onze EFRO-bijdrage werd. En ook het REACT-EU is er snel bijgekomen en daar moet SNN nu op in kunnen spelen. Dus SNN is gewend om snel te kunnen schakelen, om te kijken wat voor menskracht heb je nodig om een aantal regelingen te kunnen uitvoeren. Laat niet na, de risico's zijn voor de drie leden en de drie leden zijn de drie provincies. Maar we sturen daar strak op. Er is een nieuwe directeur gekomen, dus in die zin, nou heb ik niet helemaal scherp wie dat zei, maar misschien is het goed om toch een keer naar de Staten te komen. En dat zei de voorzitter al: We hebben een andere structuur gekozen. Laat niet na dat de SNN natuurlijk altijd bereid is... Wij zijn lid, u bent lid ik mag namens u dit doen om aan te geven hoe de een organisatie in elkaar zit en hoe het gaat. Wat mij betreft wil dat verzoek best doen. Dan de heer Zuur. Er is voor 4 jaar terug, want er is weer een wisseling van de wacht komende zomer, nu is de heer Brok voorzitter SNN. Voor de zomervakantie komt een wisseling van de wacht en dan wordt commissaris van Groningen voorzitter van SNN. En het is de commissaris van Groningen geweest die dus voor 6 jaar terug, toen hij kwam, gezegd heeft: We moeten het eens hebben over de structuur. Het heeft lang geduurd, zelfs Jozias van Aartsen die hier nog een tijdje gefunctioneerde heeft, heeft dat nog kunnen afronden. Maar de structuur van de SNN is wel ingericht en daar kunnen we misschien van alles van vinden, dat de SNN niet helemaal maar wel voor 80-90% een uitvoeringsorganisatie is, die voor ons de middelen, de Europese middelen... En dat doen ze trouwens op perfecte wijze. Ik heb gisteravond nogmaals... De accountant heeft nog een toelichting gegeven op de jaarcijfers. En eigenlijk alleen maar ook, ik heb daar aangegeven dat het een compliment is voor de SNN hoe positief ook het oordeel van de accountant was over de jaarrekening van SNN. En ik denk dat dat ook moet in een organisatie waar zoveel maatschappelijk geld omgaat. Tegelijkertijd hebben we gezegd... de samenwerking trouwens staat niet met de SNN alleen, kunnen we ook zoeken buiten SNN. Dat doen we ook richting het zuiden, dat doen we zeker, in onze gezamenlijke partners kijken we naar het Deltaplan, soms met Flevoland erbij. Zit het in het hart, of hoe zei u dat mooi van, U zei ergers iets van: Het zit in het hoofd en in het hart wat mij betreft. Wat mij betreft allebei. En ik kan u melden dat op dit moment mijn collega's perfect samenwerken en dat we in een goede harmonie kijken... Ik pak maar even... Gisteren een discussie gehad over het schone Noorden, een circulair project. We kijken of we Chemport kunnen uitbreiden in Noord-Nederland. Dus we hebben een perfecte samenwerking ook in SNN en de organisatie draait goed en staat goed. En dan. De public affairs draaien nog zeker bij SNN, maar wel voor de leden, ook voor de steden. En daarnaast hebben we ook nog de regiegroep, waar heel veel onder valt, als we met elkaar over het Deltaplan praten. En dat is nog steeds onder en SNN, maar we hebben wel met SNN aangegeven, in principe zijn de leden in de lead en SNN faciliteert dat. Maar SNN is in principe voor 80-90% de uitvoeringsorganisatie. Dan de opmerking van de heer Blinde. Daar heb ik iets over gezegd. We kijken naar het zuiden. Dan mevrouw Mensen-Maat, heb ik iets over gezegd. Het is een politieke keuze geweest, een nieuwe directeur. De projectverhoging heb ik iets over gezegd. De VVD stelde nog een vraag over de overhead. Ik kan melden dat de overhead bij SNN misschien iets anders geregeld is. SNN heeft haar uitvoeringsorganisatie erg geautomatiseerd, omdat het voor het grootste deel een uitvoering is. Dat heeft te maken dat er misschien minder personele lasten zitten. Want als je automatisering onder overhead schakelt, zet, en je hebt veel automatisering, dan wordt de overhead

automatisch iets duurder. Het beeld is, als je in de benchmark kijkt, zeker naar de andere MA's, andere uitvoerders Management Autoriteiten in Nederland, dan doet SNN het heel gunstig en steekt daar zeer positief bij af. Dat is ook de reden en dat moet ook, want we hebben altijd een discussie, ook voor de nieuwe periode weer met Brussel en Nederland: Hoe gaan we het geld met elkaar wegzetten? Doen we dat nationaal of doen we dat regionaal? De reden dat we het regionaal doen, is ten eerste dat we het heel goed wegzetten, en het tweede is dat SNN het ook heel efficiënt wegzet. Vandaar dat ook wij... Er is een benchmark en SNN doet dat op een zeer goede en comfortabele wijze. Voorzitter, volgens mij heb ik alle vragen beantwoord. En ik dank de leden voor de inbreng en ik zal natuurlijk in de vergadering meegeven de opmerkingen die hier gemaakt zijn. Let wel, volgens mij is dit niet de aanleiding om de jaarrekening structureel te veranderen, of in ieder geval de begroting moet ik zeggen.

De voorzitter: Dank u wel. Wie van de leden wil nog reageren? Ik zie de handen van de heren Uppelschoten en Zuur en ook anderen nog. Mijnheer Nijmeijer, mevrouw Mensen. Nou, dan maak ik het hele rondje wel even. Meneer Nijmeijer.

De heer Nijmeijer: Dank u wel voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik had eigenlijk nog even een opmerking richting de heer Zuur en de heer Blinde, die beiden toch graag een keer over de toekomstvisie van SNN willen spreken. Ik wil de heren er op wijzen, dat op alle commissievergaderingen de SNN standaard op de agenda staat. Dus het lijkt mij, als ik daarover wil spreken, wellicht zinvol om gebruik te maken van de agendapunten IPO-, SNN-, EU-aangelegenheden, NRK en andere verbonden partijen, om wellicht daar eens een keer een goede inhoudelijke discussie op te voeren. Dank u voorzitter. Wat mij betreft, wat ons betreft is het een A-stuk.

De voorzitter: Dank u wel, dat had ik wel begrepen, maar dat hoeft u niet te zeggen, want het gaat niet naar de Statenvergadering. Wij gaan verder met de heer Uppelschoten.

De heer Nijmeijer: Maar desalniettemin is het voor ons een A-stuk voorzitter.

De voorzitter: Ik vind het fantastisch en u bent gewoon lief voor uw collega's. Mijnheer Uppelschoten gaat verder.

De heer Uppelschoten: Henk moet opletten, want de voorzitter is vandaag heel scherp, dat heb ik ook al een paar keer gemerkt. Ik heb nog een vraag aan de gedeputeerde. Want er staat ook in de stukken: Er moet meer werk worden binnengehaald van de gemeenten en provincie en derden, ook om het tekort een beetje in te lopen. Maar het verbaast mij dan, dat we vorig jaar, 2020, dat er 10 fte's meer aan personeel zijn aangenomen. Ik neem aan dat er toch ook wel een soort idee is geweest, dat misschien de subsidiestromen die binnenkwamen uit Brussel wat kleiner zouden worden, onder andere door de Brexit. En dat men dan in 2020 nog tien fte's extra personeel heeft aangenomen. Maar de SNN is een grote organisatie van 96 naar 106 fte's. Maar, hoe dat dan gekund is, dat is ook nog even... Ik ben benieuwd naar het antwoord. Want dan zouden de problemen bij de SNN en stuk...

De voorzitter: Ja, ja, ja, nee, gaan we straks horen. Mijnheer Pragt?

De heer Pragt: Nee, ik heb verder geen aanvullingen. We wensen SNN succes de komende jaren.

De voorzitter: Dank. En mijnheer Vianen?

De heer Vianen: Voorzitter, de gedeputeerde heeft de vragen van de VVD naar tevredenheid beantwoord. En misschien nog reagerend op de heer Nijmeijer: Het is goed om het een keer te agenderen tijdens de commissievergadering wellicht, maar een informerende bijeenkomst algemeen organiseren, lijkt mij ook heel verstandig.

De voorzitter: Dank u wel. En de gedeputeerde had op dat punt al een toezegging gedaan. Mijnheer Zuur.

De heer Zuur: Dank u wel voorzitter. Daar kan ik mij uitstekend natuurlijk bij aansluiten, bij de opmerking van de heer Vianen. Niet tijdens de vergadering, maar echt een informatiebijeenkomst waarin je kunt induiken op visie en beweging van SNN. We begrijpen ook dat het voor 80-90% een uitvoeringsorganisatie is, zeker als je het financieel beschouwd. Maar goed, dat kun je ook alleen maar zijn als je voldoende, noem het public affairs, noem het lobbywerk, noem het belangenbehartiging, als je dat voldoende doet, want anders heb je helemaal niets te verdelen. Dan moet je het echt alleen maar hebben van opdrachten die je daar zelf wegzet. Dus ja, wij willen toch een warm pleidooi doen voor het in de benen houden, voldoende in de benen houden, meer dan voldoende in de benen houden van onze belangenbehartigers elders in de wereld en dan ook vanuit één gezamenlijke Noordelijk front. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u en mijnheer Blinde nog?

De heer Blinde: Ja voorzitter, ik kan niet anders dan op deze sterfdag van de heer Groen van Prinsterer mij weer aansluiten bij de heer Zuur. Ik denk, een van de problemen die Nederland heeft, maar het noorden ook, dat is eigenlijk het uploaden van je voorkeuren op Europees niveau. En daarom zijn een batterij van lobbyisten gewoon verschrikkelijk belangrijk. Dus ik zou... Verder dank de heer Nijmeijer voor zijn suggestie en de heer Vianen net zo. Dat was hem, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel en dan als laatste mevrouw Mensen.

Mevrouw Mensen: Ik heb nog mijn vraag openstaan of de gedeputeerde alvast een inkijkje kan geven hoe hij deze verhoging gaat dekken.

De voorzitter: En het toeval wil dat daarmee ook alle vragen zijn gesteld en de gedeputeerde mag reageren, dus die neemt die vraag zeker mee. Mijnheer Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, om op de laatste vraag terug te komen, volgens mij heb ik net aangegeven, dat als wij, ik noem maar iets, € 100.000 beschikbaar stellen voor een regeling en vanuit mijn geval vorig jaar voor de horeca, dan moeten de uitvoeringskosten daarin gedekt zijn. Dus dat zit dan in de regeling en dan kun je alleen iets minder geld uitgeven wat rechtstreeks bij ondernemers dan wel andere partijen terecht komt. Dat is een kwestie hoe je het inricht. Of je moet zeggen: Ik verhoog mijn bedrag en dan moet het binnen het bedrag van de eigen begroting hier in de provincie kunnen. Dat is een beetje hoe we hier werken. Misschien toch even, er wordt gezegd, er zijn extra mensen aangenomen, maar ik wil ook twee dingen daarop wijzen. Ten eerste is het externe werk vorig jaar behoorlijk toegenomen. Ik doelde al even op de aardbevingschade, waar ook de SNN bijvoorbeeld een rol in speelt. Dat heeft geleid tot veel extra werk. Dat is een. Twee is: Wij hebben vorig jaar, eind vorig jaar, november, ook al REACT-EU en de EFRO-middelen gekregen. REACT-EU is nieuw. En eigenlijk is ook al in februari-maart daar

de eerste call van start gegaan, die trouwens binnen een paar uur overtekend was we hebben het bedrag al weer verhoogd. Maar dat geeft wel aan... En er is ook niet... Deze komende periode hebben we juist meer geld uit Brussel dan we de afgelopen periode hadden. We kunnen zelfs meer geld wegzetten en dat is ook de reden geweest dat we... Want dan kom ik wel op de heer Zuur en ook volgens mij de heer Blinde gaf dat aan... Volgens mij is lobby een kwestie van de juiste mensen op de juiste plek hebben. Dat heeft te maken met lobbyisten die we hebben, die in Den Haag zitten en in Brussel zitten. Tegelijkertijd met een bestuurlijke aansturing en een bestuurlijke trekkracht daar achter. Als het gaat over de Europese lobby, mevrouw Mensen-Maat noemde daar nog iets over, wij zijn daar inderdaad zelf ook content over, kan ik u melden dat wij met een kopgroep die daarvoor gevormd is vorig voorjaar, en toen eigenlijk misschien niemand daar nog mee bezig was, wij vanuit Noord-Nederland, ik denk februari-maart, iedere week vergaderd hebben en ook tijdens de zomervakantie, misschien hebben we een week overgeslagen, constant met elkaar bij de les zijn geweest. Hoe gaan we dat doen? En dat is een samenwerking tussen bestuurders en lobbyisten en die zijn er nog steeds. Ik heb die kopgroep genoemd. Er is nu weer een soort kopgroep die bezig is met de kabinetsformatie. Ik heb u al genoemd hoe we bezig zijn met collega Bijl met name, vanuit mobiliteit, om de bereikbaarheid van de regio te verbreden. Dat wordt dan verbreed voor economie en woningbouw. Kortom: SNN leeft, is springlevend en terecht zegt u: Dat moet ook blijven. Er is ook geen enkele bestuurder die daaraan twijfelt. En we zullen ook zorgen dat de lobbyisten op peil blijven. We zullen zorgen dat de eenheid bewaard blijft. En ik heb, heb het gevoel, dat gaf ook eigenlijk vorig jaar aan hoe we die JDF (Just Transition Fund) ook binnengehaald is, die € 330 miljoen aan Noord-Nederland. En de helft van het geld dat voor Nederland bestemd was, geeft aan denk ik, dat we hier vanuit Noord-Nederland zeker vanuit eenheid handelen. En tegelijkertijd ook kijken we wel naar het zuiden, en dan noem ik maar even de regio Zwolle en de provincie Overijssel, doen we goed zaken. Ik denk dat we op dit moment vanuit de samenwerking kunnen zeggen: waar liggen onze belangen? Hoe kunnen we onze Drentse burgers maximaal bedienen? Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even rond en dan stel ik vast dat hiermee dit agendapunt voldoende is behandeld. En dat is het geval.

10. Agenda Gezondheidseconomie 2021-2024; Statenstuk 2021-995

De voorzitter: Dan gaan wij verder met Agendapunt 10. In mijn schema staat dat de starttijd zou zijn om 13.45 uur. Nou, dan zitten we heel aardig op schema. Aan de orde is de Agenda Gezondheidseconomie 2021-2024. Statenstuk 2021-995. De heer Schoenmaker, wel geluid uit houden graag. En gevraagd wordt om in te stemmen met de Agenda Gezondheidseconomie 2021-2024. Ik zie velen van u al in mijn beeld verschijnen, waaruit ik concludeer dat u het woord wilt gaan voeren. Ik noem u weer even op om vast te stellen dat iedereen in beeld is. Ik zie mevrouw Peeks, mevrouw Meeuwissen, mijnheer Van der Meijden, mijnheer Nijmeijer, mijnheer Schoenmaker, mevrouw Van den Berg, meneer Omlo, mevrouw Roggen.

Mevrouw Kleine Deters: mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Mentink: mevrouw Mentink.

De voorzitter: mevrouw Mentink. Ja. Roep nog even wat mevrouw Mentink.

Mevrouw Mentink: Goedendag, mevrouw Mentink.

De voorzitter: Ja, nu bent u ook in mijn beeld. Heb ik iedereen genoemd?

Mevrouw Mentink: Nee, nog niet. Mevrouw Kort niet, maar die had de microfoon uitstaan, dus die was aan het roepen, maar voor niets.

De voorzitter: Dag mevrouw Kort. Ook fijn dat u er bent. En ook uw bijdrage zal weer mede namens Forum voor Democratie zijn.

Mevrouw Kort: Dat klopt.

De voorzitter: Dan doen we twee in een, dan mag u deze keer ook beginnen. Het woord is aan de PVV- fractie mevrouw Kort.

Mevrouw Kort: Dank u wel voorzitter. De Gezondheidsagenda als onderdeel van de Economische Koers is een goede zaak. Het is voor iedereen van belang dat de gezondheidseconomie voor een ieder toegankelijk is en blijft. Het is logisch dat daarbij wordt gekeken naar nieuwe innovatieve toepassingen en dat er gebruik gemaakt gaat worden van nieuwe technische mogelijkheden voor nu en in de toekomst. Er wordt veel gesproken in deze agenda over medische toepassingen, digitalisering, duurzaamheid en food en lifestyle. Er wordt aangegeven met wie men wat wil bereiken, zoals gemeenten, onderwijs, kennisinstellingen, bedrijfsleven en de inwoners. Deze brede samenwerking is een goed begin en ook noodzakelijk om nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Maar nergens heb ik iets gelezen over het raadplegen van de patiënten of de hulpverleners, de mensen van de werkvloer. Zou hier niet een startpunt moeten zijn? Wat is voor hen belangrijk? Waar zijn zij mee geholpen? Wat hebben de hulpverleners nodig om hun werk goed te kunnen uitvoeren? Juist deze agenda nodigt uit om vanaf de basis te starten. Wanneer door het ontwikkelen van nieuwe technieken en toepassingen de werkdruk verminderd kan worden, dan wordt er al heel veel gewonnen. Maar laten we wel ook oog houden voor de zorg. Mochten er straks veel zaken gedigitaliseerd worden, dan is het belangrijk dat die als toevoeging worden gezien. Het ontlasten van de hulpverlener, zodat er meer menselijk contact mogelijk is. Tijd vrij maken voor de patiënten. Even een praatje maken of de tijd kunnen nemen om een kopje koffie of thee te drinken. Het is cruciaal om hier ook aandacht voor te hebben in de Agenda Gezondheidseconomie. Dat is iets wat we op dit moment nog even missen. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we verder met de VVD-fractie, mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Voorzitter, dank u wel. De grote geldstromen in de sector Zorg & Welzijn lopen via zorgverzekeraars, zorgkantoren, gemeenten en de Rijksoverheid. En via die stromen wordt ook gestuurd op de maatschappelijke thema's rond Zorg & Welzijn. Een deel van die thema's wordt ook genoemd in dit Statenstuk, zoals de toenemende vraag en het toenemende aanbod en daarmee de toename in kosten, en zoals een krapte op de arbeidsmarkt, die steeds ernstiger zal worden. Het is goed om bij die thema's aan te sluiten. Zorg moet slimmer georganiseerd gaan worden. Een goed aanbod met minder groei van de kosten en minder personeel. En daarvoor is het nodig gebruik te maken van innovaties in technologie en in werkprocessen. Daarom is het goed dat er hieraan veel aandacht wordt besteed in deze Agenda Gezondheidseconomie. Innovatie is noodzakelijk en urgent. Veel innovaties vinden plaats bij grote en kleine bedrijven en organisaties, overal in de wereld en ook in Nederland. En de bijdrage van Drenthe is hier uiteraard bescheiden, maar het is zeker goed om daar waar kansrijke initiatieven worden

opgestart, deze te ondersteunen waar dat kan helpen. En de kleine ondersteunende rol van de provincie staat wat ons betreft goed beschreven in het stuk. Dan in reactie op wat de PVV net aangaf, mevrouw Kort. Wat u wilt, dat moet zeker gebeuren, maar is niet de rol van de provincie. Dat gebeurt juist door de zorgorganisaties en de leveranciers van de technologieën et cetera. Dus dat is niet iets wat toegevoegd zou moeten worden wat ons betreft aan deze Agenda. Dus de rol van de provincie staat goed beschreven in het stuk, wat ons betreft. Het stuk is ook zeer overzichtelijk en goed leesbaar. Dus dank daarvoor aan de gedeputeerde. En de VVD is enthousiast om op deze manier met de gezondheids- economie aan de slag te gaan. Dan noem ik toch nog één ding wat ons is opgevallen. Bij de voorbeeldprojecten wordt de regio campus van Zuidwest-Drenthe en Noordwest-Overijssel niet genoemd. En juist ook daar vinden veel mooie, creatieve, innovatieve projecten en proeftuinen plaats in de gezondheidseconomie, opgezet door professionals en studenten. En wij bevelen het college van harte aan deze te betrekken bij de uitvoering van de agenda. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we verder met de Partij voor de Dieren, mevrouw Peeks.

Mevrouw Peeks: Dank u wel voorzitter. De gezondheidszorg is afgelopen jaar in een stroomversnelling terechtgekomen door de druk van de Covid-19 pandemie. Digitalisering heeft een vlucht genomen nadat de zorginstellingen door corona listen moesten worden verzonden op de algemene lockdown en alle voorzorgsmaatregelen om besmettingen zo veel mogelijk te voorkomen. Ik weet uit ervaring dat hier heel veel aan gedaan wordt in de gezondheidszorg. Zo hebben veel ouderen kennisgemaakt met het fenomeen beeldbellen en ook is in veel instellingen een meer digitalere manier van werken versneld ingevoerd. Ik denk daarbij aan de zogenaamde COW's: Computers On Wheels voor de dagelijkse taken van de zorg aan het bed. Door de crisis is pijnlijk duidelijk geworden dat het hebben van voldoende personeel in de zorg een groot punt van zorg is. Onze vraag aan de gedeputeerde is: Hoe kan de provincie een partner zijn in het concreet verlichten van de personeelsproblemen die er in alle onderdelen van de zorg spelen. Ik weet dat het een groot gebied is, maar de Partij voor de Dieren zou graag zien dat de provincie in de zorg gaat halen waar men behoefte aan heeft en dat de provincie dit actief gaat faciliteren. Dit omdat juist in Drenthe toch mogelijk moet zijn om onder andere inwoners om of bij te scholen voor de zorg. Dan het punt van Food & Lifestyle. Het doet ons deugd dat ook de innovatie van plantaardige eiwitten hierin is meegenomen. Hier zou meer vaart achter gezet kunnen worden, zodat Drenthe daarin ook voorop loopt. Tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de CDA-fractie, mevrouw Mentink.

Mevrouw Mentink: Dank u wel voorzitter. De Agenda Gezondheidseconomie is een deelagenda van de Economische Koers die vorig jaar al door ons is vastgesteld. Hoewel het uiteindelijke doel vooral de gezondheid is, wordt met deze Agenda uitgewerkt op welke wijze je dat bereikt en hoe je alle in Drenthe voorhanden zijnde componenten daarbij betreft. Daarom ook goed, dat bij het opstellen van deze deelagenda zo veel instellingen, onderwijs en bedrijfsleven met innovaties betrokken zijn. In deze Agenda gaat het niet over financiën, omdat de financiële consequenties van verschillende projecten aan Provinciale Staten zullen worden voorgelegd. De verbinding die gelegd wordt met de Digitale Agenda, de Woonagenda, de Groene Agenda, de Kennisagenda, het programma Toekomstgerichte Landbouw en de Sociale Agenda wordt gelegd, spreekt het CDA zeer tot de verbeelding. Omdat de Agenda tot stand gekomen is in afstemming met de belangrijkste stakeholders, kunnen we die gericht, maar wel met flexibiliteit inzetten vanuit de behoefte van de markt. Voorzitter, ik lees dat de provincie bij de uitvoering van de Agenda afstemming blijft zoeken met onze Drentse stakeholders. Mijn vraag, of onze vraag, aan

het college is dan, of dat wel wil zeggen dat het initiatief bij de provincie ligt. En dan nog een vraag. Ik heb moeten opzoeken wat kwaad druppel helex betekende. Ik wil de gedeputeerde vragen eens uit te leggen waarom deze ingewikkelde term wordt gebruikt, die niemand begrijpt. In de Agenda Gezondheidseconomie staat onder andere wat de rol van de provincie is. Die wordt op verschillende manieren ingevuld, zo lees ik. We zetten in op gezamenlijke lobby en hebben een signalerende rol, we vervullen een regisserende rol, we hebben een aanjagende rol, een stimulerende rol. En daar waar nodig en wenselijk kunnen we een financiële bijdrage leveren. Dat klinkt heel erg bemoedigend, maar tegelijkertijd vraag ik mij af hoe meetbaar die rollen zijn. Hoe weten we op een later moment of de rol van de provincie voldoende effectief is geweest? Wellicht kan de gedeputeerde daar nog eens op ingaan. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we verder met de fractie van de Partij van de Arbeid. Mevrouw Roggen, gaat uw gang.

Mevrouw Roggen: Dank u voorzitter. Voorzitter, als nooit tevoren is onze gezondheid reeds vele maanden het gesprek van de dag. COVID-19 heeft en houdt ons nog steeds in zijn greep, maar gelukkig is er licht aan het einde van de corona tunnel. Slimme technologie en wetenschappers hebben ervoor gezorgd dat er nu volop gevaccineerd kan worden. Ook in Drenthe staan innovatieve ontwikkelingen niet stil als het gaat om de gezondheid van onze inwoners. Vergrijzing van de bevolking, steeds meer mensen chronisch ziek, stijgende zorgkosten en krapte op de zorgarbeidsmarkt hebben ertoe geleid dat er een beweging in gang is en wordt gezet van zorg na positieve gezondheid. De Drentse Agenda Gezondheidseconomie 2021-2024 zal aan deze weg naar die positieve gezondheid, stimulerende bijdrage gaan leveren. Speerpunten zijn daarbij: de medische technologie, digitalisering, duurzaamheid en voedsel & leefstijl. Belangrijk is hierbij samenwerking en uitwisseling van kennis door onder meer ondernemers, zorginstellingen, patiëntenorganisaties, onderwijsinstellingen en netwerkpartners. De Partij van de Arbeid vindt het van groot belang, dat we als provincie inzetten op een gezamenlijke lobby op mogelijke knelpunten die experimenten in de weg staan in de gezondheidseconomie, aan te pakken. Maar ook van belang dat partijen bij elkaar gebracht worden en kunnen samenwerken. En naast deze ondersteunende en aanvullende rol is het leveren van financiële bijdrage niet onbelangrijk. We zullen met interesse de ontwikkelingen in de komende jaren volgen en laten ons en de Drentse inwoners graag door de gedeputeerde van tijd tot tijd op de hoogte houden. Voorzitter tot slot. Wie weet kunnen we in 2024 zeggen, als de Drentse Agenda Gezondheidseconomie afgelopen is, dat deze Agenda ertoe heeft bijgedragen, dat innovatieve ontwikkelingen en ondernemerschap in de gezondheidszorg hebben gezorgd voor een gezondere leefstijl. Dat we langer gezond zijn en langer in eigen huis kunnen blijven. Dat is immers het doel waarnaar wij streven. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de fractie van de ChristenUnie, mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Als provincie kunnen wij een bescheiden bijdrage leveren aan de stimulering van de economie. Wat de ChristenUnie betreft doen we dat met name op het terreinen die naast het verbeteren van werkgelegenheid ook maatschappelijke impact hebben. We vinden het dus mooi om te zien dat het college met deze Agenda ook deze ambitie deelt. En we hopen dat met onze inzet de inwoners van Drenthe waardig oud kunnen worden. Dat kan met behulp van innovaties, zowel technische innovaties als ook zorgconcepten. Wat ook van belang is, en dat is ook al door meerderen genoemd, is dat er voldoende mensen in de zorg werken en we in Drenthe een dekkende zorginfra-structuur hebben. Wij zijn blij met deze

Agenda en de focus die hiermee gekozen wordt. We hebben wel een paar kanttekeningen. Allereerst lijkt de Agenda vooral gericht te zijn op de inzet van technische innovaties. Wij missen daarin de dienstensector een beetje, ook omdat wij innovatieve zorgconcepten zouden willen stimuleren. Waarom is dit niet opgenomen, vragen wij het college. De tekst over de arbeidsmarkt vinden wij wat cryptisch. Wat volgens de ChristenUnie prioriteit heeft, is dat we zorgen dat er ook de komende jaren voldoende personeel is om een zorg te geven die nodig is. Alleen in de Agenda lezen we daar bijvoorbeeld als doel, ik citeer: Afstemming en verbinden van de ontwikkeling crossovers op gezondheidseconomie en onderwijs. Kan de gedeputeerde dit toelichten? Wat bedoelt het college hiermee? Gaat het alleen over banen op de vier thema's? Volgens ons zou dat te beperkt zijn tot vooral mensen die technisch onderlegd zijn, terwijl het ons ook echt gaat om de handen aan het bed. Tot slot vinden we het mooi om te lezen dat er samenhang gezocht wordt met andere Agenda's, zoals de Woonagenda als het gaat om langer thuis wonen, en de Sociale Agenda bijvoorbeeld als het gaat om de zorg voor elkaar. We wensen dan ook het college veel succes met de uitvoering en zien de resultaten graag tegemoet.

De voorzitter: We gaan nu even verder met de herenafdeling van vanmiddag. Het woord is aan de heer Schoenmaker, Sterk Lokaal.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, ik weet niet of u mij nu onder de heren gaat scharen?

De voorzitter: U komt nog rustig aan de beurt. Ik zei niet dat ik klaar was met de dames. Het is nu even tijd voor de herenafdeling. En niet te veel aannames mevrouw Kleine Deters, want daar word je niet gelukkig van. Mijnheer Schoenmaker, gaat uw gang.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. We hebben het document doorgenomen en dan kun je niet anders concluderen dan dat de gezondheids- economie een dynamische wereld is, waar de ontwikkeling niet stil staat. Voor Drenthe is een gezondheidseconomie een belangrijke pijler onder de economie, aangezien een kwart van de Drentse bedrijven direct of indirect gerelateerd is aan deze sector. Rondom het overzicht, het document dat wij hebben gekregen, wat overigens prima opgesteld was, hebben wij nog wel een vraag, op pagina 3, over de afbeelding. Daar wordt gesproken over een kwart van de economie. Daar is inderdaad een relatie met de gezondheidseconomie, maar op het percentage nummer staat 14%. Is dat een schrijffoutje, of is het een percentage van 14% wat later nog terugkomt in relatie met het landelijke percentage van 9%? procent, of is 14% in Drenthe gelijk aan een kwart? Het is ook een sector waar zeer veel verbinding en samenwerking gezocht wordt, om in te spelen op toekomstige zorgwensen en hoe daar aan tegemoet te komen. Bij de zichtbaarheid valt het wel op en dat haal ik ook uit het document, dat resultaten niet echt concreet benoemd worden. Zinnen als 'business developer is actief in het leggen van verbindingen ten behoeve van ecosysteem', 'de verkenning heeft eerst inzichten opgeleverd', inzicht in kansen, biobased circulaire zorgproducten voor de zorg. Het zijn ontwikkelingen die ongetwijfeld goed zijn, maar we moeten ons tevreden stellen met hele algemene en ruimte interpreterende zinnen. Echter, er wordt gewerkt aan slimme en creatieve oplossingen, gezocht naar nieuwe kansen en samengewerkt om complexe vraagstukken te kunnen oplossen. En dat geeft de burger moed. Ik ben het overigens wel met mevrouw Mentink van het CDA eens, toen ik het woord 1065 Quadruple Helix tegenkwam, toen heb ik het ook opgezocht. En ik heb de betekenis achter gezocht en als ik dan het document bekijk, dan blijkt dat er achter dit mooie begrip dezelfde zinnen nog een keer opgenoemd worden. Dus misschien is het begrip ook niet bij iedereen helemaal helder, anders had je het niet dubbel op moeten schrijven. Dus ik deel die mening, dat dit soort woorden niet strikt noodzakelijk zijn. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Schoenmaker. Dan gaan we verder met mijnheer Nijmeijer van GroenLinks. U heeft het woord.

De heer Nijmeijer: Voorzitter, dat u mij als heer het woord gunt vóór een vrouw, dat vind ik wel bijzonder. Dank u, ik zit hier niet alleen voor fatsoensregels, dat begrijp ik.

De voorzitter: Het is goed mijnheer Nijmeijer dat we af en toe even laten zien dat we ook maar gewone mensen zijn. Gaat u verder.

De heer Nijmeijer: Dat zijn wij inderdaad, dat klopt. Voorzitter, laat dat nou een goede zaak zijn, dat we een half jaar na vaststelling van de Economische Koers van Drenthe nu die deel-agenda Gezondheidseconomie zo voor ons ligt. In de PS-vergadering is daar ook op aangedrongen, om met name ook deze Gezondheidseconomie zo snel mogelijk naar voren te brengen, ook omdat bijna 1 op de 4 banen gerelateerd zijn aan onze zorg en gezondheid. Het is namelijk een breed maatschappelijk en belangrijk thema, en in de laatste decennia voortdurend onderhevig geweest aan allerlei veranderingen. Ook nu staan we weer voor een transitie. Een verandering waarin het huidige zorgstelsel ter discussie staat, omdat die uit zijn voegen barst en de vraag doet rijzen of dit systeem de nadere problemen aankan, de zorgkosten torenhoog zijn en ook nog steeds toenemen, de zorgvraag en zorgzwaarte toe nemen en daarbij ook nog de krapte op de arbeidsmarkt. Iedereen heeft er al iets over gezegd. In ieder geval alle redenen om hier ook vanuit dit huis aandacht voor te vragen en daar waar mogelijk acties op te ondernemen. Niet alleen vanuit het economisch motief, maar ook vanuit de gedachte en houding om aan het welzijn van onze inwoners bij te dragen. Met deze Agenda bundelt u de kennis van verschillende partijen: zorginstellingen, gezondheidsindustrie, onderwijs en universiteiten, die actief betrokken zijn en vanuit hun eigen werkveld helemaal bezig zijn en adequaat bij elkaar, om met die bundeling van krachten en kennis, een sterke impuls te kunnen geven aan de noodzakelijke innovatie en transitie. De gedeputeerde geeft in zijn inleiding de opgave aan om langer gezond thuis te wonen. Dat was een wat merkwaardige opmerking. Dat willen we natuurlijk allemaal: Gezond thuis blijven wonen. Maar hier wordt natuurlijk bedoeld: We willen allemaal langer thuis wonen en daar waar we zorg nodig hebben, ook in de zorg kunnen worden voorzien. Dat kan met bouwkundige aanpassingen, er zijn nieuwe concepten ook in de zorg op dit moment aan de gang, wonen met een plus, levensbestendig wonen enzovoort. Die dragen er allemaal toe bij dat mensen langer thuis kunnen wonen met gezondheidsproblemen en soms ook met beperkingen. De werkgelegenheid, en met name de krapte op de arbeidsmarkt, is een nijpend probleem. En wij vinden het daarom belangrijk dat dit urgent probleem, zeker ook onder druk door de Covid-pandemie, als thema in de Agenda is opgenomen. Ook hier hebben we wel enige restrictie. Zoals ook de ChristenUnie al verwoorde, wat nu precies de uitwerking hiervan wordt. Door de Covidpandemie zijn in Drenthe namelijk nogal stevige problemen geconstateerd met het vinden van met name gespecialiseerd zorgpersoneel, bijvoorbeeld kinderartsen en kinderverpleegkundigen. En wij willen dan ook bij deze Agenda aandacht vragen om meer gespecialiseerde opleidingsplaatsen bijvoorbeeld aan te bieden. Ik weet dat dat een oplossing is die ook wellicht door de zorg zelf moet worden opgepakt. Terecht mevrouw Meeuwissen, dat heeft u terecht opgemerkt. Maar tegelijkertijd denk ik dat deze Agenda wel een kleine boost kan geven om dit probleem integraal aan te pakken. Ik zie dat ik mevrouw Meeuwissen uitgedaagd heb tot het maken van een opmerking of een vraag.

De voorzitter: Het woord is aan mevrouw Meeuwissen.

Mevrouw Meeuwissen: Ja, dank u wel. Het klopt wat u zegt: In de zorg worden er inderdaad ook extra opleidingsplekken gerealiseerd, alleen die krijg je haast niet gevuld. Dat is ook het probleem, omdat er te weinig mensen zijn. Maar dat komt ook gewoon door de demografie, die wij nou eenmaal hebben. We worden ouder, dus uiteindelijk moet je het gewoon met minder mensen gaan doen. Want als je ze allemaal wegtrekt van alle andere sectoren naar de zorg toe, heb je daar weer een probleem. Dus uiteindelijk ligt de oplossing... Natuurlijk, extra personeel en waar dat kan, dan moet je dat proberen, maar uiteindelijk is de oplossing iets verzinnen waardoor je gewoon met minder mensen meer kan doen door anders te gaan werken. En daar is echt innovatie dan heel erg voor nodig. Dank u wel. Het was eigenlijk geen vraag, sorry.

De voorzitter: Mijnheer Nijmeijer rond af?

De heer Nijmeijer: Jazeker, ik rond af, maar ik ben blij met deze aanvulling, want volgens mij, dat is ook eigenlijk wat ik ook wilde suggereren. Tegelijkertijd hebben we nu nog wel een klein acuut probleem. Voorzitter, ik heb nog een kleine opmerking en een verzoek. In het programma staan veel afkortingen van organisaties en samenwerkingsverbanden. Is het mogelijk dat er een soort afkortingslijst toegevoegd kan worden aan deze Agenda? Zodat het een betere leesbaarheid krijgt voor degenen die niet bekend zijn met al die organisaties die hier genoemd zijn. En als laatste nog een opmerking bij het kopje 'SDG's' op pagina 11. Daar wordt alleen doelstelling 9 'Industrie en innovatie' genoemd. Volgens mij doet het college zichzelf tekort, want volgens mij wordt hier ook gewerkt aan de doelen 3 en 8. Namelijk: Goede gezondheid en goede banen en economische groei. Dus college, ik zou adviseren om ook die de andere twee SDG's hierbij op te nemen. Kortom, resumerend: Wij zijn blij met deze Agenda en integrale inzet, ook in die overige Agenda's. En een compliment over dit stuk is zeker op zijn plaats. Wij zien uit naar de verdere uitwerking hiervan en wat onze fractie betreft, voorzitter daar komt hij weer, is het een A-stuk.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Nijmeijer voor uw uitgebreide bijdrage. Dan ga ik nu, omdat dames nu eenmaal toch voorgaan, naar mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Dank u wel mijnheer de voorzitter. De Agenda gezondheidseconomie, genoemd door alle anderen al, en de subtitel 'Samen voor een sterke, slimme en groene economie met impact'. Met name de laatste twee spreekt D66 zeer aan. En de Gezondheidsagenda ziet kansen op het gebied van medische technologie, digitalisering, duurzaamheid, en zoals wij zeggen, voeding & leefstijl. De gedeputeerde zal het hebben over food & lifestyle. Maar waar wij verheugd over zijn, is de samenwerking met alle verschillende partijen die genoemd worden. Want alle, en dat is door een aantal vorige sprekers ook al genoemd, juist die gezamenlijkheid moet toegevoegde waarde geven voor de vraagstukken die er zijn. En of het nu gaat over de duurzaamheid onder het kopje 'Duurzaamheid', waar ingezet wordt op vergroening van werpartikelen of over een stukje schrijft over disposables, daarin zien wij mooie opdrachten voor onderwijsorganisaties voor studenten, om daar innovatieve systemen te bedenken, ontwikkelingen te bedenken, zodat de materialen duurzaam in gebruik kunnen zijn, een bijdrage aan de opbouw van de ecosystemen en circulaire zorgproducten. En als het gaat over de voeding en de leefstijl, willen wij toch nogmaals de producten in de schoolkantines noemen, waar scholen al een enorme inzet op plegen. Maar ook daar mogelijk meer verbinding nog als het gaat over de leefstijl, bewustwording. En misschien worden ze dan ook verleid tot een soort innovatieve ontwikkeling, oplossingen te bedenken. En dat ook het MKB daarbij betrokken is, maakt de cirkel denk ik ook wel rond, want dat biedt weer kansen voor jongeren als het gaat om werkgelegen-

heid. Dan voorzitter, D66 onderschrijft het nut van digitalisering in de zorg, met name de argumentatie door mevrouw Meeuwissen aangehaald. Dus dat zal ik niet herhalen. Of het nu gaat om beeldbellen, online diagnostiek of hulp aan patiënten, maar wij willen daarbij wel extra aandacht vragen, en hopen dat de gedeputeerde dat met ons eens is, voor de zorgmedewerkers die het moet gaan uitvoeren. Want neem ze mee in de digitale ontwikkelingen, zodat zij hun input kunnen leveren in de uitvoerbaarheid van de ontwikkelingen. Ontwikkelen met mensen die het moeten gaan gebruiken. De Partij voor de Dieren heeft al genoemd het stimuleren van ontwikkeling van plantaardige eiwitrijke producten. Dat onderschrijven wij ook van harte en wij hopen dat ze in de regio verbouwd kunnen worden en in de regio gebruikt kunnen worden. Voorzitter, dan toch ter afronding en in de zijlijn, maar wel iets wat mij wel van het hart moet, en ook mevrouw Mentink en mijnheer Schoenmaker gaven dat al aan, wij veronderstellen ook dat het streven van het college is om leesbare stukken te schrijven, die iedereen kan begrijpen. En bij deze notitie moet de spellingcontrole van de gedeputeerde en met name de Nederlandstalige spellingcontrole toch wel op tilt geslagen zijn. Er is veel verbinding met andere Agenda's, collega's hebben het genoemd, maar we zouden de gedeputeerde toch willen vragen om met zijn collega die de laaggeletterdheid in zijn portefeuille heeft, om ook even te spreken over hoe bereikbaar en leesbaar de stukken zijn. En eigenlijk, eerlijk gezegd, dat is een persoonlijke opmerking, vond ik deze notitie niet zo passen bij deze Drentse gedeputeerde. Misschien delen we daar ook wel: Zeg maar gewoon waar het om gaat. En ik zou ook graag willen dat alle inwoners dat begrijpen, en dat deel ik denk ik ook met deze gedeputeerde. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kleine Deters. Dan gaan wij naar de laatste in de rij en dat is nu de heer Van der Meijden van de SP-fractie. Gaat uw gang.

De heer Van der Meijden: Dank u voorzitter. Ten eerste wil ik graag ondersteunen dat het toevoegen van een lijst van afkortingen bij de stukken erg handig zou kunnen zijn. Voorzitter, inhoudelijk kan de SP zich vinden in te stemmen met de Agenda Gezondheidseconomie 2021-2024. We zouden het echter zeer op prijs stellen, dat er wat meer expliciete aandacht wordt gegeven aan het aan entameren c.q. ondersteun van zorgbuurthuizen. Het idee van zorgbuurthuizen is destijds tijdens de voorbereidende besprekingen van de Investeringsnota door de SP ingebracht en zou worden meegenomen in de Agenda. De SP acht het ook zeer belangrijk om ernaar te streven dat de integrale zorg, IC's, qua capaciteit weer op niveau worden gebracht. De Covid-crisis heeft dat tekort aan capaciteit angstvallig blootgelegd. Een discussie hierover gericht op de toekomst en onverhoopte volgende calamiteiten is zeker niet onbelangrijk. In het kader van de werkgelegenheid en de grote vraag naar werknemers zowel nu als in de toekomst, hechten wij eraan extra aandacht te besteden aan een groep mensen met een arbeidsbeperking. Met andere woorden: laat geen mogelijkheid onbenut deze groep eventueel met scholing werk te bieden binnen deze sector. Daarnaast is het verstandig te kijken naar de kwaliteit van arbeid en de daarbij behorende arbeidsvoorwaarden. Laten we ook hierbij de lessen geleerd van de Covid-epidemie gebruiken, het accent te leggen op structurele banen en goede arbeidsvoorwaarden. Willen wij toekomstige tekorten op de arbeidsmarkt ondervangen, is het van eminent belang het werken in de gezondheidszorg- economie aantrekkelijk te maken voor werknemers en potentiële werknemers. Laat u goed informeren door vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers in de zorg. Misschien is het ook zinvol als toevoeging om eens goed na te denken, te proberen, een hele administratieve rompslomp die de zorgmedewerkers ten deel valt, zoveel mogelijk te vermijden. Want ik meen wel eens te horen dat mensen zo'n 30-40% van hun tijd aan administratie moeten doen. Tot slot wil ik erop wijzen, dat alle partijen alert moeten zijn voor de zogenaamde zorgcowboys in deze sector. Deze louche ondernemers hebben al veel onnodig geld opgestreken of achterovergedrukt. Feitelijk is deze sector zeer geschikt de regels of

voorwaarden van het maatschappelijk sociaal ondernemen toe te passen. Dat was het wat mij betreft voorzitter. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel en dan is de allerlaatste spreker mijnheer Omlo van JA21.

De heer Omlo: Dank u wel voorzitter. Aandacht voor gezondheid en welzijn in de breedste zin van het woord vanuit elke overheidslaag is op zijn plaats. En precies daarom voorzitter zijn wij blij met het Statenstuk en de Uitvoeringsagenda die voor ons ligt. Alle aspecten komen voorbij in deze Deelagenda Gezondheidseconomie vanuit de Economische Koers: Stimuleren van ondernemerschap, innovatie, verbinding van bedrijfsleven en onderwijs, maar ook het samenbrengen van partijen in de sector. Afgelopen jaren heeft de Drentse gezondheidseconomie mooie succesvolle stappen kunnen maken, de Health Hub in Roden, waar volop wordt geïnnoveerd en geëxperimenteerd, daarbij als lichtend voorbeeld. Hier heeft het geleid tot meer werkgelegenheid, innovatie koppelen aan een regionale maakindustrie en meer kennis verwerven. In de Agenda worden meer prachtige voorbeelden genoemd. Nog een enkele vraag overigens. De gezondheidseconomie is van belang voor de Drentse werkgelegenheid, zo lezen wij. Bijna 50.000 banen zijn direct of indirect eraan gekoppeld, de reguliere zorg voor 2/3 daarvan. In de ontwikkeling daarvan zien we nog steeds een stijging daarin, terwijl in de thuis- en welzijnzorg een duidelijke krimp plaatsvindt. Vanuit deze Deelagenda zouden we graag zien dat daar wellicht op welke wijze dan ook iets meer op ingezet zou kunnen worden. Mede door vergrijzing zal het aantal mantelzorgers ook toenemen, wat onder andere het MKB kwetsbaar maakt. Vanuit dat oogpunt zou het programma wellicht ook hier de ambitie iets hoger kunnen leggen. Tot slot voorzitter, al met al een mooi realistisch Statenstuk dat de steun van onze fractie zal ontvangen. Ik sluit me nog wel even kort aan bij de heer Nijmeijer wat betreft de afkortingenlijst, die zou welkom zijn. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Omlo en daarmee hebben we de eerste termijn gecompleteerd van uw Staten en dan gaan we nu over naar de reactie van het college en het woord is daarom aan gedeputeerde Henk Brink. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter dank u wel. Ik wil allereerst de Statenleden danken waar ze zich in algemene zin uitgesproken hebben voor de goede woorden over de zorg, over de notitie over de zorg. En ik zal dat ook overbrengen aan de mensen die het geschreven hebben en mevrouw Kleine Deters heeft denk ik wel gelijk. Als ik hem geschreven had, waren er denk ik andere woorden in gekomen, maar dat sluit ik niet uit. Tegelijkertijd gaat het erom straks, maar daar kom ik dan wel op terug, dat het een stuk is dat goed leesbaar is. Ik zeg op voorhand ook nog maar even een paar dingen waar de heer... Een aantal zeiden, wat ons betreft mag het een A-stuk worden. Wil ik wel kijken of ik het stuk... een aantal suggesties van uw kant nog kan verbeteren met een aantal opmerkingen die gemaakt zijn. De heer Nijmeijer sprak over het voorwoord. Een terechte opmerking: het gaat niet om gezond, maar het gaat ook als je wel iets hebt, dat je zo lang mogelijk in je eigen omgeving kunt blijven wonen, ongeacht of je gezond of misschien niet gezond bent. Ik kijk even richting mevrouw Meeuwissen, die een opmerking maakt over Meppel en de omgeving rondom het nieuwe ziekenhuis wat daar komt, en dat klopt, u hebt daar een terecht punt. Ik heb dat ook trouwens al richting de wethouder en de burgemeester van Meppel aangegeven, ik vind dat dat een plek hoort te hebben in deze Agenda. En ik wil nog wel kijken of we daar tussen nu en de Statenvergadering nog een plek kunnen geven. ik weet, dan maak ik het mij misschien wat ingewikkeld, maar ik vind dat het wel terecht is. Zo had volgens mij ook nog even mijnheer Schoenmaker een opmerking over de 14% en 21%. 21% werkgelegenheid en 14% toegevoegd regionaal product. Met andere woorden,

dat is wel iets anders, maar als je het foldertje ziet, als je het kadertje ziet, dan kun je dat daar niet uit afleiden en misschien moeten we daar nog iets aan doen. Dan kom ik nog bij de opmerking, die door een aantal van u gemaakt is: Quadruple Helix, wat bedoelt u daarmee? Dat heeft te maken met alles wat er is, overhead, onderwijs en de ondernemers, maar ook nog de, noem het maar de maatschappij, het is heel breed, het is in het jargon een veel gehoord iets, ook bij SNN, en ook voor de landelijke projecten is het een vanzelfsprekendheid. Maar ik deel uw mening dat dit stuk goed leesbaar moet zijn als onze inwoners dit onder ogen krijgen. Dus ik wil nog even kijken, Quadruple Helix blijft denk ik staan, maar dat er in ieder geval een stuk bij komt, dat we met elkaar weten: Waar hebben we het dan over? Voorzitter, dan naar de inhoud. Dus ik geef op voorhand maar aan, dat ik even naar deze punten wil kijken, kunnen we dat nog echt verbeteren tussen nu en de Statenvergadering. Want ik vind dat er een aantal terechte punten in zitten. Ik denk, de vraag van mevrouw Kort, van hulpverleners, zit er indirect wel in. De digitalisering, scholing en arbeid zit er ook in. Tegelijkertijd, er is ook nog een Onderwijs en Arbeidsmarkt Agenda en wij kunnen niet... wij gaan niet over de zorg. Wij kunnen, en ik denk dat een aantal van u dat terecht gezegd heeft, en mevrouw Meeuwissen, maar ook aan het eind, ik kijk even naar Harry Omlo, de heer Omlo moet ik zeggen, heeft gezegd: Het gaat vooral over samenbrengen, innoveren, het moet slimmer, het moet innovatiever en we kunnen krachten bundelen en soms kun je het verschil maken. En dat is ook wat we proberen met deze Agenda. Maar wij zijn natuurlijk niet..., ja we zijn wel een partner, maar we zitten zelf niet in de zorg en we gaan het ook niet oppakken. Het is net als bij ondernemen. We kunnen ondernemers faciliteren, maar wij zijn geen ondernemers. Daar kijken we even naar. Mevrouw Meeuwissen, dank voor uw complimenten. Ondersteunende rol van de provincie. Inderdaad denk dat dat goed omschreven is, en de zorg moet slimmer. En ik heb al gezegd over Meppel, uw opmerking vind ik terecht en daar gaan we nog even naar kijken of we die kunnen verwoorden. Mevrouw Peeks heeft ook iets aandacht voor de Young Capital, de Arbeidsagenda hierin. Die zit er wel wat in verwerkt, we hebben daar wel aandacht voor. Tegelijkertijd, een deel van onderwijs en arbeidsmarkt vindt u ook terug in Onderwijs en Arbeidsmarkt Agenda, die nog komt en waar ook zorg een onderdeel van zal zijn. Dus dat is een beetje dubbel. Hij zit hier wel in verwoord en we kunnen ook kijken, want ik pak maar de Health Hub, ik probeer wel degelijk die verbinding te leggen met het onderwijs. De Health Hub is daar denk ik een heel mooi voorbeeld van. Tegelijkertijd komt hij ook op een aantal onderdelen nog weer terug. Mevrouw Mentink, stakeholders. Waar komt de vraag vandaan? Het kan beide zijn. Soms krijgen we vragen van stakeholders, soms probeer je zelf dingen te initiëren, want de Health Hub is iets dat je samen met onderwijs kan doen, waar ook vragen komen. Maar dat kan wederzijds zijn. Je moet dingen initiëren, er moeten dingen soms tot stand komen. We doen dat trouwens ook wel vanuit EFRO-projecten, waar je dan vanuit de provincie een stukje cofinanciering moet doen. Dus zo proberen we in een breed scala soms vragen uit de markt en soms ook vragen van ons... Maar tegelijkertijd vind ik, als het om vragen gaat, dat eerder vragen uit de markt belangrijker zijn dan dat wij zelf een vraag hebben, want het is vanuit de markt en die moet het doen. Even kijken. Meten, dat vind ik wel een lastige. Ik zou bijna zeggen, rollen kun je niet meten. Uitkomsten werkgelegenheid wel. Onze rol is soms lastig meten, maar als wij faciliteren, ik had het bijna al opgeschreven, een succes is vaak voor iedereen en dan claimt iedereen dat ook. Soms heb je ook minder succes. Maar wat we kunnen doen, is natuurlijk wel kijken: Hoe is het gegaan? Is de werkgelegenheid wat gegroeid in het dorp, zijn er nieuwe producten in Drenthe ontwikkeld? Zijn er nieuwe concepten ontwikkeld? Zo kun je gezamenlijk wel dingen doen. Maar onze rol is soms ook moeilijk meetbaar. Dat moet ik heel eerlijk aangegeven. Dat wil niet zeggen... Vanmorgen zijn we begonnen in deze commissie met een stuk van de Noordelijke Rekenkamer. Het moet natuurlijk altijd ons doel zijn, dat we overheidsmiddelen besteden, middelen van de maatschappij.

Dat we aan het eind kunnen kijken, zijn die goed besteed geweest en hebben we ze goed gebruikt. Daar blijven we naar kijken en dat zullen we ook doen. Maar soms is het ook wel lastig om daar naar te kijken. Even zien. Werkgelegenheid, heb ik iets van gezegd.

De voorzitter: Momentje, momentje, even een interruptie van mevrouw Mentink. Mevrouw Mentink, mevrouw Mentink.

Mevrouw Mentink: Ik had mijn microfoon niet aan, sorry. Dat meetbaar, u zei het al, de provincie probeert het dan, maar zien wij dat dan ook weer terug? Zien wij als Provinciale Staten dat weer terug in het stuk, of hoe gaat dat dan?

De voorzitter: Heer Brink.

Gedeputeerde Brink: In ieder geval, wij hebben vanmorgen onze Jaarrekening behandeld. En in de planning en controlcyclus vinken wij natuurlijk wel een aantal doelstellingen af, die we proberen meetbaar te maken, en hebben we die gehaald. Daar waren de groene vinkjes een voorbeeld van. Tegelijkertijd, de Health Hub Roden is een meetbaar iets. Als wij een project, maar ik kan niet alles noemen... maar we hebben gisteren weer een project in het college gehad wat we gaan faciliteren vanuit EFRO, waar ook een stuk cofinanciering bij zit, dan kunt u kijken: Wat komt eruit? Ik heb al aangegeven, misschien die gezonde voeding in Emmer-Compascuum maakt, waar u voor twee maand terug geld voor beschikt hebt, om Fresenius daar die gezonde voeding te laten maken en die ook in de gezondheidszorg gebruikt wordt en in de medische zorg, waar we ook nog eens een keer proberen nu naartoe te kijken, kunt u kijken wat is met de middelen gebeurt, is denk ik wel een meetbaar iets. Soms is dat gemakkelijker, soms niet. Heel veel dingen zijn ook makelen en schakelen met elkaar, mensen bij elkaar brengen, partijen bij elkaar. Onze collega Hans Kuiper, de zorgtafel zit er eigenlijk onder en zo komen ook een aantal dingen bij elkaar die je soms niet ziet, maar waar dat wel degelijk gebeurt. De ene keer is het beter meetbaar dan de andere keer, maar er zijn wel degelijk meetbare stukken onder. Maar ik denk dat mevrouw Van den Berg een bescheiden bijdrage had, ik denk dat u gelijk hebt, het zal bij ons altijd het laatste zetje, een steuntje zijn. Dingen die anders niet opgepakt worden. Daar is ook de rol van de overheid voor. We stemmen inderdaad die ontwikkelingen af. Ik kijk even wat ik hier opgeschreven heb, want ik hoor een beetje sceptisch over de arbeidsmarktontwikkelingen volgens mij. Maar ja, ook hier geldt weer, er zit natuurlijk ook... Ik zie u nu nee schudden, heb ik het verkeerd begrepen of opgeschreven?

Mevrouw Van den Berg: Misschien kunt u uw eigen handschrift niet helemaal lezen, ik zei cryptisch, dat was het woord.

Gedeputeerde Brink: Wat zegt u?

Mevrouw Van den Berg: Ik zei 'cryptisch'.

Gedeputeerde Brink: Ja, dat is wel wat onderwijs en arbeidsmarkt... Ik heb al net aangegeven, het zit er gedeeltelijk in. Het komt gedeeltelijk terug in de Onderwijs & Arbeidsmarkt Agenda, maar we proberen wel degelijk, ik heb die Health Hub daarvan genoemd, te kijken van: Hoe kun je in ieder geval mensen vanuit het onderwijs betrekken? Wij proberen juist studenten naar de Health Hub te krijgen om met de zorginstellingen, met alle partijen die in de Health actief zijn, om die daar ook een plek te geven, stagelopen, kennismaken snuffelen. Dat is er een en ik denk dat we dat proberen heel breed te doen.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dan is het inderdaad zo als ik dacht dat het daar stond. Dat het met name om die technische innovatie gaat en de banen op dat punt. Zoals ik de Health Hub ken, is dat niet een plek waar je opgeleid wordt tot zorgmedewerker, om het zo maar te zeggen. Dus gaat er op dat punt, het aantrekken van voldoende zorgpersoneel, huisartsen, het is ook door anderen genoemd... Om de zorg economie op gang te houden, hebben we ook die mensen nodig. Dus dat stukje. Gaat daar ook iets vanuit de Agenda gedaan worden?

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Ik denk voorzitter, dat we toch moeten proberen, het stuk is natuurlijk vanuit de zorg economie geschreven, ik snap terecht de zorg ook voor een nieuwe Capital Agenda, de arbeidsmarkt die er onder hangt, zijn er voldoende mensen. We doen daar wel iets aan. Ik wil nog een voorbeeld noemen. Volgens mij was het de heer Van der Meijden die aan het eind zei: Kijk ook naar thuiszorg en dat soort dingen. We hebben bijvoorbeeld een e-learning programma voor mensen die in de thuiszorg werken, dus we proberen er wel aandacht voor te hebben. We proberen er hier en daar wel wat inzet op te plegen, maar als je sec kijkt, dit is natuurlijk vanuit een economische, het is een Economische Agenda. Maar let wel, je kunt nog geen economie voeren zonder de juiste goede mensen, met een goede opleiding en die thuis zijn. Dus het is ook een samenspel in dit huis, maar daar kom ik straks ook nog op een andere. Maar het is een samenspel tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Het is niet voor niets dat collega Bijl en ondergetekende bijvoorbeeld samen kijken naar de Universiteit van het Noorden. En dat je elkaar heel vaak tegenkomt, omdat het altijd in samenspraak gaat en heel veel projecten vanuit kennis- en onderwijsinstellingen vorm worden gegeven. Dat geldt ook voor de Health Hub, want die kan niet bestaan zonder de kennisinstellingen. Ik zie een vraag.

De voorzitter: Mijnheer Van der Meijden van de SP-fractie.

De heer Van der Meijden: Dank u voorzitter. Ik zou de heer Brink willen vragen, het schoot mij al luisterend te binnen, met betrekking tot de plaats en positie van de professionals. Ik denk dat ons systeem er toch erg is op gericht op basis van controle, controle en controle met veel administratie daaromheen. Kunnen wij ook een rol spelen, om het vertrouwen te geven aan de professionals hun werk te doen. Niet in de vorm van wantrouwen dat ze misschien wel teveel zullen doen of te weinig of te veel geld zullen spenderen, maar meer in de zin dat professionals de ruimte krijgen om hun werk in optimale zin te kunnen volbrengen. Waar we dus ook het vertrouwen uitspreken en misschien ook meer entameren, het vertrouwen dat zij dat ook zo zullen doen. Want ik heb toch het gevoel dat op dit moment de zorg sterk gebaseerd is op economische belangen en geld en op controle, in plaats van goede verantwoordelijke taken bij mensen te leggen.

Gedeputeerde Brink: Een grote systeemverandering zit hier natuurlijk niet in. Maar in de zorgtafel wordt natuurlijk wel degelijk gesproken over hoe partijen met elkaar, zeg maar in het totale ecosysteem, misschien wel een vervelend woord, hoe men daarin zit. Het is denk ik niet aan mij vanuit mijn economieportefeuille om te kijken, krijgen mensen in de zorg voldoende ruimte om

dat te doen. Ik vind dat iedereen, dat geldt hier in dit huis bij de mensen die om mij heen werken, dat je mensen de ruimte moet geven en het vertrouwen moet geven om te kunnen werken en om hetgeen waar je goed in bent, om dat te kunnen ontplooien. En dat geldt natuurlijk ook in de zorg. Maar of je daar in deze Zorgagenda en deze Economische Zorgagenda een plek voor hebt, ik zou bijna zeggen, het is wat mij betreft de hele maatschappij, dat iedereen zich moet kunnen ontwikkelen en iedereen de ruimte en vertrouwen moet geven. Als dat beschaamd wordt, dan is het weer iets anders, maar op voorhand ik dat je daar vanuit moet gaan.

De heer Van der Meijden: Voorzitter, als ik nog even mag. We kunnen het toch met elkaar eens zijn dat de zorg bij uitstek de laatste jaren verzand is in een soort controlesysteem. Ik mag even verwijzen naar dokter Levi, die gisteravond op de televisie was en dat ook nog eens een keer heel erg benadrukte, dat het uitermate van belang kan zijn, om ook economisch gezien de mensen goed werk te kunnen laten doen en het vertrouwen terug te geven aan de professionals. Wat naar mijn gevoel ook een economische plus met zich mee zou kunnen.

De voorzitter: Dank u wel en dan nu graag dit punt afronden en verder, want we moeten een beetje de tijd in de gaten houden.

Gedeputeerde Brink: Het lijkt mij niet zinvol voorzitter om deze discussie hier te voeren, want volgens mij kun je in de hele maatschappij discussie voeren over wie neemt de verantwoordelijkheid en hoeveel ruimte geef je. We merken het denk ik dagelijks nu met corona, met inenten, wel of niet een vaccin in de markt houden aan het eind van de rit. Er zijn veel deskundigen, ik zou me nu daar graag buiten willen houden en me concentreren op datgene waar wij als provincie het verschil proberen te maken. Voorzitter, volgens mij heb ik over de heer Schoenmaker een aantal dingen gezegd. GroenLinks, dank voor de woorden. Ik heb al iets gezegd over thuisblijven. Ik wil nog een opmerking maken over de goals die u zei. Daar gaan we ook nog even naar kijken, of wij onszelf daarmee te kort doen, richting de heer Nijmeijer. De afkortingen heb ik ook al iets over gezegd en over de opleidingsplaatsen heb ik ook iets over gezegd, in samenspraak met het onderwijs en arbeidsmarkt. Dan kijk ik naar mevrouw Kleine Deters. Nou ja, ook hier weer inderdaad, kun je hier en daar het verschil maken? Soms kun je dat in een systeem misschien niet, maar we kunnen wel hier en daar een zetje geven. Ik heb al een aantal voorbeelden genoemd. En dat is wat we proberen te doen. Misschien nog een opmerkingen richting u. U zei van een gezonde voeding, mevrouw Peeks, sprak daar ook over. Ik kan daarin melden dat bijvoorbeeld in het programma 'Drenthe beweegt', vanuit die Sociale Agenda, daar zit ook een programma in 'Drenthe gezond'. Dat wordt ook voor scholing en voeding wel degelijk meegenomen en dat zit ook in dit stuk. Ik weet niet wie dat zei, maar het gaat inderdaad meer van zorg naar preventie. Dat we zo vroeg mogelijk mensen proberen duidelijk te maken dat een gezonde leefstijl, je beweegt, kijk naar onze eigen omgeving, onze groene omgeving met schone lucht, dat dat goed is om langer gezond te zijn. Dus ik denk dat ik daarover... Digitalisering zit er wel degelijk in. Ik heb al iets over e-learning gezegd.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Ik bracht in mijn betoog aan het stuk bewustwordingsproces, als het gaat om die gezonde scholen, dat daar misschien ook wel een stuk verleiding kan ontstaan voor jongeren die, ook al zijn het experimenten of opdrachten, ontwikkelingen, innovatieve ontwikkelingen, om ze op die manier door bewustwording met voeding erbij te betrekken, waarbij de

zorg of de keuzes voor zorg misschien een positiever imago zou kunnen krijgen. Wat ons betreft willen we graag een suggestie meegeven aan de deskundigen die bij u aan deze eenvoudige tafel verschijnen.

Mevrouw Peeks: Voorzitter, zou ik daarop mogen inhaken?

De voorzitter: Interruptie van mevrouw Peek

Mevrouw Peeks: Dat dit niet alleen voor scholen geldt, maar ook voor kantines in de zorg bijvoorbeeld. Dat daar ook meer aandacht voor gezonde voeding is, want dat is op dit moment, voor zover ik ervaar, nog een beetje onder de maat.

De voorzitter: De heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, laat ik mij concentreren op onze agenda, dan zit gezonde leefstijl en voeding daar wel degelijk in. Dus ik denk dat mevrouw Kleine Deters en mevrouw Peek daarin bediend worden. Ik heb al gezegd, met scholing doen we iets aan het eind van de rit. Persoonlijk ga ik niet te veel over voeding van mensen. Maar ik snap wat u bedoelt en ik vind dat iedereen moet proberen een zo goed mogelijk gezonde leefstijl te hebben, maar dat hangt ook een beetje af van wat voor werk je doet. Als je zwaar werk doet, is misschien de voeding anders dan dat je de hele dag zo als ik hier achter het bureau zit. Voorzitter, dan kom ik bij de heer Van der Meijden. Ik heb daar iets gezegd over de e-learning die er is ook bij de mantelzorger. Dat vroeg geloof ik de heer Omlo. Maar ik heb al iets over die thuiszorg gezegd. Kunnen we iets doen, dat we de thuiszorg met name doen, volgens mij zit dat er wel in. Ik denk dat dat ook een rol is. Dat is waar ik mee begon, hoe lang kun je thuis blijven wonen. Ik denk dat dat er heel erg in zit. En dan kom ik nog op een laatste opmerking, van de dorpshuizen. Iets over de zorgbuurthuizen. Volgens mij zit dat ook een beetje in de motie die in de Staten is aangenomen over de dorpshuizen, waar ook zorg en bijvoorbeeld ook sport in zit. Dus dat heeft daar wel weer aandacht. U ziet ook dat in deze agenda natuurlijk, mijn collega Kuipers vanuit de Sociale Agenda... maar onderwijs en arbeidsmarkt, het raakt elkaar ook en deze is meer toegespitst vanuit die economische kant. Voorzitter, volgens mij heb ik de vragen gehad dan. Nog een laatste opmerking kan ik nog maken richting de heer Van der Meijden. Ja, zorgcowboys zijn er. Misschien zullen we ze altijd wel blijven. Ik deel met u, het is een zeer trieste zaak dat ze er zijn. Ze gaan vaak met veel geld aan de haal, dat niet bedoeld is voor hen, maar voor de mensen waar ze het voor zouden moeten doen. Wij zullen daar ook alert op zijn. Of je het helemaal kunt voorkomen, weet ik niet. Maar de zorg die u deelt, heb ik wel. Voorzitter, nogmaals, ik dank alle deelnemers voor de woorden die ze gezegd hebben. Die zal ik overbrengen en ik zal nog kijken of we het stuk nog kunnen aanpassen op een aantal terechte opmerkingen, die ik genoemd heb en die u ook genoemd heeft. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik toch even of er behoefte is nog aan een aantal reacties in tweede termijn. Maar volgens mij kunnen we dit punt helemaal afronden vandaag. Ik zie op dit moment een hand, namelijk die van mijnheer Schoenmaker. Gaat uw gang.

De heer Schoenmaker: Dank u wel voorzitter. Omdat we toch nog kritisch naar het rapport kijken, heb ik nog een opmerking, die mij iets raar in de oren klonk. Er wordt op een gegeven moment gezegd, dat 1 op de 4 werknemers in Drenthe ook mantelzorger is. Nu is mantelzorger best wel een grijs begrip. Waar begint dat en waar eindigt dat? Maar als je het goed leest, wat een mantelzorger is, dan is het op dagelijkse basis: mensen ondersteunen, eventueel insuline-

injecties geven, helpen met activiteiten dagelijks voor ouderen. Vaak gebeurt dat door een partner, maar die zijn al vaker weer gepensioneerd. Zou het nog een idee zijn, om die 1 op 4 werknemers in de mantelzorg uit te breiden met mensen die dus mantelzorg geven of ondersteuning geven aan ouderen? Het lijkt mij haast dat meer recht doet aan de situatie, omdat mantelzorg best wel een zwaar begrip is.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Toch even mijnheer Schoenmaker, ik ben het wel eens met wat u zegt, maar ik heb toch wel een aanvulling of misschien een vraag aan u. Ik heb in andere functies eerder wel eens gemerkt, dat wij veronderstellen dat het vooral gericht op ouderen is, maar dat ik bijna onaangenaam verrast was dat het ook heel veel kinderen zijn die voor hun ouders zorgen vanwege ziekte, maar soms ook verslaving of anderszins, dat ze mantelzorger geworden zijn vanuit een problematische gezinssituaties. Dus ik zou uw begrip 'mantelzorg voor ouderen' willen uitbreiden en niet beperken tot ouderen. Bent u dat met mij eens?

De heer Schoenmaker: Als ik mag voorzitter. Ja, ik deel die mening. Ik heb het inderdaad waarschijnlijk met ouderen genoemd, maar ik heb het hier op papier voor mezelf staan zonder het woord ouderen erin. Dus ik ben het daar wel mee eens. In mijn beleving ook kijken naar wat situaties om mij heen, denk je al heel snel aan ouderen. Maar de toevoeging van mevrouw Kleine Deters is zeer terecht.

De voorzitter: Ik zie dat mevrouw Kleine Deters dat met u eens is. Die is daar blij om. Zijn er nog andere vragen? Die zijn er niet. Dan mijnheer Brink nog even voor een reactie hierop.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, ik denk dat er op zich terecht wordt stilgestaan bij de mantelzorgers. We staan er inderdaad niet dagelijks bij stil, maar 1 op de 4 is heel veel. Ik denk dat het trouwens net als met vrijwilligers is, als die stoppen, dan valt de halve maatschappij in elkaar en dat geldt ook in de zorg. Ze verdienen zeker de aandacht. Waar wij in deze Agenda vooral op doelen, daar hebben we afgelopen jaar ook wel aandacht aan gegeven, dat we ook vooral bij werkgevers proberen dat die ruimte geven aan mantelzorgers, dat ze die rol kunnen vervullen. De mantelzorg sec is natuurlijk ook vaak bij de WMO bij een gemeentelijke taak. We moeten even kijken welke rol vervullen we daarin. Onze rol is ook vooral om werkgevers de ruimte te geven, zodat mantelzorgers niet ten onder gaan aan hun werk en aan de mantelzorg die ze ook moeten verlenen. Daar zit een beetje discrepantie, maar ik vind het op zich wel een terechte opmerking. In dit stuk is het bedoeld, in ieder geval dat er een, wat mij betreft zeg ik maar even, als je naar deze gedeputeerde kijkt, veel waarde hecht aan dat een mantelzorger een plek verdient in dat hele systeem. Wat mij betreft, mevrouw Anry Kleine Deters heeft volstrekt gelijk, het is niet alleen... Daar heeft u trouwens ook weer gezegd van, ik bedoel het misschien ook anders, maar ook jongeren die veel mantelzorg verlenen, zitten gelukkig in de hele maatschappij. Nou gelukkig, maar zitten in de hele maatschappij. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan sluit ik af met de constatering dat u zelf de komende tijd nog gaat kijken, kritisch naar het stuk en mogelijke verbeteringen aan brengt. Dan lijkt het me goed dat u ons als Staten informeert wat de opbrengst daarvan is. Dus ook even de eventuele verbeteringen met ons doorneemt in een mail of een stuk of wat dan ook. Maar dat dat niet in de weg staat dat dit stuk als een A-stuk naar de PS-vergadering kan.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, is het goed dat wij gearceerd aangeven wat veranderd is en wat toegevoegd is? Desnoods met een bijsluiters erbij, wat zijn nou de zinnen of de plaatjes die veranderd zijn.

De voorzitter: Als u daar helder over communiceert, dan kiest u gewoon de u passende werkwijze.

Gedeputeerde Brink: Dat gaan we proberen voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is Agendapunt 10 daarmee behandeld.

11. IT-Hub Hoogeveen; Statenstuk 2021-2

De voorzitter: en dan gaan we over naar Agendapunt 11, Het realiseren in samenwerking met de gemeente Hoogeveen en de provincie van een IT Hub in het stationsgebied te Hoogeveen, Statenstuk 2021-2 staat hier.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, mogen we even 5 minuten de benen strekken?

De voorzitter: Dat wil ik altijd honoreren. Zullen wij even kijken, 14.35 uur gaan wij dan verder. Dan heeft u nog een minuutje extra ook. Ik zie u straks terug.

En we gaan verder met Agendapunt 11, IT Hub Hoogeveen. Gevraagd wordt de fysieke locatie van de IT Hub in samenwerking met de gemeente Hoogeveen en de provincie te realiseren in het stationsgebied van Hoogeveen, voor de realisatie van het tijdelijke gebouw een investeringsbudget van € 1,5 miljoen beschikbaar te stellen, dat is inclusief een bijdrage van € 375.000 van de gemeente Hoogeveen. Het budget Ruimtelijk-economisch programma met een bedrag van € 1.125.000 te verlagen en dat bedrag te storten in de Reserve RSP en de begroting overeenkomstig te wijzigen. De woordvoerders zie ik graag meer in beeld en ook gedeputeerde Brink zie ik graag weer terug. U heeft 2 minuten per fractie gekregen, daar herinner ik u toch maar even aan. En dan geef ik het woord straks aan de woordvoerder die ik zie. Maar ik zal ze even opnoemen: mevrouw Kleine Deters, mijnheer Steenbergen, mevrouw Mentink, mevrouw Van den Berg, mijnheer Omlo, en mevrouw Kort. En meer zie ik nog niet.

De heer Du Long: En de heer Du Long, PvdA.

De voorzitter: Mijnheer Du Long ook in beeld.

De heer Du Long: Dat hoop ik.

Mevrouw Udinga: De VVD wil ook graag wat zeggen, Annigje Udinga.

De voorzitter: Ook in beeld nu bij mij. SP-fractie? Niet? Nou, we gaan er ook niet aan trekken hoor. Eens even kijken. Wie heb ik vandaag nog niet gehoord? Ik begin met de Partij van de Arbeid, mijnheer Du Long. Gaat uw gang. Mevrouw Dijkers zie ik nu ook. Mijnheer Du Long.

De heer Du Long: Dank u wel voorzitter. Het vervolg op de eerdere besluitvorming over het Informatietechnologie knooppunt in Hoogeveen. Het college vraagt om € 1,5 miljoen krediet ter

beschikking te stellen en er wordt in, wat ons betreft, duidelijke stappen en verkenningen beschreven wat er is gedaan, wat er is verkend, welke constructie het beste is. Voorzitter, daarmee lijkt het erop dat dát proces in elk geval met voldoende zorgvuldigheid is bewandeld. Toch hebben we twee vragen. De eerste is: Wat nou de doorslaggevende factor is om bijvoorbeeld niet in het centrum van Hoogeveen te gaan zitten? Niets ten nadele van het stationsgebied Hoogeveen, maar is dat nou echt waar alles gebeurt, waar het hip is en waar deze blikvanger terecht moet komen? En twee. Het gebouw, een tijdelijk gebouw, wordt gerealiseerd op de grond van de gemeente Hoogeveen, waar gemeente Hoogeveen eigenaar van is. U schrijft dat de gemeente bereid is om mee te werken aan een recht van opstal. Dat is mooi, want Hoogeveen is per slot van rekening partner in het project. De vraag is of daar dan ook kosten aan zijn verbonden, of is dat het bedrag van € 375.000 dat de gemeente bijdraagt, in dit geval dan voor het recht van opstal op eigen grond. Of, dat is een beetje de onduidelijkheid, is dat de zin van de omschrijving, dat wij € 1,5 miljoen ter beschikking stellen en dat daar € 375.000 van de gemeente Hoogeveen is inbegrepen? Voorzitter, afrondend. € 1,5 miljoen voor huisvesting is een groot bedrag, dat kan dus niet naar de inhoud. Wat ons betreft, hoe minder er aan stenen, of in dit geval wat is het, aan ijzer, metaal wordt uitgegeven, hoe meer er kan naar de inhoud. Dank voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de VVD-fractie, mevrouw Udinga.

Mevrouw Udinga: Dank u wel voorzitter. De VVD is blij dat de IT Hub er eindelijk gaat komen en dat deze een mooi en een onderkomen krijgt bij het station van Hoogeveen. We verwachten dat het bedrijfsleven en de instellingen in de regio hier maximaal van gaan profiteren. Digitalisering is zeker sinds corona niet meer weg te denken. Alle sectoren krijgen hier ook mee te maken en er is dus ook duidelijke een behoefte bij het bedrijfsleven aan de IT Hub, waar onderwijs, kennis en bedrijfsleven fysiek en online samenkomen. En daarnaast zijn we verheugd dat de TVM, toch goed voor zo'n 500 arbeidsplaatsen, behouden blijft voor de provincie Drenthe en dat is mede vanwege de uitwerking van deze IT Hub. Hopelijk lukt het om een aantrekkelijk onderwijsaanbod te vormen, zodat jeugdig talent ervoor kiest om in de Drentse regio te blijven wonen en werken. We hebben verder geen vragen, maar we zijn blij dat het eindelijk zover is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Kleine Deters van D66.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter dank u wel. Nou misschien in algemene zin, dat ook D66 positief is over de totstandkoming van de IT Hub. Niet zozeer het voorstel, maar inhoudelijk toch nog wel even daar op de aanvullende IT Hub, want een hub in zijn algemeenheid is ook een vorm van experimenten waar we in zitten. We hebben af en toe de indruk dat deze gedeputeerde wel heel erg alleen de successen benoemt, maar ik hoop ook dat er meer aspecten zitten waar we beter en sterker van worden. Specifiek het voorstel zoals dat voor ons ligt voorzitter, mijnheer Du Long noemde het ook al, een tijdelijk gebouw voor het gevraagde bedrag. Onze vraag is: Wat is de verwachting van de duur van de tijdelijkheid? En het tweede aspect, door de heer Du Long ook al uitgebreid genoemd, de opstalpositie van de gemeente Hoogeveen. Die is en blijft eigenaar van het perceel. Maar wie is straks dan de eigenaar van het pand, ofwel voor wiens rekening komen dan de lasten en de kosten van het onderhoud van het pand? En natuurlijk zou D66 graag zien dat het pand met duurzame materialen gebouwd wordt en bij voorkeur energieneutraal. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we verder met mevrouw Kort van de PVV-fractie.

Mevrouw Kort: Dank u wel voorzitter. Vorig jaar hebben wij ook gesproken over de IT Hub te Hoogeveen. Het werd gepresenteerd als een project waar veel vraag naar is en waar veel ondernemers graag bij betrokken zijn. Het bevreemd ons nu dan ook dat er gekozen is voor een tijdelijke locatie en bouw. Als wij het goed hebben begrepen, dan blijft dus de grond van de gemeente en dus inderdaad het gebouw, door middel van containers, wordt dan eigendom van de provincie. Hiermee zitten we ook op de vragen die D66, mevrouw Kleine Deters net stelde. Ik ga die niet herhalen. Even kijken. Vorig jaar stonden de plannen voor de IT Hub nog in de kinderschoenen. Er was toen nog geen businessplan of projectleider aangesteld. Hierover zijn destijds wel verschillende vragen gesteld. Er werd dan ook aangegeven dat wij als Provinciale Staten mee zouden worden genomen in het vervolgtraject. En het is dan nu wel heel bijzonder vinden wij, wel in de stukken te lezen dat er op basis van een businesscase een inschatting is gemaakt voor de benodigde vierkante meters waaruit het pand zou moeten bestaan. Is er inmiddels al een businesscase? En zo ja, waarom is die nog niet met ons gedeeld? En is er dan inmiddels ook al een projectleider aangesteld? Het zijn toch heel veel vragen, eigenlijk van vorig jaar, die we weer een beetje mee kunnen nemen naar nu. Evenals, is het nu inmiddels al bekend hoeveel bedrijven weer actief kunnen gaan deelnemen aan die IT Hub? En gaan deze bedrijven straks ook actief financieel bijdragen? Dus ja. Het is eigenlijk een beetje een herhaling van sommige vragen ten opzichte van vorig jaar, want het stuk roept bij ons toch meer vragen op dan dat het antwoorden geeft. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Kort. Dan gaan we verder met JA21, mijnheer Omlo.

De heer Omlo: Dank u wel voorzitter. Ik sluit me met name aan bij de vragen van mijnheer Du Long. De nieuwbouw wordt gefinancierd vanuit reeds beschikbare budgetten. Heeft dit gevolgen voor andere investeringen binnen de IT Hub? Ook de vraag is al gesteld: De gemeente is eigenaar van grond, is de provincie straks eigenaar van het pand? Wat zijn de lopende kosten en kunnen we daar een overzicht van ontvangen? De PvdA zei het reeds. Is er ook gekeken naar het centrum? Daar staat best wel veel leeg. De gemeente heeft net de Tamboerpassage aangekocht. Zou dat wellicht een optie zijn? En ook nog een vraag over de nieuwbouw van de TVM. Wanneer is de verwachting dat die klaar is? Voor de rest geen vragen.

De voorzitter: Dan gaan we verder met de ChristenUnie. Het woord is aan mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Tijdens de vorige vergadering over de IT Hub in mei 2020 spraken we over het beschikbaar stellen van € 1,5 miljoen voor de hub. Toen hebben we uitvoerig stilgestaan bij de rol van de provincie en van Provinciale Staten. Het college gaf toen nadrukkelijk aan dat het echt iets van het bedrijfsleven was en dat de provincie op afstand wilde staan. Nu ligt er echter een voorstel voor een pand te bouwen in eigen beheer, als provincie. Dat maakt dat onze rol anders wordt dan voorheen. Van Provinciale Staten mag ik dan ook verwachten dat wij hier goed naar kijken. En dat hebben we gedaan voorzitter. Echter, wij misten wel wat informatie om dat goed te kunnen doen. Ik hoor ook al bij andere fracties vragen. Wij kunnen nu niet goed beoordelen of dit bedrag afdoende is en hoe het totale financiële plaatje er uitziet. Misschien nog belangrijker, hoe ziet de exploitatie er uit. Ook zouden we graag meer willen weten over het project zelf, los van het pad. En we vragen daarom aan het college of we op de een of andere manier voorafgaand aan de Statenvergadering nog nader geïnformeerd kunnen worden over dit plan met de context. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de SP-fractie, mevrouw Dijkers.

Mevrouw Dijkers: Dank u welvoorzitter. Ik herken me in een deel van de vragen. Mevrouw Van den Berg vatte ze net ook al samen. We zijn positief over de totstandkoming van die IT Hub, dat is het punt niet, maar een langjarig gebouw realiseren voor € 1,5 miljoen, vervolgens is het een tijdelijke nieuwbouw, € 1,5 miljoen en dan nog eens € 0,5 miljoen voor de inrichting. Toch bekruipt mij het gevoel dat we hier wel een hele mooie huls neer gaan zetten, maar hoe het verder in elkaar steekt, daar hebben we nog onvoldoende zicht op. En de rest van mijn vragen is eigenlijk al door mijn voorgangers gesteld. Daar sluit ik me bij aan. Dus om hier nu een ja op te geven, volmondig, daar ontbreekt nog wel het een en ander aan informatie. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Mentink van de CDA-fractie.

Mevrouw Mentink: Dank u wel voorzitter. Voor ons Statenstuk IT Hub Hoogeveen. Een jaar geleden hebben Provinciale Staten al ingestemd om de IT Hub verder vorm te geven. Deze IT Hub is belangrijk voor Drenthe en voor Hoogeveen, zeker in deze tijd waar veel vraag is naar digitale oplossingen. De digitale transitie raakt niet alleen iedere bedrijfstak, maar ook de inwoners van Drenthe in het algemeen. De corona situatie waarin wij ons nu bevinden, maakt dit extra duidelijk. Nu gaat het over de huisvesting en wat het CDA betreft is dit uitvoering. Hier gaat het om een bedrag uit te geven aan huisvesting voor de IT Hub. Er zijn meerdere opties bekeken, waarvan men heeft gekozen voor tijdelijke nieuwbouw of de unitbouw containerbouw, vlakbij het station, op loopafstand. Mijn fractie kan deze keuze waarderen. Voorzitter, ik wil besluiten met dezelfde zin, die onze fractievoorzitter vorig jaar bij de behandeling van de IT Hub uitsprak: Wij staan, ondanks het feit dat dit initiatief nog niet volledig is uitgewerkt en afhankelijk is van cofinanciering, volledig op de lijn van waardering en het is een voorbeeld van innovatie, samenwerking in Zuidwest- Drenthe. We willen als CDA voor 100% steun geven aan dit belangrijke project. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijn vraag is nu: Heb ik nu nog sprekers gemist? Dan graag even wat roepen.

De heer Steenberg: Zeker voorzitter. U heeft mijn naam wel aan het begin genoemd, maar nu niet.

De voorzitter: Dan bent u uit mijn beeld verdwenen, dat gebeurt soms ook.

De heer Steenberg: Dat gebeurt de hele dag al volgens mij.

De voorzitter: Excuses daarvoor. Ja, dat is een systeem kwestie, daar moeten we een beetje mee dealen en niet van in paniek raken. Dus u krijgt nu het woord van mij mijnheer Steenberg, gaat uw gang.

De heer Steenberg: Ik raak op geen enkele manier in paniek voorzitter. IT Hub Hoogeveen. Vorig jaar hebben we er al een krediet voor beschikbaar gesteld van € 4 miljoen. Nu gaat het concreet worden, doordat er gekeken wordt om een gebouw te bouwen in het stationsgebied. Wij zijn zeer content met de plek waar het gebouwd wordt. Vlakbij het station, vlakbij het openbaar vervoer op een hele mooie plaats. En ja, waarschijnlijk, de plannen zijn ook dat TVM daar in de buurt komt. Een van de redenen dat de IT Hub naar Hoogeveen toekomt, is dat TVM in Hoogeveen blijft als gevolg van de IT Hub. Dus heel blij dat dit plan zo wordt opgesteld. Er zijn nog

wat vragen door andere fracties gesteld over het gebouw en de houdbaarheid en de tijdelijkheid. En wij wilden ons eigenlijk aansluiten bij die vragen die daarover gesteld zijn. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel en dan zie ik ook niemand van de GroenLinksfractie in beeld. Is daar nog iemand die het woord wil voeren? Niet? Mijnheer Nijmeijer. Nee, toch niet.

De heer Nijmeijer: Nee, het is een goed stuk voorzitter.

De voorzitter: Dat is een mooie, duidelijke bijdrage alsnog. Hoogste tijd voor de reactie van de gedeputeerde. Het woord is aan de heer Brink.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, en ook dank voor de steun die ik in veel fracties gehoord heb. VVD, bijvoorbeeld het CDA 100% steun en misschien wil ik wel beginnen met de woorden die mevrouw Mentink gebruikt heeft: Het is ook een stuk uitvoering. En dan kom ik nog wel even op de vragen die gesteld zijn. Begrijp me niet verkeerd, alle vragen moeten gesteld worden. Toen u geld beschikbaar heeft gesteld, heb ik ook gezegd: Wij houden u op de hoogte van de voortgang en hoe we het gaan doen. De vraag is tegelijkertijd: Hoe diep gaan we hierin en hoe diep gaan we in de financiële kwesties? Maar ik zal proberen de vragen te beantwoorden. Het begint met de heer Du Long, die namens de Partij van de Arbeid stelt: Waarom niet naar het centrum? Wat is doorslaggevend geweest? En dan begin ik met de cruciale vraag misschien, ik weet niet wie dat zei, mevrouw Kleine Deters geloof ik: Wat ik er van vind, de ... Hub is niet zo van belang, maar dat is met name wat het bedrijfsleven vindt. Onderwijs en bedrijfsleven vinden, wij trouwens ook, laat dat helder zijn, want er is geen discussie over in die stuurgroep die erover gaat, dat het gebouw een beetje zichtbaar moet zijn en inderdaad goed bereikbaar. Hip en happening zoals in het stuk staat, zijn misschien ook geen woorden van mij, maar ze staan er wel in en iedereen begrijpt wat ik ermee bedoel. Het moet een omgeving zijn waar men zich prettig voelt. We hebben wel degelijk gekeken naar huur. Dat was ook de eerste opzet. Er is natuurlijk heel lang gediscussieerd, kan het bij het TVM in. Gaat TVM nieuwbouwen? Kun je daar iets bij doen? Die vraag is ook gesteld. Ik kan u melden, TVM heeft nog steeds geen besluit genomen, gaan ze wel of niet nieuwbouwen, heeft ook met corona te maken natuurlijk. Kortom, wij wilden wel verder met de IT Hub. We keken naar huur. Konden we niet vinden, wat we hadden. En we denken dat we met de tijdelijke nieuwbouw, en dan moet u denken aan 15 jaar, goedkoper uit zijn dan met huur. En dan kunnen we wel inrichten en wel op de goede locatie, wel zichtbaar, wel goed bereikbaar. We willen dan ook graag dat de universiteit meedoet. Die heeft ook zijn inbreng. En dan is het bijna een voorwaarde, dat je in of rondom een stationsgebied zit. En hoe ver dan in of om is, kunt u over redetwisten, maar dit is wel heel mooi dichtbij. Dan even de vraag over de grond voorzitter, die vele fracties ook gesteld hebben, met name de heer Du Long. U moet zien, recht van opstal wordt gegeven aan initiatiefnemers van het project, lees: nu nog provincie en gemeenten, in verhouding, De intenties: Wij onderzoeken hoe wij straks onder welke vorm. En het lijkt erop dat dat een stichting zal worden. En zal de stichting dat straks exploiteren en niet de provincie en de gemeente? Dan gaat die de exploitatie doen. We zijn met de gemeente in gesprek. De gemeente draagt nog steeds € 1 miljoen in cash bij, stelt de grond beschikbaar en er wordt gesproken over een eventuele, noem het maar erfpacht, een canon die je betaalt en die zit dan ook, daar hebben we wel rekening mee gehouden in onze begroting voor de komende jaren, dat er enige huur betaald moet worden voor de grond. Dat is de situatie. Hoe hoog die is, daar zijn nog geen afspraken over, maar daar is wel ongeveer de strekking hoe we het met elkaar op dit moment doen. En het gaat inderdaad voorzitter... Ben ik het eens met de heer Du Long, het geld moet in principe niet naar gebouwen. Je

zult ergens... Laat ik anders beginnen. Je zult ergens moeten zitten. Als we gaan huren waren we niet bij u geweest, niet bij u gekomen voor een eenmalige koop te doen. Want dan was geld gedurende de begrotingsperiode natuurlijk wel verdwenen en dan hadden we die € 1,5 miljoen nog zelfs meer moeten betalen. Maar je ziet vastgoedpartijen, er moet vaak nog wat verbouwd worden. 10%, 11% rekenen ze toch wel heel snel en ze zeggen: dat moet het rendement zijn. Wij hebben met elkaar gezegd, dan is dit goedkoper en dat dat is ook de reden dat we voor deze constructie kiezen. Niet omdat wij graag als provincie..., nog sterker, wij zijn geen eigenaar van gebouwen en eigenlijk willen we het ook niet. Aan het eind van de rit gaat het mij niet om wat je zou doen. En zeker als liberaal zou je het aan de markt over willen laten, maar ik vind, ik zit hier niet als liberaal, maar ik zit hier om zo veel mogelijk geld beschikbaar te krijgen. Over de inhoud, waar de heer Du Long ook op doelt, dan kiezen we voor een vorm waarvan wij denken dat die het beste past. Zeker in al die constructies, waarvan ik zei locatie, nieuwbouw, alles speelt daar een rol in en ook wat je wilt uitstralen en wat je wilt zijn. En wij hebben een garantie. U hebt gezien welk architectenbureau er ook bij betrokken is om te kijken, kunnen wij daar een prachtig en mooi iets neerzetten. Het is ook wel een model dat kan groeien, met die containerbouw waar al over gesproken is. Ik zeg maar heel eerlijk: Weet Henk Brink of weet de stuurgroep of weet iemand wat het precies gaat worden? Wij zijn enthousiast geraakt en de bedrijven zijn enthousiast over het idee. Tot aan Coevorden, iedereen wil graag meedoen. Tegelijkertijd, wij gaan uit van de meters die we hier doen. Want met zo'n containerbouw heb je wel een flexibel concept, waar je heel snel kunt opschalen. Dus dat is ook een van de redenen waarom ik hier voor kies. Kortom, dat is met name de achtergrond. Ik heb al iets gezegd over de duur: 15 jaar. Dus daar gaat het om. Ik heb al iets gezegd over de stichting, iets over de business-case. Daar wordt over gevraagd, mevrouw Van den Berg vroeg daar ook over. Ik heb alleen één punt. De businesscase is er wel, maar die moet nog door de stuurgroep worden vastgesteld. Maar ik ben best bereid om aan de Statenleden, let wel, aan de Statenleden, ik kan dat nog een keer benadrukken, kunnen wij binnen nu en de Statenvergadering u nog even meenemen, hoe ziet het businessplan er nu uit en hoe gaan we verder. Er is geen enkel probleem. Alleen, ik vind niet dat ik dat kan delen, als het nog niet vastgesteld is door de stuurgroep. Volgens mij vindt dat plaats in juni, ik dacht 14 juni of zo is er een vergadering en dan gaan we dat vaststellen. Dat is wat mij betreft prima, ik wil u graag meenemen. Het is geen geheim. Ik vind ook dat ik het nu even nog niet met u moet delen. Tegelijkertijd zeg ik er maar bij, en dan kom ik ook op mevrouw Mentinks woorden, zie het ook een beetje als uitvoering wat mij betreft. Dat is iets anders dan dat er geen geheimen zijn. Voorzitter, de rol. Die is anders zegt mevrouw Van den Berg. Ja, die is anders, maar ook niet zo zozeer, want daar is gewoon geld voor huisvesting de komende jaren. En nu doen we het vooraf. En je zet een gebouw neer, wat je straks overdraagt naar zo'n stichting die het beheer en onderhoud moet doen. Maar voor het project van TVM en de Hub maakt het wat ons betreft niet veel uit. Nog sterker, we denken dat we meer geld te besteden hebben door het op deze manier te doen. Maar u hebt een punt. De Hub is niet voor ons, is niet voor de overheid. We hebben het gemaakt voor de kennisinstellingen en het onderwijs, om juist op IT-gebied daar iets te kunnen doen. En dat doen we heel breed. Er zijn heel veel partijen bij betrokken, ook MBO, maar ook 'Make IT Work' van de IT-Academie, Hanzehogeschool, omscholingstrajecten. Kortom: Heel veel partijen willen zich aansluiten. En we zijn er nogmaals erg enthousiast over. We moeten het nog wel waarmaken en ik vind bijna de euforie wel te hoog. Dan kan het ook nog tegenvallen, maar op zich enthousiast over wat er is. Mevrouw Kort zei... U hebt iets gemist of ik weet het niet, maar we hebben u medegedeeld dat er een kwartiermaker is ingesteld, die volop bezig is om partijen bij elkaar te brengen. Er was al een projectleider vanuit de provincie. Dat is nu inmiddels Ronald Zoodsma, die vanuit de provincie optrekt, en er is een kwartiermaker. Die zorgen gezamenlijk met de mensen van de gemeente Hoogeveen dat dit

project gaat lopen en dat we aan de slag zijn. Ik heb u net al gemeld, we zoeken naar een andere vorm, zodat je straks, als het een keer staat, ook kunt overdragen. Ik heb iets gezegd over de TVM. Ze hebben nog geen keus gemaakt volgens mij. Er is echt door corona daar een wisseling geweest. Als ik de vertrekkende directeur Arjan Bos hoor, dan zegt hij: We weten niet wat dit betekent voor ons concept qua personeel. Dat mensen nou allemaal thuiswerken. Het digitale slaat daar ook toe. Dat maakt trouwens de IT Hub, dat zegt men ook, zeker niet minder belangrijk. Maar de vraag is even wat ze gaan doen. Volgens mij zijn ze daar nog niet uit. Ik kan er u in ieder geval nog geen antwoord op geven. Voor de Statenvergadering wil ik wel kijken of we dat kunnen doen. Dank het CDA en de VVD voor de steun. Volgens mij heb ik dan de vragen gehad. De heer Steenbergen stelde de vragen die gesteld waren. Voorzitter, volgens mij heb ik ze allemaal gehad. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel en u gaat niet alleen kijken wat u kan doen, u gaat gewoon iets doen. U gaat nog iets met de Staten delen, dat was uw eerdere toezegging. Is er behoefte aan een tweede termijn? Die is er. Dus dan loop ik iedereen even langs. Meneer Du Long?

De heer Du Long: Dank u wel voorzitter en dank de gedeputeerde voor zijn uitgebreide beantwoording. Over dat punt van het centrum of het stationsgebied. Zoals ik al zei, ik ken het stationsgebied niet. Maar de vraag komt met name voort uit het feit dat ook in de gemeenteraad van Hoogeveen daarover is gesproken, en dat met name in de gemeenteraad is geopperd om te kijken naar het centrum. U heeft gelijk overigens. We komen hier wel op de fijne lijn tussen uitvoering, die we vooral bij het college willen laten, en de context die wij hier hebben meegegeven. Maar goed, dat was in elk geval de zin van mijn opmerking. Ik ben blij met toezegging van de gedeputeerde om een bijeenkomst te organiseren, want ik denk dat wel de nodige duidelijkheid kan verschaffen. Tot zover voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Udinga? Niet. Mevrouw Kleine Deters?

Mevrouw Kleine Deters: Ja graag voorzitter. Voorzitter, ik had de indruk dat de gedeputeerde mijn openingszin, waar ik zei dat het niet een stuk op inhoud was, maar dat ik daar toch mee wilde beginnen, dat wij positief zijn over de totstandkoming van de verschillende hubs en dat D66 die ook graag ziet als experimenten. Dat het niet per definitie... Op voorhand staat niet vast dat ze succesvol zijn, en dat hopen wij natuurlijk aan het eind wel te horen. Maar wat ons betreft mogen er ook aspecten zijn die bijgesteld moeten worden, omdat we daarvan leren, of omdat dat een betere inhoudelijke invulling aan de hub geeft. Maar in zijn slotzin van zijn beantwoording twijfelde hij toch weer... Nou ja. Maar dat hoor ik graag alsnog van de gedeputeerde of hij dat met ons eens is of niet. En eigenlijk denk ik, gedeputeerde u mag blij zijn dat u van ons die ruimte ook krijgt, dat u mag experimenteren, en als het even niet loopt, dat u mag bijstellen en herstellen. Wat betreft het inhoudelijke voorstel: Bedankt voor de beantwoording. Dat is helder. Wij zouden in eerste instantie het voorstel, of de vraag van de Partij van de Arbeid, kijk ook naar het centrum, kunnen steunen, als het gaat over het gebruik van bestaande gebouwen die leegstaan en die ook graag een invulling geven. Maar willen we toch met name studenten en het woon-werkverkeer gewoon reisverkeer beperken, dan vinden wij de keuze bij een station vrij logisch. Maar goed ook dat is eigenlijk inderdaad uitvoering daarin. De vraag die de gedeputeerde van mij niet beantwoord heeft en die ik toch graag in tweede termijn nogmaals zou willen vragen, dat was mijn laatste zin: Wordt het pand met duurzame materialen gebouwd en is het energieneutraal? En met name dat laatste aspect hebben wij liever dat u zelfs nog wat extra van ons zou vragen om in te kunnen zetten op een energieneutraal pand, dan dat het niet zou

gebeuren. Dus daar graag alsnog een antwoord op van u in tweede termijn. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we even naar mevrouw Kort.

Mevrouw Kort: Dank u wel voorzitter. Ik wil graag de gedeputeerde bedanken voor de uitgebreide beantwoording en de verheldering die hij nu heeft gegeven. Wij zijn zeer blij te horen dat er inderdaad een businesscase ligt, die inderdaad de stuurgroep verder gaat behandelen en wij zien graag uit naar de business-case. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Omlo nog?

De heer Omlo: Ja, dank aan de gedeputeerde voor de beantwoording. Toch licht aansluitend bij de heer Du Long om toch het centrum niet te vergeten. Maar dat de keuze is gemaakt, prima en we zien uit naar de voorlichtingsbijeenkomst voor de businesscase. Tot zover voorzitter.

De voorzitter: En mevrouw Van den Berg, ChristenUnie?

Mevrouw Van den Berg: Ja dank u voorzitter. Dank ook aan de gedeputeerde voor de beantwoording en dank voor uw toezegging om een informatiebijeenkomst voor ons te houden. Dat stellen we zeer op prijs. Laat helder zijn, de ChristenUnie heeft een positieve houding ten opzichte van de IT Hub. Het is fijn dat we straks ook wat meer context krijgen, zodat we ook weten waar we het over hebben. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan mevrouw Dikkers van de SP-fractie. Niet. Mevrouw Mentink, CDA. Niet. De heer Steenbergen, Sterk Lokaal. Ook niet. Heb ik daarmee iedereen ook in tweede termijn even gehoord. Mijnheer Brink, uw tweede termijn.

Gedeputeerde Brink: Voorzitter. Volgens mij zijn er nog een paar dingen over. Eerst maar even richting mevrouw Kleine Deters. Ik ben u zeer erkentelijk, want dat is ook precies wat ik altijd tegen een van u gezegd heb, die mij belde voor wat informatie. Dit is iets waar ik geen garantie kan geven. Dit is iets wat er inderdaad nu nog niet is. Heb ik er zorgen om? Ja. Wordt het daar anders van? Nee. We gaan aan de slag. We gaan een IT Hub opzetten en iedereen is enthousiast. Wij hebben een begroting gemaakt, waarvan wij denken dat die haalbaar en sluitend is. Wij denken dat de huisvestingskosten reëel zijn. En richting u kan ik aangeven dat de B+O Architecten, niet onbekend in Drenthe, zo duurzaam en zo energiezuinig mogelijk, zo energie-neutraal mogelijk, daar een gebouw proberen neer te zetten. Gaat dat helemaal lukken, weet ik niet. Ik zeg ook maar heel eerlijk, aan het eind van de rit is er wel een eindig budget en is het niet ongebruikelijk om te zeggen, dat we voor de laatste procent heel veel geld gaan uittrekken. Maar de opdracht is: Duurzaam en energiezuinig. Laat dat helder zijn. Een vertrekpunt zit erin. Dan blijft er voor mijn gevoel... En nogmaals dank voor de experimenteerruimte die u mij geeft. Maar nogmaals, ook voor ons is het best een zoektocht, trouwens ook voor de Universiteit van het Noorden, wat hebben we nodig, hoe ziet de businesscase eruit, hoe gaat het lopen, hoe trek je het bedrijfsleven erbij, welke onderwijs- en kennisinstellingen, wat gaan ze bijdragen? Kortom, ik kan nog wel even doorgaan. Het is niet vanzelfsprekend, maar ik heb er wel vertrouwen in. Er was nog een vraag over het centrum. Daar is door een aantal partijen iets van gezegd. Ik snap zeker de vraag uit de raad van Hoogeveen. In ieder centrum zien we gebouwen waarvan je zegt, daar zouden we graag een andere invulling voor willen. Tegelijkertijd, en dat is misschien ook wel als provincie, wij hebben met elkaar ook nog geld beschikbaar te stellen van het

Regiostedenfonds en van het Binnenstadsfonds vanuit een vorige collegeperiode. En eigenlijk zou je, als je dat zou willen, met deze IT Hub een bijdrage kunnen leveren tot het verminderen van vierkante meters in het centrum. Maar dan kom ik wel op de cruciale vraag die door een aantal van u ook gezegd is, maar ook naar mij, de IT Hub, het is niet zozeer dat van belang dat ik vind dat het op de goede plek staat of dat het in het centrum dan wel of niet moet zijn, maar het is vooral van belang dat de gebruikers vinden dat het op een goede plek is. We hebben net gemaakt voor TVM, dus het moet in ieder geval op loopafstand zijn van TVM. Heel veel medewerkers van TVM komen trouwens ook met het openbaar vervoer. De universiteit geeft aan, er erg prijs op te stellen dat het toch wel in en om het station moet zijn. Ik heb al iets gezegd over een omgeving die inspirerend moet zijn. En TVM legt daar de lat hoog in. Ze hebben ons het voorbeeld genoemd van het IBM, dat instituut in Amsterdam, waar wij eigenlijk van zeggen: Dat is wel een beetje de top op de bill, maar we willen iets neerzetten, wat niet overal is. Het moet echt heel goed en hoogstaand zijn. TVM is natuurlijk ook in die verzekeringsbranche niet de eerste en de beste, dus het moet wel enige uitstraling hebben. Het is de vraag of je dat in een bestaand gebouw kunt creëren. Ik heb al een kostenplaatje genoemd. Dus ik hoop dat u er begrip voor heeft, dat wij vooralsnog toch kiezen voor deze omgeving, een beetje zichtbaar voor Hoogeveen. Als TVM nieuw gaat bouwen, zou die trouwens ook op deze omgeving bouwen. Laat dat ook helder zijn dat dat nog steeds meespeelt. TVM heeft een besluit genomen, dat als ze gaan bouwen, ze hebben de optie op de grond, die ook bij het station ligt. En de IT Hub was natuurlijk de intentie om TVM te behouden. Dus we zijn tegen TVM ook iets verschuldigd en dat wil ik ook graag nakomen. Kortom, dat zijn de argumenten. Ik snap de raad van Hoogeveen. Als ik vanuit uw en mijn perspectief kijk, zou je het misschien in een leeg pand in Hoogeveen moeten doen. Tegelijkertijd, ik weet niet of het succes van die IT Hub waar alles om begonnen is, daarmee gediend is. En aan het eind van de rit moet dat voorop staan. En wij denken met dit concept maximaal een goede start te kunnen maken om die IT Hub en de studenten en iedereen daar te krijgen en een inspirerende omgeving te creëren. Voorzitter, ik dank iedereen voor hun steun. Ik heb toegezegd dat we zo snel mogelijk proberen, al is het maar een halfuurtje tot een uur, om even u wat mee te nemen in een aantal zaken die er liggen. Dat zullen we afstemmen met de griffie. En ik hoop hiermee de vragen voldoende beantwoord te hebben voor de besluitvorming in de in de Statenvergadering. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel en ik stel maar even de algemene vraag: Is er van de Staten een bezwaar dat dit punt als A-stuk doorgaat naar PS? Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, waarschijnlijk wordt het uiteindelijk een A-stuk, maar ik denk wel dat het goed is dat we de informatiebijeenkomst afwachten en op basis daarvan besluiten of het als A-stuk door kan.

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Dan heb ik toch even, óf net niet goed begrepen, de gedeputeerde horen zeggen dat 14 juni de volgende bijeenkomst is, waar hij de vraag kan voorleggen of wij de businesscase krijgen. In mijn agenda hebben we 2 juni de PS-vergadering, dus ik kan me niet voorstellen dat wij een informatiebijeenkomst voor 2 juni zouden kunnen hebben. Of ik haal data door elkaar. Dus graag enige verduidelijking.

De voorzitter: Mijnheer Brink.

Gedeputeerde Brink: Ik wil graag een besloten bijeenkomst met de Statenleden, zoals we hier in de call zitten, voor 2 juni, voor de besluitvorming in de Staten. Maar ik kan dat nog... misschien sluit ik dan niet goed af, maar ik wil nog benadrukken, dat als wij gehoord hadden, dan waren wij niet eens terug gekomen en waren we gewoon verder gegaan. Dus laten we het ook niet groter maken, maar we gaan een infobijeenkomst doen. Ik ga getallen en dingen, jaarrekening met u delen, maar dat moet dan wel in een besloten vergadering, omdat ik ze nog niet gedeeld heb en de stuurgroep er nog geen klap op heeft gegeven. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, dus dat is helder. Dan gaat hij in principe als A-stuk door, maar laten we de mogelijkheid dan openhouden dat als de informatie aanleiding geeft, om er toch nog over te praten. Dan krijgt u gewoon de vrijheid om er alsnog een B-stuk van te maken. Tot zover Agendapunt 11.

12. Plan van Aanpak Toezicht RUDD (Toezegging vergadering OGB van 17 juni 2020); brief van het college van Gedeputeerde Staten van 20 april 2021, incl. onderbouwing Statenfractie ChristenUnie

De voorzitter: Dan gaan we nu verder met Agendapunt 12, een brief van het college van Gedeputeerde Staten van 20 april 2021, die door de fractie van de ChristenUnie op de agenda is geplaatst en het gaat om Plan van Aanpak Toezicht RUD Drenthe. Even kijken. Normaal gesproken zou dit ook een punt kunnen zijn die in de OGB-fractie, eh, in de OGB-commissie zou zijn behandeld. Maar wij hebben besloten om dat in de commissie FCBE te doen, maar de mogelijkheid open te zetten voor leden van de commissie OGB om ook dit agendapunt vanmiddag bij te wonen. Er hebben een drietal leden kennis van gegeven dat ze dat graag willen doen. Mijnheer Berends Partij van de Arbeid, mijnheer Bos die ik ook al binnen zag. Mijnheer Vorenkamp zag ik nog niet verschijnen en anders neemt mijnheer Uppelschoten het wel over. Daar ben ik vast van overtuigd.

De heer Bos: Voorzitter.

De voorzitter: Ewoud Bos.

De heer Bos: Ja, ik denk dat mijn beeld nog niet goed werkt. Kunt u dat bevestigen?

De voorzitter: Ja dat kan ik wel bevestigen, althans ik zie u niet.

De heer Bos: Dan ga ik even snel eruit en erin.

De voorzitter: Dat is goed, komt goed. Ik zie al de gedeputeerden Jumelet en Kuipers. De een gaat over de V en de ander over de T en de H van de VTH die aan de RUD is geplakt. Nou begrijpt niemand het meer. De V is dan van vergunning, en de T en de H van toezicht en handhaving. En dat is qua verdeling van de werkzaamheden over twee verschillende gedeputeerden verdeeld. Ik vraag de woordvoerders alvast uiteraard in beeld te komen en ik zag nog niet mijnheer Bos, dat bespraken we net, maar wel mevrouw Peeks, mijnheer Pragt, mijnheer Zuur, mevrouw Dikkers, mevrouw Van den Berg, mijnheer Blinde en mevrouw Kort. En wie heb ik dan niet opgenoemd?

De heer Berends: Mijnheer Berends heeft zich ook gemeld.

De voorzitter: Ja, mijnheer Berends, die zie ik nu ook.

De heer Uppelschoten: Ik dacht dat Bert Vorenkamp er ook zou zijn.

De voorzitter: Ja, dat noemde ik net ook.

De heer Uppelschoten: Oh.

De voorzitter: Maar hij is er nog even niet. Maar dat lost u straks maar op samen en anders gaat deze taart aan de PVV-fractie voorbij. Wij gaan het zien. Wij beginnen met dit agendapunt 12 door uiteraard als eerste het woord te geven aan mevrouw Van den Berg van de ChristenUnie, die 4 minuten spreektijd heeft gekregen. En voor de verdere woordvoerders geldt een spreektijd van 3 minuten. Mevrouw Van den Berg gaat uw gang.

Mevrouw Van den Berg: Dank u voorzitter. Wij hebben van het college een aantal stukken gekregen en de ChristenUnie heeft met zorg kennisgenomen van het feit dat voor het toezicht van provinciale bedrijven onvoldoende productie is geleverd door de RUD Drenthe en op de kwaliteit niet altijd op het niveau van de eisen in de kwaliteitscriteria was. Naar ons nu blijkt, zijn er mogelijke milieurisico's aanwezig. Dat is een potentieel ernstige situatie, waarover we in gesprek willen met Gedeputeerde Staten en collega-fracties van de Provinciale Staten. Aangezien de Gemeenschappelijke Regeling nu geëvalueerd wordt, zullen we deze agendering nu beperken tot de uitvoering van VTH-taken en nu niet ingaan op het functioneren van de GR an sich. Ook het rapport van Aartsen, dat gaat over het stelsel van VTH-taken in Nederland, en ook constateert dat daarin wellicht structureel zaken anders geregeld moeten worden, zullen we nu niet betrekken. Het milieutoezicht en milieuhandhaving zijn belangrijke taken van de provincie die we belegd hebben bij de RUDD. Het gaat daarbij om de veiligheid van de inwoners en van onze leefomgeving. Of, zoals de RUDD het zelf stelt in de Rapportage Versnelling ontwikkeling IPPC-bedrijven raken de potentiële risico's vanwege de geconstateerde onvolkomenheden in het VTH-stelsel rondom de provinciale IPPC-bedrijven de kern van het bestaansrecht van de RUDD. We willen daarom graag helder krijgen welke milieurisico's we nu lopen en hoe groot die zijn. Ook willen we weten of de voorgenomen plannen afdoende en financieel en qua bemensing haalbaar zijn. Het voorliggende plan van aanpak biedt ons te weinig informatie om dat goed te kunnen beoordelen. Daarbij geeft de RUDD aan dat deze risico's eerder en nadrukkelijker gesignaleerd en gerapporteerd moeten worden aan het Dagelijks bestuur. Wij delen deze mening. Door de Drentse Staten zijn ook al meerdere malen vragen gesteld over het toezicht van de RUDD. Al in 2017 vroegen wij of de kerntaken op orde waren. Ook hebben wij meerdere keren gevraagd om meer inzicht. We zijn dan ook verbaasd dat we pas op 21 april jongstleden geïnformeerd zijn over het feit dat het toezicht onvoldoende is, terwijl dit eind november 2020 bekend was bij het Dagelijks bestuur. Dit kwam pas naar boven naar aanleiding van vragen van deze Staten die wij in juni 2020 gesteld hebben. Al met al zijn we nu bijna een jaar verder. Wij maken ons dan ook zorgen over onze informatie-positie als Provinciale Staten en we willen graag horen van het college hoe het komt dat dit nu pas helder is geworden. Tot slot constateren wij in de jaarstukken dat de begroting 2022 door het Algemeen Bestuur als 'niet voldoende onderbouwd om in procedure te brengen' is gekwalificeerd. Wij vragen ons af of door deze vertraging gemeenten bij een eventuele extra vraag om middelen voor 2022 dit nog wel tijdig kunnen verwerken in hun begroting. We hebben een aantal vragen aan de overige fracties en ook een aantal vragen aan het college. Ik begin met die aan de fracties. Ik zou graag willen weten of zij de mening van de

ChristenUnie delen, dat het een zorgelijke situatie is, hoe we aankijken tegen het plan van aanpak, hoe de andere fracties de situatie beoordelen, dat er nog geen begroting ligt voor 2022. Ook willen we graag weten of u vindt dat wij als provincie en gemeente voldoende middelen beschikbaar moeten stellen, zodat de RUDD haar werk goed doen. Ik hoor ook graag hoe de overige fracties de informatievoorziening aan de Staten beoordelen. Dan een aantal vragen aan het college: Welke milieurisico's lopen we nu en hoe groot zijn deze? Wat vindt het college ervan dat de risico's niet eerder en nadrukkelijker zijn gesignaleerd door de RUDD en hoe kan dat in de toekomst voorkomen worden? Het college was eind november al geïnformeerd over het feit dat het toezicht niet op het niveau van de eisen van de kwaliteitscriteria was. Waarom zijn de Staten hier toen niet direct over geïnformeerd? Beoordeelt het college het plan van aanpak als afdoende en haalbaar? Hoe worden wij op de hoogte gehouden van de voortgang en de uitvoering van het plan van aanpak. Tot slot kan vertraging bij het opstellen van een begroting 2022 ook gevolgen hebben voor het eventueel beschikbaar komen van extra middelen voor de gemeente. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel voor de inleiding mevrouw Van den Berg. Dan gaan we nu over tot de reactie van de fracties op uw inbreng. Eerst nog even de bezetting in beeld goed regelen. Ik hoorde volgens mij een kuch van de heer Serlie. Klopt dat?

De heer Serlie: Dat klopt. Ziet u mij inmiddels dan ook?

De voorzitter: Ja, nu komt u in beeld. Dus dat is geregeld en mijnheer Vorenkamp is inmiddels binnen. Misschien kan hij ook wat roepen. Nee, mijnheer Vorenkamp niet. Vandaar dat mevrouw Kort nog wel in beeld zit.

Mevrouw Kort: Voorzitter, de heer Vorenkamp is wel aanwezig, maar ik ben in eerste instantie de woordvoerder op dit dossier.

De voorzitter: Maar dan ook niet alleen in eerste instantie, maar ook in tweede instantie. Dan bent u gewoon de woordvoerder. Punt. Dan stel ik voor dat wij aftrappen met de fractie van de Partij van de Arbeid. Mijnheer Berends.

De heer Berends: Dank u wel voorzitter. De ChristenUnie ook dank in de persoon van mevrouw Van den Berg voor de agendering van dit belangrijke thema. We kunnen ook in hoge mate uw betoog volgen en het er ook mee eens zijn, maar dan met de volgende aantekeningen. Allereerst uw vraag van: Deelt u de mening dat het gaat om een zorgelijke situatie? Ja. Maar goed, dat geldt natuurlijk al gauw in algemene zin ook. Het doet mij altijd denken aan wat in het onderwijs geldt. Daar staat in de grondwet het principe dat het onderwijs 'een aanhoudende zorg van de regering' is. Maar het gaat u erom en ons ook, of er sprake is van een ernstige situatie. En soms krijg je daar wel indicaties voor, dat moeten we absoluut toegeven. Want binnen de RUDD-ring is ook toegegeven dat er sprake is van 'een niet acceptabele situatie'. Op het citaat wat u zelf ook al aanhaalt, dat het bestaansrecht van de RUDD ermee gemoeid is, dat zo fraai heet: Raison d'être'. En dat zelfs op de meest risicovolle bedrijven binnen het werkbestand geen voortvarend plan van aanpak is opgestart. Het wordt zelfs betiteld met de term 'betreurenswaardig'. Nou, die citaten zeggen genoeg en die latente risico's moeten natuurlijk niet manifest worden. Maar wij menen ook te mogen zeggen, dat hier bij de RUD geen sprake is van onbewuste onbekwaamheid. Maar ze zitten voor ons toch in de trap, u kent het wel, van de RUDD is beslist bewust bekwaam, maar er zijn zeer belangrijke verbeterpunten en die is men zich ook bewust. Uw

tweede vraag, een plan van aanpak en onze mening daarover. We hebben allemaal kunnen lezen dat ingezet is op risicogericht toezicht, om effectief te zijn enzovoorts, op de vastgelegde data en dat soort dingen. In 2019 was er slechts sprake van 37%. In 2020 was het toegenomen tot 90%. Er is zelfs een extra jurist aangenomen. En de focus is niet meer op de botte aantallen, op het telwerk, maar op het controleren van inhoudelijke kwaliteit. Dat vinden we een belangrijk punt en de RUDD is zich daar zeer bewust van. We hebben ook de aanbeveling gezien in de QuickScan op pagina 5. Er staat dat er sprake is van gebrekkige registratie enzovoort en dat moet op het niveau blijven van de afgelopen 2 jaar. Dus dat zijn die percentages die ik net heb aangehaald. Kortom, 'beschrijf wat je doet en waarom je dat doet' is ons uit het hart gegrepen. Dan ga ik eerst even naar uw vierde vraag en dan kom ik terug op de derde. Maar de vierde vraag gaat over de centen, dus de middelen. Die zijn niet voldoende beschikbaar enzovoorts. Er is een exploitatietekort van iets meer dan € 82.000 en dat wordt naar rato verdeeld over de verschillende deelnemers. Dat betekent in concreto: De provincie betaalt bijna € 20 miljoen en Emmen zit op € 18 miljoen en de rest zit nog niet op € 6000. Nou, dat zal het probleem niet zijn. En we vinden het terecht dat dat verdeeld wordt pondspondsgewijs. Want we hebben ook kunnen lezen in het bericht van de accountant, dat hij zegt: Het gaat om een relatief gering bedrag. Maar het gaat natuurlijk om het weerstandsvermogen, dat zit nu op € 140.000, terwijl de financiële risico's richting de € 500.000 zitten. En dat is te veel. Hier wordt...

De voorzitter: Mijnheer Berends, u bent door uw spreektijd heen, dus rondt u alstublieft af.

De heer Berends: Doe ik. Dat dat volstrekt onvoldoende is. Dan 3. Geen begroting. Daar worden wij ook graag nader over geïnformeerd. En 5, de informatievoorziening kan inderdaad wel proactiever. En laatste punt. Op 17 mei is er een evaluatie geweest. Het is een beetje buiten de context, maar wij willen graag een integrale afweging maken. Heeft die informatiebijeenkomst over de evaluatie op afgelopen maandag 17 mei plaatsgevonden en wat komt eruit? Dank u wel.

De heer Bos: Dan gaan we verder met de heer Ewoud Bos van GroenLinks. Dank u wel voorzitter. Als het goed is, ben ik nu wel in beeld. Dus dat is mooi.

De voorzitter: Wij zien u uitstekend.

De heer Bos: Top. Onze dank aan de ChristenUnie voor het agenderen voor dit plan van aanpak. GroenLinks is het uiteraard met de ChristenUnie eens, dat milieutoezicht en handhaving belangrijke provinciale taken zijn. Om die reden is GroenLinks ook tevreden met de opdracht die verstrekt is vanuit het Dagelijks bestuur, omdat de RUDD een plan van aanpak moest opstellen voor verbetering van toezicht. De problemen die voor handen kwamen, leken echter boven te komen drijven door een gebrek aan data in de datasturing. De zogenoemde QuickScan spreekt dan ook niet voor niets van latente milieurisico's. Als GroenLinks zijnde zien we ook wel dat het toezicht misschien niet geheel conform de letter van de wet uitgevoerd is, maar wij maken ons minder zorgen over die latente milieurisico's. Wij gaan er namelijk vanuit, dat de toezichthouders van de RUDD wel in de geest van de wet hebben gehandeld. Dit zeiden onze specialisten, die blijkbaar een enorme werkdruk hebben gekend de afgelopen jaren. En wij kunnen ons dan ook voorstellen, dat zij juist daar hun tijd besteden, waar zij zaken tegenkomen die niet op orde zijn. En dat in samenhang met de invoer van nieuwe systemen, die men zich ook nog eigen moet maken, verklaart volgens ons ook wel waarom de data wellicht niet volledig zijn geweest. Wat ons betreft, hoeven data ook geen doel an sich te zijn. Kwaliteit voor kwantiteit. Het plan van aanpak van de RUDD geeft ons voldoende vertrouwen, maar met de kanttekening dat het RUDD er

alles aan zal moeten doen om hun zeer gewaardeerde specialisten niet te verliezen aan tijd over de invuloefeningen in het complexe systeem. Wij hopen dat de RUDD het systeem zo in kan richten, dat het hun medewerkers kan ontlasten en dat men gaat voldoen aan de benodigde verslaglegging. Uiteraard is een begroting van 2021 op korte termijn wenselijk. Dit zal in samenspraak zijn met de accounthouders van de deelnemers. GroenLinks pleit voor een stevig budget voor de RUDD, zodat zij gekwalificeerd personeel kunnen werven en hun bedrijfsvoering op orde kunnen brengen. Over het algemeen vindt GroenLinks dat wij als Staten goed geïnformeerd worden. Stel, dat wij in november te horen hadden gekregen, dat het toezicht niet op orde was, dan hadden wij daar allerlei vragen over ingediend, die nu eigenlijk gelijk beantwoord zijn. In dit geval voelen wij ons niet geschaad in onze informatiepositie. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de heer Serlie van de VVD-fractie.

De heer Serlie: Dank u voorzitter. De VVD deelt zeer zeker de mening van de ChristenUnie dat er sprake is van een zorgelijke situatie. Ik zou willen benadrukken: Alweer een situatie bij de RUDD die onze aandacht vraagt als controlerend orgaan. In kwantitatieve zin en in kwalitatieve zin is onvoldoende productie geleverd. En mijnheer de voorzitter, dat is zeker niet voor het eerst. Niet vaak, om niet te zeggen nooit, heb ik de afgelopen jaren, dat zijn er inmiddels 6, kunnen vaststellen dat de RUDD zijn werk in één keer goed doet. Steeds is er iets. Steeds zijn er dingetjes, waardoor de RUDD niet doet wat het moet doen. Steeds is er ook sprake van te late informatieverstrekking, dan wel van de RUDD zelf, dan weer van de GS. En wordt onze relatie met de RUDD eigenlijk gekenmerkt door allerlei ingelaste extra informatiesessies of ad hoc brieven, met als doel om ons weer in een soort van geruststellingsmodus te krijgen. Het steeds maar weer aan de deur kloppen voor extra geld in combinatie met meldingen over allerlei constructies, moeilijkheden, werkdruk, ziektegevallen, onervulbare vacatures, stagnerende ICT, kortom: Alles wat binnen een onderneming fout kan gaan, gaat daar ook fout. Dit moet afgelopen zijn. Dit zijn managementproblemen, die je gewoon oplost. Mijnheer de voorzitter, eigenlijk willen we helemaal geen plan van aanpak meer zien, omdat wij vinden dat de RUDD zijn werk gewoon goed moet doen. We willen op tijd geïnformeerd worden en we willen een DB en vooral ook een managementteam dat kordaat en effectief acteert. Als het huidige management, inclusief het DB, dat niet kan, dan moeten ze ermee stoppen. De accountant schrijft, dat het risicogericht toezicht binnen de RUDD is uitgebouwd en dat dat heeft geleid tot de conclusie, dat er een relatief groot aantal overtredingen met hoge risico's is geconstateerd. Hier zien we dan hoe het in zijn werk gaat, hoe je negatief nieuws, relatief veel overtredingen, kunt ombouwen naar een positieve vermelding. Want daarmee bewijst zich de waarde van het instrument. Stuitend meneer de voorzitter. Want de RUDD moet niet trots zijn op overtredingen opsporen, ze moet ze zien te voorkómen. Dat is hun doel. Het gaat om de veiligheid en gezondheid van Drenthe. We zijn met de ChristenUnie zeer geïnteresseerd waarom pas na een jaar na het ontdekken van de onvoldoende kwalitatieve en kwantitatieve productie de Staten worden geïnformeerd. Dan kijk ik ook met grote belangstelling uit naar het rapport dat de heer Berends net noemde, dat op 17 mei naar het DB gegaan is en dat antwoord gaat geven op de vraag wat het de RUDD nou opleverde en hoe het zich verhoudt tot andere omgevingsdiensten. En we hebben vrees, om niet te zeggen, wij wantrouwen bij voorbaat al, de kwaliteit van de rechtmatigheids- verantwoording die vanaf 2021 van accountants naar het Dagelijks bestuur gaat verschuiven. Kort en goed. Hier ligt een hele belangrijke taak voor de gedeputeerde. Zorg dat de RUDD een organisatie wordt, die doet wat het moet doen en informeer ons voortaan onmiddellijk als dat niet het geval is. Dank u wel mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de PVV-fractie, mevrouw Kort.

Mevrouw Kort: Dank u wel voorzitter. Ik was al bang dat ik het woord zou krijgen. Ik ben eigenlijk nog aan het bijkomen van de woorden van de heer Serlie. En ik kan eigenlijk niet anders doen dan zeggen: Helemaal mee eens. Desalniettemin wil ik toch nog wel even mijn eigen bijdrage uitvoeren. Zolang ik Statenlid ben, is de RUDD al een zorgenkind. Ieder jaar wordt opnieuw de situatie van de RUDD besproken. Doelen worden niet gehaald, en altijd is daar een verklaring voor en wordt er gezegd, dat men werkt aan verbetering. Ook nu blijkt weer uit de stukken dat de RUDD zijn zaken niet op orde heeft. Het is echt heel zorgelijk dat een organisatie welke belast is met toezicht en handhaving van vergunningen met betrekking tot het milieu, 7 jaar na de oprichting nog steeds niet in staat is om de juiste registratie en betrouwbare data te produceren. Waar ligt dat nu aan? Waar gaat het fout? Het lijkt wel alsof het ene probleem opgelost wordt en er ondertussen een nieuw probleem zich al weer aandient. De ChristenUnie heeft ons enkele vragen gesteld, waarvoor wij het volgende antwoord willen geven. De eerste vraag kunnen wij uiteraard met ja beantwoorden. De tweede vraag. Wij hebben inderdaad vraagtekens bij het plan van aanpak. De afgelopen jaren zijn er zoveel acties toegezegd waarvan het resultaat tot nu toe nog steeds niet heeft bijgedragen aan het oplossen van de problemen. Op vraag 3 antwoorden we dat er nog geen begroting ligt voor 2022. Dat is zorgelijk. Ook dat geeft aan dat de RUDD zijn zaken niet op orde heeft. Daarbij is het voor de gemeente en de provincie straks lastig als er eventueel een verhoging van de bijdrage van de RUDD wordt gevraagd, om dat weer door te voeren in onze eigen begrotingen. Even zien. Vraag 4. Of wij voldoende middelen beschikbaar moeten stellen voor de RUD om hun werk goed te doen. Aan de ene kant zeg je ja. De RUDD is te belangrijk om hen geld te ontfemen, waarmee ze heel goed hun werk kunnen doen. Van de andere kant, als je bedrijfsvoering niet efficiënt is, dan verlies je daar alleen maar geld. En moeten wij dan als Provinciale Staten zeggen: Oké, je hebt een slechte bedrijfsvoering, maar hier heb je toch weer een zak geld van ons. Beloon je niet op die manier toch de bedrijfsvoering? Dat is een beetje een tegenstelling natuurlijk. En vraag 5, de informatievoorziening aan de Staten. Een jaar na datum met informatie komen? Onacceptabel volgens ons. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we verder met mevrouw Dijkers van de SP-fractie.

Mevrouw Dijkers: Dank u wel voorzitter. Onze bijdrage is ook een korte, want in feite de onderbouwing van de ChristenUnie, daar herkennen wij ons volledig in. De tekst had van onze hand kunnen zijn. Dus onze antwoorden sluiten ook eigenlijk aan bij alle vragen. We delen de mening van de ChristenUnie, dat dit een bijzonder zorgelijke situatie is. Het gaat wel om de veiligheid. Daar kun je op dit moment onvoldoende oordeel over hebben, of dat nou wel of niet in orde is. We zijn er ook niet gerust op, dat het gepresenteerde plan van aanpak voldoende is om de geconstateerde problemen nu en in de toekomst het hoofd te kunnen bieden. Het feit dat er nog geen begroting voor 2022 ligt, is natuurlijk een hele ernstige. Want als die er niet ligt, hoe wil je dan zorgen dat je de boel op orde hebt en met een sluitend verhaal het jaar 2022 ingaat? En ja, wij en de gemeente moeten voldoende middelen beschikbaar stellen, zodat de RUDD haar werk goed kan doen. Wij hebben daar ook al bij herhaling op gewezen en om gevraagd. Maar dan moet wel duidelijk zijn dat die bedrijfsvoering ook op orde is, anders is het water... geld in een bodemloze put gooien. De informatievoorziening aan de Staten is te traag, overduidelijk. En daardoor ook onvoldoende, want onze democratische controlerende taak staat daarmee onder druk. En dat bij elkaar opgeteld is toch wel een hele zorgelijke situatie. Dus ik ben wel verbaasd over de sussende woorden bijna vanuit GroenLinks, want daar wordt het meer als een soort

technisch probleem opgevat, lijkt het, terwijl het toch ook echt om veiligheid gaat. Tot zover onze bijdrage. Dank u wel.

De voorzitter: Dan gaan we verder met de fractie van JA21. Mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel voorzitter. Ik loop gewoon even punt voor punt de vragen van de ChristenUnie af en uiteraard dank aan de ChristenUnie voor deze agendering. Dus de eerste vraag of wij het ook zorgelijk vinden, ja, wij vinden het hartstikke zorgelijk dat het toezicht te kortschiet. Ik denk dat de inwoners van Drenthe gewoon recht hebben op een adequate toezichthouder. En dat is echt een kerntaak die bij ons ligt. Dus dat nemen wij best hoog op. Hoe kijkt u aan tegen het gepresenteerde plan van aanpak? Dat is vraag 2 van de ChristenUnie. Nou, hoe wij ertegen aankijken, is: Het is veel van hetzelfde. Het probleem rond de RUDD los je niet enkel op met plannen van aanpak. Daar hebben wij ook geen vertrouwen meer in. Het is eigenlijk best eigenaardig willen we erbij zeggen, dat de RUD Drenthe zo'n beetje het enige dossier is, waarbij alles smart in KPI's, inclusief deadlines wordt geformuleerd. Van hoeveel uur elke fte productie levert tot het aantal vakantiedagen is al besproken in de Statenzaal. En ondanks dat JA21 voor een bedrijfsmatige benadering is, komt dit denk ik voort uit wantrouwen. En eigenlijk proef ik dat ook bij ons hier allemaal en lees ik dat ook terug in kranten van andere aandeelhouders. Dat is een slechte voedingsbodem. We proberen eigenlijk grip te krijgen op iets, door steeds strakker te managen op... Zie ook bijvoorbeeld de externe toezichthouder die er komt, betaald door de gedeputeerde. Wij geloven eigenlijk niet meer dat deze aanpak werkt. We hebben eigenlijk al eerder gezegd: Je kunt twee paden bewandelen. Of je erkent de RUD Drenthe, dat zijn wij allemaal. Dat zijn de provincies en de 12 andere aandeelhouders, de gemeentes. En je geeft ze vertrouwen en waarschijnlijk ook een bak met geld. Of je moet een keer je conclusies gaan trekken: Dit werkt zo niet. Punt. En dan moet je het probleem maar escaleren. Dan de derde vraag. Hoe beoordeelt u de situatie dat er nog geen begroting ligt voor 2022? Nou zeer suboptimaal uiteraard. Voor de provincie Drenthe zal dat niet zo heel erg zijn. Maar als ik met name kijk naar de gemeentes die echt wel heel krap bij kas zitten, die elke euro 3x moeten om draaien om het ergens aan te besteden, dan kan ik me voorstellen dat het die organisaties echt in een hele vervelende en benarde situatie brengt. Dat is ook weer niet goed voor de onderliggende relatie natuurlijk. Dan: Vindt u dat wij de gemeenten voldoende middelen beschikbaar stellen dat de RUDD haar werk goed kan doen? Wat is voldoende? Je zou denken van niet, want anders zou het resultaat niet zo slecht zijn. Ja, ik zou ook zeggen: Als we er al voor kiezen om met zijn allen door te gaan en we willen het verbeteren, dan is het aan de provincie om er meer geld in te steken. Volgens mij zijn wij de enigen die een beetje in de slappe was zitten, als ik het punt van de jaarrekening nog even terug ophaal. Ik denk ook niet dat we dat aan gemeentes kunnen vragen. En de informatievoorziening. Ik moet zeggen, doorgaans vind ik die gewoon goed vanuit GS. In dit geval, een jaar na dato, ook dat vind ik heel zorgelijk, moet ik zeggen. Dat was mijn bijdrage mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we verder met de fractie van D66, de heer Pragt.

De heer Pragt: Dank u, voorzitter. Wij delen de zorgen van de ChristenUnie met betrekking tot de RUDD. Wij vinden de informatievoorziening aan de Staten onvoldoende. Uit de Jaarstukken 2020 krijgen wij een positief beeld. In het voorwoord wordt vermeld dat het Jaarprogramma is uitgevoerd en de productie is gerealiseerd. Er wordt zelfs geschreven: we zijn trots op dit behaalde resultaat, maar als wij dan de brief lezen met het plan van aanpak, dan is het een heel ander verhaal. Dan blijkt de RUDD zich niet aan de afspraken te hebben gehouden en niet alles op inhoud onder controle te hebben. De registratie is niet op orde, de bezoeken aan bedrijven

zijn niet gedaan en de risico's worden niet goed ingeschat. Bij navraag bij de D66-fracties in de gemeenteraden in Drenthe hoorden wij eenzelfde geluid. Er zijn veel zorgen over het functioneren van de RUDD en over de aanpak binnen de RUDD van de problemen en achterstanden die er zijn. D66 vraagt zich af hoe het nu verder moet met de RUDD. Vooral als we de feiten op een rij zetten. Onvoldoende controle van de bedrijven met als gevolg dat er mogelijke milieurisico's aanwezig zijn. De kwaliteit van de controles was niet altijd op het gewenste niveau. Voldoende gekwalificeerd personeel aantrekken is lastig. Het ziekteverzuim is onveranderd erg hoog en daar zit ook weinig beweging in. Op bladzijde 11 van het plan van aanpak, het toezicht op de IPPC-bedrijven staan de gedane extra inzet, toezicht en inzet vergunningen. Het betreft een extra inzet die drie keer zo hoog was als de reguliere inzet. De RUDD heeft een wankele financiële huishouding, tekorten en een weerstandsvermogen dat volstrekt onvoldoende is. De kosten van de RUDD lijken niet onder controle door vele oorzaken. Hierdoor ontstaat een beeld van een onbeheersbare organisatie. De Begroting 2022 is nog niet beschikbaar en wordt waarschijnlijk niet tijdig ingediend. In 2022 komt er zelfs een nieuwe extra taak bij: de werkzaamheden die voortkomen uit de uitvoering van de Omgevingswet. Naar aanleiding hiervan hebben wij de volgende vragen aan de gedeputeerde. Gezien de onvoldoende controle en kwaliteit en de uitvoering en de financiële zwakke organisatie, vragen wij ons af of het plan van aanpak wel realistisch is. Zijn de beschikbare financiële middelen wel voldoende om de taken die de RUDD heeft, op een goede manier uit te voeren? Is de huidige directie voldoende capabel om de problemen die er zijn bij de RUDD op te lossen? En dan lezen we nog in de brief van 20 april op pagina 2, eerste alinea: Monitoring zal plaatsvinden door frequent ambtelijk en bestuurlijk overleg over de voortgang. Betekent dit dat de RUDD onder curatele is geplaatst van de provincie? Of lezen we dat verkeerd? We horen graag van de gedeputeerde. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, dan de CDA-fractie, mijnheer Zuur. Mijnheer Zuur, help ons met geluid. Alstublieft.

De heer Zuur: Ik moest even het snoertje gebruiken voor voldoende energie. Vandaag vergaderen kost de nodige elektriciteit. Dank aan de ChristenUnie voor het agenderen van deze brief van het college van 20 april. Dat er sprake is van een potentieel ernstige situatie onderschrijven wij, maar zeker ook het college, zo lezen, omdat zij in dat kader actie hebben ondernomen, zelfs nog voordat PS hier blijkbaar over geïnformeerd is. Het plan van aanpak komt dan ook niets te vroeg en de uitvoering daarvan kan wat ons betreft ook geen dag langer wachten. Maar volgens onze fractie zijn daartoe ook passende afspraken gemaakt en maatregelen getroffen in goed overleg met de RUDD. Er speelt momenteel natuurlijk meer rondom de RUDD. De ChristenUnie noemt zelf al de lopende evaluatie, inclusief de vergelijking met andere RUD's, het rapport Van Aartsen over het stelsel van de VTH-taken en de RUDD heeft tot nu toe natuurlijk een korte, maar roerige geschiedenis. Ook onze fractie maakt zich zorgen over de RUDD en heeft die, evenals andere partijen eerder niet onder stoelen of banken gestoken. Daarbij is ook de informatiepositie die de deelnemende partijen, waaronder de provincie inneemt van cruciaal belang. Maar ook de steun, waaronder de financiële door de deelnemende partijen aan de RUDD is daarbij van net zo'n groot belang. De vorming van de RUD was een moetje, maar als die er dan is, stel die organisatie dan ook in de gelegenheid om haar werk goed te doen en natuurlijk zal de RUDD zelf ook tijdig aan de bel moeten trekken wanneer zij daar niet of onvoldoende in slaagt. Bijvoorbeeld wanneer door dit plan van aanpak weer andere taken in de verdrinking komen. Kortom, zorgelijk. Ja, het plan van aanpak is akkoord. Nog geen begroting. Wij kennen slechts een globale reden uit de begeleidende brief en zijn wel benieuwd naar de dieperliggende oorzaken. Zorg is er wel dat dat blijkbaar ook niet lukt, zo lezen wij, voor de deadline van 1 augustus. Nu al wordt aangegeven dat uitstel wordt gevraagd. Graag wachten wij een reactie van de

gedeputeerde af. Deelnemers moeten voldoende bijdragen? Jazeker. Informatievoorziening? Cruciaal is allereerst de positie die GS daarbij inneemt. Graag horen wij hoe zij hun eigen positie beoordelen en vanuit de vele malen dat PS dit item aan de orde heeft gesteld, maar ook dat GS ons actief heeft meegenomen, verwachten wij dat GS het belang ziet, dat wij hechten aan een goede en tijdige informatievoorziening. Dus wachten wij een reactie van GS in dat kader af. Maar laten we voorkomen dat we op de stoel van het dagelijks bestuur of management van de RUDD gaan zitten. Desalniettemin hebben ook wij zorgen, grote zorgen. Daarentegen zien wij toch ook dat er stappen worden gezet. Stappen waar de RUD in het verleden niet altijd toe in staat was, gezien ook de stevige en zorgelijke aanlooperperiode die zij hebben gehad. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel en dan in mijn beeld als laatste mevrouw Peeks van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Peeks: Dank u wel, voorzitter. De Partij voor de Dieren deelt de zorg van de Christen-Unie met betrekking tot de potentiële milieurisico's die door het gebrek aan kwaliteit en toezicht aanwezig zijn bij de uitvoering van taken door de RUDD. Dit kan heel schadelijk zijn voor mens, dier en omgeving. Ook hier zien we dat PS niet op een transparante manier betrokken wordt bij de RUDD. Er wordt meerdere malen gevraagd om deze transparantie, maar PS wordt pas in een laat stadium geïnformeerd. Dit baart ook ons zorgen. Het is op zich dan ook goed dat er nu een plan van aanpak ligt voor verbetering door meer personeel en een andere werkwijze. Echter krijgen wij de indruk dat de problemen al lang spelen. Dus onze vraag is waarom er nu pas bijsturing plaatsvindt. Daarnaast willen we weten hoe en wanneer de Staten op de hoogte worden gehouden van het herstellen van het toezicht bij de provinciale bedrijven door dit plan van aanpak. Dan de vragen van de ChristenUnie. De Partij voor de Dieren deelt de mening dat de situatie zorgelijk is. Echter kan er met dit plan van aanpak wel een verbetering worden ingezet. Dan het tweede: we vinden het niet per se een slecht plan, omdat er is nagedacht over de werkwijze en de personele inzet. Maar bij ons speelt wel de vraag of het voldoende is. We vinden het erg bijzonder en onwenselijk dat er nog geen begroting 2022 ligt. Wat ook al door andere partijen wordt aangegeven, is dat dit voor gemeenten best wel een probleem kan geven. Zeker zijn wij van mening dat er meer geld beschikbaar gesteld moet worden, want wij zijn van mening dat zonder extra geld zeker geen verbetering kan plaatsvinden. De laatste vraag: de informatievoorziening richting de Staten is niet op orde en hierdoor kan PS niet haar controlefunctie uitoefenen en dat is op zich uiteindelijk niet democratisch. Tot zover onze bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik volgens mij iedereen nu gehoord, die wat wilde zeggen. Dat klopt? Ja, ik hoor niks. Dan is het tijd voor het college om te reageren op de bijdragen. Ik schat in dat de beste volgorde is om af te trappen met de heer Jumelet. Als dat anders of beter is, dan hoor ik dat wel van hem. Het woord is aan de heer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u wel, voorzitter. Wat ons betreft een goede volgorde. Even voor de duidelijkheid: wij hebben dat bij aanvang ook zelf al gememoreerd. De portefeuilledeling is als volgt: de portefeuille die de heer Kuipers doet, is wat dit betreft vooral ook lid zijn van het DB van de RUDD en hij heeft dan ook de eigenaarsrol. En ikzelf mag verantwoordelijk zijn voor uiteindelijk dat gedeelte wat het toezicht betreft. Het is denk ik goed om om die reden ook die volgorde aan te houden. Voorzitter, laten we duidelijk zijn: als bevoegd gezag vinden we het net als uw Staten van groot belang, dat onze bedrijven handelen volgens de vergunningen en veiligheid voor de omgeving en onze inwoners en dat die dan ook geborgd is. Het kan niet genoeg benadrukt worden dat we dat natuurlijk ook met u eens zijn. We constateren dat er een

aantal ontwikkelingen zijn en ook in de stukken die u hebt gezien, ziet u dat natuurlijk ook beschreven is hoe de ontstaansgeschiedenis van de RUD eruit ziet, waar we nu uiteindelijk staan en waar uiteindelijk over gerapporteerd is in de afgelopen tijd. Ik onderschrijf daar dan ook in het jaar van 2016 tot en met 2018 en 2019, 2020, omdat we, en dat gaf de heer Berends net ook al aan, daar wel ontwikkeling zien en gelukkig een verbetering. Maar desalniettemin blijft staan dat wij met elkaar moeten constateren en dat hebt u ook in onze brief gezien en kunnen lezen, dat we met de RUDD samen zijn gekomen op het punt dat we datgene wat voorligt, de situatie niet acceptabel vinden. En dan hebben we het vooral over het niet aantoonbaar en sluitend toezicht, dat zou moeten zijn uitgevoerd. U hebt ook kunnen lezen wat dat dan betekent: niet aantoonbaar en sluitend toezicht. Ook is duidelijk geworden dat in de afgelopen jaren meer gefocust is op productie, op uren en op financiën en minder op kwaliteit van de registratie en naleving van gestelde eisen, wettelijke eisen. Dat is een constatering, die wij met elkaar doen, waarvan we nu in ieder geval het resultaat zien. En in ieder geval met elkaar vinden dat dat anders moet. Voorzitter, ik zal proberen naar aanleiding van de vragen die de ChristenUnie aan het college heeft gesteld vraag één, vier en vijf te beantwoorden. De overige vragen laat ik graag over aan collega Kuipers, gezien zijn rol en de rol die ik net voor mezelf beschreef. De eerste vraag is: welke milieurisico's lopen we nu en hoe groot zijn deze? Door het ontbreken van een rapportage of inhoudelijke, gebrekkige rapportage van regulier toezicht kan inderdaad de RUDD ons niet met zekerheid aangeven of en welke milieurisico's zijn gelopen. De RUDD had de administratie in ieder geval niet op orde is geconstateerd en heeft hiervoor ook haar excuses gemaakt. Maar door het ontbreken van die informatie kunnen we ook niet constateren dat het toezicht sluitend en aantoonbaar is uitgevoerd. Dat is nou net ook de kwestie. Het kan best zo zijn dat medewerkers van de RUDD op bezoek zijn geweest bij een bedrijf, een brief hebben gestuurd en vervolgens dat als afdoende vonden, maar er is dus niet vastgelegd wat uiteindelijk geconstateerd is en dat dat ordentelijk geregistreerd is. Het ontbreken daarvan leidt tot die conclusie 'niet aantoonbaar en sluitend toezicht'. U hebt ook gezien dat er dan wordt uitgegaan, als dat niet van toepassing is op een bedrijf, dat dan het worst-case-scenario van toepassing is. Dan is het dus gewoon niet goed. Dan is het dus wel lastig om vervolgens conclusies te trekken, dat er dus dan ook vanzelfsprekend risico's worden gelopen en dat het daarom ook niet goed zou zijn. Geen informatie betekent geen sluitend en aantoonbaar toezicht en dan is het worst-case-scenario van toepassing. Dat geeft ook aan dat we met elkaar, met de RUDD samen het wel heel erg serieus nemen wat er zich op dit moment afspeelt en wat we met elkaar geconstateerd hebben. Het is wellicht toch zo dat er gecontroleerd is, dat er iets geconstateerd is, maar door het niet vastleggen moeten we het worst-case-scenario toepassen. De heer Berends en ik citeer hem nog een keer, omdat hij dat noemde, gaf de cijfers aan van verbetering als het gaat om de jaren 2016 - 2018 en die andere periode 2019 - 2020. Een verbetering gelukkig die we constateren, maar dan nog is het niet voldoende. Op de vraag welke milieurisico's lopen we nu en hoe groot zijn deze, is daar dus moeilijk een antwoord op te geven. Dat heb ik net al gekwalificeerd als niet acceptabel. Dat geldt voor de RUDD zelf, dat geldt voor ons als bevoegd gezag en dat heeft aanleiding gegeven om de QuickScan uit te voeren, om vervolgens ook het plan van aanpak te vragen. U hebt dat ook gezien. Voorzitter, daarmee is het antwoord gegeven op de vraag, wellicht niet voldoende van is er direct ook inzicht in de risico's, maar het is wel het latente risico, dat wij met elkaar zien, maar waarvan we met elkaar niet vinden dat het acceptabel is.

De voorzitter: Moment. Ik zie twee interrupties. Eerst mevrouw Van den Berg en daarna mijnheer Serlie. Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. De vraag is welke milieurisico's we lopen en ik snap dat we niet echt inzicht hebben in hoe groot het risico is en dat die risico's optreden, maar kunt

u illustreren wat voor type milieurisico's het dan om gaat? Gaat het om ontploffingen of zoiets? Daar zoek ik even naar. Als de risico's er zijn, wat voor type risico's gaat het dan om?

Gedeputeerde Jumelet: Voorzitter, er wordt gesproken over latente milieurisico's. Dat is de kans dat een milieuongeval plaatsvindt maal het effect en beide variabelen zijn vaak niet direct waarneembaar, maar je kunt het alleen maar constateren door geregeld dat toezicht toe te passen en u hebt ook kunnen zien dat dat risico-gericht gebeurt, dat dat één keer per jaar gebeurt en dat dan 20% betekent dat je dan één keer per vijf jaar alle risico's beschrijft en ook daar toezicht op hebt. Maar je kunt het pas constateren als je er ook geweest bent. Dus als het gaat over de lijst waar ook sprake van is en die wordt ook genoemd en daar is een prioritering aan gegeven, als het gaat over veiligheid, luchtemissies, geur en afvalwater, wat daarmee kan gebeuren, dan worden dat zaken genoemd bij industriële bedrijven. Als het gaat om afvalbedrijven, dan gaat het over afvalwater en bodem. Dat zijn zaken die allemaal aan de orde zijn en die zijn op dit moment niet bekend, omdat die registratie en administratie niet op orde is, hebben we geconstateerd en de QuickScan geeft dat in ieder geval aan. Er is in ieder geval een percentage genoemd. Vervolgens hebben we gezien dat in dat reguliere toezicht, want we hebben het hier over het reguliere toezicht, daar dus uiteindelijk een latent zogenaamd milieurisico plaats heeft en vindt en daarover zijn wij in ieder geval met elkaar van mening dat dat niet zo is zoals het zou moeten. En daarvan wordt gezegd: is het niet aantoonbaar en sluitend toezicht, zoals dat volgens de regels en wetten zou moeten worden toegepast. Die constatering hebben we gedaan.

De voorzitter: Dan een interruptie van de heer Serlie.

De heer Serlie: Dank u, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde een aantal keren zeggen: niet acceptabel, niet acceptabel, niet acceptabel. Dan vraag ik mij even af hoe hij dat niet acceptabele gaat overbrengen aan de RUDD? Voorzitter, in onze brief, u vraagt ernaar, dus u krijgt ook het antwoord. In onze brief schrijven wij op de tweede bladzijde de volgende zin: 'Met de RUDD zijn wij tot de gezamenlijke conclusie gekomen dat deze situatie niet acceptabel is.' Dus wij hebben met elkaar geconstateerd dat dit zo is. Ik vind het prima dat u dat constateert, maar wat mijn volgende vraag is: en wat nu? Wat gaan we nu doen om dat ook daadwerkelijk tot uitdrukking te brengen, dat het voor ons onacceptabel is? Want je kunt wel zeggen dat dat zo is, maar wat gaan we nu doen? Voorzitter, de vragen die ook gesteld zijn en die ik zou willen beantwoorden, die gaan ook over het plan van aanpak. Dat is die vierde vraag en als u mij vraagt wat gaat u daar nu aan doen? Er is een plan van aanpak gevraagd, wat de kwestie betreft die geconstateerd is en daar is het plan van aanpak voor opgesteld, om die verbeterslag te maken. Het kan niet anders zijn dan dat we hebben geconstateerd dat er al een verbeterslag gemaakt is in de loop van de jaren. Dat is nog steeds niet voldoende. Dat hebben wij met elkaar ook geconstateerd en vervolgens moet juist dat laatste stuk ook nadrukkelijk worden gerealiseerd. En daar is dat plan van aanpak voor gemaakt. En vraag vier stelt of het college het plan van aanpak als afdoende en haalbaar beoordeelt. Wij hebben in ieder geval als college geconstateerd, naar aanleiding van de QuickScan en naar aanleiding van de prioriteiten die ook in beeld zijn gebracht, dat de acties die daaruit voortkomen op uren zijn gezet. We hebben de RUDD met nadruk ook gevraagd zelf een plan te schrijven voor verbetering en de RUDD geeft zelf aan het plan van aanpak op deze wijze te kunnen uitvoeren, met de kanttekening van gekwalificeerd personeel. Wij hebben geen reden om hieraan te twijfelen.

De voorzitter: Dan zie ik nu bij mijnheer Berends en mijnheer Pragt behoefte aan commentaar of vragen. Mijnheer Berends.

De heer Berends: Dank u, voorzitter. In aansluiting op wat de heer Serlie zei: er staat in de stukken, om toch maar heel concreet te zijn, dat er milieurisico's zijn bij 21 bedrijven en bij zes bedrijven is geen overzichtelijke vergunningssituatie. Wanneer is dat opgelost? Is daar een tijdspad voor? Want die aantallen zijn gewoon te groot.

Gedeputeerde Jumelet: Het gaat om 35 bedrijven in totaal. Dus het gaat inderdaad over een substantieel aantal bedrijven. Daar hebben we met elkaar nadrukkelijk over gesproken. Ik moet u zeggen, vanuit de rol die ik heb vanuit toezicht en handhaving kan ik alleen maar ik constateren hoe het op dit moment is. Laat ik deze vraag even openhouden en als de heer Kuipers die niet kan beantwoorden, zal ik nog een poging doen. Maar dat is in ieder geval de vraag die wij nadrukkelijk met elkaar aan de orde hebben gehad, ook in de gesprekken met het management en de directeur van de RUDD. Dus ik constateer inderdaad dat daar natuurlijk wel een nadrukkelijke actie op moet worden gezet en ik kan me niet voorstellen dat we dat niet besproken laten in de komende tijd. Maar ik wil in ieder geval aangeven dat ons college er niet aan hoeft te twijfelen, of niet aan wil twijfelen op dit moment dat het plan van aanpak voldoende invulling geeft aan wat we met elkaar als ommissie hebben geconstateerd. En daarnaast en dat is ook al genoemd door één van u, één van de Statenleden, dat we daarnaast ook een externe partij vragen om het plan van aanpak te monitoren. Dat kunt u zien als, volgens mij zei de heer Pragt dat, wellicht als een onder curatele stellen, naar aanleiding van de opmerking dat er een gepland ambtelijk en bestuurlijk overleg over de voortgang zou zijn. We hebben geconstateerd dat we dat voor onszelf in ieder geval een zekerheid vinden om op die manier ook goed in beeld te houden hoe de gang van zaken is, want we zijn hier ook bevoegd gezag, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Pragt wilde iets zeggen daarop. Mijnheer Pragt.

De heer Pragt: Ja, dat gaat over het plan van aanpak. U zegt dat het college voldoende vertrouwen heeft in het plan van aanpak bij de RUDD, maar dat plan van aanpak is wel gebaseerd op een uitbreiding van het aantal uren en niet zomaar een uitbreiding maar drie keer zoveel, en in de Jaarstukken 2020 lezen we dat het vinden van gekwalificeerd personeel erg lastig is, zo niet onmogelijk. Hoe kunnen we dat met elkaar rijmen? Hoe kunnen wij dan vertrouwen krijgen in het feit dat het wel gaat gebeuren en op een goede manier? En de tweede vraag, want ik begrijp dus dat de RUDD onder curatele van de provincie gesteld is. Is dat juist wat u net zei?

Gedeputeerde Jumelet: Nee hoor, daar heb ik mij misschien verkeerd uitgedrukt. Laat ik het daar bij houden. We hebben de RUDD niet onder curatele staan. We hebben met elkaar wel goede afspraken gemaakt en dat is ook heel goed juist in deze fase, waarin we met elkaar verkeren. En voorzitter, als u mij permissieert naar de heer Pragt toe over het personeel, mijn informatie is dat er inmiddels al twee toezichthouders extra aangetrokken zijn. Eén fulltime functie en één in deeltijdfunctie. Dus er is in ieder geval inmiddels bij geschakeld.

De voorzitter: Mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel. Ik heb toch nog even een vraag in het verlengde van wat de heer Pragt zei. Die externe partij, er is een plan van aanpak, samen met de RUDD. We zijn overeengekomen dat het allemaal onacceptabel is. Dat is toch een motie van wantrouwen. Als je afspraken met elkaar maakt en dan haal je er een derde partij bij om dat te monitoren. Als je toch vertrouwen in je partner hebt, dan zou dat niet nodig zijn, mijns inziens.

Gedeputeerde Jumelet: Dat kun je op die manier duiden. Wij duiden hem anders en dat heeft denk ik alles te maken met de geschiedenis. Ik hoor uw woorden als Staten nadrukkelijk kritisch zijn. Dat zijn wij ook. Dat heb ik proberen aan te geven bij de eerste zin die ik hier vanmiddag over dit onderwerp uitsprak. Als bevoegd gezag, maar ook, en dan spreek ik voor de heer Kuipers als lid van het DB van de RUDD, vinden wij dit een kwestie en niet direct een motie van wantrouwen of het onder curatele zetten. Wij vinden het voor onszelf van belang hier ook nadrukkelijk de vinger aan de pols te houden. Ik denk dat het goed is om het op deze manier te doen. Er liggen genoeg vragen die moeten worden beantwoord en zeker als het gaat om de wettelijke taak die wij hebben, vinden wij het van groot belang daar ook aan te kunnen voldoen. We hebben met elkaar met de RUDD te maken. Er is ook geschetst in de beschrijving waar we vandaan komen als partijen. Er is uiteindelijk een situatie van de RUDD ontstaan. Er zijn een aantal dingen over gezegd in de stukken. Het RUDD heeft daar zelf iets over geschreven en ik denk dat het goed is om het op deze manier te doen. Wij vinden het in ieder geval een goed voorstel en dat is ook in samenspraak met de RUDD. Voorzitter, als u het goedvindt, want ik noemde nog vraag vijf, die ik ook wilde meenemen in de beantwoording. Hoe worden wij op de hoogte gehouden van de voortgang van de uitvoering van het plan van aanpak? Het is inderdaad zo en de heer Pragt duidde dat net al, monitoring zal plaatsvinden, frequent ambtelijk en bestuurlijk overleg over de voortgang en die externe partijen worden daar dus bij betrokken. Uiteraard mag u van ons verwachten, zeker gezien wat er zich nu afspeelt, dat we u daar ook actief van op de hoogte zullen brengen en houden en we hebben op de agenda ook regulier verbonden partijen. Wanneer er gelegenheid is, zullen wij daar ook gebruik van maken om de laatste stand van zaken met u te delen. En zo nodig is het aan u om zelf ook die vraag te stellen als wij dat zelf niet doen. Maar ga ervan uit dat wanneer er nieuws te melden is, dat wij dat ook zullen doen, of per brief of via bijeenkomsten of wellicht ook via het agendapunt. Dus in die zin is dat het antwoord op de vraag. De andere vraag laat ik graag over aan mijn collega.

De voorzitter: Dan schakelen wij nu rechtstreeks over naar gedeputeerde Kuipers. U heeft het woord.

Gedeputeerde Kuipers: Dank u wel, voorzitter. Ben ik te horen, voorzitter? Zoals collega Jumelet zei: in deze heb ik de eigenaarsrol van de RUDD in mijn portefeuille. Ik ben ook lid van het dagelijks bestuur. Ik zal de drie vragen die door de ChristenUnie gesteld zijn en die collega Jumelet nog niet heeft beantwoord even bij langs gaan. Ik probeer dan ook niet te veel in herhaling te vallen. Ik heb een paar dingen nog meegeschreven en ik hoop dat als dat allemaal dingen zijn waarvan ik had gedacht dat mijn collega dat zou beantwoorden, dat u dan even aan de bel trekt als ik nog wat laat liggen. Vraag twee: wat vinden wij ervan dat het niet eerder en nadrukkelijk is signaleerd? En hoe kan dat voorkomen worden? Dat hebben we in onze brief geschreven. U heeft daar net ook al een kort debatje met de heer Jumelet over gehad. Wij zijn samen met de directie tot de conclusie gekomen dat dit niet acceptabel is. De directie heeft daar ook haar excuses voor gemaakt, een verbetering belooft en met het plan van aanpak op basis van de QuickScan die hier ligt, hebben wij in onze brief ook geschreven: wij hebben er vertrouwen in dat dit op deze manier weer hersteld wordt en toezicht en handhaving goed uitgevoerd wordt. Onze basishouding moet kunnen zijn dat wij moeten kunnen vertrouwen dat de RUDD haar werk goed doet, omdat dat nou gebleken is dat dat niet volledig zo heeft kunnen zijn in het verleden en mogelijk nu. Daarom zetten wij hier ook die externe partij op, die de uitvoering monitort en als dit plan van aanpak dan klaar is, dan horen wij weer het vertrouwen te hebben dat de RUDD haar werk doet op het niveau wat wij met hen hebben afgesproken. Over het tweede is ook al het een en ander over gezegd ...

De voorzitter: Moment. Even een goed moment voor een interruptie van mijnheer Serlie.

De heer Serlie: Ja, want ik zou eigenlijk gewoon nu van de gedeputeerde een soort van garantie willen horen in de trant van: aan het einde van dit jaar blijkt dat de RUDD precies dat gedaan heeft wat ze hadden moeten doen. En het niet alleen laten bij 'wij verwachten', maar meer van: 'dat zal zo zijn'.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, aan het einde van drie jaar moet dit plan van aanpak volledig zijn, ik ga daar straks ook nog iets over zeggen hoe dat met die drie jaar zit, dan moet het toezicht weer precies op het niveau zijn, zoals dat wettelijk is verankerd en in de afspraken tussen provincie en de RUDD. Aan het eind van dit jaar moet het plan van aanpak uitgevoerd zijn, zoals dat voor dit jaar in de boeken staat. Daar zit dus wel het aspect bij dat de arbeidsmarkt bijzonder krap is. De RUDD heeft op dit moment al twee extra handhavers in dienst genomen. Maar wij zullen dus extern iemand vragen die dit plan van aanpak monitort en ons ook eventueel zal informeren als er moet worden bijgestuurd.

De heer Serlie: Voorzitter, hier hoor ik de gedeputeerde zeggen dat er dus nog steeds geen garantie is dat de RUDD in 2021 datgene doet wat ze moeten doen.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, dit is een plan van aanpak voor drie jaar. Dus de garantie is er na drie jaar en voor dit jaar gaan wij ervan uit dat het goed gaat. Wij laten het dus extern monitoren en wij worden geïnformeerd op het moment dat we moeten bijsturen.

De heer Pragt: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Pragt, mijnheer Blinde en mevrouw Van den Berg willen ook alle drie iets zeggen. We gaan dat even op volgorde doen. Mijnheer Pragt, ga uw gang.

De heer Pragt: Ik wil aansluiten bij de heer Serlie. Hoeveel risico lopen wij dan door het feit dat het niet op orde is? Want het duurt nog drie jaar voordat alles op orde is en wij voldoen aan onze wettelijke eisen. Dat is natuurlijk wel heel ver weg. En het tweede is: het plan van aanpak gaat uit van behoorlijk veel extra uren. Ik begrijp dat er twee mensen zijn aangenomen. Dat is maar een fractie van wat nodig is om het plan van aanpak succesvol uit te rollen. Dat geeft niet veel vertrouwen. Mede door het feit dat dit niet het eerste plan van aanpak is, maar misschien wel het zesde of het zevende plan, dat we voorbij zien komen in de Staten. Dus hoe moeten we dat zien en duiden? En hoeveel garantie krijgen we daarvoor? En hoeveel risico loopt Drenthe en de inwoners van Drenthe doordat het niet op orde is?

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, over de latente risico's heeft collega Jumelet al het een en ander gezegd. Maar het gaat er dus om dat dit risico's zijn, waarin een bedrijf zich al niet aan de vergunning houdt en dat we daardoor risico lopen, omdat dat niet opgemerkt wordt door de toezichthouder en het gaat erom dat toezicht aantoonbaar en sluitend moet zijn. Collega Jumelet heeft daar ook al het een en ander over gezegd. Dan ligt de lat dus heel hoog. Het toezicht moet op correcte manier zijn uitgevoerd en het moet op de juiste manier geadmistreerd zijn. Is één van beide niet het geval? Dus heeft de toezichthouder het wel goed uitgevoerd, maar is het niet goed geadmistreerd, dan kwalificeren wij dat toch als niet voldoende. Dus daar zijn we zeer voorzichtig in. Over de risico-inschatting heeft collega Jumelet het een en ander gezegd. En uw tweede vraag. Kijk, er zitten ook gewoon reguliere uren in dit plan van aanpak. Dit is overigens het eerste plan van aanpak dat specifiek gaat over het toezicht bij provinciale bedrijven. Ik

kom zo even op een tijdlijn en natuurlijk de dingen die geconstateerd zijn, ook in de QuickScan en het plan van aanpak, zijn inmiddels in gang gezet. Ook als het gaat om een betere rapportages intern en richting de bedrijven, verscherpte controles etcetera, dat is al opgepakt vanaf het moment dat het in beeld werd gebracht in deze QuickScan. Dus daar heeft wel zeker een sterke verbetering plaatsgevonden. Het enige wat ik aangeef is: dit is een plan van aanpak voor drie jaar. Dus de garantie is dat het na drie jaar op orde is, maar verder blijven wij scherp aan de wind zeilen, onder andere door iemand dit hier extern te laten volgen.

De voorzitter: Mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Dank u wel. Mijn vraag aan de gedeputeerde is of hij het wel acceptabel vindt dat wij dus nog drie jaar lang wellicht niet aan onze wettelijke vereisten voldoen. Ik vind dat als dat antwoord ja is ..., ik vind dat best wel een ernstige constatering, voorzitter.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, het is wat ons betreft nooit acceptabel als we niet aan onze wettelijke vereisten voldoen. Het is alleen iets wat wij niet van vandaag op morgen kunnen oplossen. En kijk ieder bedrijf dient jaarlijks gecontroleerd te worden. Dat is iets wat gewoon dient te gebeuren en wat goed geadmistreerd moet worden. Normaliter hoeven niet alle aspecten jaarlijks gecontroleerd te worden, maar dat gebeurt in een cyclus van vijf jaar. Omdat voor al onze bedrijven zo snel mogelijk te doen, kiezen we ervoor om met deze extra uren vanuit een opdracht van de provincie, om dat in drie jaar te doen. De RUDD heeft dit plan van aanpak zelf opgesteld, ook met het oogpunt op haalbaarheid. Want u zou kunnen zeggen: controleert u nou gewoon dit jaar al die aspecten bij al onze bedrijven. Maar dat is niet behapbaar, geen realistisch scenario. Maar hoe sneller, hoe beter.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg had een interruptie.

Mevrouw Van den Berg: Ja, over hetzelfde punt. Drie jaar. Ik snap dat sommige dingen niet haalbaar zijn. Aan de andere kant denk ik: ja, als we dan wel nog drie jaar lang grote risico's lopen ... Vindt de gedeputeerde het verantwoord om die risico's te lopen? Ik denk dat dat een belangrijke vraag is, want daar zoek ik een beetje naar.

Gedeputeerde Kuipers: Ik spreek mede namens collega Jumelet, dit is ook zijn portefeuille. Kijk, wat u ook ziet ..., dit zijn bedrijven die allemaal bekend zijn bij de RUDD. Onze toezichthouders komen daar ook gewoon over de vloer. Dus er is wel degelijk ook een prioritering aangebracht in dit plan van aanpak om de bedrijven waarbij de risico's het grootst worden geschat, ook bij wat geleerd is vanuit het risicogericht toezicht bij de gemeenten, om de prioriteiten het eerst te behandelen. Want het gaat er dus niet alleen om bij deze risico's dat ze zich niet hebben openbaard, we moeten daar gewoon een controle doen. Maar het wil ook niet zeggen dat bedrijven zich niet aan de vergunning houden en waar een bedrijf zich in het verleden altijd netjes aan de vergunning heeft gehouden en de toezichthouder en ook het risicogericht toezicht uitwijzen dat er een laag risico is dat daar iets mis is, dan heeft dat minder prioriteit en dan is het in ieder geval acceptabel om daar niet als eerste op in te spelen. Dus die prioritering zit erin en de grootste risico's worden het eerst aangepakt. Maar het is dus niet zo dat dit bedrijven zijn die onbekend zijn bij de RUDD en het hoeft dus zelfs niet zo te zijn dat die bedrijven niet continu ..., dat het toezicht gewoon altijd correct is uitgevoerd. Alleen is dat niet aantoonbaar en sluitend terug te vinden in de administratie en daarmee kwalificeren wij dit uit voorzorg als onvoldoende.

De voorzitter: Het blijft handjes regenen. Mevrouw Peeks.

Mevrouw Peeks: Dank u wel, voorzitter. Als we het dan toch over risico's hebben en ook de ervaringen uit het verleden, hoe groot acht u het risico dat dit plan van aanpak eigenlijk niet doet, wat het moet gaan doen? Ook gezien de krapte op de arbeidsmarkt. Is daar in voorzien? Stel dat er niet genoeg personeel gevonden kan worden, wordt er dan uitstel verleend of een andere oplossing verzonnen?

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, binnen het dagelijks bestuur is met de directies, personeel... er is gewoon krapte op de arbeidsmarkt voor toezichthouders, maar er worden diverse maatregelen getroffen. Het gaat wel wat ver om dat hier allemaal bij langs te gaan, maar één van de dingen die er spelen is, dit gaat om een hoge milieucategorie bedrijven en niet om

De voorzitter: Moment. Mijnheer Stelpstra ... Mijnheer Stelpstra, wilt u het geluid uitzetten? Oké, dat is gebeurd. Sorry, mijnheer Kuipers.

Gedeputeerde Kuipers: Nu onderbreekt mijn collega mij in een prachtige volzin. Voorzitter, ik moet even de draad weer oppakken. Het ging over het personeel. Kijk, één van de dingen die wel meespeelt, is dat niet iedere toezichthouder meteen aan de slag kan op deze categorie bedrijven. Dus die toezichthouders moeten gewoon geworven worden en er zijn inmiddels twee mensen voor aangesteld. Er wordt gewerkt met mensen met opleidingstrajecten et cetera. Dit is een groot aandachtspunt, maar dat geldt voor alle milieudiensten in Nederland. Maar de RUDD heeft zelf dit plan van aanpak opgesteld en zij beoordelen dit als realistisch en wij hebben geen reden om daaraan te twijfelen, anders dan dat wij vinden dat wij moeten kunnen vertrouwen op het werk van de RUDD en daarom vragen wij toch iemand extern om de uitvoering van dit plan van aanpak te monitoren. Mocht er reden zijn om bij te sturen, dan zal dat natuurlijk aan het college worden gemeld en dat zou dan precies, zoals collega Jumelet zei, ook het moment zijn om u daar nader over te informeren.

De voorzitter: Ik zag nog een hand bij mijnheer Pragt en ook weer bij mijnheer Blinde. Mijnheer Pragt.

De heer Pragt: Even naar aanleiding van de vraag van mevrouw Van den Berg: hoeveel risico lopen we en zijn de risico's acceptabel? Ik hoor alleen maar dat ze misschien wel, misschien niet zijn gecontroleerd, we weten het niet, we kennen de bedrijven. Er hebben nog geen calamiteiten plaatsgevonden, gelukkig niet, geen ongelukken. Maar het is allemaal gebaseerd op misschien, mits, maar, ongeveer. Dus er is niets zeker. En er bekruipt mij een heel onaangenaam gevoel dat onze controle op de bedrijven die echt risico lopen en waar echt wel een goede controle moet plaatsvinden, niet heeft plaatsgevonden. In ieder geval niet goed en zorgvuldig. En dat het wel drie jaar duurt, voordat we enig zicht hebben of dat wel gebeurd is. En dan moeten we dan maar hopen en bidden en vanavond weer op de knieën bij het bed, dat er geen ongelukken gebeuren en geen gekke dingen gebeuren. Ik vind dat wel echt een zeer fragiele en onzekere situatie. Dat stelt me niet gerust.

De voorzitter: Dat is even een statement. Dan de volgende interruptie van mijnheer Blinde.

De heer Blinde: Ik heb even een vraag. Ik hoor heel veel ... We praten continu over 'misschien'. Ik kan daar niet zoveel mee, als ik eerlijk ben. Je bouwt niet op zand, zou ik zeggen. Maar de concrete vraag die ik heb: Ik hoor de heer Kuipers heel vaak zeggen: 'dan kunnen we bijsturen,

dan kunnen we bijsturen.' Wat zijn mogelijke bijsturingshandvatten die u dan wellicht zou kunnen inzetten, wanneer bijsturing mogelijk is? En ik vind het plan gewoon te weinig ambitieus. Dus ik zou liever een gedeputeerde hebben die denkt: binnen mijn periode in ieder geval, wordt er orde op zaken gesteld. Maar dat is een opmerking mijnerzijds, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dank voor uw opmerking. Dan vervolgt mijnheer Kuipers nu zijn betoog.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, dan kan ik meteen wel een bruggetje maken naar de volgende vraag. Kijk, wat een rol speelt en dat hebben we natuurlijk uitgebreid afgelopen jaar ook in Den Haag gezien. Als het om uitvoeringsdiensten gaat, moeten we als bestuurders en politiek wel zorgen dat wij realistische zaken vragen. In deze heeft de RUDD ons deze melding gedaan en ik ga zo even in op de tijdlijn. We hebben de RUDD gevraagd om in beeld te brengen wat er precies aan de hand is, waar komt dat door en hoe lost u dat op? Dat ziet u terug in de QuickScan en in het plan van aanpak dat daarop gebaseerd is. Dat wordt dus door de RUDD als haalbaar en realistisch gezien om op deze manier het toezicht weer op de juiste kwaliteit te brengen en ook nog te verhogen, als het bijvoorbeeld gaat om de vergunningverlening. Dus dan kan ik allerlei wensen hebben, maar als de RUDD zegt: wij kunnen dit op deze manier goed uitvoeren, dan bouw ik daarop. Dan zullen wij ook goed samen met hen optrekken om te bewaken dat het zo gebeurt. Maar dan is het niet aan mij om daar onrealistische termijnen aan te gaan plakken, want dat helpt denk ik ook niet, als ik u hoor, als wij nu beloven dat we het in twee jaar gaan doen of als ik daar heel daadkrachtig door de winkel storm en zeg: in twee jaar moet het zijn opgelost, terwijl ik eigenlijk weet dat het in drie jaar uitvoerbaar is, voorzitter. Dan ga ik toch even naar vraag drie, met uw welbevinden. Wij zijn eind november geïnformeerd en waarom bent u niet tegelijk geïnformeerd?

De heer Blinde: Voorzitter? Mijn concrete vraag was eigenlijk: welke handvatten, welke mogelijkheden had de heer Kuipers als hij zegt: als er bijgestuurd moet worden? Waar kunnen we dan aan denken?

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, dit plan van aanpak is redelijk gedetailleerd en in verschillende jaarschijven weggezet. Wat gaat er precies gebeuren? Wat gaan we doen aan ..., welk regulier toezicht zetten we in? Welk extra toezicht zetten we in om inderdaad in plaats van vijf jaar in drie jaar alle aspecten voor alle bedrijven te hebben? De prioritering kunnen we goed bij stilstaan. Welke dingen worden als eerste opgepakt en welke niet? Kijken we naar het vergunningentraject, wordt dat spoedig doorlopen? Volgens mij is het goed als wij, met ondersteuning van een externe, maar gewoon in goed gesprek met de RUDD blijven bewaken dat datgene wat in het plan van aanpak staat, waar wij als college ons vertrouwen in hebben uitgesproken, dat het ook daadwerkelijk zo wordt uitgevoerd.

De voorzitter: Mijnheer Zuur nog van de CDA-fractie.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Wij zien dat dit plan, zoals u zegt door de RUDD zelf is gemaakt. Dit is één plan. Ik zou me kunnen voorstellen dat er verschillende alternatieven op tafel zouden kunnen komen, waarbij het bijvoorbeeld in drie jaar te organiseren is, in vijf jaar of in één jaar, want daarvoor aan middelen nodig zijn en dat van daaruit een keuze, gerelateerd ook aan de risico's die gelopen worden gedurende die jaren, er een gedegen keuze plaatsvindt. Kiezen we voor het plan van één jaar, drie jaar of voor vijf jaar? Ik heb het idee dat er nu gewoon één plan ligt, waar misschien wel heel snel 'ja' tegen gezegd is, maar dat er misschien ook wel

gekeken had kunnen worden wat die alternatieve plannen kosten. En natuurlijk weten we dat de bijdrage problematisch is vanuit de gemeente, maar misschien zou je dan de kosten die je anders in drie jaar als provincie hiervoor ophoest, misschien in één jaar kunnen ophoesten met een hoop inhuur van deskundigheid, waardoor je het wel in één jaar op de rit hebt, de risico's als voldoende hebt afgedekt en we ervoor kunnen zorgen dat de Drentse inwoners, in ieder geval wij, weer rustig kunnen slapen na één jaar in plaats van na drie jaar. Want er zit toch nog wel wat kriebel, wat zorg in dat dit drie jaar moet duren. Dus zijn er alternatieven op tafel geweest?

De voorzitter: De heer Kuipers, maar ik zag ook de heer Jumelet bewegen. Wil hij ingrijpen? Ook iets roepen?

Gedeputeerde Jumelet: Nee, voorzitter. Ik ga zeker niet ingrijpen.

De voorzitter: Oh, dan was het gewoon uw jeugdige enthousiasme, wat ik even zag. Mijnheer Kuipers, gaat u verder.

Gedeputeerde Kuipers: Ik gun collega Jumelet graag een aantal van mijn interrupties. Maar om antwoord te geven op de vraag van de heer Zuur, als het gaat om het toezicht, dat moet natuurlijk gewoon op peil gebracht worden. Normaliter wordt ieder bedrijf jaarlijks minimaal eenmaal bezocht als het gaat om het basistoezicht en alle diverse aspecten moeten iedere vijf jaar gecontroleerd worden. Dus aan de toezichtkant op vijf jaar, dat vergt geen extra investering. Dat zou het normale tempo zijn. De vergunningsituatie ... kijk, de vergunningen worden als onoverzichtelijk bestempeld, maar dat betekent wel dat alle aspecten van het bedrijf gewoon vergund zijn. De bedrijven opereren ook gewoon op legitieme basis. Alleen sommige bedrijven kennen al een hele lange historie in onze prachtige provincie. Daardoor kennen we ze ook goed, maar die vergunningen, hoe complexer die zijn, hoe lastiger het is om daar toezicht op uit te oefenen. Dus die versnelling willen wij inzetten door die bedrijven van nieuwe vergunningen te voorzien. Uit eigen ervaring weet ik dat dat lange trajecten zijn als het om complexe milieuvergunningen gaat. Dus daar twijfel ik zelf ook aan of dat in één jaar zou kunnen. En ten tweede, collega Jumelet heeft de RUDD ook gevraagd om dit zo snel mogelijk te doen en wilt u het hele pakket, dus alles weer op orde brengen, dan is daar dus dit plan van aanpak. Drie jaar is wat de RUDD zegt: zo kunnen wij dit uitvoeren. Dat is uitvoerbaar het snelst. Dus we hebben niet een aantal smaken en daaruit gekozen. De keuze was: we herstellen het toezicht in vijf jaar. Willen we het sneller doen, dan doen we dat in drie jaar en dat doen we dus met een prioritering waarin de hoogst ingeschatte risico's aan het begin zitten. Dat treft u ook in de QuickScan en het plan van aanpak.

De voorzitter: De heer Zuur.

De heer Zuur: Dank u wel. Dat zijn in ieder geval twee smaken, voorzitter. Gelukkig is er gekozen voor een stevigste smaak van de twee. Kunt u ons hiervan jaarlijks op de hoogte brengen en misschien wel halfjaarlijks, hoe het staat met de uitvoering van dit plan van aanpak?

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, u krijgt regelmatig van ons de Kaderbrief en Jaarstukken et cetera. Daar sturen wij altijd een oplegbrief bij. Daar zullen we natuurlijk rapporteren als het gaat om de uitvoering van dit plan van aanpak. Dat staat buiten kijf. Zoals collega Jumelet al opmerkte, ook het agendapunt verbonden partijen kan, als er wat ons betreft een aanleiding is om daar een mededeling over te doen, dan zullen wij dat doen. En mochten er van uw kant tussendoor vragen zijn over de stand van zaken, dan zullen we die ook op dat moment beantwoorden.

Dus als u vraagt: minimaal jaarlijks. Ja, daar gaan we absoluut in voorzien. Ook ten aanzien van dit plan van aanpak? Over de voortgang van dit plan van aanpak krijgen wij jaarlijks de stand van zaken te horen? Actief vanuit u? Nog vaker, zoals ik al zei. Wat u nu ook al ziet, de Jaarstukken staan geloof ik ook onder dit agendapunt, de verschillende evaluaties daar hebben we u ook al een aantal keren in meegenomen. Zo zullen wij u ook in dit plan van aanpak meenemen, want het is natuurlijk ook van belang dat u hiervan op de hoogte bent, op het moment dat u bijvoorbeeld om een zienswijze wordt gevraagd.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaat u richting een afronding van de door u te beantwoorden vragen, mijnheer Kuipers.

Gedeputeerde Kuipers: Het is aan u, voorzitter. Maar dan moet ik het wat staccato doen, als u mij die kant op dwingt.

De voorzitter: Waar ik even op doel is: we moeten vanaf nu even voorkomen, dat we dingen opnieuw gaan herhalen, die al vier keer gezegd zijn. De posities zijn inmiddels duidelijk. Dus volgens mij kunt u nu redelijk goed bij de vragen blijven, zoals ze geformuleerd zijn door de fractie van de ChristenUnie.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, ik ga die twee laatste vragen nog even bij langs. Ik was al begonnen. Vraag drie nog even voor de lezer: eind november geïnformeerd en in april informeren wij de Staten, is uw vraag: hoe zit dat? Ik wil allereerst wel even de berichtgeving in het Dagblad van het Noorden van vanochtend corrigeren, voorzitter. Want daar ontstond het beeld alsof deze bijlagen, het plan van aanpak en de QuickScan al in november bij ons op het bureau zouden hebben gelegen, maar dat is niet waar. De historie is aldus: in juni vorig jaar bij de Jaarstukken heb ik in het dagelijks bestuur en heeft u ook aan ons vragen gesteld over de Jaarstukken. Tegelijkertijd uit het ontwikkelprogramma heeft de RUDD intern de zaak onder de loep genomen vanuit die drie signalen. In november 2020 heeft de directie van de RUDD in het dagelijks bestuur vertrouwelijk gemeld dat het toezicht niet op niveau was na die interne check. Dat is dan gekoppeld aan de bedrijfsvoeringsaspecten, de organisatie inhoudelijk van de RUDD, waardoor wij dat op dat moment ook niet openbaar kunnen maken. Wij zijn als bevoegd gezag, maar ook mede-deelnemer in de RUDD, als gemeenschappelijke regeling gaan wij niet over die bedrijfsaspecten. In die vergadering hebben we natuurlijk wel direct gevraagd naar de gevolgen en consequenties van die constatering en daaropvolgend hebben wij als bevoegd gezag ook direct de directie van de RUDD gevraagd om de omvang van het probleem in beeld te brengen en met een plan voor verbetering te komen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. U zegt: we werden daar vertrouwelijk over geïnformeerd als dagelijks bestuur. Maar wat was daar de reden van? Waarom bent u daarmee akkoord gegaan?

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, op dat moment was dus alleen het signaal bij ons bekend dat het toezicht niet op niveau was. Dat was de mededeling die daar werd gedaan. Maar op zo'n moment dat de directie dat aan het DB meldt vroegtijdig, dan gaat het ook over de bedrijfsvoeringsaspecten, dan gaat het ook over de organisatie van de RUDD en moet zij in eerste instantie ook in staat gesteld worden om intern in beeld te brengen wat er precies aan de orde is. Dus

in eerste instantie wordt het dagelijks bestuur daar dan vertrouwelijk over geïnformeerd en vervolgens weten wij dat natuurlijk ook en hebben wij de opdracht gegeven om precies de vragen die bij iedereen opkomen ..., als u die korte mededeling krijgt, dan zal iedereen zich afvragen: wat is er aan de hand? Waar komt dat door en hoe lost u dat op? Dat zijn de vragen die wij ook in die vergadering en vervolgens ook als bevoegd gezag aan de directie hebben gesteld en de opdracht hebben gegeven tot de QuickScan en het plan van aanpak. Dat heeft de RUDD dus ter hand genomen en dat is het resultaat daarvan. Die zijn op 13 april uiteindelijk in het DB van de RUDD vastgesteld, aan het college van GS overhandigd en een week later, zo gaat het dan, hebben wij in de collegevergadering die stukken overal onverwijld aan u doorgestuurd met de brief, zoals u die ziet en op diezelfde dag is het ook door het DB verzonden aan de leden van het algemeen bestuur. En ik heb daar net al iets over gezegd, voorzitter. In principe is het standpunt dat de uitvoeringsinstantie zelf rapporteert wat zij voor u doen en ik vind ook dat als zoiets als dit geconstateerd wordt, dat zij zelf rapporteren over de gebreken die zij hebben aangetroffen en hoe ze dit gaan oplossen. Maar dus op het moment dat wij door de RUDD als college formeel geïnformeerd zijn over deze stukken, hebben wij dat binnen een week aan u doorgestuurd.

De voorzitter: Mevrouw Van den Berg.

Mevrouw Van den Berg: Voorzitter, ik deel dat dan toch niet helemaal met u. Volgens mij is het in dit soort situaties, ook al is het nog maar een melding: 'de boel is niet op orde', dan zijn er nog geen antwoorden op hoe dat komt en hoe dat opgelost moet worden. Wat mijn fractie betreft, zouden we dat soort informatie wel graag willen horen als dat speelt en dan hoeft er nog niet direct een pasklaar antwoord voor te zijn of een pasklare oplossing. Dus ik zou u willen vragen om in het vervolg toch wel dat soort informatie met ons te delen.

De voorzitter: Dat is een mededeling die zo meegenomen kan worden. Mevrouw Kort en mijnheer Pragt ook nog. Mevrouw Kort.

Mevrouw Kort: Sorry, dank u wel, voorzitter. Ik hoor dit inderdaad toch ook een beetje met vraagtekens aan. Dat het DB vertrouwelijk op de hoogte wordt gebracht, nou ja, laten we daar dan blij mee zijn. Alleen in het verleden zijn er ook genoeg vertrouwelijke bijeenkomsten geweest op het moment dat het DB hiervan op de hoogte werd gesteld. Ik vind het toch zeer spijtig dat de gedeputeerde daar niet voor heeft gekozen. En vervolgens dat het zolang heeft geduurd voordat het eindelijk eens een keer bij ons terecht kwam. De gedeputeerde gaf net ook al aan in één van zijn antwoorden, dat wij erop moeten kunnen vertrouwen dat de RUDD haar werk goed doet. Afgelopen jaar heeft wel aangetoond, dat de RUDD dat niet doet. Maar heeft de gedeputeerde ons nu ook niet de mogelijkheid ontnomen om ons werk goed doen, doordat wij zo laat op de hoogte werden gesteld?

De voorzitter: Dat is eigenlijk een vraag voor de gedeputeerde. Gedeputeerde Kuipers.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, ik hoor het signaal van mevrouw Van den Berg, ik hoor dat ook een aantal andere collega's zeggen. In eerste instantie moet de RUDD zelf ook aan ons rapporteren wat er aan de hand is of niet. De mededeling die wij u eventueel vertrouwelijk hadden kunnen doen, zou dan niet verder reiken dan dat het toezicht niet op niveau was. Dat leidt volgens mij precies tot de drie vragen die ik stel, want dat is dan de automatische reactie van iedereen en zeker van u. De concrete vraag van mevrouw Kort is: hebben wij u hiermee informatie onthouden, waar u op een eerder moment wat mee had kunnen doen? Ik heb niet gehoord dat

dit plan van aanpak vervolgens de lading niet dekt, in combinatie met de QuickScan van de dingen die in beeld gebracht hadden kunnen worden. Want dat is wat er had kunnen gebeuren als u eerder geïnformeerd was. En de randvoorwaarden die collega Jumelet en ik telkens hebben meegegeven aan de RUDD was dat deze rapportages aan u gemeld moesten worden, voordat u zou spreken over het indienen van een zienswijze op de ontwerpbegroting. Want dat is een moment dat u een formele rol heeft. U geeft namelijk wel of geen zienswijze aan het bestuur en dan moet u alle informatie hebben, die u heeft en dat is ook gelukt. Maar zeker, en dan kom ik zo op vraag zes, omdat er nu geen ontwerpbegroting is, maar anders had dat vandaag voorgeleggen en was u op dat punt goed geïnformeerd. Voorzitter, wij hebben gehandeld zoals wij hebben gehandeld, ook in relatie met de uitvoeringsdienst die wij graag zelf laten rapporteren over hun werk. Maar ik heb u zeker gehoord en we zullen dit in het vervolg meenemen.

De voorzitter: Mijnheer Pragt.

De heer Pragt: Ik vind het antwoord toch niet helemaal compleet, want gezien de voorgeschiedenis van de RUDD en ook de discussies die de Staten constant voeren en de vragen die wij hebben, begrijp ik niet goed wat de overwegingen zijn geweest van de gedeputeerde Kuipers om ons niet vertrouwelijk te informeren over het feit dat het toezicht onvoldoende geweest is. Want dat was wel logisch geweest. Dus ik hoor graag zijn exacte overweging daarbij.

De voorzitter: Mijnheer Kuipers.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, het is onze gezamenlijke overweging geweest, niet alleen die van mij. Volgens mij heb ik u net meegenomen in onze overwegingen. In november hadden wij daar in ieder geval geen mededeling over kunnen doen. De vertrouwelijke mededeling dat het toezicht niet op niveau was, ik hoor goed wat u daarover zegt, die hadden wij kunnen doen en ik heb ook net gezegd, dat wij dat in het vervolg ook meenemen, wat u daarover heeft gezegd. Dat kan ik nu niet repareren. Anderszins hebben wij op een correcte manier gehandeld, hebben wij u ook nu uit de actieve informatieplicht die wij hebben, voorgelegd wat er precies aan de hand is en ook op basis van de informatie die de RUDD ons nu exact heeft verschaft met een QuickScan en een daarop voortbordurend plan van aanpak, dat door het college en het dagelijks bestuur van RUDD is geaccordeerd. Dus wij hebben u wel degelijk volledig geïnformeerd. Volgens mij heb ik mijn overwegingen ..., maar ik mocht niet meer in herhaling vallen, maar die heb ik nu twee keer toegelicht, voorzitter. Dan zal ik vraag zes nog even beantwoorden over de ontwerpbegroting. Voorzitter, we hebben u dit voorjaar een Kaderbrief gestuurd, of de RUDD heeft u een Kaderbrief gestuurd, die hebben wij doorgestuurd als college. En later daarop een addendum met de aankondiging dat een aantal ontwikkelingen een kostenverhoging bij de RUDD vereist. Daar was de afspraak binnen het bestuur van de RUDD dat wij een ontwerpbegroting voor volgend jaar zouden vaststellen, waarin de onontkoombare verplichte kosten zouden zitten en alles wat afweegbaar was, zou in het najaar volgen met een begrotingswijziging. Het algemeen bestuur heeft in haar laatste vergadering overwogen dat ook nog de eerste stap met de onontkoombare kosten niet voldoende onderbouwd was voor besluitvorming. Daar heb ik overigens een afwijkend standpunt ingenomen, omdat ik van mening was dat die dusdanig onderbouwd waren en onontkoombaar, dat we die ontwerpbegroting wel hadden kunnen vaststellen. De vraag van de ChristenUnie is heel specifiek: heeft die vertraging nou gevolgen voor het eventueel beschikbaar komen van extra gelden bij middelen van de gemeente? In principe niet, omdat iedereen goed aangehaakt is op dit proces. De Kaderbrief is er om mee te nemen in de Voorjaarsnota of hoe dat heet bij de gemeente en de begroting, in de begroting, maar ik maak me misschien meer zorgen over de besluitvorming in het bestuur, dan over de procedure

van het beschikbaar komen van het geld. Als ik de zienswijze zie, die met name vanuit de diverse gemeenten komen, dan zien we, even in mijn eigen samenvatting, dan zien we daarin terug dat men verwacht dat de RUDD betere kwaliteit werk levert, dat men ziet dat het steeds complexer wordt wat de RUDD moet doen, maar het moet wel goedkoper of op zijn minst voor dezelfde prijs. Dat is een spagaat die niet eindeloos vol te houden is, voorzitter. Op een gegeven moment ..., ja, bij de oprichting van de RUDD heeft u ermee ingestemd dat er 13 deelnemers zijn die elk één stem hebben. Ik heb de afgelopen periode, ook gesterkt door wat u vandaag heeft ingebracht, maar ook eerder, de aandacht voor de RUDD en dat de begroting voldoende moet zijn om haar taken te kunnen uitoefenen. Ik heb een aantal keren mijn zorgen uitgesproken over het weerstandsvermogen, de gevoelens zoals u daar met mij over hebt gesproken, maar daar kan ik uiteindelijk niets aan doen als de gemeenten daar niet uitkomen. Daar wordt op dit moment ... Ik zie en aantal handen, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Kort was volgens mij eerst en de heer Serlie. Mevrouw Kort.

Mevrouw Kort: Dank u wel, voorzitter. U geeft aan dat de gemeenten eigenlijk bijna voor een dubbeltje op de eerste rang willen zitten. Zo komt het een beetje over, maar kunt u ook niet het standpunt van de gemeenten begrijpen? Dat we wel als gemeenten ieder jaar een bijdrage moeten leveren, maar dat we vervolgens wel horen, dat het bedrijf niet goed in controle is en niet heel goed haar taken uitoefent. Er wordt meer gevraagd, terwijl het bedrijf zelf eigenlijk slecht werk aflevert. Stel u koopt een huis en u wilt twee badkamers kopen. De ene wordt slecht afgeleverd door het bedrijf. Gaat u dan hetzelfde bedrijf voor de tweede badkamer ook weer inhuren? En die wil er dan ook nog extra geld voor hebben.

De heer Serlie: En wij nemen de interruptie van de heer Serlie ook direct even mee. Ik hoorde de gedeputeerde op een gegeven moment zeggen: de eisen worden steeds strenger, we moeten steeds meer doen tegen hetzelfde geld. Daar zit nou net de kneep, denk ik. De keuze of we er meer geld aan gaan besteden of doen we sommige dingen niet? Dat is een keuze die aan ons is, aan ons Provinciale Staten c.q. aan de gemeenten en dat is niet een keuze die de RUDD zelf moet maken. Ik krijg steeds meer de indruk dat de RUDD die keuze wel zelf aan het maken is en dat ze wel binnen het budget blijven, maar als een soort van methode om binnen het budget te blijven, doen we sommige dingen maar niet of krakkemikkig. En die keuze, daar moeten we denk ik met zijn allen maar eens een keertje goed over praten.

De voorzitter: Mijnheer Kuipers.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, het is absoluut zinvol om je telkens af te vragen of de middelen op de juiste manier besteed worden en daar kritisch over te zijn. Het addendum op de Kaderbrief, een van degenen die hebben aangedrongen om beter in beeld te brengen wat die kosten dan precies betekenen en waarom die nodig zijn, daar heeft de provincie bij de RUDD op aangedrongen, met een aantal andere deelnemers. Dus ja, we moeten kritisch zijn, waar moet dit geld aan besteed en doet de RUDD ook wat ze moeten doen? Maar alleen maar het adagium uitstralen: er mag geen geld bij, ook niet als er daadwerkelijk onderbouwde dingen zijn die op ons afkomen en er ontwikkelingen zijn die wij moeten meemaken, dat is dan weer niet zinvol. En dat is ook waarom er nu met de diverse deelnemers wordt gesproken over wat nou precies het probleem is, dat de diverse deelnemers hebben met deze ontwerpbegroting? En hoe kunnen we daar een uitweg in vinden?

De voorzitter: Mijnheer Berends.

De heer Berends: In aansluiting hierop: we hebben in andere fracties dacht ik ook gevraagd wat er op maandag 17 mei is gebeurd. Toen is dit onderzoeksrapport gepresenteerd aan DB van de RUD Drenthe? Dus over de uitkomsten, over de evaluatie en dat soort zaken, want het gaat juist over wat u net aanhaalde. Dus met andere woorden: de doeltreffendheid en doelmatigheid van de hele organisatie, kortom wordt er geleverd wat geleverd moet worden. Dus kunt u ons daarover informeren? En wanneer krijgen we dat rapport? Dan kunt u meteen uw goede wil tonen.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, dan rond ik even de begroting af en dan kom ik bij de evaluatie, met uw welbevinden. De heer Serlie zegt terecht: de afweging moet gemaakt worden in de Staten en in de gemeenteraden en voor de provinciale bedrijven is nog een aantal dingen wettelijk vastgelegd die ik al heb genoemd: hoe vaak moeten we bezoeken et cetera. Dus dat is nog overzichtelijk. De omslag, wij hebben 35 bedrijven onder onze hoede, waarvan sommigen nog in oprichting zijn. Dat is dan nog redelijk overzichtelijk. De gemeentelijke bedrijven, dat zijn ongeveer 15.000 inrichtingen met milieuvergunningen van één of meer aard in Drenthe. Daar is dat risicogericht toezicht bijvoorbeeld ook van toepassing. Welke bedrijven ga je hoe vaak controleren? Daar zit ook meer wettelijke vrijheid in. Kijk, die keuzes moeten worden gemaakt en die discussies zullen ook de verschillende wethouders met hun raden moeten voeren. Dat leidt dan ook tot een programma, dat voor die deelnemers is toegesneden en vervolgens leidt dat dan ook tot een begroting en een rekening. Dus dat moeten we allemaal zeker doormaken. Er wordt nu door de verschillende AB-leden met hun eigen raad over gesproken, maar ook door de drie overige leden van het dagelijks bestuur, die elk een regio in Drenthe vertegenwoordigen vanuit de gemeente. De directie heeft daar een rol in om op te halen welke onderbouwing is er nog nodig en welke dingen kunnen gebeuren? En tegelijkertijd is de directie ook de begroting van de RUDD goed aan het doorvlooien, over welke dingen kunnen minder en welke zaken zijn op dit moment minder relevant? Want dat is ook altijd goed om bij stil te staan. Voor nu wordt voorzien dat de ontwerpbegroting alsnog voor de zomervakantie in concept door het algemeen bestuur wordt vastgesteld. Die gaat dan voor de zienswijze-procedure naar de raden en de Staten, maar dat wordt dan de zomervakantie en daarna krijgt u de wettelijke termijn. Die is opge-rekt, dus daarom duurt het langer en zullen we alsnog in het najaar de begroting kunnen vaststellen, waarbij er nu dus niet meer wordt gewerkt met een absoluut noodzakelijke begroting en een begrotingswijziging, waarin afwegingen worden gemaakt, omdat dat tijdtechnisch niet kan. Dat zal nu in één procedure worden doorlopen. Ik had het ook graag anders gezien, maar misschien is het ook wel goed dat deze discussie uitgebreid wordt gevoerd en daar wordt ook met de financieel toezichthouder melding van gedaan, dat wij niet helemaal in de termijn gaan lopen. Voorzitter, afgelopen maandag is de evaluatie gepresenteerd aan het dagelijks bestuur. Die evaluatie wordt binnenkort besproken in het algemeen bestuur en zal daarna aan u worden verstuurd. Dus dan wordt die evaluatie openbaar. Ik heb even geen datum voor handen. 28 mei zal dit ook worden besproken in het algemeen bestuur. Dus ik verwacht dat die daarna openbaar wordt. Als dat anders is dan informeer ik u daarover. Voorzitter, dan heb ik in ieder geval de vragen, zoals gesteld door de ChristenUnie beantwoord. Dan stel ik voor dat ik hier even mijn termijn ook afrondt. Als er dan nog prangende vragen zijn, dan hoor ik dat, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ik stel vast dat we het er al zeer uitgebreid over gehad hebben en het lijkt me niet verstandig om opnieuw in herhaling te vallen. Maar ik wil toch de gelegenheid geven, als er nog korte vragen zijn om die wel te stellen. Dan kijk ik eerst even naar de handjes die er zijn. We hebben straks nog een agendapunt. Daar wil ik ook graag rekening mee houden. Ik zie er op dit moment vier. Mevrouw Kort, mevrouw Van den Berg en de heren Berends en Pragt

en mijnheer Bos. Dat is vijf. Dan ga ik toch de hele lijst maar even bij langs. Dat lijkt mij dan voor de volledigheid beter. Mijnheer Berends.

De heer Berends: Dank u, voorzitter. En dan dit keer wel binnen één minuut, denk ik. Ik heb de discussie goed gehoord, want ik moet toegeven dat mevrouw Kort net even zat te shaken op de stoel, toen de heer Serlie begon. Toen dacht ik: heeft hij een punt ja of nee? Maar wij gaan niet zo ver dat we zeggen dat er sprake is van wantrouwen en daar moet een ingreep plaatsvinden. Er is sprake van vertrouwen, maar dat moet verdiend worden, natuurlijk. En er is een belangrijk verbetertraject afgesproken, dus kortom een herstelperiode. Zo zit de Partij van de Arbeid in de discussie. We weten als geen ander: beleid is mooi, maar het komt op de uitvoering aan en dit is daar natuurlijk ook een voorbeeld van. Dan nog één puntje en dat mag een detail zijn, de heer Pragt heeft het al kort aangehaald: het ziektepercentage is ook altijd een slepend punt in de stukken. Dat is nu 8,9% en er was 8% begroot. Dat is wel weer een indicator dat het niet de goede kant opgaat en dat vreet aan ons. Dus dat zullen we ook in de gaten houden. Maar het zal ongetwijfeld met de workload te maken hebben en niet alleen met de langdurig zieken. Tot zover.

De voorzitter: Dank u. Dan mijnheer Bos, GroenLinks.

De heer Bos: Voorzitter, dank u wel. In het plan van aanpak lezen wij een oprecht goed verbeterplan, maar hoe wij ons als commissie PS soms opstellen, werkt naar onze mening soms als een verstikkende deken op de RUDD. We hebben het vandaag gehad over risico's, maar nogmaals: dit zijn latente risico's, zoals wij lezen, gebaseerd op voornamelijk een leemte in de registratie. De GroenLinks-fractie durft dus met een gerust hart te gaan slapen. Ga er maar aan staan: met te weinig financiële middelen voor teveel taken komen te staan. Voor de gemeenten springen wij op de bres, wanneer zij tekorten hebben in het sociaal domein. GroenLinks wil graag ruimte en tijd geven aan de RUDD met voldoende middelen, zodat zij als organisatie met aandacht voor hun personeel weer kunnen gaan voldoen aan die wettelijke eisen. Net als de heer Serlie al aanhaalde, zouden wij ook graag zien dat de directie vraagt om meer middelen, in plaats van dat zij pleisters blijft plakken. En dat andere deelnemers dan ook voor een keuze gesteld worden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Serlie.

De heer Serlie: Dank u, voorzitter. Ik heb gehoord wat er allemaal gezegd is. De gedeputeerde besloot met dat evaluatierapport, dat dinsdag naar het DB gegaan is, of maandag geloof ik. Ik neem eigenlijk wel aan dat die automatisch wel zal worden geagendeerd door deze of gene. Als de ChristenUnie dat niet doet, dan zullen wij dat wel doen. Maar ik denk dat wij na de zomer waarschijnlijk over dat evaluatierapport gaan spreken en dan gaat de discussie denk ik weer verder. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kort.

Mevrouw Kort: Dank u wel, voorzitter. Er is al heel veel gezegd. Ik moet zeggen dat het vertrouwen in de gedeputeerde die in het DB zit niet zo heel erg sterk is, dat hij echt in control is binnen de RUDD en duidelijk kan maken dat het op dit moment echt niet acceptabel is hoe het gaat. Er bekruipt mij zelfs het gevoel dat de GroenLinks-fractie zelf het ook allemaal wel acceptabel vindt, wat er gebeurt en er moet tijd en ruimte zijn voor de RUDD. Ik heb GroenLinks nog nooit zo matig gehoord op het moment dat het milieu in het gedrang is, maar dat terzijde. De

heer Serlie gaf het al aan: we wachten de evaluatie af en dan kunnen we waarschijnlijk weer een goede discussie tegemoet zien. Hopelijk weer fysiek in de Statenzaal.

De voorzitter: Hier gaat GroenLinks even op reageren, denk ik.

De heer Bos: Voorzitter, ik denk toch dat ik een ander rapport heb gelezen, dan dat anderen lezen. Ik heb me ook verdiept in die grondslagen die er dan achterliggen, zoals die monitoringsregels en de kwaliteitscriteria die eronder liggen. Ik lees gewoon een ander risico op milieugebied en ik heb heel veel vertrouwen in die medewerkers van de RUDD en wij als GroenLinks hebben dat vertrouwen. Dus daar staven wij op dit moment op.

De voorzitter: Mevrouw Kort, maakt u de tweede termijn even af?

Mevrouw Kort: Heeft u dan vertrouwen in het rapport of durft u er niet te hard in te gaan, omdat het uw eigen gedeputeerde betreft?

De heer Bos: Ik kan u zeggen dat wij geen contact hebben gehad met onze gedeputeerde voorafgaand aan deze agendering.

De voorzitter: Dan gaan wij verder met de heer Blinde, als hij nog wat wil zeggen.

De heer Blinde: Dank u, voorzitter. Nou ja, voor JA21 is zo'n plan van aanpak eigenlijk meer van hetzelfde. Het is een beetje besluiteloosheid. Aan de ene kant heb je kamp Serlie, die zegt: ga nou eens knopen doorhakken en aan de andere kant hebben we kamp Ewoud Bos en die zegt: toon een beetje liefde naar de RUDD en geef ze wat meer geld en wat vertrouwen. Ik denk dat wij in de toekomst een keer een keuze moeten gaan maken, want ja, weer een plan van aanpak. Nou ja, u weet hoe wij erin staan. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dan gaan we nog even naar mevrouw Dijkers.

Mevrouw Dijkers: Dank u wel, voorzitter. Volgens mij begint het bij goed in beeld hebben wat je nodig hebt om goed te kunnen werken, om optimaal te kunnen werken. En als dat op orde is, dan heb je ook in zicht wat je dan aan middelen nodig hebt om dat uit te voeren. En als dat voor elkaar is, dan hebben we ook iets om over te besluiten. Volgens mij moet er nog het een en ander gebeuren. Ik ben benieuwd naar de evaluatie en wat daaruit naar voren is gekomen en verder komt die inderdaad na de zomer wel weer terug.

De voorzitter: Dan mijnheer Pragt, D66.

De heer Pragt: We hebben de RUDD natuurlijk al heel vaak besproken en de problemen zijn ook al jaren aanwezig, eigenlijk vanaf het begin. Ik heb nog niet het gevoel, dat de organisatie nu echt op orde is. Dat gevoel krijg ik absoluut niet. Daar bovenop komt een plan van aanpak om de achterstanden en de hoogste risico's weg te nemen, dat heel veel inzet en heel veel uren. Daarnaast zien we gewoon dat het moeilijk, zo niet onmogelijk is om goed personeel te vinden. Dat is één van de voorwaarden voor het plan van aanpak. Dus wat dat betreft maken we ons veel zorgen en zijn we ook blij dat de provincie daar gericht toezicht op houdt. Ik mag het geen onder curatele stellen noemen van de heer Jumelet, maar het is wel een beetje zo. Ik hoop ook dat als het niet goed gaat, dat we dan hier direct geïnformeerd worden door de gedeputeerde.

Dat vinden we erg belangrijk. We hebben nog één vraag, die open is blijven staan. Of de gedeputeerde, of het college voldoende vertrouwen in de huidige directie heeft, dat die capabel genoeg is om de problemen bij de RUDD op te lossen? Daar hebben we geen antwoord op gekregen.

De voorzitter: Mijnheer Zuur.

De heer Zuur: Dank u wel. Ik wil niet over kampen praten, want volgens mij zijn er Statenbreed zorgen geuit. Alleen zijn de problemen net even weer anders in de tijd weggezet. Het is ook geen probleem dat kortgeleden is ontstaan. Blijkbaar gaan de controleurs van de RUDD hier al tijden op deze manier mee om en moet dat dus echt anders. Het is goed dat het nu geconstateerd is en dat er aan gewerkt wordt. Wij verwachten wel met enige regelmaat, en dat is niet met lange tussenpozen, op de hoogte te worden gehouden van wat dit oplevert en wat dit voor verbeteringen teweegbrengt. Die zien wij dan ook graag, maar als het niet conform plan gaat, zien we dat graag nog eerder, want dan moeten we hier wel even stevig over verder praten. Mijn fractievoorzitter zei eerder in april nog: wij hebben een vet probleem als de RUDD het niet redt. Dat wil ik hier nog even herhalen. Eigenlijk hebben we geen keus. We kunnen niet kiezen voor de ene badkamerleverancier of de andere badkamerleverancier. We hebben het hier mee te doen, dus laten we als aandeelhouders ook voldoende middelen beschikbaar stellen en laten we erop toezien dat die middelen ook goed worden ingezet. Dank u wel.

De voorzitter: Dank en dan naar mevrouw Peeks.

Mevrouw Peeks: Even kort. Wij kijken ook uit naar de evaluatie. We willen dit plan van aanpak zeker wel een kans geven, met daarbij wel dat de Staten dan adequaat geïnformeerd worden en op tijd. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel. Dan moet ik mevrouw Van den Berg natuurlijk ook nog even een tweede termijn geven, maar ik kom na de gedeputeerde nog weer bij u terug, zodat u het straks even kunt afsluiten. Heeft u nu nog iets waarop gereageerd zou moeten worden, mevrouw Van den Berg?

Mevrouw Van den Berg: Nee. Ik zou graag straks nog wat ter afsluiting willen zeggen.

De voorzitter: Uiteraard is dat gebruikelijk. Dan is daarmee het rondje afgemaakt. Dan nog even een korte reactie vanuit het college. Allereerst mijnheer Jumelet.

Gedeputeerde Jumelet: Dank u, voorzitter. Een debat over de RUDD zal hier niet eindigen, schat ik in. Het is in ieder geval goed om een vinger aan de pols te houden. Dat hebben we met elkaar geconstateerd en ook toegezegd. We zullen dat in ieder geval vanuit de toezichthoudende rol en bevoegd gezag dat ook bevorderen. En dan spreek ik even voor die rol en de vraag die de heer Pragt heeft gesteld, ligt volgens mij op de weg van de heer Kuipers om die nog te beantwoorden. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Kuipers.

Gedeputeerde Kuipers: Voorzitter, ik zal nog even een aantal punten bij langs gaan. Wat ik niet onvermeld wil laten, we hebben natuurlijk in het verleden ook in vorige bestuursperioden uitgebreid stilgestaan bij de RUDD in de volle breedte. Daar is ook het Ontwikkelprogramma uit

voortgekomen. En één van de dingen die fijn zijn om te constateren in de QuickScan, dat er in de tijd wel degelijk een verbetering merkbaar is. Dat is niet voldoende, daar hebben we het een en ander over gezegd, maar dat Ontwikkelprogramma heeft dus wel zijn kracht ook deels bewezen. Voorzitter, richting de heer Berends. Ik zou zeggen: als u op 28 mei niet de evaluatie krijgt ..., 28 mei zal dat besproken worden in het algemeen bestuur. Dan bespreekt de RUDD de evaluatie ook nog met de medewerkers en in de week van 1 juni gaat er een aanbiedingsbrief naar de colleges vanuit de RUDD en dan zal ik mijn best doen om in de eerstvolgende GS waarin dat mogelijk is, dus dat zal begin juni zijn, dan zullen wij u dat zo spoedig mogelijk natuurlijk toezenden met een oplegbrief, waarin wij een aantal zaken die vandaag zijn besproken ook zullen meenemen. Ook in uw richting, u constateert dus ook het ziekteverzuim. Daarbij wil ik wel opmerken dat het ziekteverzuim bij de RUDD met name niet werk-gerelateerd is. Dat verdient wel altijd aandacht. Voorzitter, wat ik toch nog even kwijt wil. Het gaat hier telkens over de latente risico's. Dat zijn dus dingen die zich nog niet hebben voorgedaan en waar we ook niet per se van weten waar de risico's zitten. Bij ongewone voorvallen, dat kan dus gaan om incidenten of meldingen of waarbij een bedrijf niet conform, normaal heeft geopereerd, is er altijd gewoon toezicht gehouden en in die gevallen wordt er ook altijd een melding gedaan bij het bevoegd gezag. Van daaruit is ook nooit de indruk ontstaan, dat er bedrijven op grote schaal buiten hun vergunning hebben gehandeld, want er kunnen zich natuurlijk ook incidenten voordoen, terwijl iemand zich wel aan de vergunning houdt. Dus bij de incidenten uit het verleden hebben we er nooit aan getwijfeld, dat die latente risico's zich daar ook voordeden en bijzonder vaak wordt gewoon binnen de vergunning gehandeld en dient zich toch een risico aan, dat hoort ook bij de bedrijfsvoering, maar daar is altijd toezicht op gehouden. Daar gaat het dus ook niet over. In de richting van de heer Blinde had ik eigenlijk in eerste termijn opgeschreven, maar dat heb ik laatst ook al in een rondvraag gezegd: het is niet facultatief om deze taken gezamenlijk onder te brengen in een gemeenschappelijke regeling en de Milieudienst. Dat is bij wet verplicht. Daarover zegt de Commissie van Aartsen, van dat rapport kunt u ook kennisnemen, het een en ander over het stelsel, maar u heeft een aantal keren opmerkingen gemaakt alsof het een keus zou zijn om dit op een andere manier te organiseren en die is er niet. Dus laten wij gewoon de RUDD zo goed mogelijk in staat stellen haar taken uit te voeren voor ons als bevoegd gezag. Tot slot de vraag, voorzitter of wij vertrouwen hebben in de directie. U ziet ook in de brief, dat het college met dit plan van aanpak vertrouwen heeft uitgesproken in de RUDD, dat men hiermee weer terug kan naar het niveau waarop wij die taken verwachten. En hebben wij vertrouwen in de directie? Daarop is het antwoord 'ja'. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Hier wil de heer Serlie nog even op reageren.

De heer Serlie: Ik begrijp natuurlijk dat gedeputeerde Kuipers vertrouwen heeft in de directie, want hij zit per slot van rekening in het dagelijks bestuur. Dus ik ben veel meer geïnteresseerd in het antwoord van gedeputeerde Jumelet, die op afstand staat.

Gedeputeerde Jumelet: Het antwoord is weer 'ja', voorzitter.

De heer Serlie: Kijk, dank u wel.

De voorzitter: Dan is daarmee ook de tweede termijn op dit punt van het college ten einde en sluiten wij het punt af met een zekere dankbaarheid voor de toezeggingen die wij gehoord hebben van het college, met name het evaluatierapport en het periodiek volgen van de uitvoering van het plan van aanpak. Dan gaan we nu terug naar de inbrenger van dit agendapunt, mevrouw Van den Berg. En de slotvraag is dan meestal: is het wat u betreft voldoende behandeld?

Mevrouw Van den Berg: Dank u, voorzitter. Allereerst dank aan alle fracties en ook aan het college voor de beantwoording. Volgens mij delen wij met elkaar de zorgen. Ik denk dat we daarmee ook een belangrijk signaal afgeven. Wij hebben ook met elkaar duidelijk gezegd, dat wij graag actief geïnformeerd willen worden. Daar heb ik ook alle vertrouwen in dat dat gaat gebeuren. De financiering van de RUDD is nog pregnanter weer een zorgenkind geworden, als ik hoor hoe dat in het traject in aanloop naar de begroting gaat. Ik zou graag vanuit ons als Staten echt willen aangeven, dat wij naast de RUDD staan en ook het college daarin willen steunen om met de RUDD te kijken hoe zij haar taken zo goed mogelijk kan uitvoeren. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is daarmee agendapunt 12 voldoende behandeld. Alvorens wij starten met agendapunt 13 volgt even een schorsing van 6 minuten tot 17:05 uur. Dan kunnen we even de benen strekken.

13. IPO-, SNN-, EU-aangelegenheden NRK en Verbonden partijen

De voorzitter: Het is vijf minuten over vijf en wij beginnen aan ons laatste agendapunt de IPO SNN, EU- aangelegenheden NRK en verbonden partijen en we gebruiken vanmiddag dit agendapunt voor de behandeling van een tweetal brieven. De brief onder A3 en de brief onder A10 en ik zie nu al aan hand van mevrouw Kort. Wat wilt u graag kwijt. Zegt u het maar.

Mevrouw Kort: Dank u wel

De voorzitter: Dit was een feitelijke mededeling en 'you are dismissed'. Dank u wel.

Mevrouw Kort: Dank u.

De voorzitter: Als eerste is aan de orde brief A3, Voorgenomen besluit toekennen overbruggingsfinanciering en extra krediet brandweerkazerne Groningen Airport Eelde. Als u daar zo meteen een inbreng voor heeft, kunt u alvast uw camera aanzetten. Gedeputeerde Bijl krijgt als eerste het woord om een en ander toe te lichten en die geef ik dus ook maar direct het woord. Het woord is aan de heer Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dank u wel. Al geruime tijd is er sprake van een noodzaak van de vervanging van de brandweerkazerne op Groningen Airport Eelde. Er was al een krediet verstrekt van ruim € 2,5 miljoen. Door het verstrijken van de tijd en het stijgen van bouwkosten, is daar een tekort ontstaan. Er moet een half miljoen bij en de aandeelhouders willen dat extra geld beschikbaar stellen ten laste van het krediet, dat indertijd in principe beschikbaar is gesteld voor de terminal, binnen de € 46 miljoen waar de financiering van Groningen Airport Eelde plaatsvindt. Daarnaast heeft de Airport ons verzocht om tegemoet te komen aan het liquiditeitsprobleem.

De voorzitter: Moment graag. Het gaat even niet goed met het geluid. Ik weet niet waarom. Ik weet ook niet of er aan uw kant iets gebeurd is, qua aansluitingen, verbindingen of wat ook. Ik wil graag dat u weer even opnieuw begint met het stukje na de brandweerkazerne, het stukje extra liquiditeit.

Gedeputeerde Bijl: Oké voorzitter, is het nu goed te verstaan?

De voorzitter: Dat gaat goed.

Gedeputeerde Bijl: Behalve de brandweerkazerne speelt ook een verzoek van Groningen Airport Eelde om in de liquiditeitspositie te voorzien. De aandeelhouders zijn ook voornemens om daarin tegemoet te komen. Binnen de € 46 miljoen en binnen de NEDAB-kosten en ook binnen wat mogelijk is binnen de geoorloofde staatssteun. Van de afgelopen jaren is nog enige ruimte voor de NEDAB-kosten die daaraan kunnen worden toegerekend en we zijn voornemens ook die ruimte daarvoor te gebruiken. En daarnaast is de aandeelhouder die geen overheid is, Oranjevond, voornemens om een lening te verstrekken aan Groningen Airport Eelde om dezelfde reden. Wij zijn voornemens als aandeelhouders om daar besluiten over te nemen en mijn bijzondere positie is dat ik als aandeelhouder kan handelen, maar als gedeputeerde aan u verantwoording moet afleggen en ook moet blijven, dat is ook afgesproken met u, financieel binnen de ruimte die de € 46 miljoen ons biedt en volgens ons gebeurt dat. Dit even ter inleiding en toelichting. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan wil ik nu even het lijstje opnoemen van beelden die ik zie, van mensen die kennelijk een inbreng hebben. Dat is de heer Uppelschoten, de heer Van der Meijden, de heer Zuur, mijnheer Pormes en mijnheer Vianen. Ik zie mijnheer Loof nog niet.

Mevrouw Zuiker: Voorzitter? Mevrouw Zuiker

De voorzitter: Ja, die zie ik ook. Nu is iemand anders weer verdwenen. Partij van de Arbeid?

De heer Loof: Voorzitter, ziet u mij?

De voorzitter: Nu zie ik u. Mijnheer Pormes zie ik niet meer.

De heer Pormes: Ik ben er nog steeds hoor.

De voorzitter: Nou, dat gaat goed. Als eerste het woord aan mijnheer Pormes.

De heer Pormes: Dank u wel, voorzitter. GroenLinks spreekt haar waardering uit, dat uw brief niet als ingekomen stuk maar apart aan ons is geagendeerd. Dat waarderen wij. U stelt dat u met ons in gesprek wilt, dat is de kern van de brief, dat tot doel heeft om ons te informeren. Ik ga ervan uit dat met de Voorjaarsnota u nog met een apart voorstel komt hoe het voorgenomen besluit gefinancierd gaat worden. Voorzitter, het vliegveld Eelde ... Nee? Oké. Ik hoor het zo meteen wel. Vliegveld Eelde werd in 2012 mede door Provinciale Staten aangemerkt als een publiek belang en daarmee diende dat als basis voor de financiële steun. Is het publieke belang nog steeds aanwezig, rekening houdende met de argumenten die toen ten grondslag lagen aan de definitie 'publiek belang'? Toen werd het geformuleerd als: het vliegveld moet in belangrijke mate bijdragen aan de versterking van de ruimtelijke en economische infrastructuur en aan het aantrekkelijk vestigingsklimaat in het Noorden en ook moet het passen in de kwaliteit van de leefomgeving, bijvoorbeeld ten aanzien van geluidsoverlast. We zijn nu negen jaar verder en we vragen ons af of deze argumenten van het publiek belang nog valide zijn. Het college refereert terecht aan passages in de Luchtvaartnota, dat het belang en de rol van regionale luchthavens binnen het nationaal systeem van luchthavens onderschrijft en op 4 maart 2021 vond er een gesprek plaats met de demissionaire minister en met de heer Benschop van de Schiphol Group,

waarin de minister zou hebben gezegd: gelijk speelveld dient ook te zijn voor alle regionale luchthavens, dus ook voor Eelde en Maastricht, terwijl één jaar eerder in juni 2021 juist het tegendeel werd gezegd. Maar ja, met een demissionaire status kun je van alles roepen en zeggen, want het heeft geen enkele consequentie. Dat hoort een beetje bij de oude politiek om elkaar positief te bejegenen, zonder dat er sprake is van een toezegging. Voorzitter, relevanter is wat het missionair kabinet heeft gezegd. Het Rijk ziet de luchthavens als zelfstandige ondernemingen en levert daarom geen financiële bijdrage. Dat staat er en dat is ook het uitgangspunt. In uw brief gaat u uitvoerig in op de perspectieven en ambities die door de directeur van Eelde worden gegeven voor de toekomst van GAE en decennia lang zijn perspectief gegeven en hebben de regionale overheden verleid om de luchthaven met publieke middelen in stand te houden. Deze perspectieven die als een wortel hangen aan een stok voor de neus van een ezel, die anders niet uit zichzelf op gang komt. En ook nu wordt er een wortel beschreven die nodig is om het vliegveld in de nabije toekomst te redden en de ezel moet verleiden om in beweging te blijven of te komen. De wortel waarvan u vindt dat die door het nieuwe kabinet dient te worden gegeven. De ezel is nu nog in beweging en loopt op de laatste energie. Er is een overbruggingsfinanciering voor 2021 en 2022 nodig om de liquiditeitsproblemen te voorkomen en dat is de maatschappelijke en politieke en bestuurlijke verantwoordelijkheid die wij hebben en wij steunen het voorstel hierin en de gedachtelijn van het college. Voor 2023 moet vliegveld Eelde dan weer kunnen voorzien in de exploitatie, zoals het nu wordt gebracht, alleen uitsluitend is er een wortel voor de ezel wordt gehouden? Mocht het nieuwe kabinet geen mogelijkheden zien om de wortel te geven, dan ontstaat er een nieuwe situatie en gezien en gelet op de voorkeur van mevrouw Kaag, zal er geen verandering komen in de opstelling, want zij kiest voor een progressief kabinet en dan kan ik u garanderen dat GAE er niet komt. Dat betekent geen geld ... Laatste regel, voorzitter. Laatste regel, dan kan iedereen interrumpen. Geen geld van het kabinet betekent ook dat GroenLinks geen voorstellen voor financiële steun na 2022 zal steunen.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, mag ik een vraag stellen?

De voorzitter: Mevrouw Kleine Deters, het woord is eerst aan mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel, voorzitter. Ik heb ook een vraag aan de heer Pormes. Het verkiezingsprogramma van GroenLinks is vrij duidelijk: geen subsidies voor Groningen Airport Eelde en nu hoor ik toch dat u dat de komende twee jaar wilt gaan geven. Ik vraag me af: hoe kunt u dat rijmen met uw eigen verkiezingsprogramma?

De heer Pormes: Mevrouw Zuiker, als u enige bestuurlijke en politieke verantwoordelijkheid wilt dragen in coronatijd, dan weet u net zo goed als ik dat de liquiditeit is ontstaan door corona en dan zijn we alleen maar verplicht om dat te ondersteunen. U kunt ook zeggen: die hele coronasteun aan KLM had niet gemogen, aan alle bedrijven niet, aan alle MKB's niet, maar die zijn allemaal ontstaan tijdens corona en dan hebben we wel die verantwoordelijkheid om de liquiditeit te helpen. Heel simpel.

Mevrouw Zuiker: Voorzitter, mag ik daar nog wat over zeggen? De problemen van Groningen Airport Eelde zijn natuurlijk niet sinds corona, dat weet u net zo goed als ik, mijnheer Pormes. U weet net zo goed als ik dat er na 2023 ook heel veel geld bij moet, maar het is dus niet een terecht opmerking om nu te zeggen: ja, wij nemen onze verantwoordelijkheid, want GroenLinks heeft nooit subsidie aan Groningen Airport Eelde willen geven. Het is toch vreemd dat u dan nu een draai maakt.

De heer Pormes: Mevrouw Zuiker ..., staat u me toe, voorzitter? Voor ons ligt een brief, en de insteek is dat wij een vorm van een zienswijze geven, dus we gaan in op die brief. Dat u daar een ander agendapunt van maakt, dat is uw verantwoordelijkheid toch?

De voorzitter: Dan is er een interruptie van mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, met toch enige verbazing hoor ik mensen van diverse partijen uitspraken doen en suggereren dat dat uitspraken van mevrouw Kaag zijn. Ik heb vorige week in het gesprek, waar onder andere mevrouw Kaag bij zat, weer gesproken over de punten die we in de onderhandelingen inbrengen, maar daar zal ik niet op ingaan. De woordvoerder van D66, want mevrouw Kaag spreekt u aan als lijsttrekker en fractievoorzitter op dit moment van D66. De heer Paternotte is woordvoerder geweest tot heden, inmiddels is dat mevrouw Hagen geworden, maar het standpunt is niet veranderd en dat met name de Tweede Kamerfractie van D66 sterk gereageerd heeft op het wel open blijven van Groningen Airport Eelde onder een aantal voorwaarden, met name de innovatieve ontwikkelingen en ook de Statenfractie van D66 daar steeds op gereageerd heeft. Dus ik vind toch de veronderstelling, maar mogelijk hebt u vandaag nog mevrouw Kaag gesproken, dat kan ik niet zeggen, zou mevrouw Kaag dan persoonlijk een ander standpunt hebben. Maar ik vind dat als u mensen aanhaalt, dat u ook de juiste informatie daaraan moet koppelen en dan vind ik het toch kwalijk dat u nu in dit verband mevrouw Kaag iets wilt laten zeggen wat ze niet gezegd heeft.

De heer Pormes: Mijnheer de voorzitter, ik heb mevrouw Kaag helemaal niet geciteerd. Ik geef alleen maar de stand van zaken van de politieke barometer weer. Als mevrouw Kaag gisteren, ik neem aan heel serieus, sterk heeft gepleit voor een progressief kabinet met GroenLinks en Partij van de Arbeid, dan weet je toch dat één en één twee is? Dan komt er geen geld.

De voorzitter: Mijnheer Pormes en ook de andere Statenleden

De heer Pormes: Gewoon een kwestie van politieke interpretatie, mevrouw Kleine Deters.

De voorzitter: Mijnheer Pormes, wij gaan even weer terug naar de brief die er ligt. We proberen allemaal zo dicht mogelijk bij de brief te blijven. Als wij ook nog de aanloop tot de kabinetsformatie mee gaan nemen vanmiddag. Ik heb geen zin om er nog 15 uur aan vast te plakken. Daarvoor moet je naar Den Haag wellicht. Dat gaan wij niet doen. Mijnheer Pormes, u was klaar met uw bijdrage.

De heer Pormes: Ik was helemaal klaar, voorzitter.

De voorzitter: Laten we dan direct doorgaan met D66, mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Voorzitter, wij hebben inhoudelijk geen bezwaren tegen dit voorstel, dat steunen wij. Maar toch even op uw woorden aanhakend: 'we gaan het niet over Den Haag hebben'. Ik denk dat we Den Haag zeer nodig hebben, als het gaat over Groningen Airport Eelde en daar zitten voor D66 best een aantal voorwaarden aan. Maar onze grondhouding is positief, mits aan de voorwaarden van betrokkenheid en innovatieve ontwikkelingen invulling gegeven wordt. Als dat vanuit een progressief kabinet zal zijn, ik weet niet of mijnheer Pormes inmiddels al voorsorteert op wederom geen verantwoordelijkheid dragen van GroenLinks.

De voorzitter: Waarvan akte. Dan gaan wij nu verder met, laten we zeggen mevrouw Zuiker. Ga uw gang.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel, voorzitter. Groningen Airport Eelde heeft een overbruggingsfinanciering nodig, omdat ze hopen dat een nieuw kabinet zal beslissen jaarlijks miljoenen te gaan bijdragen aan Groningen Airport Eelde. Het is de zoveelste noodgreep in de geschiedenis van Groningen Airport Eelde. De nieuwste toekomstvisie is een doorzichtige en wanhopige poging om aandeelhouders ervan te overtuigen dat er ondanks alles een glorieuze toekomst wacht voor Groningen Airport Eelde, maar dat is puur hypothetisch. Als een soort natuurwet wordt gesteld dat luchtverkeer gaat groeien. Geen woord wordt gerept over noodzakelijke krimp van de luchtvaart. De Luchtvaartnota wordt aangehaald, ook in de brief van GS, maar die is niet voor niets controversieel verklaard. Volgens Groningen Airport Eelde is de exploitatie in de toekomst kostendekkend, mits de kosten voor beheer, infrastructuur en veiligheid worden betaald door het Rijk. Dat is een kromme voorstelling van zaken. Als de samenleving de vaste lasten betaald, dan kun je dat geen kostendekkende exploitatie noemen. En als wij betalen voor beheer, infrastructuur en veiligheid van het vliegveld, waarom mogen anderen er dan met de winst vandoor gaan? Een typisch voorbeeld van socialiseren van de kosten en het privatiseren van de winst. Elektrisch vliegen zou over tien jaar kunnen voor korte afstand. Heeft GS onderzocht of dat wel klopt? En als het dan al kan, waar gaat al die elektriciteit opgewekt worden? Vorige week waren er nog grote zorgen of we wel genoeg elektriciteit in Drenthe kunnen en willen opwekken voor de energietransitie. Gaan we die kostbare elektriciteit gebruiken om onszelf een paar honderd kilometer door de lucht te verplaatsen? En dan het verhaal over vliegen op waterstof, alsof we hier in Drenthe mee gaan experimenteren. De link met Hydrogen Valley ...

De voorzitter: Mevrouw Zuiker, er ligt een voorgenomen besluit op tafel van het college en het college wil graag weten hoe de Partij voor de Dieren daarover denkt. U geeft een uitgebreide beleidsbeschrijving en toekomstplannen etcetera rondom GAE en daar is dit punt eigenlijk niet voor bedoeld.

Mevrouw Zuiker: Voorzitter, ik snap dat u dat zo zegt, maar deze toekomstvisie zat gewoon bij dit stuk en dat is ook de basis waarop deze overbruggingsfinanciering wordt verstrekt. Dus ik vind het heel terecht dat we het wel over waterstof en elektriciteit gaan hebben, want dat is het verhaal dat er wordt verteld. En GroenLinks ... of GroenLinks ... de Partij voor de Dieren heeft een zienswijze en ik wil hem graag even afmaken. Ik ben niet heel lang meer bezig.

De voorzitter: Gaat u verder.

Mevrouw Zuiker: Waterstof, Hydrogen Valley, puur theoretisch. Vliegen op waterstof is over decennia pas mogelijk. En als het dan technisch kan, is het überhaupt betaalbaar en efficiënt? Heeft GS hier onderzoek naar gedaan? Voorzitter, het enige realistische scenario van Groningen Airport Eelde is een afbouwscenario. We moeten stoppen met het subsidiëren van commercieel passagiersverkeer. Passagiersvervoer naar het Noorden kan gewoon over de grond. Tot slot een paar vragen aan het college. Is het college het met ons eens dat aandeelhouder zijn van Groningen Airport Eelde betekent: veel geld bijleggen? En dat geldt dus ook voor FB Oranjewoud. Waarom draagt FB Oranjewoud alleen maar bij met een lening en niet met een subsidie? En wie staat er trouwens garant voor die lening? De andere aandeelhouders? Tot slot de laatste vraag: er wordt een actieve lobby in Den Haag gevoerd om regionale luchthavens in het nieuwe regeerakkoord krijgen. Kan GS aangeven hoeveel geld er besteed wordt aan deze lobby? Vindt GS dit zinvol besteed geld? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Zuiker. Dan gaan we nu verder met de Partij van de Arbeid. Mijnheer Loof.

De heer Loof: Dank u, voorzitter. Als Staten zijn we de laatste jaren voortdurend intensief betrokken geweest en geïnformeerd over de ontwikkelingen bij het vliegveld. GS heeft goed begrepen dat we hier te maken hebben met een soms lastig, vaak gevoelig en in ieder geval een langlopend dossier. Daar is ook naar gehandeld. Zo ongeveer elke Statenperiode komt er een nieuwe toekomstvisie voorbij. De ene is nog niet klaar of de andere ligt er alweer. Nu ligt de Toegangspoort van het Noorden in de prullenbak. En we hebben een nieuwe directie en een nieuwe toekomstvisie. We hebben onlangs kennis mogen maken met de nieuwe directeur mevrouw De Groot, die ons uitgebreid heeft geïnformeerd over haar toekomstplannen. Voor het eerst zien we een visie, waarin daadwerkelijk een relatie wordt gelegd met de werkelijke situatie van een klein vliegveld in een kritische omgeving. Niet alleen kritisch vanwege het commentaar op vliegen en op het vliegveld als zodanig, maar ook vanwege het relatief dunbevolkte achterland, beperkte groeimogelijkheden en de discussie over Schiphol en Lelystad. Maar waar vorige directies vooral de hand uitstaken om geld op te halen, steekt deze directie de hand uit naar de omgeving om verbindingen te leggen en samen meerwaarde te creëren. Die houding bevalt ons wel, voorzitter. Hoewel ook in onze achterban kritische geluiden bestaan en zelfs toemenen, waar het gaat om nut en noodzaak van de luchthaven. Dat moet ik wel even toevoegen aan mijn betoog. Maar we kunnen kort zijn. Het voorgenomen besluit van de aandeelhoudende partijen kan op steun rekenen van de Partij van de Arbeid. Dekking is gevonden in de € 46 miljoen die al eerder is toegekend door de aandeelhouders en ook door onze provincie uiteraard. Nog één ding, voorzitter. Hier totaal niet aan de orde, maar ik maak graag van de gelegenheid gebruik: we willen geen JSF op GAE. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Pormes heeft een opmerking.

De heer Pormes: Voorzitter, toch een korte vraag, omdat de heer Loof zegt dat het verschil van deze directie en de vorige directie is, dat ze hun hand niet ophouden, maar het enige wat ik lees uit haar stukken, is dat zij alleen maar haar hand ophoudt. Zij vindt namelijk dat er € 6 tot € 8 miljoen structureel moet komen van het Rijk en dat is toch je hand ophouden, iets anders kan ik er niet van maken.

De heer Loof: Ja, maar ik weet niet of u bij de bijeenkomst bent geweest, waar mevrouw De Groot de toekomstvisie goed heeft doorgrond, maar daar staan heel andere verhalen in en zij heeft een heel ander betoog gehouden, waarbij zij nadrukkelijk de relatie en de verbinding legt met de omgeving en daar waren voorgaande directies in veel mindere mate mee bezig. Men wilde commercieel luchtvaartverkeer. Dat is nog steeds een basis waarop het vliegveld kan bestaan, maar er is veel meer. Mevrouw Zuiker heeft ze net allemaal opgesomd bij haar bevindingen. Wij kijken er iets anders tegenaan, maar wij vinden het wel belangrijk om daarmee GAE met deze toekomstvisie voorlopig weer een kans van slagen te geven en wij zouden daarvoor graag willen dat de aandeelhouders akkoord gaan met het voorgenomen besluit.

De voorzitter: Mevrouw Zuiker heeft een interruptie.

Mevrouw Zuiker: Dank u, voorzitter. Ik heb een vraag aan de heer Loof. Bent u ervan overtuigd dat wij elektrisch moeten gaan vliegen op korte afstand? En waar wilt u dan die elektriciteit gaan opwekken? En denkt u dat waterstof binnen enkele decennia mogelijk is?

De heer Loof: Ik denk in ieder geval dat vliegen zal blijven, op wat voor manier dan ook. En aangezien fossiel vliegen op den duur toch een probleem gaat worden, zullen wij naar andere mogelijkheden moeten zoeken om te kunnen blijven vliegen, want vliegen gaan we niet meer kwijtraken of we moeten met hyperloops door de grond gaan racen, maar dat zie ik voorlopig niet gaan gebeuren. Waar het allemaal vandaan moet komen, weet ik ook niet. Maar dat het een ontwikkeling is, staat voor mij wel vast. En één en één is wat mij betreft al drie, dus het vliegen blijft. We moeten zorgen voor andere energiebronnen om te kunnen blijven vliegen en dan zou dit er een kunnen zijn, waterstof bijvoorbeeld, inderdaad.

Mevrouw Zuiker: Voorzitter, samenvattend is, dat er toch een vrij hoog gehalte wensdenken is over het vliegen op waterstof en elektriciteit en ik wilde graag van de PvdA nog horen: bent u ook voor krimp van de luchtvaart?

De heer Loof: Voor krimp van de luchtvaart? Ik denk dat vliegen sinds vorig jaar, en misschien ook wel al wat eerder, maar vooral na vorig jaar in een ander daglicht is komen te staan. Dat geldt ook voor het denken in onze partij. Ik heb net ook al even aangegeven, dat er ook bij ons, binnen de Partij van de Arbeid kritische geluiden zijn te horen over hoe het verder moet met vliegen en hoe we verder moeten met GAE. Maar we hebben in 2016 met ons volle verstand een periode afgesproken van tien jaar, waarin wij samen met de andere aandeelhouders gesproken hebben over een toekomstbestendig beeld van hoe GAE zich zou moeten ontwikkelen. Dat is gebeurd op basis van Toegangspoort van het Noorden. Nou, dat is mislukt, dat mag duidelijk zijn. Daar zit nu een andere directie met een andere visie die volgens ons meer aansluit bij de realiteit van alledag. Daar hebben wij op dit moment, op basis van de vraag die nu voorligt, voldoende vertrouwen in om daar 'ja' tegen te zeggen. En hoe het er over vijf jaar voorstaat, dat kan ik niet overzien. De heer Pormes zegt: over twee jaar hoeft je niet meer bij GroenLinks aan te komen. Ik weet niet waar je over twee jaar bij de Partij van de Arbeid moet aankomen, dat kan ik nu niet overzien. Maar voor dit moment hebben we er voldoende vertrouwen in om hier 'ja' tegen te zeggen.

De voorzitter: Daarmee is de vraag voldoende beantwoord. U was klaar met uw bijdrage. Dan gaan we nu verder met de heer Zuur van de CDA-fractie.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Onze fractie is blij met het feit dat de heer Bijl ons hierover raadpleegt namens Gedeputeerde Staten, onze mening vraagt en ons hier ruimschoots over informeert en met ons het gesprek hierover aangaat. Ten aanzien van dat ene onderdeel de brandweerkazerne, zat het natuurlijk al in de lijn der verwachting. Wij hebben daar eerder ook naar gevraagd en om even te refereren aan het vorige agendapunt, RUDD, veiligheid en we hebben het dan niet direct over milieu, maar wel over een ander soort van veiligheid, minstens zo belangrijk, misschien wel belangrijker, kunnen wij ons heel goed voorstellen dat we daar geen moment mogen verliezen om dat te borgen. Die verantwoordelijkheid hebben de aandeelhouders en hebben wij daarin dus ook. Ook het andere overbruggingskrediet komt niet onverwacht natuurlijk, gezien de voorgeschiedenis en de recente gesprekken die er zijn geweest, waardering dat Gedeputeerde Staten ons steeds meeneemt en wij steunen dit voorstel en ook de financiering daarvan. Hoewel de € 46 miljoen natuurlijk anders was beoogd om te besteden, kunnen wij ons vinden in de herallocering van dat bedrag, met dit als doel. Dus wij ondersteunen het voorstel. Dank u wel.

De voorzitter: Dan gaan we naar de PVV-fractie, mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Wij kunnen ook kort zijn. Dat de brandweerkazerne eindelijk een keer aangepakt zal worden en dat daar geld voor beschikbaar moet komen, dat was te voorzien. Maar goed, het overbruggingskrediet was eigenlijk ook te voorzien, namelijk dat de luchthaven zeker na 2019 en 2020 geen of nauwelijks inkomsten had en dat er een overbruggingskrediet moest komen, dat kon je op je vingers natellen. Wij gaan er ook van uit dat het uitermate belangrijk is dat de luchthaven blijft bestaan, zeker na de kabinetsformatie en dat dan duidelijk is hoe het kabinet erin staat. En als je hier nu 'nee' tegen zou zeggen, dan breng je een doodsteek toe en dat is wel het laatste wat wij willen, want wij zijn niet van GroenLinks en ik hoop van harte dat GroenLinks niet in de regering komt en dat ze niet hun invloed kunnen aanwenden om Groningen Airport Eelde die doodsteek te verschaffen. En verder heb ik nog de hoop dat de luchtvaart niet krimpt en dat er toch af en toe nog een vlucht is vanaf Eelde, waarbij we naar het zuiden kunnen vliegen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de VVD-fractie, mijnheer Vianen.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. Ik kan ook kort zijn. De VVD vindt de visie, strategie en de toekomst van Groningen Airport Eelde realistischer dan eerdere plannen. Eén van de belangrijke onderdelen hiervan is ook, dat Groningen Airport Eelde zal worden opgenomen in het nationale luchthavensysteem, waarbij het Rijk ook een structurele bijdrage kan leveren. Als dat gaat lukken, dan is het echt een degelijk plan. Dus de VVD wil de visie een kans geven en we zijn daarom akkoord met de bestaande budgetten, het overbruggingsfinanciering en de nieuwbouw van de brandweerkazerne te realiseren.

De voorzitter: Dank u wel en dan heb ik in mijn beeld alleen nog de heer Van der Meijden van de SP-fractie.

De heer Van der Meijden: Dank u, voorzitter. In het licht van de gepresenteerde toekomstvisie GAE is en blijft de opvatting van de SP, dat het in stand houden van Groningen Airport Eelde een geldverslindend zwart gat is en blijft. De nieuwe visie heeft ons standpunt niet kunnen veranderen. Het speculeren op veel passagiers lijkt gezien de ervaringen uit het verleden weinig realistisch. Feitelijk oude wijn in nieuwe zakken en de vraag is of de wijn niet wat zuurder wordt. Dan wordt er gesproken en de vraag voorgelegd voor een overbruggingskrediet. Maar als je een brug moet bouwen zonder naar de overkant te hoeven, dan lijkt me dat een onbegaanbare weg. Het argument dat Groningen Airport Eelde belangrijk is voor het bedrijfsleven, nemen we nog steeds met een korreltje zout. Nimmer is door het bedrijfsleven één cent betaald dan de toegezegde € 18 miljoen. Een goede spoorwegverbinding zal Noord-Nederland goed bereikbaar blijven en maken. Naar de toekomst is er geen enkele garantie dat de overheid zal voorzien ...

De voorzitter: Moment graag, ik grijp even in. Mijnheer Vianen wil graag reageren.

De heer Vianen: Voorzitter, dank u wel. Ik was even benieuwd naar de reactie van de SP op het volgende, dat vandaag bekend is geworden dat er in Veendam een nieuwe isotopenfabriek is gekomen, waar onder andere is gezegd dat Groningen Airport Eelde daar een belangrijke rol bij heeft gespeeld. Dus ik vraag me af hoe u onderbouwt dat Groningen Airport Eelde geen belangrijke rol speelt voor het bedrijfsleven?

De heer Van der Meijden: Volgens mij heb ik dat gezegd: ze hebben nog nooit één cent bijgedragen. In die zin voor één fabriek een heel duur vliegveld in de lucht te houden, letterlijk en figuurlijk, lijkt me niet echt zinvol. Maar goed, ik zou graag verder gaan.

De voorzitter: Ga uw gang.

De heer Van der Meijden: Naar de toekomst is er geen enkele garantie dat de overheid zal voorzien in de onderhoudskosten van het vliegveld. Ik zie nu ook niet gebeuren dat de Rijksoverheid € 8 miljoen per jaar gaat betalen aan de GAE en niet aan Rotterdam en Maastricht. Kan de gedeputeerde uitleggen waarom de Rijksoverheid alleen GAE jaarlijks zou kunnen steunen en vervolgens Maastricht en Rotterdam niet? Tevens blijft het verbazingwekkend dat een commercieel bedrijf als FB Oranjewoud aandeelhouder is geworden voor 26% voor een appel en een ei en geen enkele euro wil investeren. Dus alleen de lusten en niet de lasten. Met betrekking tot de brandweerkazerne is een investering van meer dan € 3 miljoen ook onverantwoord, omdat het voortbestaan van GAE in welke vorm dan ook onzeker is. En dan kun je je afvragen voor wat voor vliegveld moet er een kazerne worden gebouwd? De huidige omvang, kleiner, groter, een soort Madurodam? Ik weet het niet. Wel is de SP van mening dat de Arbo-normen en de veiligheid van het personeel gewaarborgd moeten zijn en worden. Dit probleem speelt overigens al jaren, toch is steeds voor uitstel gekozen. Het is misschien zinvol een noodvoorziening te treffen voor het personeel, totdat echt zeker is wat het lot is van Groningen Airport Eelde. Kortom voorzitter, de SP is en blijft, zoals eerder uitgesproken, tegen het in stand houden van een illusie en het verspillen van belastingschuld. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan zie ik inmiddels wel mijnheer Schoenmaker. Betekent dit dat u ook nog iets in te brengen heeft?

De heer Schoenmaker: Ja, ik kan het redelijk kort houden. Namens de fractie van Sterk Lokaal Drenthe zijn wij blij met het betrekken bij de plannen, zoals de gedeputeerde dat op dit moment doet. En wij staan dan ook achter het toekennen van de overbruggingsfinanciering en een extra krediet voor de brandweerkazerne. Dat is een traject waar we goed op de hoogte gehouden worden, waar we onlangs bijgepraat zijn vanuit de directie van Groningen Airport Eelde. Dat schept vertrouwen en het zijn afspraken die vanuit het verleden natuurlijk doorlopen. Dus we staan er positief in. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik volgens mij nu alle sprekers gehad. Klopt dat? Ja, dat klopt. Dan is het woord nu aan gedeputeerde Bijl. U heeft het woord.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dank u wel. Ik dank de commissieleden ook voor hun inbreng. Zoals een aantal van u al memoreerde, is het mijn gewoonte om u geregeld bij te praten over een aantal zaken, waaronder Groningen Airport Eelde, juist vanwege de specifieke betrokkenheid die wij als provincie daarbij hebben. En ik realiseer mij dat ik dan ook best in een bijzondere positie zit, omdat ik als aandeelhouder daar eigenlijk zonder last of ruggespraak ook het belang van het bedrijf moet behartigen, de continuïteit, maar dat doe ik vanuit een bestuurlijk-politieke opdracht en die formuleert u met zijn allen en als de heer Pormes vraagt: wat is het publieke belang, dan is dat voor mij altijd nog weer even, dat ik teruggrijp op ons collegeprogramma, waarin staat dat de luchthaven onderdeel is van onze infrastructuur en ook belangrijk is voor de werkgelegenheid, voor de economische structuur. Van daaruit en de besluitvorming van 2016, de middelen die daarvoor beschikbaar zijn gesteld, probeer ik daar inhoud aan te geven. Aan de andere kant denk ik dat het ook terecht is dat we proberen financieel binnen die

ruimte te blijven. Dat deel ik ook steeds met u, dat zie ik als mijn opdracht. Als het gaat om de brandweerkazerne dan, hoewel we het niet met elkaar eens zijn, slaat de heer Van der Meijden van de SP wel de spijker op de kop, want dat het daar ook puur gaat om de Arbo, de veiligheid van de medewerkers en de veiligheid van passagiers mag niet in het geding zijn, dus dat is gewoon onontkoombaar. Er moet wat gebeuren. En de brandweerkazerne-voorziening die gebouwd wordt, gaat echt geen grootscheeps gebeuren zijn. Dat past bij de aard en omvang, zoals wij Groningen Airport Eelde kennen. Een aantal van u vraagt: heb je je ook wat verdiept in het elektrisch vliegen? Ik ben geen deskundige, ik ben wat dat betreft ook afhankelijk van wat anderen daarvan vinden, maar ik ben wel te rade gegaan bij de Netherlands Aerospace Centre, zoals de NLR tegenwoordig heet, het Nederlands centrum voor het luchtruim, luchtvaart en ruimtevaarttechnologie en zij schetsen een toekomstbeeld dat tussen vijf en tien jaar elektrisch vliegen een realistisch gegeven gaat worden, zeker op de kortere afstanden en die zouden een vliegveld als Groningen Airport Eelde bij uitstek vinden passen om in die ontwikkeling een rol te kunnen spelen. Dus als u mij vraagt: heb je ook even wat verder gekeken dan de blauwe ogen van mevrouw De Groot, ik weet niet of die blauw of bruin zijn overigens, maar het antwoord daarop is: ja. Maar wat je daarvan vindt, dat mag je zelf invullen. Dus even gerefereerd aan de verschillende aandeelhouders. Toen de aandelen van de stad Groningen te koop kwamen, heeft niemand van de andere aandeelhouders ze voor die euro willen overnemen, ook wij niet. FB Oranjewoud heeft die aandelen overgenomen met het beding, dat ze niet zouden investeren. Inmiddels hebben ze te kennen gegeven, dat ze bereid zijn om ook een lening te verstrekken om de liquiditeitspositie te verbeteren. En dat is een stuk risico, dat ze toch gaan nemen. En op de vraag of andere aandeelhouders daarvoor garant staan, is het antwoord 'nee'.

De voorzitter: De heer Van der Meijden wil graag interrumperen.

De heer Van der Meijden: Dank u. Kan de heer Bijl ook aangeven wat voor lening verstrekt wordt door FB Oranjewoud? En wat de bescheiden rente is?

Gedeputeerde Bijl: Dat kan ik aangeven na de aandeelhoudersvergadering van 7 juni, omdat FB Oranjewoud nog bezig is om daar intern de besluitvorming over af te ronden, maar zodra ik dat weet en dat is uiterlijk 7 juni, dan zal ik PS informeren over de lening, voorwaarden en alles wat daarbij is. Verder denk ik dat het belangrijk is dat we ook aandacht blijven houden voor de nationale ontwikkeling van de discussie. Er is gevraagd of wij geld steken in een lobby. Nou niet direct. Als ik toevallig een Kamerlid spreek, die woordvoerder is op dit punt, dan kun je het daarover hebben, maar we hebben niet apart iemand in onze provincie in dienst genomen voor een lobby of wat dan ook. Maar ik denk wel dat het belangrijk is om te bevorderen dat er een systeem komt in Nederland van luchthavens, waarin alle luchthavens en wie dat dan ook zijn, op een gelijke manier daarin behandeld worden. En dat geldt dus ook voor Lelystad, als die komt of niet, dat is hogere politiek, dat geldt voor Rotterdam, voor Eindhoven, voor Maastricht, maar ook voor Groningen Airport Eelde. En als je één systeem wilt met een toedeling van taken, want dat is wel op hoofdlijnen waar het demissionaire kabinet aan dacht in de Luchtvaartnota, dan moet je er ook voor zorgen dat die verschillende luchthavens een eerlijk verdienmodel hebben om die taak te kunnen uitvoeren. En als dat verdienmodel op zichzelf niet voldoende is, dan moet het Rijk daar in voorzien en dat is helemaal niet raar in mijn opvatting, omdat het een nationaal doel dient. Als wij in Nederland ervoor kiezen dat het Medisch Centrum in Groningen de hotspot is voor allerlei transplantaties, dan moeten daar ook vliegtuigen kunnen landen en daar verdien je geen geld mee, maar het moet er wel zijn. En je kunt bagatelliseren dat er besluitvorming is in het bedrijfsleven om wel of niet naar het Noorden te komen, in ieder geval heeft het

bedrijf dat vandaag bekend heeft gemaakt naar Veendam te komen, nadrukkelijk in zijn acquisitie daar rekenschap van gegeven, dat het voor hen een essentieel punt van besluitvorming zou zijn, heb ik vernomen van mijn collega van Groningen, mede-aandeelhouder. Nou ja. Dus ik denk dat er nog heel veel over gezegd gaat worden, kan worden. En wat we in ieder geval willen, is en in die zin heeft de heer Pormes zeker ook voor een deel gelijk, als hij de liquiditeitsproblemen mede wijt aan corona, maar het is niet alleen corona, dat wil zeggen wij helpen het bedrijf te overbruggen. Wij helpen ook om een eerlijke discussie te krijgen met het nieuwe kabinet over de rol van luchtvaart in Nederland. En één ding is voor ons helder, dat ook luchtvaart moet vergroenen en er zal in mijn beleving in de toekomst geen wereld zijn zonder luchtvaart, maar die moet wel enorm worden vergroend. En hoeveel tijd dat gaat nemen? Technische ontwikkelingen gaan soms sneller dan we denken. We gaan het zien. Dit voorstel is niet meer of minder dat ik u informeer over mijn voornemen om in te stemmen met extra geld voor de brandweerkazerne en ten laste van de oudere jaren NEDAB, de overbruggingsfinanciering mogelijk te maken. Technisch zal bij de Voorjaarsnota dat worden verwerkt in een begrotingswijziging, maar eigenlijk is dit het verhaal. Er komt geen apart voorstel voor. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zag nog een vraag bij mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel, voorzitter. Ik wil even ingaan op dat elektrisch vliegen-verhaal. U zegt zelf: het is misschien mogelijk op korte afstanden. Dus moeten we vanuit Eelde een korte afstand gaan afleggen naar laten we zeggen Rotterdam. Moet dat via de lucht? Hoeveel kost het aan elektriciteit? Dat is wat ik graag wil weten van de heer Bijl. En gaan we die elektriciteit allemaal hier opwekken? Dat is enorm veel problematiek, hebben we vorige week al gezien. Er is toch geen toekomst? En de tweede vraag is: de isotopenfabriek, die is dan dus in Veendam gevestigd. Nou ja, als ze een beetje goed kijken, dan weten ze dat de toekomst van Groningen Airport Eelde erg onzeker is. Dus ik hoop dat het niet alleen maar daarom daar is gevestigd en wij willen ook wel graag die voorwaarden zien, waarop die lening van FB Oranjewoud wordt verstrekt. Maar ik begrijp dat we die krijgen op 7 juni.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, om op het laatste in te gaan: het is een lening tussen Groningen Airport Eelde en FB Oranjewoud, een privaatrechtelijke overeenkomst. Maar voor zover het past in de afspraak, die wij hebben gemaakt over het informeren van de Staten, zal ik u daarover informeren. Ik heb gezegd, dat zodra ik weet hoe groot die lening is en de rente, want dat zijn dingen die ook normaal in de Jaarstukken van Groningen Airport Eelde staan, krijgt u daar informatie over. Ik heb al gezegd dat de andere aandeelhouders daar niet garant voor staan. Als het om kleine afstanden gaat, volgens mij gaat er binnenkort al, als een soort pilot, gevlogen worden tussen Rotterdam en Eelde en Maastricht, maar als je het over korte afstanden hebt, dan praat je over 500 tot 800 km en als dat naar Engeland gaat bijvoorbeeld, dan leent zich dat wat minder makkelijk om dat per as of spoor te doen. Maar we gaan zien hoe die ontwikkeling gaat. Maar we kunnen er elke keer heel lang over discussiëren, er zijn gewoon een paar partijen die, wat ik ook antwoord, tegen blijven. Dat zal niet veranderen. Daarin verschillen we van mening. Ik heb de opdracht vanuit het collegeprogramma en in de rol van aandeelhouder om in ieder geval voor deze collegeperiode Groningen Airport Eelde op een verantwoorde manier in de lucht te houden. De financiële middelen daarvoor zijn beschikbaar gesteld, die benut ik. Ik bespreek met u de ontwikkelingen en ik weet van tevoren dat ik een aantal van u wat minder gelukkig maak en een aantal wat meer. Ik probeer daar redelijk evenwichtig in te opereren, maar de basis is ons collegeprogramma, dat verandert niet.

De voorzitter: De laatste keer mevrouw Zuiker.

Mevrouw Zuiker: Dank u wel. Ik vind het een beetje flauw om te zeggen: ik weet toch al dat u tegen bent. Dan doet u net alsof er geen argumenten zijn. Dan doet u net alsof er geen klimaatverandering is. Dan doet u net alsof we gewoon moeten krimpen met de luchtvaart en alsof het zinvol is om van hier naar Rotterdam via de lucht te gaan. Dus ik vind het flauw om te zeggen: u bent sowieso tegen. Wij hebben argumenten en die zijn behoorlijk sterk.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dat oordeel laat ik graag aan mevrouw Zuiker. Ik vind het wat flauw om te doen alsof ik geen oog heb voor de klimaateffecten van het vliegen, want volgens mij heb ik net nadrukkelijk gezegd dat ook de luchtvaart fors moet bijdragen aan de vergroening van de mobiliteit. Dus ja, alleen wij trekken aan het eind van het verhaal verschillende conclusies. Dat is niet anders, dat is niet flauw.

De voorzitter: Daarnaast nog een opmerking van mijnheer Van der Meijden.

De heer Van der Meijden: Voorzitter, ik begrijp net dat de isotopenfabriek definitief in Veendam wordt gevestigd. Dat betekent dat deze fabriek voor lief neemt, dat het onzeker is met betrekking tot Groningen Airport Eelde. Dus als zij die onzekerheid voor lief nemen, dan lijkt me dat dat ook niet zo'n zwaarwegend belang hoeft te zijn en punt twee vraag ik me af mijnheer Bijl, of het echt niet mogelijk is met betrekking tot de brandweerkazerne gewoon een tijdelijke voorziening te treffen die minder kosten met zich meebrengt dan de meer dan € 3 miljoen zoals dat nu wordt voorgesteld.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, ik heb geen kennis van de overwegingen van de Amerikaanse vestiging. Ik heb gezegd dat mijn bron mijn collega is van Groningen, laten we het daar maar even bij laten. Ik denk dat wij tot het uiterste zijn gegaan in het oprekken van de tijdelijkheden en de mogelijkheden om de Arbo-voorwaarde voor het personeel van Groningen Airport Eelde

De voorzitter: Moment graag. Het geluid valt weer weg. De verbinding is even zwak bij de heer Bijl. Dus ik geef graag het woord nu aan mijnheer Pormes, zodat hij zijn opmerking eerst kan plaatsen.

De heer Pormes: Voorzitter, dank u wel. Volgens mij was er net aan het begin van het betoog van de gedeputeerde een soort schijntegenstelling. Wij zijn met elkaar eens dat we allebei het publiek belang moeten dienen en het enige verschil is dat wij zeggen: de afgelopen negen jaar heeft vliegveld Eelde onvoldoende aangetoond, dat zij inderdaad bijdragen aan dat publiek belang. Dat is het enige verschil wat wij hebben. Het tweede is, volgens mij ontstaat er een situatie, en de gedeputeerde heeft daar al naar verwezen: we laten het over aan het nieuwe kabinet om een standpunt in te nemen over het vliegveld Eelde. Dan gaat het niet over de vraag of ze het er mee eens zijn of andere dingen, maar het gaat erom of zij bereid zijn financieel bij te dragen en dan gaat het om tussen de € 6 en € 8 miljoen. Nou weten we natuurlijk, dat zowel D66 als de VVD, die allebei aan de knoppen zitten, een ander standpunt hebben ingenomen in het kabinet, namelijk dat er geen geld gaat naar vliegveld Eelde en dan kan mevrouw Kleine Deters natuurlijk wel hard roepen over Paternotte vindt dit, die vindt dat, maar haar kabinet heeft gezegd: geen cent naar vliegveld Eelde. Mijn vraag is of er een nieuwe situatie is, zowel voor de Partij van de Arbeid als voor de andere partijen, als blijkt dat het kabinet niet bereid is om over de brug te komen?

De voorzitter: Ik vind het, mijne dames en heren, op dit moment een afgeleide discussie in het kader van de brief die voorligt. Ik stel toch echt voor om die discussie op een ander moment te vervolgen. Ik hoop dat u dat met mij eens kunt zijn, ook gelet op het tijdstip waar we inmiddels zijn aanbeland. Ik kijk even naar mijnheer Uppelschoten.

De heer Uppelschoten: Mijnheer de voorzitter, ik heb een beetje genoeg van de insight informatie uit Den Haag, die mijnheer Pormes blijkbaar allemaal steeds heeft. Het is leuk dat hij dat heeft, maar ik vind dat volstrekt irrelevant. Ik vind eigenlijk dat we over de brief moeten praten en dat soort gepraat, dat is dan nog een vriendelijk woord daarvoor, dat houdt hij maar voor zichzelf, voor zijn eigen club. Maar ik heb geen zin om hier voortdurend mee bezig te zijn.

De voorzitter: Fijn, dat u het met mij eens bent.

De heer Pormes: Voorzitter, wacht even. Ik maak daar wel bezwaar tegen. Kijk, u moet gewoon de brief lezen, mijnheer Uppelschoten moet gewoon de brief lezen en daar wordt constant verwezen naar de Luchtvaartnota en daar gaat het om en daar citeer ik uit en als hij dat niet heeft gelezen, dan moet hij dat alsnog doen, maar niet dit soort onzin uitkramen.

De voorzitter: Als laatste nu gedeputeerde Bijl en dan zal ik de conclusie trekken.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, ik hoop dat het geluid het weer doet. Het gaat om twee dingen. Het gaat om de continuïteit waarvoor in een overbruggingsfinanciering is voorzien, waaraan ik mijn medewerking zou willen geven. En het tweede is dat we als aandeelhouders vinden, dat het echt onverantwoord is om de situatie van de brandweerkazerne voort te laten duren en dat die investering echt nodig is en dat we daarvoor het bestaande krediet van € 2,5 miljoen met € 0,5 miljoen gaan ophogen. Ik bespeur dat er voldoende steun is in de Staten voor mijn voorgenomen handelswijze, dus ik ben voornemens om op de aandeelhoudersvergadering van 7 juni ook in die richting te gaan besluiten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw hulp, want dan kan ik me gewoon bij deze redenering aansluiten. Waarvan akte. Dan kunnen wij nu door naar de brief onder A10 en dat is de Kaderbrief 2022 van het IPO, het Interprovinciaal Overleg, die bij de voorbereiding van haar begroting Provinciale Staten de gelegenheid wil geven een inbreng te hebben. Maar alvorens u het woord krijgt van mij, zal ook hier gedeputeerde Bijl eerst nog een nadere toelichting geven. Het woord is opnieuw aan gedeputeerde Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dank u wel. Namens Drenthe mag ik in het bestuur van het IPO zitten. Ik heb dubbel geluk, want ik ben ook nog penningmeester van het IPO en in dat kader ben ik ook verantwoordelijk voor de P&C-cyclus van het IPO naar de Algemene Vereniging, waar de heren Moinat en Uppelschoten namens u deel van uitmaken. En wat we belangrijk vinden vanuit het bestuur van het IPO is, dat u vroegtijdig kennis kunt nemen van ontwikkelingen om daar een zienswijze op te geven. Wat wij in het kader van de Kaderbrief van het IPO voorzien, zijn hogere uitgaven ten opzichte van de meerjarenraming. Pakweg € 3 miljoen meer bij IPO Den Haag en € 6 miljoen meer bij BIJ12. Dat zijn voorgenomen uitgaven gebaseerd op opvattingen die de bestuurlijke adviescommissies, zeg maar de gezamenlijke gedeputeerden per portefeuille als wens, noodzaak hebben neergelegd. Deze Kaderbrief wordt besproken in de Algemene Vergadering van 28 juni. Dat hoeft nog geen besluitvorming, maar het bestuur van het

IPO zal begin juli, 8 juli zeg ik uit mijn hoofd als dat een donderdag is, hier een besluit over nemen voor de begroting richting 2022 en dat krijgt u dan ook allemaal weer voorgelegd. Maar dit is dus in een vroeg stadium de mogelijkheid om er wat van te vinden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we nu even inventariseren wie er allemaal wat van wil vinden en ik zie op dit moment de heer Loof, mijnheer Van der Meijden, mijnheer Uppelschoten, mevrouw Kleine Deters, mijnheer Zuur. Mijnheer Van der Meijden doet zijn camera uit. Mijnheer Blinde zie ik en dat was het. Roept u maar. Dan schieten wij deze discussie in met de aftrap van de heer Blinde, JA21.

De heer Blinde: Dank u wel, voorzitter. Als je ergens wat van mag vinden, dan ... Ik zal het even heel kort houden. Het IPO € 3,4 miljoen, BIJ12 € 6,7 miljoen, dat is € 9,1 miljoen. Dat groeit jaarlijks met € 7 miljoen en dat om gezamenlijk op te pakken, wat we dus anders per provincie minimaal individueel zouden moeten doen. Mijn vraag is eigenlijk: hoe komen we tot zo'n afweging, het takenpakket van deze clubs? De indruk die ik krijg alsof ze hun eigen takenpakket bepalen en ook hun eigen ambities. Ik noem maar een voorbeeld: € 300.000 voor nieuwe huisvesting in hartje Utrecht, grotere accommodatie, meer plekken. Ik denk nou, volgens mij gaan we met zijn allen thuiswerken, maar we moeten weer op een A-locatie zitten. Dus gewoon heel kort: is er een mechanisme dat vaststelt wat urgent is, wat we gezamenlijk moeten doen? En wat is 'nice to have'? Of definiëren deze clubs gewoon hun eigen werk en hun eigen ambitie? Dat is concreet mijn vraag voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Kleine Deters.

Mevrouw Kleine Deters: Nee, voorzitter. Ik ben gewoon aanwezig bij het agendapunt, maar ik heb verder geen vragen of opmerkingen hierover.

De voorzitter: Super. Dank u wel. Mijnheer Uppelschoten, PVV-fractie.

De heer Uppelschoten: Ik vervang Jan Smit in het Algemeen Bestuur van het IPO, maar ik moet zeggen dat ik het zelf ook ontzettend moeilijk vind om zicht te krijgen op de financiën van het IPO en ik vertrouw de penningmeester, dus als daar wordt aangegeven dat deze kosten blijkbaar noodzakelijk zijn, dan heb ik de neiging om daarin mee te gaan. Maar om daar zelf goed zicht op te hebben, dat het absoluut nodig is, dat vind ik moeilijk, hoor.

De voorzitter: Mooi zo, een mooi punt. Prachtig. Mijnheer Loof, Partij van de Arbeid.

De heer Loof: Voorzitter, ik heb eigenlijk geen inhoudelijke bijdrage. De gedeputeerde zegt: hiermee stellen wij u in een vroegtijdig stadium in de gelegenheid om er iets van te vinden. Eigenlijk is deze brief ons een beetje overvallen, zo vlak voor het lange weekend van Hemelvaart en hebben wij er niet uitgebreid naar kunnen kijken. Maar er staan best wel hele essentiële zaken in. We vinden het jammer dat we nu op deze manier dit om vijf voor twaalf nog even moeten behandelen. Kan dat voortaan ook anders? Of is er nog een gelegenheid om hier op een ander moment met elkaar over van gedachten te wisselen? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel en dan de heer Zuur van het CDA.

De heer Zuur: Dank u wel, voorzitter. Wij kunnen ons wel aansluiten bij de opmerkingen van de heer Loof. Het is een belangwekkend gremium, er gebeuren belangrijke dingen naar ons idee,

dus het zou jammer zijn om dit zo even op een achternamiddag, de woensdagmiddag zo weg te stempelen.

De voorzitter: En dan zijn we weer terug bij gedeputeerde Bijl.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, dank u wel. De heer Blinde heeft het letterlijk over deze clubs en het aardige is, deze clubs dat zijn we zelf. Het zijn uitvoeringsorganisaties, zowel het IPO als BIJ12 voeren taken uit die de 12 provincies hen opdragen. Wanneer wij zouden zeggen: je hoeft niks meer te doen, dan verschrompelt die begroting al heel snel, maar dan moeten we het zelf gaan doen. Het is steeds de afweging: wat is handiger, om een bepaalde taak met zijn twaalven op te pakken of dat afzonderlijk te doen? Wel aardig om te melden, is dat we een discussie hadden over informatiseringshuizen en Limburg zei vorig jaar: dat kunnen we zelf veel beter. Inmiddels heeft Limburg gezegd: mogen we toch nog meedoen? Omdat een aantal zaken best wel ingewikkeld is of veel duurder om dat apart te doen. Maar ik kan me ook voorstellen dat u zegt: deze brief hebben we net gekregen. Ik gaf net al aan dat de AV op 28 juni is. Het bestuur spreekt 8 juli, julij om in ministeriële termen te spreken, over deze brief en het FCBE heeft ook een vergadering op 23 juni. Nu ga ik niet over uw agendering, maar als u zegt: het zal ons meer comfort geven als we 23 juni wat meer tijd hebben om het te bespreken en ook wat meer tijd om het voor te bereiden, dan heb ik daar uiteraard geen enkel bezwaar tegen, voorzitter.

De voorzitter: En uiteraard heeft uw voorzitter daar ook geen enkel bezwaar tegen. Mijnheer Loof.

De heer Loof: Uitstekend. Wat mij betreft een goede toezegging. Wij gaan ernaar kijken of wij hem inderdaad willen laten agenderen, maar het is fijn dat we wat meer tijd hebben om daar even goed studie van te maken. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Als die dan geagendeerd wordt, is het ook wel weer leuk om dat via de gebruikelijke procedure te doen en er een mooie onderbouwing bij te geven, maar dat komt vast en zeker goed en dan kan ik volgens mij voorzichtig al concluderen dat we er dan nu maar beter mee kunnen stoppen. Nou, dan zijn wij na een lange dag aan het einde gekomen van de vergadering. Dan noteer ik dat wij om 18.03 uur ... Mijnheer Uppelschoten, wat maakt u me nou? Toch nog een opmerking?

De heer Uppelschoten: Misschien nog een mededeling van het IPO, want ik heb begrepen dat er morgen een formele AV-vergadering is en dat we voorgesteld worden aan de nieuwe voorzitter van het IPO, want zoals jullie weten is de gouverneur van Limburg om integriteitsredenen afgetreden, maar dat was ook de voorzitter van het IPO en morgen wordt er een nieuwe voorzitter voorgesteld en is de formele vergadering, ik neem aan om hem meteen te benoemen. Maar goed, dat weet de heer Bijl waarschijnlijk.

Gedeputeerde Bijl: Voorzitter, als u mij toestaat, is het de bedoeling, dat wij morgenochtend in het IPO-bestuur komen tot een bindende voordracht en dan is het onze nederige vraag als IPO-bestuur aan het AV om daarmee akkoord te gaan en ik kan u alvast vermelden

De heer Uppelschoten: Hij kon nu de naam vermelden, maar dat doet hij maar niet.

De voorzitter: Moment, u zegt: 'en dan kan ik u alvast vermelden' en toen liet het geluid het afweten. Dus we zitten nu allemaal in spanning.

Gedeputeerde Bijl: Ja, dat ik het niet zal zijn.

De heer Uppelschoten: Want het moet een commissaris van de Koning zijn, toch?

Gedeputeerde Bijl: Ja, dat is wel gewoonterecht. Als je dat juridisch bekijkt, zou het ook wel anders kunnen, maar dat is wel gewoonterecht. Dus dat zal een commissaris zijn, dat kan ik wel zeggen, die zal worden voorgedragen.

De voorzitter: We zien wel of het een hij of een zij wordt. Wij wachten nog even af.

14. Sluiting

De voorzitter: Dames en heren, het was een lange zit. Dan is het nu 18.04 uur en dan sluit ik de vergadering en ik zeg: tot ziens.

De heer Van der Meijden: Dank u wel, voorzitter.

Mevrouw Meeuwissen: Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Graag gedaan.

De heer Du Long: Dank u wel, voorzitter. Tot de volgende keer.